

UCHWAŁA NR XX/93/2012
RADY GMINY W NOWYM KAWĘCZYNIE
z dnia 14 listopada 2012 r.

w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591; z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806; z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568; z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, Nr 167, poz. 1759; z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457; z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337; z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218; z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458 oraz z 2009 r. Nr 52, poz. 420, Nr 157, poz. 1241; z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675; z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 149, poz. 887, Nr 217, poz. 1281; z 2012 r. poz. 567) oraz art. 12 ust. 1 i 2, art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r. poz. 647) w nawiązaniu do Uchwały Nr XXXIII/182/2010 Rady Gminy w Nowym Kawęczynie z dnia 15 czerwca 2010 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn **Rada Gminy w Nowym Kawęczynie uchwala, co następuje:**

§1.1. Uchwala się zmianę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn.

2. Załącznikami do niniejszej uchwały są:

- 1) tekst zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy stanowiący załącznik Nr 1;
- 2) rysunek zmiany studium „Uwarunkowania rozwoju gminy” w skali 1:25 000 stanowiący załącznik Nr 2;
- 3) rysunek zmiany studium „Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy” w skali 1: 25 000 stanowiący załącznik Nr 3;
- 4) rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn stanowiące załącznik Nr 4.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Nowy Kawęczyn.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca
Rady Gminy

Małgorzata Meszka

WÓJT GMINY NOWY KAWĘCZYN

Załącznik Nr 1 do
Uchwały Nr XX/93/2012
Rady Gminy w Nowym Kawęczynie
z dnia 14 listopada 2012 roku

**GMINA NOWY KAWĘCZYN
ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

Nowy Kawęczyn, 2012r.

Spis treści

1. Informacja o opracowaniu	3
1.1. Podstawa prawna opracowania	3
1.2. Przedmiot i zakres opracowania	3
1.3. Rola Studium w kształtowaniu rozwoju gminy	5
2. Podstawowe informacje o gminie	6
2.1. Położenie, obszar, ludność	6
2.2. Funkcje gminy	6
2.3. Powiązania funkcjonalno-przestrzenne gminy	6
3. Uwarunkowania rozwoju gminy	7
3.1. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające ze stanu środowiska	7
3.1.1. Hipsometria, budowa geologiczna i zasoby naturalne, geomorfologia	7
3.1.2. Gleby	10
3.1.3. Hydrografia	10
3.1.4. Wody podziemne	11
3.1.5. Warunki klimatyczne	12
3.1.6. Szata roślinna	13
3.1.7. Fauna	14
3.1.8. Zagrożenie środowiska	15
3.2. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych	17
3.2.1. NATURA 2000	17
3.2.2. Bolimowski Park Krajobrazowy	18
3.2.3. Rezerваты przyrody	20
3.2.4. Obszary Chronionego Krajobrazu	23
3.2.5. Pomniki przyrody	23
3.3. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia	25
3.3.1. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią	25
3.3.2. Obszary osuwaniem się mas ziemnych	26
3.3.3. Zagrożenie bezpieczeństwa publicznego	26
3.4. Uwarunkowania społeczno-demograficzna rozwoju gminy	27
3.4.1. Ludność	27
3.4.2. Przyrost naturalny, migracje	30
3.4.3. Struktura zatrudnienia, bezrobocie	31
3.5. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające ze stanu finansów publicznych	32
3.5.1. Dochody budżetu gminy	32
3.5.2. Wydatki budżetu gminy	33
3.6. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z dotychczasowego zainwestowania i zagospodarowania	34
3.6.1. Sieć osadnicza	34

3.6.2. Infrastruktura społeczna	35
3.6.3. Zasoby mieszkaniowe	38
3.6.4. Działalność produkcyjno-usługowa	39
3.6.5. Rolnictwo	43
3.6.6. Komunikacja	53
3.6.7. Infrastruktura techniczna	55
3.7. Dziedzictwo kulturowe i zabytki oraz dobra kultury współczesnej	60
3.8. Struktura władania i użytkowania gruntów	70
4. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy	76
4.1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenu	76
4.2. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy	81
4.3. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk oraz turystyka	92
4.4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	103
4.5. Kierunki rozwoju systemu infrastruktury technicznej	107
4.6. Kierunki rozwoju systemu komunikacji	112
4.7. Obszary inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym	114
4.8. Obszary inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym	115
4.9. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych	116
4.10. Obszary dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego	116
4.11. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	117
4.12. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych	120
4.13. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny	121
4.14. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych	121
4.15. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji	121
4.16. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych	121
4.17. Inne obszary problemowe	122
4.18. Uzasadnienie i synteza ustaleń zmiany studium	122

1. INFORMACJA O OPRACOWANIU

1.1. Podstawa prawna opracowania

- Ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz.U. Nr 118, poz. 1233);
- Uchwała Nr XXXIII/182/2010 Rady Gminy w Nowym Kawęczynie z dnia 15 czerwca 2010r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Nowy Kawęczyn.

1.2. Przedmiot i zakres opracowania

Zmiana dotyczy „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn” (Uchwała Nr 79/2000 Rady Gminy w Nowym Kawęczynie z dnia 18 lutego 2000r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn) oraz zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn” (Uchwała Nr 91/2005 Rady Gminy w Nowym Kawęczynie z dnia 31 marca 2005r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn).

STUDIUM określa politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego.

Przedmiotem zmiany studium jest obszar gminy w granicach administracyjnych, z uwzględnieniem jego powiązań z obszarami sąsiednimi. Podstawową zasadą przyświecającą przy opracowaniu zmiany studium gminy jest jej zrównoważony i harmonijny rozwój. Zakres opracowania obejmuje całokształt zagadnień związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym gminy z uwzględnieniem walorów środowiska oraz jego ochrony.

Problematykę zmiany studium przedstawiono w następujących, głównych, ściśle ze sobą korespondujących działach:

- Uwarunkowania rozwoju gminy;
- Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami):

- W studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające, w szczególności z:
  - 1) dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;
  - 2) stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;

- 3) stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;
  - 4) stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
  - 5) warunków jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;
  - 6) zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
  - 7) potrzeb i możliwości rozwoju gminy;
  - 8) stanu prawnego gruntów;
  - 9) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
  - 10) występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
  - 11) występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych;
  - 12) występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
  - 13) stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
  - 14) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;
  - 15) wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.
- W studium określa się w szczególności:
    - 1) kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów;
    - 2) kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy;
    - 3) obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;
    - 4) obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
    - 5) kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
    - 6) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
    - 7) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1;
    - 8) obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 400m² oraz obszary przestrzeni publicznej;

- 9) obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
  - 10) kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
  - 11) obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych;
  - 12) obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
  - 13) obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz.U. Nr 41, poz. 412 oraz z 2002r. Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz.1271);
  - 14) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji;
  - 15) granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;
  - 16) inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.
- *Jeżeli na obszarze gminy przewiduje się wyznaczenie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu; w studium ustala się ich rozmieszczenie (do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w stosunku do których podjęto uchwałę o przystąpieniu do sporządzania lub zmiany studium, a postępowanie nie zostało ukończony do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 6 sierpnia 2010r. o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym stosuje się przepisy dotychczasowe).*

Studium uwzględnia zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy, o ile gmina dysponuje takim opracowaniem.

1.3. Rola STUDIUM w kształtowaniu rozwoju gminy

STUDIUM jest narzędziem kształtowania polityki przestrzennej Samorządu. Jest ono wyrazem jego poglądów i postanowień związanych z rozwojem gminy. Określona w STUDIUM polityka przestrzenna jest zgodna z zasadami ustanowionymi przepisami prawa. Studium nie jest aktem prawa miejscowego.

2. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE

2.1. Położenie, obszar, ludność

Gmina Nowy Kawęczyn leży we wschodniej części województwa łódzkiego, w środkowo-wschodniej części powiatu skierniewickiego.

Obszar gminy wynosi około 104km², co stanowi około 13,77% powierzchni powiatu skierniewickiego.

Na dzień 31.12.2010r. w gminę zamieszkiwało 3318 osób, gęstość zaludnienia wynosiła 32 osoby na 1 km² (WUS).

Teren gminy podzielony jest na 22 sołectwa oraz na 35 obręby geodezyjne.

Pod względem powierzchni gmina Nowy Kawęczyn należy do większych gmin powiatu skierniewickiego. Posiada jednak średnią liczbę mieszkańców oraz najniższą gęstość zaludnienia.

2.2. Funkcje gminy

Gmina Nowy Kawęczyn jest typową gminą rolniczą. Zarówno warunki przyrodnicze, jak i społeczno-gospodarcze predestynują gminę do dalszego rozwoju tej funkcji.

Funkcje uzupełniające to: mieszkalnictwo, usługi, produkcja, obsługa rolnictwa i rekreacja.

2.3. Powiązania funkcjonalno-przestrzenne gminy

Gmina Nowy Kawęczyn pod względem administracyjnym znajduje się w obrębie województwa łódzkiego, w powiecie skierniewickim.

Władze wojewódzkie znajdują się w mieście Łodzi, natomiast władze powiatowe w mieście Skierniewice. Od zachodu graniczy z gminą Skierniewice, od północy z gminą Puszcza Mariańska (województwo mazowieckie), od wschodu z gminą Kowiesy i gminą Biała Rawska (powiat rawski), a od południa z gminą Rawa Mazowiecka (powiat rawski).

Ze względu na fakt, że gmina Nowy Kawęczyn znajduje się w obrębie powiatu skierniewickiego, w bliskim sąsiedztwie miasta grodzkiego Skierniewice, silne powiązania dotyczące różnych sfer życia i działalności człowieka gmina posiada z miastem Skierniewice, gdzie znajdują się ponadpodstawowe obiekty z zakresu infrastruktury społecznej.

- Powiązania komunikacyjne

Istotną rolę w powiązaniu gminy z otoczeniem odgrywa sieć komunikacyjna drogowa. Na terenie gminy Nowy Kawęczyn przebiega droga wojewódzka Nr 707 /Skierniewice-Rawa Mazowiecka-Nowe Miasto nad Pilicą/. Na terenie gminy znajduje się pięć dróg powiatowych.

- Powiązania w zakresie infrastruktury technicznej
Do ważnych elementów w zakresie infrastruktury technicznej należą:
  - linie energetyczne 15 kV (GPZ Skierniewice, GPZ Rawa Mazowiecka);
  - gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Skierniewice-Chrzczonec;
  - kabel telekomunikacji międzymiastowej relacji Skierniewice-Rawa Mazowiecka z odgałęzieniem w kierunku Starej Rawy;
  - usuwanie śmieci - gmina Nowy Kawęczyn nie posiada wysypiska śmieci, korzysta z wysypiska śmieci poza swoim terenem.

- Powiązania w zakresie środowiska przyrodniczego
Do najważniejszych powiązań zalicza się :
  - projektowany Obszar Natura 2000 „Dolina Rawki”;
  - Bolimowski Park Krajobrazowy;
  - rezerwat przyrody „Rawka”;
  - Obszar Krajobrazu Chronionego "Bolimowsko-Radziejowicki z doliną Środkowej Rawki”;
  - kompleksy leśne (Nadleśnictwo Skierniewice);
  - rzeki: Rawka i Skierniewka.

- Powiązania w zakresie kultury i turystyki
Do najważniejszych powiązań zalicza się :
  - istniejące szlaki turystyczne: Szlakiem Starych Dworców, Szlak Łowicz-Boguszyce, Szlak Nowy Kurzeszyn-Puszcza Mariańska, Szlak Dworci wokół Skierniewic, Szlak Grunwaldzki (szlak ponadregionalny).

3. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

3.1. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające ze stanu środowiska

3.1.1. Hipsometria, budowa geologiczna i zasoby naturalne, geomorfologia

⇒ Hipsometria

Obszar gminy położony jest w obrębie makroregionu Nizin Środkowopolskich, w obrębie Wzniesień Południowomazowieckich.

Najbardziej wyniesiona jest południowa część gminy, gdzie wysokości bezwzględne w okolicach Zglinnej Dużej, Zglinnej Małej i Dukaczewa osiągają od 174m do 178m n.p.m.

Teren obniża się w kierunku północnym, gdzie wysokości bezwzględne osiągają w okolicach Nowego Kawęczyna 146m, Trzciannej 144m, Prandotowa 129m n.p.m. Najniższe położone tereny występują w dolinie Rawki: w Nowym Dworze (125m), w Dolecku (121m) i w Suliszewie (114m n.p.m.).

⇒ Budowa geologiczna i zasoby surowcowe

Obszar gminy Nowy Kawęczyn zbudowany jest z utworów czwartorzędowych, pochodzących z okresu plejstocenu i holocenu. Okres plejstocenu reprezentowany jest przez utwory akumulacji glacialnej, fluwioglacialnej oraz glacialno-peryglacialnej. Utwory glacialne to przede wszystkim gliny zwałowe oraz piaski i żwiry. Największe kompleksy glin, zalegających na powierzchni, występują w południowej części gminy. Zwarta pokrywa tych utworów zlokalizowana jest w okolicach wsi: Nowy Dwór Parcela, Zglinna Duża, Kazimierzów. Niewielka ilość glin występuje również pomiędzy Kwasowcem i Ulanowem oraz w rejonie Helenkowa, Koloni Starorawskiej i Dolecka Wiejskiego.

Największe obszary gminy pokrywają utwory plejstoceńskie młodsze w postaci piasków i żwirów. Zalegają one terenami począwszy od Strzybogi, Adamowa i Trzicianej w północnej części gminy, aż po Raducz, Mariankę, Zglinną Małą w południowej części gminy.

Najbardziej na północ wysuniętą część gminy zajmują utwory fluwialno-peryglacialne. Rozciągają się one pasem o szerokości około 1,5 km od zachodniej granicy gminy poprzez tereny wsi Rawiczów, Prandotów, Suliszew. Są to w przeważającej części piaski i mułki.

Najmłodszymi pod względem geologicznym są na obszarze gminy utwory holocenne. Pod względem genetycznym są to utwory aluwialno-deluwialne i aluwialne den dolin: Rawki i Skierniewki oraz innych mniejszych cieków. Występują w postaci namułków, piasków i torfów.

Zasoby złóż kopalin na terenie gminy są stosunkowo niewielkie. Stanowią je głównie złoża kruszyw naturalnych (piaski, żwiry i piaski ze żwirem).

Na terenie gminy znajduje się 7 udokumentowanych złóż piasków i żwirów według stanu na 31.12.2010r. („Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce” – Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy):

- Rzędków Stary o zasobach 228 tys. t;
- Marianka o zasobach 1 760 tys. t; (koncesja do 31.12.2021r. - teren i obszar górniczy Marianka IA);
- Marianka II o zasobach 618 tys. t; (koncesja do 31.12.2015r. - teren i obszar górniczy Marianka II);
- Marianka III o zasobach 224 tys. t;
- Marianka IV o zasobach 253 tys. t; (koncesja do 31.12.2018r. - teren i obszar górniczy Marianka IV);
- Marianka V o zasobach 1 150 tys. t; (koncesja do 31.12.2020r. - teren i obszar górniczy Marianka VB);
- Nowy Dwór o zasobach 1 634 tys.t; (koncesja do 31.12.2019r. - teren i obszar górniczy Nowy Dwór).

Poza tym na terenie gminy istnieje możliwość udokumentowania złoża kruszywa naturalnego o potencjalnych zasobach 5 675 280 ton we wsi Nowy Dwór. Obszar objęty zwiadem geologiczno-surowcowym położony jest na zachód od drogi

wojewódzkiej nr 707 i ciągnie się w kierunku zachodnim. Od południa i południowego-zachodu teren ten graniczy ze złożami: Marianka, Marianka II, Marianka III, Marianka IV i Marianka V.

Ponadto w miejscowości Nowy Dwór w sąsiedztwie złoża Marianka i Marianka III zakłada się występowanie potencjalnego złoża kruszywa naturalnego.

⇒ Geomorfologia

Pod względem geomorfologicznym większość gminy Nowy Kawęczyn znajduje się w obrębie obszaru wysoczyzny polodowcowej równinnej, zwanej Wyżyną Rawską (K. Balińska-Wuttke - Geomorfologia obszaru między Skierniewicami i Rawą Mazowiecką).

Jest to strefa postojowa lodowca, gdzie wykształtowały się wzgórza morenowe, podlegające następnie intensywnej denudacji. Procesy te spowodowały zmniejszenie deniwelacji terenu oraz złagodzenie nachylenia stoków wzgórz. Wzgórza strefy postojowej lodowca znajdują się w rejonie wsi: Marianka, Dukaczew, Rzędków, Zglinna Duża i Zglinna Mała.

Północna część gminy to wielki stożek napływowy, utworzony z piasków, nanoszonych przez rzeki spływające z wysoczyzny rawskiej po ustąpieniu lodowca. Omawiana forma rozciąga się od Strzybogi poprzez Rawiczów, Prandotów do Suliszewa. Piaski stożka napływowego były materiałem do tworzenia wydmy parabolicznych, których pozostałości występują w rejonie Prandotowa i Rawiczowa w postaci piasków rozwianych.

Szczególnie istotną formą geomorfologiczną dla krajobrazu gminy jest dolina rzeki Rawki z trzema wyraźnie zaznaczającymi się terasami: zalewową, nadzalewową piaszczystą II i żwirową III. Różnica wysokości pomiędzy terasą zalewową i nadzalewową II wynosi zazwyczaj 2 do 3m, a nadzalewową III około 12m. Terasa zalewowa rzeki Rawki od Rawy Mazowieckiej po Nowy Dwór jest wąska i urozmaicona starorzeczami. Ku północy rozszerza się i dzieli na terasy wyższe i niższe. Terasa piaszczysta widoczna jest w obrębie gminy od jej południowych granic. Terasa żwirowa ma charakter akumulacyjny. Szerokie powierzchnie terasy tworzone są nie tylko przez rzekę Rawkę, ale również przez sypanie stożków napływowych z jej bocznych dopływów.

Wzdłuż zachodniej granicy gminy ciągnie się dolina rzeki Skierniewki z wąską terasą zalewową o dość wyraźnych krawędziach. Terasa nadzalewowa piaszczysta o znacznej szerokości występuje tylko w okolicach Zglinnej Dużej. Wyraźnie występuje natomiast terasa nadzalewowa żwirowa. Dobrze wykształcona jest na wschód od Skierniewki, w rejonie Rzędkowa, gdzie wyrównana powierzchnia terasy osiąga szerokość do 1km, a jej wysokość nad poziom rzeki wynosi od 6 do 8m.

Z oceny warunków hipsometrycznych gminy, jej budowy geologicznej i geomorfologicznej wynika, że przeważająca część obszaru gminy posiada dogodne warunki do posadowienia budynków, a więc rozwoju osadnictwa i działalności gospodarczej. Najmniej korzystne warunki pod tym względem

występują w obrębie doliny Rawki, Skierniewki oraz dolinek mniejszych cieków, wyścielonych utworami holoceniowymi.

Teren Gminy Nowy Kawęczyn wyróżnia się stosunkowo dużymi walorami krajobrazowymi, predestynującymi go do rozwoju funkcji turystyczno-wypoczynkowej. Dotyczy to przede wszystkim obszaru położonego na wschód od doliny rzeki Rawki.

3.1.2. Gleby

Gleby na terenie gminy Nowy Kawęczyn charakteryzują się średnią jakością. Dominującym typem gleb w gminie są gleby brunatne kwaśne i wylugowane oraz gleby pseudobielicowe. W części południowo-zachodniej gminy przeważają gleby wytworzone z pyłów i piasków gliniastych oraz pylastych. Pozostały obszar cechują gleby wytworzone głównie z piasków słabogliniastych i luźnych.

Udział gleb dobrej jakości, obejmujących III i IV klasę bonitacyjną, wynosi około 60% ogółu gleb użytkowanych rolniczo. Zarówno wśród gruntów ornych, jak i użytków zielonych dominuje IV klasa bonitacyjna.

Średnia jakość gleb na terenie gminy Nowy Kawęczyn nie sprzyja intensyfikacji produkcji roślinnej. Znaczne areale gleb słabej jakości, zaliczone do klasy VI i VIz, powinny zostać przeznaczone pod zalesienie.

3.1.3. Hydrografia

Obszar gminy Nowy Kawęczyn położony jest w obrębie zlewni Bzury (lewobrzeżnego dopływu Wisły), w zlewniach III rzędu Rawki i Łupi (Skierniewki), bezpośrednich dopływów Bzury.

Największym ciekim wodnym w gminie jest rzeka Rawka, która przepływa w jej wschodniej części w kierunku północnym. Całkowita długość rzeki wynosi 89,8km. Na terenie gminy dopływami Rawki są Chojnatka i niewielki bezimienny dopływ w okolicach wsi Psary. Na omawianym obszarze Rawka tworzy liczne meandry, o pętlach często przecinanych i skracanych, co przyczynia się do istnienia licznych starorzeczy w różnych stadiach rozwoju.

Zachodnią część gminy Nowy Kawęczyn odwadnia jeden z większych dopływów Bzury – rzeka Skierniewka. Długość rzeki wynosi 61,2km. W obrębie gminy rzeka charakteryzuje się dużym i nierównomiernym spadkiem.

Na obszarze gminy brak jest większych naturalnych zbiorników wodnych - jezior. Występujące zbiorniki wodne mają niewielką powierzchnię i pojemność. Stanowią je nieduże stawy, oczka wodne i starorzecza.

Według „Wojewódzkiego Programu Małej Retencji” dla województwa łódzkiego oraz Aneksu do „Wojewódzkiego Programu Małej Retencji” dla województwa łódzkiego (2010r.) na terenie gminy planuje się budowę 3 zbiorników retencyjnych:

- Podstrobów o powierzchni 31,0ha;
- Rzędków o powierzchni 11,8ha;
- Nowy Dwór o powierzchni 15,0ha.

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn nie są prowadzone badania jakości wód powierzchniowych. Ocena jakości wód rzek: Rawki, Skierniewki i Chojnatki podana jest w oparciu o badania jakości wód tych rzek, realizowane na terenie powiatu skierniewickiego. W 2007r. stwierdzono dla rzeki Rawki IV klasę czystości wód tj. wody niezadawalającej czystości, a głównymi wskaźnikami decydującymi o jej klasie czystości były: barwa, ChZT-Cr oraz miano Coli. IV (niezadawalająca) klasę czystości stwierdzono także w przypadku pozostałych badanych rzek: Skierniewki i Chojnatki (dla tych rzek badania przeprowadzono w 2006r.). Żadna z monitorowanych rzek nie spełniała wymogów wód przeznaczonych do bytowania ryb karpiowatych.

Rzeki: Rawka oraz Skierniewka, wraz ze swoimi dolinami, stanowią istotny element systemu ekologicznego gminy. Decydują także o jej walorach krajobrazowych. Są to ciągi ekologiczne z naturalnymi siedliskami zbiorowisk florystycznych i faunistycznych. W celu poprawy zasobów wodnych i zachowania istniejących ekosystemów, konieczne będzie podjęcie działań mających na celu zachowanie, a nawet renaturalizowanie słabo przekształconych podmokłych terenów dolin i terenów okresowo podmokłych. W najbliższym sąsiedztwie dolin Rawki i Skierniewki wskazany byłby kontrolowany rozwój funkcji rolniczej. Dotyczy to przede wszystkim poboru wód do nawodnień oraz umiarkowanego nawożenia upraw rolniczych. Doliny rzek, a szczególnie dolinę Rawki oraz jej otoczenie zaliczyć można do atrakcyjniejszych terenów turystyczno-rekreacyjnych i to nie tylko dla mieszkańców pobliskich Skierniewic i Rawy Mazowieckiej.

3.1.4. Wody podziemne

Teren gminy Nowy Kawęczyn znajduje się w obrębie dwóch jednostek hydrogeologicznych: nr IX3 podregion zachodniomazowiecki i nr IX4 podregion południowomazowiecki. Na większości obszaru gminy pierwszy poziom wód gruntowych znajduje się na głębokości większej niż 4m p.p.t. Obszary o wysokim poziomie wód gruntowych zajmują stosunkowo nieduży obszar. Są to przede wszystkim tereny doliny rzeki Rawki i jej dopływów oraz rzeki Skierniewki. Na obszarach tych pierwszy poziom wód gruntowych znajduje się od 1 do 4m p.p.t. Główny poziom wodonośny, przydatny do lokalizacji ujęć wodnych, występuje na obszarze gminy generalnie na głębokości od 20 do 30m p.p.t. Potencjalna wydajność typowej studni głębinowej w większej części gminy wynosi 30-70m³/h. Na terenie gminy Nowy Kawęczyn znajdują się trzy gminne eksploatowane ujęcia wód podziemnych: Kolonia Starorawska, Trzcianna i Kwasowiec ze strefami ochrony bezpośredniej:

- Kolonia Starorawska (2 studnie) – strefa w granicach ogrodzenia o wymiarach 27,0m x 42,0m;
- Trzcianna (1 studnia) i Kwasowiec (2 studnie) – strefy w promieniu 8m od zarysu obudowy studziennej.

Ujęcie wody w Trzcianniej posiada strefę ochrony pośredniej.

Strefy ochronne ujęcia wody w Trzcianie zostały ustanowione przed dniem 1 stycznia 2002r. (dnia 26.07.1993r.). Zgodnie z art. 21 ust.1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011r. o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 32, poz. 159) strefy ochronne ujęć wody ustanowione przed dniem 1 stycznia 2002r. wygasają z dniem 31 grudnia 2012r.

Gmina posiada ponadto 5 studni głębinowych, które aktualnie nie są eksploatowane: Franciszkany, Dukaczew, Rawiczów, Stary Rzędków i Raducz.

Ponadto na terenie gminy znajdują się dwa ujęcia zakładowe ze strefami ochrony bezpośredniej:

- Ośrodka Szkoleniowego Biura Ochrony Rządu (2 studnie) – strefa w granicach ogrodzenia;
- Kwaciarskiego Zakładu Doświadczalnego Instytutu Sadownictwa i Kwaciarstwa Nowy Dwór S.A. w Nowym Dworze: 2 studnie w Nowym Dworze – strefa w granicach ogrodzenia oraz 1 studnia w Nowym Dworze Parcela – strefa w granicach ogrodzenia.

Ujęcie wody w Nowym Dworze posiada strefę ochrony pośredniej.

Strefa ochrony pośredniej ujęcia wody w Nowym Dworze została ustanowiona przed dniem 1 stycznia 2002r (dnia 17.12.1998r.). Zgodnie z art. 21 ust.1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011r. o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 32, poz. 159) strefy ochronne ujęć wody ustanowione przed dniem 1 stycznia 2002r. wygasają z dniem 31 grudnia 2012r.

Obszar gminy położony jest w całości w granicach trzeciorzędowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 215 i 215A „Subniecka warszawska” o charakterze porowym. Środkowa część gminy mieści się w zasięgu obszaru wysokiej ochrony (OWO) wymienionego GZWP.

Zasoby wód podziemnych w gminie są wystarczające do zaspokojenia potrzeb bytowych jej mieszkańców, jak również do prowadzenia zrównoważonej gospodarki rolnej oraz działalności produkcyjno-usługowej. Gospodarka zasobami wodnymi winna być jednak oszczędna, a lokalizowanie na terenie gminy inwestycji wodochłonnych nie jest wskazane.

Środkowa część gminy, ze względu na wysoką ochronę GZWP (OWO), może wymagać wprowadzenia ograniczeń w lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a szczególnie środowisko wodne.

3.1.5. Warunki klimatyczne

Klimat w gminie Nowy Kawęczyn nie odbiega od typowego klimatu Polski środkowej. Obszar gminy leży w strefie klimatu umiarkowanego przejściowego, na granicy wpływów atlantyckich, a jako wyznaczniki można podać następujące wartości:

- średnia temperatura roczna: 7-8⁰C;
- średnia temperatura najcieplejszego miesiąca (lipiec): 18⁰C;
- średnia temperatura najzimniejszego miesiąca (luty): -3,5⁰C;

- okres bezprzymrozkowy: średnio około 260 dni w roku;
- okres wegetacyjny: około 215 dni;
- przeciętna długość zalegania pokrywy śnieżnej: około 50 dni;
- liczba godzin nasłonecznienia w ciągu roku: 1680;
- roczna suma opadów: około 520 mm.

Warunki klimatyczne na obszarze gminy można uznać za korzystne. Większość obszaru posiada bardzo dobre warunki termiczne, wilgotnościowe i wietrzne, z małą częstotliwością zalegania mgieł.

Najmniej korzystne warunki klimatu obserwowane są w obrębie dolin Rawki i Skierniewki (zwiększona wilgotność powietrza, szczególnie w warstwie przygruntowej, często zalegające mgły oraz występujące tendencje do inwersji termicznych). Tereny te powinny zostać wyłączone z obszarów rozwoju osadnictwa.

3.1.6. Szata roślinna

Według podziału geobotanicznego Polski (Szafer 1972r.) obszar gminy Nowy Kawęczyn znajduje się w zachodniej części Krainy Mazowieckiej. Kraina Mazowiecka wyróżnia się dominacją w szacie roślinnej borów sosnowych i mieszanych. Położona jest poza zasięgiem buka, jodły i świerka.

Według danych na 31.12.2010r. na terenie gminy Nowy Kawęczyn grunty leśne zajmowały 1880,85ha, w tym lasy 1853,46ha (WUS), co stanowiło 17,8% powierzchni gminy. 1219,85ha to własność Skarbu Państwa, w tym 1216,85ha w zarządzie Lasów Państwowych i 3,00ha w zasobie Agencji Nieruchomości Rolnych.

Według danych na 31.12.2008r. na terenie gminy Nowy Kawęczyn grunty leśne zajmowały 1854,52ha, w tym lasy 1827,15ha (WUS), co stanowiło 17,5% powierzchni gminy. 1216,52ha to własność Skarbu Państwa, w tym 1209,52ha w zarządzie Lasów Państwowych i 7,00ha w zasobie Agencji Nieruchomości Rolnych.

W 2010r. w stosunku do roku 2008 powierzchnia gruntów leśnych, w tym lasów uległa powiększeniu.

Lesistość w gminie w 2010r. jest znacznie niższa niż w powiecie skierniewickim, gdzie wskaźnik ten kształtował się na poziomie 21,5% oraz niższa niż w województwie łódzkim (21,1%)

Lasy w gminie występują w 3 niedużych kompleksach. Największy z nich zlokalizowany jest w obrębie areałów wsi Raducz, kolejne w rejonie: Suliszewa i Dukaczewa.

Największe zbiorowisko leśne gminy – Raducz zostało znacznie zmienione wskutek długotrwałej antropopresji. Obecnie stanowią je ubogie florystycznie fitocenzory z drzewostanem sosnowo-brzozowym i zatrawionym runem.

We florze poza roślinnością borów dominują gatunki synantropijne.

Najcenniejszym pod względem florystycznym obszarem gminy jest dolina Rawki. Wyróżnia się ona dużą różnorodnością fitocenotyczną i florystyczną. Tworzą ją zbiorowiska roślinności wodnej, bagiennej, leśnej i zaroślowej, łąkowej, torfowiskowej, murawowej i polnej. Podstawowym i charakterystycznym elementem szaty roślinnej doliny są fitocenozy łąkowe, szuwarowe i torfowiskowe oraz związana ze starorzeczami roślinność wodna i bagienna. Do najciekawszych obszarów florystycznych zaliczyć należy uroczysko Zazdrość, położone w strefie przykrawędziowej doliny Rawki. Wyróżnia się ono dużym urozmaiceniem siedlisk. Występują tu płaty boru mieszanego i sosnowego świeżego, a w obniżeniach ols. W rejonie Dolecka i Starej Rawy występują liczne siedliska zajęte przez zbiorowiska olsu, łągu olszowego, boru mieszanego z małym płatem świetlistej dąbrowy. Występuje tu dość duże bogactwo gatunkowe flory z widłakiem goździstym, kaliną kolorową i jaskrem wielokwiatowym. W uroczysku Las Dolecki panują ubogie piaszczyste i suche siedliska zajęte przez bory sosnowe. W pobliżu doliny Chojnatki zachowały się fragmenty roślinności łąkowej. Cenne są tu stanowiska rzadkich roślin chronionych: widłaka spłaszczonego i pomocnika baldaszkowego. Ciekawym pod względem florystycznym obszarem są również okolice wsi Psary, w obrębie niewielkiego bezimiennego dopływu Rawki, z doliną głęboko wciętą i malowniczą. Roślinność tworzą fragmenty olsu i łągu na dnie doliny oraz małe płaty łąk, muraw i lasów mieszanych w wyższych partiach doliny. Flora jest urozmaicona, lecz nie bogata. W jej skład wchodzi gatunki łąkowe, murawowe, szuwarowe, wodne i leśne.

Pozostałą część obszaru gminy stanowią tereny rolne z różnego typu uprawami, często monokulturowymi. Są to obszary ubogie pod względem florystycznym.

W ostatnich dziesięcioleciach obserwuje się postępujące zmiany w obrębie naturalnych siedlisk roślinnych. Dotyczy to przede wszystkim fitocenozy związanych z siedliskami wilgotnymi, podmokłymi i bagiennymi – tu głównie doliny Rawki, niszczonej poprzez jej osuszanie. Skutkiem tego jest kurczenie się i ubożenie naturalnych siedlisk roślinnych. Ze względu na fakt, że Rawka (obecnie rezerwat przyrody) proponowana jest do objęcia ochroną jako obszar Natura 2000, zalecane jest prowadzenie w dolinie rzeki i jej sąsiedztwie gospodarki proekologicznej. Należy dążyć do renaturalizacji warunków w obrębie doliny Rawki poprzez zahamowanie odpływu wody z terenów zmeliorowanych, co dotyczy przede wszystkim terenów w rejonie Suliszewa i Dolecka. Należy również zaprzestać dalszych melioracji w obrębie doliny rzeki. Na obszarach rolniczych w dolinie rzeki winna być prowadzona gospodarka proekologiczna, z ograniczeniem nawożenia i stosowania środków ochrony roślin.

3.1.7. Fauna

Najcenniejszym pod względem faunistycznym obszarem gminy jest dolina Rawki. Na obszarze tym stwierdzono występowanie 792 gatunków zwierząt, w tym 182 gatunków kręgowców. Na szczególną uwagę zasługują gatunki ptaków wodno-błotnych, których tu występuje około 30. Zalicza się do nich zimorodka, brodzieca

samotnego, bekasa, wodnika, kropiatkę, derkacza. Charakterystycznym gatunkiem dla doliny Rawki i jej niektórych dopływów jest bóbr i wydra. Wśród zwierząt kręgowych stosunkowo liczna jest ichtiofauna. Rybostan Rawki został poznany dobrze zarówno pod względem jakościowym i ilościowym. W okresie ostatnich 30 lat obserwuje się zmniejszenie rybostanu zarówno pod względem gatunkowym i ilościowym. Odnotowano np. wyginiecie strzebli potokowej oraz różanki. W środkowym odcinku Rawki występują jeszcze rzadko spotykane gdzie indziej gatunki. Zaliczyć do nich można: świnki brzany, piekielnice, jelce, węgorze i sandacze. Dość liczne występują tu okonie. Na skład fauny w znacznym stopniu mają wpływ zarybienia. Preferowanymi gatunkami przy zarybieniu jest karp i karaś. Bardzo ciekawym przedstawicielem fauny Rawki jest przedstawiciel smoczkowatych - minóg strumieniowy narażony na wyginiecie. Umieszczony jest w "Polskiej czerwonej księdze zwierząt". Z ssaków w księdze tej figurują bóbr i wydra, z ptaków kropiatka i derkacz.

Dolina Rawki, ze względu na fakt występowania tu rzadkich, a nawet unikalnych gatunków fauny, została zaliczona do korytarzy ekologicznych o znaczeniu krajowym.

W celu zachowania bytujących tu gatunków fauny należy dążyć do utrzymania naturalnego charakteru doliny Rawki. Należy dążyć również do uzyskania wyższej klasy czystości wody w rzece poprzez zintensyfikowanie w zlewni rzeki działań na rzecz rozbudowy infrastruktury technicznej, a przede wszystkim sieci kanalizacji sanitarnej.

3.1.8. Zagrożenia środowiska

Istotnym źródłem zanieczyszczeń powietrza w gminie jest niska emisja zanieczyszczeń, pochodząca z lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych. Wielkość emisji jest trudna do oszacowania, szczególnie na terenach wiejskich. Znajduje ona jednak swoje odzwierciedlenie we wzrostach stężeń dwutlenku siarki i pyłu zawieszonego w sezonie grzewczym. Jednocześnie na terenie gminy jest bardzo słabo rozwinięte wykorzystywanie w energetyce źródeł energii odnawialnej.

Zanieczyszczenia komunikacyjne związane są przede wszystkim z przebiegającym przez teren gminy jednym z ważniejszych ciągów komunikacyjnych województwa – drogą wojewódzką Nr 707 relacji Skierniewice-Rawa Mazowiecka-Nowe Miasto nad Pilicą, stanowiącym znaczące źródło emisji zanieczyszczeń z wykorzystujących go pojazdów. Natężenie ruchu na odcinku Skierniewice-Rawa Mazowiecka wynosiło średnio 4265 pojazdów/dobę według Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowy Kawęczyn na lata 2009-2012 (Dz.Urz.W.Ł. Nr 83, poz.658 i 659 z 2010r.) i wykazuje tendencje rosnące. Z kolei brak większych zakładów przemysłowych na terenie gminy powoduje, że stężenia zanieczyszczeń SO₂, NO₂ i opadu pyłu nie przekraczają dopuszczalnych norm. Gmina Nowy Kawęczyn, podobnie jak cały powiat skierniewicki, nie jest objęta działaniami naprawczymi wynikającymi z Programu ochrony powietrza.

Głównym źródłem hałasu na terenie gminy jest transport drogowy. I tu, podobnie, jak w przypadku zanieczyszczeń atmosferycznych, największą uciążliwość akustyczną stanowi droga wojewódzka Nr 707. Na terenie gminy nie prowadzono monitoringu hałasu. Należy się jednak spodziewać, że z uwagi na wzrastającą liczbę pojazdów i zwiększające się natężenie ich ruchu, wzrastać będzie także natężenie hałasu związanego z ruchem kołowym. Na terenie gminy nie występują natomiast znaczące źródła hałasu przemysłowego.

Główne źródła zanieczyszczenia wód w gminie stanowią:

- ścieki nieoczyszczone lub niedostatecznie oczyszczone;
- punktowe źródła zanieczyszczeń np.: nieszczelne szamba;
- niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej wobec silnie rozwiniętej sieci wodociągowej;
- wylewiska odpadów rolniczych.

Podstawowe zagrożenia zasobów wodnych gminy niesie za sobą nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa. Sieć kanalizacyjna w gminie dopiero powstaje i jest nieproporcjonalna do długości znacznie lepiej rozwiniętej sieci wodociągowej. Na terenie gminy istnieje gminna oczyszczalnia ścieków w Nowym Dworze (obręb PGR Nowy Dwór), działają również 2 oczyszczalnie lokalne zakładowe (na terenie SKR Nowy Kawęczyn – Nowy Dwór Parcela i na terenie Ośrodka Szkoleniowego Biura Ochrony Rządu w Raduczu). Zaopatrzenie w wodę odbywa się natomiast z trzech ujęć komunalnych: Kolonia Starorawska, Trzecianna i Kwasowiec oraz z dwóch ujęć zakładowych: Ośrodek Szkoleniowy BOR – Raducz i Kwaciarski Zakład Doświadczalny Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarstwa – Nowy Dwór i Nowy Dwór Parcela. Gmina Nowy Kawęczyn jest w większości zwodociągowana (jedynie wieś Sewerynów i część wsi Helenków do zwodociągowania). Na stan wód powierzchniowych ma również negatywny wpływ gospodarka hodowlana i chemizacja produkcji rolnej.

Zmiany środowiska naturalnego związane są w głównej mierze z gwałtownie rozwijającą się siecią osadniczą, rozwijającą się siecią komunikacyjną oraz ze zwiększającą swe obszary infrastrukturą techniczną. Tereny zabudowane i zurbanizowane zajmowały na dzień 01.01.2010r. w gminie 330ha, co stanowiło 3,17 % jej powierzchni (dane Urzędu Gminy).

Głównym źródłem promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego w gminie jest terenowa napowietrzna sieć elektroenergetyczna średniego i niskiego napięcia. Projektowana jest także linia elektroenergetyczna napowietrzna wysokiego napięcia 110kV w części zachodniej gminy na kierunku północ-południe relacji Rawa Mazowiecka-Skierniewice ze strefą ochronną, którą stanowi pas o szerokości 36m, w której występują ograniczone możliwości zabudowy i zagospodarowania terenu. Na terenie gminy występują również punktowe źródła promieniowania elektromagnetycznego – stacje bazowe telefonii komórkowej zlokalizowane w Marianowie i w Nowym Dworze Parcela oraz paraboliczna antena mikrolinii w miejscowości Kolonia Starorawska. Uciążliwość masztów telefonii komórkowej oraz linii energetycznych mieści się w ich strefach ochronnych.

Na terenie gminy występują obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych, jak i obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

W gminie Nowy Kawęczyn nie ma zlokalizowanych czynnych składowisk odpadów komunalnych, niebezpiecznych, składowisk odpadów przemysłowych, ani zwałowisk odpadów wydobywczych przeznaczonych do wykorzystania lub rekultywacji.

Inwentaryzacja w gminie wykazała występowanie na omawianym terenie około 247 000m² wyrobów azbestowych (pokrycia dachowe), co stanowi 2 717Mg. W 2010r. opracowano w gminie „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Kawęczyn na lata 2010-2013 z uwzględnieniem perspektywy do 2032r.”, przyjęty Uchwałą Nr XXXIII/178/2010 z dnia 15.06.2010r. Rady Gminy w Nowym Kawęczynie (Dz.Urz.W.Ł. Nr 217 z 2010r, poz.1762). Gmina rozpoczęła utylizację wyrobów azbestowych

Proponowana realizacja zbiornika małej retencji „Nowy Dwór” zlokalizowana jest konfliktowo w stosunku do projektowanego Obszaru Mającego Znaczenie dla Wspólnoty „Dolina Rawki” (Natura 2000). Realizacja zbiornika wymaga przeprowadzenia szczegółowych analiz w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, przeprowadzonej na etapie opracowania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach tego przedsięwzięcia.

Istniejąca oczyszczalnia ścieków pomimo położenia poza granicami projektowanego Obszaru Natura 2000, ale w bezpośrednim sąsiedztwie, może stwarzać potencjalne zagrożenie dla zasobów wody w/w obszarze, szczególnie w sytuacji awaryjnej.

3.2. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

3.2.1. NATURA 2000

Zgodnie z postanowieniem prawa Wspólnoty Europejskiej, Natura 2000 to europejska sieć ekologiczna, której celem jest zachowanie rodzajów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków ważnych dla Wspólnoty. Rodzaje siedlisk przyrodniczych oraz gatunki będące przedmiotem ochrony są wymienione w odpowiednich załącznikach Dyrektywy 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywy Siedliskowej) i Dyrektywy 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków (tzw. Dyrektywy Ptasiej).

W krajowej sieci Natura 2000 w granicach gminy Nowy Kawęczyn może się znaleźć w najbliższym czasie Obszar Mający Znaczenie dla Wspólnoty Dolina Rawki o kodzie PLH 100015 (projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk SOOS). Omawiany obszar wyznaczony został częściowo na terenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego, na terenie istniejącego rezerwatu przyrody „Rawka” oraz na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Bolimowsko-Radziejowickiego z doliną Środkowej Rawki”. Głównym elementem obszaru jest rzeka Rawka płynąca naturalnym korytem. Rzeka, wraz z doliną, to jeden

z najcenniejszych elementów przyrody w tej części Polski. Występuje tu duże zróżnicowane siedlisk (ogromne bogactwo oraz różnorodność flory i fauny). Na uwagę zasługują również występujące zbiorowiska naturalne i półnaturalne łąk, szuwarów i torfowisk. Zagrożeniem dla opisywanego obszaru jest zanieczyszczenie wód, zbyt intensywna i niekontrolowana rekreacja, zarastanie łąk spowodowane brakiem ich wykaszania.

Na proponowanym obszarze Natura 2000 „Dolina Rawki” występują zagrożenia związane z planowaną budową zbiornika retencyjnego „Nowy Dwór”. Dolina Rawki to również obszar o wysokich walorach turystycznych, dlatego po utworzeniu obszaru Natura 2000 należy liczyć się również z koniecznością rozwiązywania na etapie procedury strategicznej oceny oddziaływania problemów związanych z zagrożeniami wywoływanymi zagospodarowaniem i rozwijającym się ruchem turystycznym.

3.2.2. Bolimowski Park Krajobrazowy

Bolimowski Park Krajobrazowy utworzony został w 1986 roku na mocy Uchwały Nr XIV/93/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Skierniewicach z dnia 26 września 1986r. (Dz.Urz.W.Sk. Nr 5 z 1986r, poz.126). Obszar Parku położony jest na terenie dwóch województw: mazowieckiego i łódzkiego. Obecnie obowiązującym aktem prawnym na terenie województwa łódzkiego jest Rozporządzenie Nr 36/2005 Wojewody Łódzkiego z dnia 17 października 2005 roku w sprawie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego, znajdującego się w granicach województwa łódzkiego (Dz.Urz.W.Ł. Nr 318 z 2005r., poz.2928).

Powierzchnia Parku wraz z otuliną na terenie województwa łódzkiego wynosi około 13 737,7ha (powierzchnia całego Parku i otuliny wynosi ok. 23 614ha), w tym na terenie gminy Nowy Kawęczyn około 2 005,6ha. Stanowi to około 19,3% powierzchni gminy.

Park utworzono by chronić pozostałości dawnej Puszczy Bolimowskiej. Oś Parku stanowi dolina rzeki Rawki, w pokryciu dominują tereny leśne, które zajmują około 70% powierzchni Parku (mozaika różnorodnych drzewostanów sosnowych z domieszką innych drzew). Zbiorowiska leśne opisywanego obszaru odznaczają się dużym bogactwem roślinności w poszyciu i runie, w nadrzecznych zaroślach i szuwarach, śródleśnych polankach oraz torfowiskach występujących na podmokłych łąkach i pastwiskach.

Wokół Bolimowskiego Parku Krajobrazowego ustanowiono otulinę – pas o szerokości 200m równoległy do granic zewnętrznych i wewnętrznych. Powierzchnia otuliny w gminie Nowy Kawęczyn wynosi około 207ha.

Park posiada plan ochrony ustanowiony Rozporządzeniem Wojewody Łódzkiego Nr 4/2008 z dnia 27 lutego 2008r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Bolimowskiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.W.Ł. Nr 73 z 2008r, poz.733).

W planie ochrony na terenie gminy wyznacza się następujące strefy:

- strefy funkcji ekologicznych Parku: strefy wzmocnienia powiązań ekologicznych (PWE 5 i PWE 6);

- strefy funkcji gospodarczych Parku: strefa kreowania ograniczonego rozwoju wielofunkcyjnego obszarów wiejskich (POR 9) oraz strefa kształtowania krajobrazu rolniczego (PKR 1).

Ponadto na terenie gminy w w/w planie ochrony w otulinie Parku wyznacza następujące się strefy:

- strefy funkcji ekologicznych obszarów oddziałujących na Park: strefy wzmocnienia powiązań ekologicznych (OWE2 i OWE3);
- strefy funkcji gospodarczych obszarów oddziałujących na Park: strefa kreowania ograniczonego rozwoju wielofunkcyjnego obszarów wiejskich (OOR3).

Plan ochrony ustala szczegółowe zasady ochrony ekosystemów leśnych, nieleśnych i wodnych. Ponadto plan ochrony zakłada, iż priorytetową zasadą kwalifikowania gruntów rolnych i leśnych do zmiany użytkowania powinno być dążenie do zachowania w możliwie największym stopniu różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

Nową zabudowę należy lokalizować wyłącznie w granicach obszarów wyznaczonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy obowiązującym w dniu wejścia w życie w/w Rozporządzenia, a także obszarów wskazanych w ust. 9 §18 w/w Rozporządzenia.

Dla wszystkich terenów nowej zabudowy, nie związanej z produkcją rolną, plan ochrony ustala z zastrzeżeniami między innymi:

- nie dopuszcza realizacji nowych budynków w pasie szerokości 25m od granicy lasów państwowych;
- zakłada iż minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki wynosi dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowej i usługowej 1000m², preferowana 1500m²; dla zabudowy produkcyjno-usługowej 2000m², a dla zabudowy rekreacji indywidualnej 2000m² z zastrzeżeniami;
- zakłada się, że minimalna powierzchnia biologicznie czynna wynosi: dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowej i usługowej 60% dla działki o powierzchni 1000m² oraz 65% dla działki o powierzchni powyżej 1000m²; dla zabudowy usług sportu, turystyki i rekreacji – 65%; dla zabudowy rekreacji indywidualnej – 70%, preferowana 90%; dla zabudowy produkcyjno-usługowej – 40% .

Dla strefy PWE5 nie dopuszcza się realizacji nowych obiektów budowlanych niezwiązanych z ochroną przyrody, bezpieczeństwem publicznym oraz niezbędną obsługą terenów zainwestowanych i planowanych do zainwestowania wyznaczonych w opracowaniach planistycznych obowiązujących w dniu wejścia w życie w/w Rozporządzenia, w tym budowy nowych zbiorników retencyjnych i stawów hodowlanych. Dla strefy PWE5 przy opracowywaniu planów miejscowych zaleca się rezygnację z przeznaczania terenów pod zabudowę w osadzie Suliszew-Paśnik; zaleca się wyposażenie miejsca tradycyjnie wykorzystywanego do kąpielii we wsi Doleck i Suliszew w terenowe urządzenia rekreacyjne,

zlokalizowane poza granicami rezerwatu „Rawka”, wkomponowane w krajobraz i wykonane przeważnie z naturalnych materiałów; zaleca się zachowanie powiązań widokowych założenia dworsko-parkowego we wsi Doleck z doliną rzeki Rawki; zaleca się wprowadzenie strefy ochrony krajobrazu kulturowego wokół zagrody młyńskiej we wsi Suliszew, w której nie dopuszcza się rozwoju nowej zabudowy.

Dla terenów lasów w strefie PWE6 plan ochrony nie dopuszcza realizacji nowych budynków, nie związanych z gospodarką leśną, ochroną przyrody i edukacją ekologiczną, prowadzoną przez Administrację Lasów Państwowych lub Dyрекcję Parku; dopuszcza się realizację terenowych urządzeń rekreacyjnych oraz zaleca się ograniczenie lokalizacji tras dróg i sieci uzbrojenia terenu, niezwiązanych z gospodarką leśną, ważnym interesem publicznym oraz obsługą terenów zainwestowanych, których realizacja wiąże się z trwałym odlesieniem terenu.

Dla strefy POR9 dla terenów wyznaczonych pod zabudowę rekreacji indywidualnej we wsi Suliszew plan ochrony ustala: minimalną powierzchnię działki 2500m², a powierzchnię biologicznie czynną na poziomie 90%; zaleca gradzenie działek żywopłotami z rodzimych gatunków drzew i krzewów oraz zagospodarowywanie działek roślinnością typową dla otaczających terenów, jak również zaleca się zachowanie powiązań widokowych zabytkowego założenia dworsko-parkowego we wsi Suliszew z doliną rzeki Rawki.

Dla strefy PKR1 dla terenów zabudowy usługowej i rekreacji indywidualnej we wsi Dzwonkowice, przylegających do doliny Rawki oraz zabudowy rekreacji indywidualnej we wsi Psary plan ochrony ustala: minimalną powierzchnię działki 2500m², a powierzchnię biologicznie czynną na działkach z zabudową rekreacji indywidualnej na poziomie 90% oraz zaleca gradzenie działek żywopłotami z lokalnych gatunków drzew i krzewów oraz zagospodarowywanie działek roślinnością typową dla otaczających terenów. Plan ochrony zaleca ponadto zachowanie historycznego układu osadniczego wsi Dzwonkowice, w tym rozproszonego układu zabudowy oraz historycznego układu osadniczego wsi Esterka. Plan zaleca także wprowadzanie zalesień, głównie w rejonie wsi Dzwonkowice. Ponadto przy opracowaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego plan ochrony ustala rezygnację z przeznaczania terenów na potrzeby eksploatacji surowców mineralnych we wsi Esterka.

3.2.3. Rezerwaty przyrody

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn funkcjonuje jeden rezerwat przyrody wodno-krajobrazowy „Rawka”. Jest to rezerwat częściowy, obejmujący koryto rzeki Rawki od źródeł do ujścia, wraz z rozgałęzieniami tworzącymi wyspy, starorzeczami, dolnymi odcinkami dopływów i przylegającym pasem terenu o szerokości 10m, ustanowiony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983 roku w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M.P. Nr 39 z 1984r., poz.230). Celem ochrony jest zachowanie w naturalnym stanie typowej

rzeki nizinnej średniej wielkości wraz z krajobrazem jej doliny oraz środowiska życia wielu rzadkich i chronionych roślin i zwierząt.

Na obszarze rezerwatu zabrania się:

- budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom rezerwatu przyrody;
- chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz miejsc rozrodu;
- polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
- pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzania roślin oraz grzybów;
- użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
- zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
- pozyskiwania skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu;
- niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
- paleniu ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
- stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
- zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;
- ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony oraz psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas;
- wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach w rezerwacie przyrody wskazanymi przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

- umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;
- zakłócania ciszy;
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych w rezerwacie przyrody przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w rezerwacie przyrody przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- prowadzenia badań naukowych w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;
- wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
- organizacji imprez rekreacyjno-sportowych w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Zakazy te nie dotyczą:

- wykonywania zadań wynikających z planu ochrony lub zadań ochronnych;
- prowadzenia zadań akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym;
- wykonywaniem zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;
- obszarów objętych ochroną krajobrazową w trakcie ich gospodarczego wykorzystywania przez jednostki organizacyjne, osoby prawne lub fizyczne oraz wykonywania prawa własności, zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, po zasięgnięciu opinii regionalnego dyrektora ochrony środowiska, może zezwolić na obszarze rezerwatu na odstępstwa od w/w zakazów, jeżeli jest to uzasadnione potrzebą;

- ochrony przyrody lub
- realizacji inwestycji liniowych celu publicznego, w przypadku braku rozwiązań alternatywnych i po zagwarantowaniu kompensacji przyrodniczej w rozumieniu art. 3 pkt 8 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. – Prawo ochrony środowiska.

Regionalny dyrektor ochrony środowiska może zezwolić na obszarze rezerwatu na odstępstwa od w/w zakazów, jeżeli jest to uzasadnione wykonywaniem badań naukowych lub celami edukacyjnymi, kulturowymi, turystycznymi, rekreacyjnymi lub sportowymi lub celami kultu religijnego i nie spowoduje to negatywnego oddziaływania na cele ochrony przyrody rezerwatu przyrody.

3.2.4. Obszary Chronionego Krajobrazu

Wschodnia część gminy Nowy Kawęczyn zlokalizowana jest w zasięgu Obszaru Chronionego Krajobrazu „Bolimowsko-Radziejowickiego z doliną Środkowej Rawki”, utworzonego Rozporządzeniem Nr 36 Wojewody Skierniewickiego z dnia 28 lipca 1997r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu (Dz.Urz. W.Sk. Nr 18 z 1997r poz.113). Celem utworzenia obszaru była ochrona wysokich walorów przyrodniczych i krajobrazowych Puszczy Bolimowskiej oraz dolin rzecznych Rawki i Chojnatki. Na terenie gminy Nowy Kawęczyn obszar chronionego krajobrazu posiada powierzchnię około 3 408ha, zajmując około 32,8% powierzchni gminy.

Na terenie chronionego krajobrazu w gminie Nowy Kawęczyn zabrania się:

- 1) lokalizowania i budowy obiektów szczególnie szkodliwych dla środowiska;
- 2) lokalizowania, budowy i rozbudowy obiektów naruszających walory krajobrazu środowiska;
- 3) osuszania torfowisk, mokradeł i oczek wodnych na gruntach ornych, leśnych i nieużytków;
- 4) lokalizowania obiektów i urządzeń o charakterze turystyczno-wypoczynkowym za wyjątkiem kąpielisk, przystani, pomostów i hangarów na sprzęt wodny w odległości mniejszej niż 60m od linii brzegowej wód powierzchniowych;
- 5) lokalizowania urządzeń o charakterze turystyczno-wypoczynkowym za wyjątkiem parkingów na terenach leśnych oraz w odległości mniejszej niż 60m od granicy lasu.

Na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu zaleca się:

- wprowadzanie racjonalnego nawożenia i ochrony roślin w celu zmniejszenia chemizacji rolnictwa;
- popieranie rozwoju różnych form rolnictwa ekologicznego, pszczelarstwa, upraw roślin zielarskich i surowców dla przemysłu farmaceutycznego;
- ochronę gruntów rolnych i leśnych, podejmowanie działań w kierunku zwiększenia lesistości ze szczególnym uwzględnieniem: obszarów wododziałowych, obszarów wzdłuż brzegów rzek, nieużytków i terenów zdegradowanych;
- wprowadzanie i ochronę zadrzewień ze szczególnym uwzględnieniem zadrzewień przydrożnych i śródpolnych;
- ochronę obiektów zabytkowych i parków wiejskich jako niezwykle cennych form zadrzewień w krajobrazie rolniczym.

3.2.5. Pomniki przyrody

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody ożywionej lub nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej, odznaczające się indywidualnymi cechami,

wyróżniającymi je wśród innych tworów. Na terenie gminy występuje łącznie 21 pomników przyrody, którymi są: pojedyncze drzewa, aleja i gład narzutowy. Ustanowione są one na podstawie:

- Zarządzenia Wojewody Skierniewickiego Nr 29 z dnia 31.12.1986r. (Dz.Urz.W.Sk. Nr 1 z 1987r., poz.3);
- Zarządzenia Wojewody Skierniewickiego Nr 2 z dnia 26.01.1988r. (Dz.Urz.W.Sk. Nr 2 z 1988r, poz.17);
- Zarządzenia Wojewody Skierniewickiego Nr 6 z dnia 03.03.1990r. (Dz.Urz.W.Sk. Nr 3 z 1990r, poz.65);
- Rozporządzenia Wojewody Skierniewickiego Nr 29 z dnia 17.07.1997r. (Dz.Urz.W.Sk. Nr 16 z 1997r. poz.99);
- Rozporządzenia Wojewody Skierniewickiego Nr 11 z dnia 07.05.1998r. (Dz.Urz.W.Sk. Nr 9 z 1998r., poz.74);
- Rozporządzenia Wojewody Łódzkiego Nr 4/2004 z dnia 31.03.2004r. (Dz.Urz.W.Ł. nr 88 z 2004r., poz.741).

Pomniki przyrody na terenie gminy to:

- 1) wiąz szypułkowy o obwodzie 300 cm, rosnący na działce nr 293, przy kościele w miejscowości Stara Rawa;
- 2) wiąz szypułkowy o obwodzie 395 cm, rosnący na działce nr 293, przy kościele w miejscowości Stara Rawa;
- 3) lipa drobnolistna o obwodzie 280 cm, rosnąca na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzecianna;
- 4) lipa drobnolistna o obwodzie 240 cm, rosnąca na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzecianna;
- 5) lipa drobnolistna o obwodzie 280 cm, rosnąca na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzecianna;
- 6) grab pospolity o obwodzie 240 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzecianna;
- 7) cis pospolity o obwodzie 245 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzecianna;
- 8) cis pospolity o obwodzie 210 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzecianna;
- 9) dąb szypułkowy o obwodzie 490 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzecianna;
- 10) dąb szypułkowy o obwodzie 290 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzecianna;
- 11) kasztanowiec biały o obwodzie 280 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzecianna;
- 12) kasztanowiec biały o obwodzie 305 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzecianna;
- 13) dąb szypułkowy o obwodzie 325 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzecianna;

- 14) buk pospolity o obwodzie 250 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzcianna;
- 15) kasztanowiec biały o obwodzie 270 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzcianna;
- 16) buk pospolity o obwodzie 300 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzcianna;
- 17) buk pospolity o obwodzie 360 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzcianna;
- 18) buk pospolity o obwodzie 275 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzcianna;
- 19) buk pospolity o obwodzie 280 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzcianna;
- 20) aleja drzew, złożona z: 92 lip drobnolistnych, 6 lip szerokolistnych, 6 jesionów wyniosłych, 1 brzozy brodawkowatej, 1 gruszy polnej, rosnąca na działce nr 196 w miejscowości Nowy Dwór;
- 21) głąz narzutowy w oddziale 1c w Leśnictwie Babsk.

3.3. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

3.3.1. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Dla gminy Nowy Kawęczyn Dyrektor Regionalnego Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie sporządził „Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej dla rzek Rawki i Skierniewki - ETAP I" (uzupełnienie do „Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi – Etap I”).

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn obszary szczególnego zagrożenia powodzią związane są głównie z dolinami największych w gminie rzek: Rawką i Skierniewką (Łupią).

Zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (Dz.U. Nr 239, poz. 2019 z późniejszymi zmianami) na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym:

- wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych;
- sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmacniania brzegów, obwałowań lub odsypisk;
- zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód, a także utrzymywaniem, odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie.

Jeżeli nie utrudni to ochrony przed powodzią, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej może, w drodze decyzji, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, zwolnić od w/w zakazów.

Ponadto zabrania się lokalizowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także materiałów, które mogą zanieczyszczać wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania. Zakaz ten nie dotyczy wykorzystywania gruzu, mas ziemnych oraz skalnych przy wykonywaniu robót związanych z utrzymaniem lub regulacją wód, a także lokalizowania inwestycji gospodarki rybackiej. Dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej może, w drodze decyzji, zwolnić od w/w zakazu określając warunki niezbędne dla ochrony jakości wód, jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla jakości wód w przypadku wystąpienia powodzi.

Na pozostałym obszarze gminy mogą wystąpić lokalne podtopienia, których przyczyny mogą stanowić wezbrania spowodowane ulewnymi deszczami, roztopami czy zatorami lodowymi na mniejszych ciekach. Tereny te nie powinny być przewidziane do zabudowy.

3.3.2. Obszary osuwaniem się mas ziemnych

Według „Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej dla rzek Rawki i Skierniewki - ETAP I” (uzupełnienie do „Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi – Etap I”) sporządzonym przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie na terenie gminy Nowy Kawęczyn występują obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych. Obszary te są w dolinie rzeki Rawki, w rejonie miejscowości: Nowy Dwór, Raducz, Psary, Dzwonkowice i Doleck oraz w dolinie rzeki Skierniewki, w rejonie miejscowości: Rzędków, Stary Rzędków, Nowy Rzędków i Strzyboga.

Na obszarach osuwania się mas ziemnych nie należy budować. Jeżeli nie ma możliwości lokalizacji infrastruktury poza obszarem osuwiska (dotyczy to głównie inwestycji drogowych) należy zastosować ograniczenia i rozwiązania technologiczne wzmacniające wznoszoną konstrukcję oraz stabilizujące osuwisko.

3.3.3. Zagrożenie bezpieczeństwa publicznego

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn nie ma zakładów zwiększonego ryzyka i obiektów przemysłowych, na terenie których występują substancje niebezpieczne, mogące grozić wystąpieniem poważnej awarii przemysłowej. Potencjalnym źródłem zagrożeń dla środowiska mogą być stacje paliw w miejscowościach Strzyboga i Nowy Dwór Parcela (stacja Nowy Kawęczyn) rozprowadzające materiały pędne dla potrzeb motoryzacji oraz istniejący gazociąg wysokiego ciśnienia (w pasie terenu wzdłuż gazociągu w sytuacji awaryjnej istnieje możliwość zagrożenia wybuchem, pożarem i wyciekami substancji do gruntu).

Ponadto przez teren gminy przebiega droga wojewódzka Nr 707 o znaczeniu ponadlokalnym. Zagrożenia ze źródła ruchomego, jakim jest droga wojewódzka, wynikają z faktu przewozu substancji ekologicznie niebezpiecznych. Wielkość obszaru objętego zagrożeniem wynika z lokalnych i zaistniałych w chwili zdarzenia warunków pogodowych.

3.4. Uwarunkowania społeczno-demograficzne rozwoju gminy

3.4.1. Ludność

⇒ Liczba ludności, gęstość zaludnienia, struktura zaludnienia

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn w 2010r. zamieszkiwało 3318 osób (WUS). W okresie od 1970r. obserwuje się stały spadek liczby ludności. Wielkość zjawiska obrazuje poniższe zestawienie.

Liczba ludności w latach 1970 – 2010 (WUS)

Rok	1970	1978	1988	1998	2004	2008	2010
Ludność	4992	4418	3832	3517	3343	3294	3318

W latach 1970 - 2010 liczba ludności obniżyła się o 1674 osoby, tj. o około 34%. W ostatnich latach utrzymywała się ona jednak na podobnym poziomie. Gmina Nowy Kawęczyn należy do średniej wielkości gmin pod względem ludności w powiecie skierniewickim.

Gęstość zaludnienia w gminie Nowy Kawęczyn wynosiła w 2010r. 32 osoby na km², co jest najniższą gęstością zaludnienia w powiecie skierniewickim. Średnia gęstość zaludnienia w powiecie skierniewickim wynosiła w 2010r. 50 osób/km², natomiast w województwie łódzkim 139 osób/km² (WUS).

Gęstość zaludnienia w latach 1970 – 2010 (WUS)

Rok	1970	1978	1988	1998	2004	2008	2010
Gęstość	48	42	37	34	32	32	32

W latach 1970 - 2010 gęstość zaludnienia w gminie obniżyła się z 48 osób/ km² na 32 osoby/km². W ostatnich latach utrzymywała się ona jednak na podobnym poziomie.

Gmina Nowy Kawęczyn posiada 35 obrębów geodezyjnych oraz 22 sołectwa. Wykaz jednostek osadniczych obrazuje poniższe zestawienie.

Liczba mieszkańców, gęstość zaludnienia na dzień 31.12.2009r. według Urzędu Gminy

Lp.	Sołectwa	Wsie	Liczba osób	Liczba osób	Powierzchnia w ha	Gęstość zaludnienia
1.	Adamów	Adamów Budy Trzczańskie	89 84	173	161,9 175,3	55 48
2.	Doleck	Doleck	85	85	671,1	13
3.	Dukaczew:	Dukaczew Marianka	110 30	140	312,1 134,6	35 22
4.	Dzwonkowice	Dzwonkowice Psary	54 23	77	182,7 221,2	30 10
5.	Esterka	Esterka	35	35	190,3	18
6.	Franciszkany	Franciszkany Nowa Trzcianna	92 43	135	195,5 136,7	47 31
7.	Kolonia Starorawska	Kolonia Starorawska	57	57	149,0	38
8.	Kwasowiec	Kwasowiec	55	55	215,1	26
9.	Marianów	Kawęczyn B Marianów	41 82	123	69,3 273,7	59 30
10.	Nowy Dwór:	Nowy Dwór Raducz	129 32	161	315,3 864,8	41 4
11.	Nowy Dwór Parcela	Nowy Dwór Parcela PGR Nowy Dwór	456 0	456 0	664,2 182,1	69 0
12.	Nowy Kawęczyn	Kaczorów Nowy Kawęczyn	113 96	209	173,4 276,4	65 35
13.	Prandotów	Prandotów	98	98	215,9	45
14.	Rawiczów	Rawiczów	112	112	291,0	38
15.	Rzędków	Rzędków	109	109	333,2	33
16.	Stara Rawa:	Helenków Stara Rawa	19 170	189	253,6 369,2	7 46
17.	Stary Rzędków	Nowy Rzędków Stary Rzędków	98 83	181	184,2 213,6	53 39
18.	Strzyboga	Podtrzciana Strzyboga (Podfranciszkany, Podstrobów)	94 198 46 32	370 276	87,2 375,0	108 73
19.	Suliszew	Sewerynów Suliszew	19 140	159	126,5 743,6	15 19
20.	Trzcianna	Trzcianna	146	146	615,6	24
21.	Zglinna Duża	Zglinna Duża	101	101	663,2	15
22.	Zglinna Mała:	Kazimierzów Zglinna Mała	34 86	120	150,7 243,4	23 35
Ogółem Gmina			3 291		10 430,6	32

Pod względem liczby ludności w 2009r. wielkość jednostek osadniczych w gminie była dość zróżnicowana. Do największych pod tym względem należały: Nowy Dwór Parcela – 456 osób i Strzyboga – 276 osób. Najmniejszymi jednostkami były: Helenków – 19 osób, Sewerynów – 19 osób, Psary – 23 osoby.

Największa gęstość zaludnienia była w Podtrzcianej – 108 osób/km², najmniejsza natomiast w Raduczu – 4 osoby/km² i w Helenkowie – 7 osób/km². W zaludnieniu

gminy Nowy Kawęczyn występuje dysproporcja. Najmniejsze zaludnienie jest po wschodniej stronie rzeki Rawki.

⇒ Struktura płci

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn w 2010r. zamieszkiwało 1658 mężczyzn oraz 1660 kobiet (WUS). Na 100 mężczyzn przypadało 100 kobiet. W 2002r. liczba ta wynosiła 1655 mężczyzn i 1675 kobiet, na 100 mężczyzn przypadało 101 kobiet (WUS).

W powiecie skierniewickim w 2010 roku na 100 mężczyzn przypadały 102 kobiety, natomiast w wojewódzkim łódzkim 110.

Struktura płci w latach 2002 – 2010 (WUS)

Rok	2002	2004	2008	2010
Ogółem	3330	3343	3294	3318
Mężczyźni	1655	1671	1639	1658
Kobiety	1675	1672	1655	1660
Kobiety na 100 mężczyzn	101	100	101	100

Gminę Nowy Kawęczyn zamieszkuje podobna liczba kobiet i mężczyzn. Wskaźnik dotyczący liczby kobiet na 100 mężczyzn jest niewiele niższy niż w powiecie skierniewickim oraz dużo niższy niż w województwie łódzkim.

⇒ Struktura wieku

Liczba ludności w 2010r. w gminie Nowy Kawęczyn w wieku produkcyjnym wynosiła 1988 osób, w wieku przedprodukcyjnym 656 osób oraz w wieku poprodukcyjnym 674 osoby (WUS). Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosiła 67. Była ona większa niż w powiecie skierniewickim (65) i województwie łódzkim (57).

Struktura wieku ludności gminy, podobnie jak liczba ludności ulegała zmianie na przestrzeni lat. Obraz tych zmian w latach 1970 – 2010 zawiera poniższe zestawienie.

Struktura wieku ludności gminy w % w latach 1970 – 2010 (WUS)

Rok	1970	1978	1988	1998	2004	2008	2010
Wiek przedprodukcyjny 0-17 l.	31,0	25,9	24,0	22,2	21,9	20,7	19,8
Wiek produkcyjny M 18-64 l. K 18- 59 l.	50,8	54,3	51,6	49,8	56,3	58,5	59,9
Wiek poprodukcyjny M 65 l. i więcej K 60 l. i więcej	18,2	19,8	24,4	28,1	21,9	20,8	20,3

Z zestawienia wynika, że w latach 1970 - 2010 liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmalała. Natomiast liczba ludności w wieku produkcyjnym i w wieku poprodukcyjnym wzrosła. Na terenie gminy nowy Kawęczyn obserwuje się zjawisko starzenia się społeczeństwa.

3.4.2. Przyrost naturalny, migracje

⇒ Przyrost naturalny

Sytuacja demograficzna w gminie jest efektem zarówno przyrostu naturalnego, jak i migracji ludności.

Przyrost naturalny w gminie Nowy Kawęczyn jest ujemny. W 2010r. należał do jednych z najmniejszych w powiecie skierniewickim.

Przyrost naturalny w 2010r. zarówno w skali wojewódzkiej (-2,2‰), jak i powiatowej (-1,2‰) był ujemny. Podobnie było również w gminie Nowy Kawęczyn (-4‰). Natomiast w kraju w 2010r. przyrost naturalny wynosił 0,9‰.

Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w latach 1990 - 2010 (WUS)

Rok	1990	1995	1997	2004	2008	2010
‰	-4,0	-1,9	-3,4	-4,8	-4,8	-4

⇒ Migracje ludności

Migracje ludności mają wpływ na kształtowanie się zaludnienia w gminie. Saldo migracji w 2010r. w gminie Nowy Kawęczyn wynosiło 45, a na 1000 mieszkańców wynosiło 13,5. W powiecie skierniewickim saldo migracji na 1000 mieszkańców wynosiło 2,1, w województwie łódzkim natomiast -0,7.

Saldo migracji w latach 1990 – 2010 zmieniło się od liczby -69 do liczby 45. Saldo migracji w roku 1990 i 1995 było ujemne, w roku 1997, 2004, 2008 i 2010 dodatnie.

Migracje ludności w latach 1990 – 2010 (WUS, Urząd Gminy)

Rok	1990	1995	1997	2004	2008	2010
Nowy Kawęczyn	-69	-10	4	17	24	45

Liczba ludności gminy zmniejszyła się na przestrzeni lat 1970 - 2010 dość znacznie, bo o 34%, czyli zmniejszyła się o 1/3 ludności. Jest to spowodowane przyrostem naturalnym i migracją. Teren gminy jest najslabiej zaludnionym obszarem w obecnym powiecie skierniewickim. Znaczne dysproporcje pod tym względem zaczynają się w obrębie samej gminy, z najmniejszym zaludnieniem w jej części wschodniej, położonej na wschód od rzeki Rawki. Na obszarze tym obserwuje się również tendencje do systematycznego wyludniania się wsi.

Gmina Nowy Kawęczyn posiada podobną liczbę kobiet i mężczyzn.

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn w latach 1970-2010 nastąpił wzrost ludności w wieku produkcyjnym i w wieku poprodukcyjnym. Nastąpiło natomiast zmniejszenie się ludności w wieku przedprodukcyjnym. Występuje więc tendencja starzenia się ludności.

3.4.3. Struktura zatrudnienia, bezrobocie

⇒ Struktura zatrudnienia

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn głównym miejscem pracy dla większości mieszkańców jest rolnictwo, a następnie gospodarka narodowa.

- Pracujący w gospodarce narodowej

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn w 2010r. zamieszkiwało 1988 osób w wieku produkcyjnym.

W gminie w 2010r. pracowały 394 osoby w gospodarce narodowej (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach oraz duchowieństwa), w 2008r. pracowało w gospodarce narodowej 371 osób, w 2004r. 184 osoby, w 2002r. 185 osób, a w 1997r. pracowały 264 osoby (WUS).

W latach 1997 - 2010 nastąpił wzrost liczby osób pracujących z gospodarce narodowej o ponad połowę.

- Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn w 2002r. zamieszkiwało 1830 osób w wieku produkcyjnym.

W gminie w 2002r. pracowało 690 osób wyłącznie lub głównie w swoim gospodarstwie rolnym (Powszechny Spis Rolny 2002r.). W porównaniu do roku 1996, gdzie w indywidualnym gospodarstwie rolnym pracowało 1180 osób (Powszechny Spis Rolny 1996r.) nastąpił znaczny spadek liczby osób pracujących w swoim gospodarstwie rolnym (prawie dwukrotnie).

Z analizy struktury zatrudnienia wynika, że wcześniej więcej ludności w gminie pracowało w indywidualnych gospodarstwach rolnych, a znacznie mniej zatrudnionych było w różnych działach gospodarki narodowej. Wynika to z rolniczego charakteru gminy oraz ciągle niewielkiego jeszcze rozwoju przedsiębiorczości i tworzeniem nowych miejsc pracy w usługach i produkcji. Z biegiem lat nastąpił jednak spadek liczby ludności pracującej w swoim gospodarstwie rolnym i wzrost ludności pracującej w gospodarce narodowej, co świadczy o wzroście przedsiębiorczości i tworzeniu nowych miejsc pracy w usługach i produkcji.

⇒ Bezrobocie

Bezrobocie jest zjawiskiem ulegającym zmianom i związane jest z transformacją i restrukturyzacją gospodarki. Bezrobocie jest zjawiskiem uzależnionym od sytuacji gospodarczej kraju i gminy.

W gminie Nowy Kawęczyn występuje zjawisko bezrobocia. W latach 1995 – 2010 ilość bezrobotnych w gminie wahała się. Zjawisko to obrazuje poniższe zestawienie. W roku 2010 w stosunku do roku 1995 bezrobocie zmniejszyło się o 13 osób.

Bezrobocie w latach 1995 – 2009 (WUS)

Rok	1995	1996	1997	2002	2008	2010
Nowy Kawęczyn	106	92	70	196	84	93

3.5. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające ze stanu finansów publicznych

3.5.1. Dochody budżetu gminy

Na budżet gminy składają się:

- wpływy z podatku rolnego, leśnego oraz podatków i opłat lokalnych od osób prawnych;
- udział gminy w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa;
- podatki i opłaty od osób fizycznych;
- subwencje ogólne i oświatowe;
- dotacje celowe na zadania zlecone.

Dochody budżetu gminy w latach 1996-2010 (WUS)

Rok	1996	1997	1998	2005	2008	2009	2010
tys. zł	2486,1	3255,7	2848,8	6440,6	7637,2	8411,7	7811,3

Dochody budżetu gminy na jednego mieszkańca w latach 1996-2009 (WUS)

Rok	1996	1997	1998	2005	2008	2009	2010
tys. zł	0,69	0,91	0,81	1,93	2,31	2,56	2,37

Dochody budżety gminy w latach 1996 – 2010 systematycznie rosły. W 2010r. były ponad trzykrotnie wyższe niż w 1996r.

Również dochody na jednego mieszkańca w latach 1996 – 2010 systematycznie rosły. W 2010r. były prawie trzy i półkrotnie wyższe niż w 1996r.

Dochody na 1 mieszkańca w 2010r. w powiecie skierniewickim wynosiły 2,63tys. zł., w województwie łódzkim natomiast 2,82tys. zł. Dochody te w gminie Nowy Kawęczyn były więc niewiele niższe niż w powiecie skierniewickim i niewiele niższe niż w województwie łódzkim.

Dochody budżetu gminy według rodzajów w 2008r. i 2010r. (WUS)

Lp.	Wyszczególnienie	2008 tys. zł	2010 tys. zł
1.	Ogółem	7637,2	7811,3
2.	Dochody własne	2904,1	3045,7
3.	Dotacje celowe z budżetu państwa	1353,5	1290,1
4.	Dotacje celowe otrzymane z funduszy celowych	81,4	101,0
5.	Dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień	-	-
6.	Subwencje ogólne	3298,2	3293,9

W 2008r. i 2010r. największą część dochodów budżetu tworzyły subwencje ogólne oraz dochody własne gminy.

3.5.2. Wydatki budżetu gminy

Polityka finansowa gminy uwarunkowana jest potrzebami ludności, stanem gospodarki i poziomem zainwestowania w poszczególnych jej dziedzinach. Politykę tą odzwierciedlają wydatki budżetu gminy.

Wydatki budżetu gminy w latach 1996-2010

Rok	1996	1997	1998	2005	2008	2009	2010
tys. zł	2154,4	2497,4	2934,9	5846,5	7485,5	8178,5	9705,8

Wydatki budżetu na jednego mieszkańca w latach 1998-2010 (WUS)

Rok	1996	1997	1998.	2005	2008	2009	2010
tys. zł	0,60	0,70	0,83	1,75	2,27	2,49	2,94

Wydatki budżety gminy w latach 1996 – 2010 systematycznie wzrastały. W 2010r. były cztery i półkrotnie wyższe niż w 1996r.

Wydatki na 1 mieszkańca w latach 1996 - 2010 systematycznie wzrastały. W 2010r. wzrosły prawie pięciokrotnie w porównaniu z rokiem 1996.

Wydatki na 1 mieszkańca w 2010r. w powiecie skierniewickim wynosiły 3,15tys. zł., w województwie łódzkim natomiast 3,03tys. zł. Wydatki te w gminie Nowy

Kawęczyn były więc niewiele niższe niż w powiecie skierniewickim i niewiele niższe niż w województwie łódzkim.

Wydatki budżetu gminy według działów w 2008r. i 2010r. (WUS)

Lp.	Wyszczególnienie	2008 tys. zł	2010 tys. zł
1.	Ogółem	7485,5	9705,8
2.	Gospodarka mieszkaniowa	447,4	180,5
3.	Administracja publiczna	982,0	1110,5
4.	Oświata i wychowanie	3140,3	3225,6
5.	Ochrona zdrowia	23,9	27,6
6.	Pomoc społeczna	1095,1	978,4
7.	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	331,0	268,0
8.	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	58,3	69,2
9.	Kultura fizyczna i sport	20,0	35,0

W 2008r. i 2010r. największą część budżetu pochłonęła oświata i wychowanie oraz pomoc społeczna, najmniej zaś wydano na kulturę fizyczną i sport, ochronę zdrowia oraz kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego.

Stan zainwestowania gminy i potrzeby wynikające z tego stanu dają za podstawę do przypuszczenia, że w bliskim horyzoncie czasowym w planach inwestycyjnych gminy poważną pozycję winna stanowić gospodarka wodno-ściekowa oraz gospodarka odpadami.

W dalszym ciągu również, w związku z posiadanymi przez Samorząd Gminy kompetencjami, poważny odsetek budżetu przeznaczony będzie na oświatę i wychowanie.

3.6. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z dotychczasowego zainwestowania i zagospodarowania

3.6.1. Sieć osadnicza

Charakter zabudowy w gminie jest dość zróżnicowany. Obok wsi o skupionej zabudowie, ukształtowanej wzdłuż ciągów komunikacyjnych, występuje w znacznym stopniu zabudowa rozproszona.

Charakterystyczny w gminie typ zabudowy to widlica, rzędówka, łańcuchówka, przysiółek skupiony oraz zabudowa samotnicza. Najstarszym pod względem historycznym typem zabudowy w gminie jest widlica. Taki układ zabudowy posiadają wsie: Doleck, Stara Rawa, Suliszew, które ukształtowały się przy zbiegających się dwóch lub trzech drogach.

Inny występujący w gminie typ zabudowy skupionej to rzędówka, z jednostronną obudową drogi. Charakterystyczny jest dla wsi: Podtrzciana, Kaczorów, Strzyboga, Adamów, Budy Trzczańskie. Łańcuchówka to rodzaj zabudowy koncentrujący się wzdłuż ciągów komunikacyjnych, z siedliskami od siebie

oddalonymi. Taki typ zabudowy występuje np. w Zglinnej Małej i Kazimierzowie. Często występującym rodzajem zabudowy w gminie jest przysiółek skupiony lub rozproszony. Wśród przysiółków skupionych wymienić można np. Psary, Esterka, Podfranciszkany, Franciszkany, Marianów, Kawęczyn B, a wśród przysiółków rozproszonych np. Dzwonkowice, Marianka, Helenków. Na terenie gminy dość liczna jest zabudowa rozproszona - samotnicza, charakteryzująca się oddaleniem od zabudowy skupionej oraz ciągów komunikacyjnych. Wiele tego typu zabudowy znajduje się w obrębie arealów wsi Nowy Dwór Parcela i Zglinna Duża.

W gminie Nowy Kawęczyn dominuje zdecydowanie zabudowa zagrodowa. W obrębie tej zabudowy w ostatnim dziesięcioleciu zaczęła pojawiać się zabudowa typu mieszkaniowego. Dotyczy to głównie jednostek osadniczych położonych przy głównych szlakach komunikacyjnych, a szczególnie przy drodze wojewódzkiej relacji Skierniewice - Rawa Mazowiecka. Zabudowa typu mieszkaniowego występuje głównie na terenie wsi Strzyboga i Nowy Dwór Parcela.

Generalnie sieć osadniczą na terenie gminy należy uznać za dość rozproszoną i charakteryzującą się występowaniem znacznej ilości małych jednostek osadniczych.

Tak ukształtowana sieć osadnicza stwarza duże problemy związane z wyposażeniem terenu w sieci infrastruktury technicznej oraz budową i utrzymaniem ciągów komunikacyjnych.

Przy istniejących w gminie tendencjach do zmniejszenia się liczby ludności nie będzie występowało duże zapotrzebowanie na tereny z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowe. Ewentualne zapotrzebowanie na tereny przeznaczone pod zabudowę można będzie zaspokoić poprzez przeznaczenie pod ten cel terenów w obrębie istniejącej zabudowy zagrodowej, poprzez jej uzupełnianie. W obrębie gminy istnieje również zainteresowanie terenami pod budownictwo mieszkaniowe w dwóch rejonach położonych w sąsiedztwie drogi wojewódzkiej: w rejonie wsi Strzyboga, Podtrzianna, Rawiczów i Budy Trzińskie, a także w południowo-wschodniej części gminy we wsi Nowy Dwór Parcela.

3.6.2. Infrastruktura społeczna

Na infrastrukturę społeczną gminy składa się obsługa ludności w zakresie: administracji, oświaty i wychowania, kultury, sportu, ochrony zdrowia, poczty i telekomunikacji, bezpieczeństwa, bankowości oraz innych usług bytowych.

⇒ Administracja

Na terenie gminy ludność obsługiwana jest przez administrację samorządową - Urząd Gminy Nowy Kawęczyn (obręb Nowy Dwór Parcela).

W gminie istnieje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zlokalizowany w Urzędzie Gminy Nowy Kawęczyn.

⇒ Oświata i wychowanie

Na terenie gminy istnieją trzy szkoły: Szkoła Podstawowa w Nowym Dworze (obręb ewidencyjny Nowy Dwór Parcela) i Szkoła Podstawowa w Trzciannie oraz Gimnazjum w Strzybodze.

Planowana jest rozbudowa Szkoły Podstawowej w Trzciannie między innymi o salę gimnastyczną i boisko sportowe. W Gimnazjum w Strzybodze w ramach projektu „Orlik” zostało wybudowane boisko sportowe.

W obrębie gminy nie istnieją odrębne obiekty przedszkolne. Wychowanie przedszkolne odbywa się:

- w oddziale przedszkolnym zlokalizowanym przy Szkole Podstawowej w Nowym Dworze,
- w punkcie przedszkolnym zlokalizowanym przy Szkole Podstawowej w Trzciannie.

W gminie istnieje Gminny Zespół ds. Oświaty zlokalizowany w Urzędzie Gminy Nowy Kawęczyn.

⇒ Kultura

Działalność z zakresu kultury odbywa się głównie w szkołach. Gmina posiada ponadto Gminną Bibliotekę Publiczną, która zlokalizowana jest w Nowym Kawęczynie.

Na terenie gminy działają dwa Koła Gospodyń Wiejskich: w Kaczorowie i w Trzciannie.

⇒ Ochrona zdrowia

Na terenie gminy znajdują się dwa niepubliczne ośrodki zdrowia. Jeden z nich, zlokalizowany jest we wsi Kolonia Starorawska (Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Kawęczyn”) z punktem aptecznym, a drugi w Suliszewie (Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Przychodnia „Zadębie”).

Ponadto w miejscowości Nowy Dwór (obręb PGR Nowy Dwór) w zabytkowym dworze i parku znajduje się nowoczesna Klinika Rehabilitacyjna.

⇒ Usługi pocztowe

Na terenie gminy funkcjonuje jeden obiekt pocztowy zlokalizowany w Urzędzie Gminy Nowy Kawęczyn.

⇒ Służby bezpieczeństwa

- Policja
Policja (Rewir Dzielnicowy) zlokalizowana jest w miejscowości Kaczorów.
- Straż pożarna
Na terenie gminy istnieje 8 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Remizy strażackie zlokalizowane są we wsiach: Nowy Kawęczyn, Stara Rawa, Nowy Dwór, Trzcianna, Suliszew, Doleck (nie funkcjonuje), Franciszkany, Stary Rzędków.
- Biuro Ochrony Rządu
W miejscowości Raducz znajduje się Ośrodek Szkoleniowy Biura Ochrony Rządu.

⇒ Bankowość

Obsługę ludności w zakresie bankowości prowadzi w gminie Bank Spółdzielczy w Skierniewicach, Oddział w Nowym Kawęczynie z siedzibą w budynku Urzędu Gminy Nowy Kawęczyn.

⇒ Sport, wypoczynek, rekreacja

Z obiektów sportowych gmina posiada urządzone boisko sportowe, które znajduje się w Nowym Kawęczynie. Ponadto istnieje boisko sportowe na terenie jednostki wojskowej w Raduczu. Oprócz tego istnieje nieurządzone boisko sportowe przy Szkole Podstawowej w Trzciannie i boisko sportowe „Orlik” przy Gimnazjum w Strzybodze. W Szkole Podstawowej w Nowym Dworze oraz w Gimnazjum w Strzybodze istnieją sale sportowe.

Na terenie gminy działa Gminy Klub Sportowy Manhatan, którego główną formą działalności jest organizowanie meczów piłki nożnej. Klub korzysta z boiska sportowego w Raduczu.

Ośrodka rekreacji i wypoczynku gmina Nowy Kawęczyn nie posiada.

⇒ Turystyka

Przez teren gminy przebiegają następujące szlaki turystyczne:

- Szlakiem Starych Dworków – pieszy (zielony);
- Szlak Boguszyce-Łowicz – pieszy (żółty);
- Szlak Nowy Kurzeszyn-Puszcza Mariańska – pieszy (czerwony);
- Szlak Dworki wokół Skierniewic – rowerowy (zielony);
- Szlak Grunwaldzki (ponadregionalny) – rowerowy (czerwony).

W aktualizacji „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego rekomenduje się utworzyć następujące szlaki turystyczne:

- Łódzki Szlak Konny (regionalny);
- Szlak Regionalny Parków Krajobrazowych (rowerowy);
- Szlaki tematyczne (trasy samochodowe): Szlak Zamków, Szlak Dworów i Pałaców, Szlak Budownictwa Drewnianego.

Gmina Nowy Kawęczyn w w/w Planie województwa znajduje się w zasięgu projektowanego Pasma Turystyczno-Kulturowego Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej oraz w projektowanej Łowicko-Bolimowskiej Strefie Turystycznej.

⇒ Kult religijny

Na terenie gminy istnieje kościół w Starej Rawie i czynny cmentarz rzymskokatolicki w Starej Rawie (faktycznie położony w Helenkowie). Ponadto istnieją jeszcze trzy nieczynne cmentarze: Franciszkany – ewangelicko-augsburski, Sewerynow – ewangelicki i Stara Rawa – cmentarz przykościelny.

Gmina Nowy Kawęczyn posiada podstawowe obiekty infrastruktury społecznej. Są one generalnie w dobrym lub średnim stanie technicznym i spełniają warunki jakim powinny odpowiadać z racji pełnionej funkcji. Na podstawie przeprowadzonej analizy stopnia nasycenia obszaru gminy w obiekty infrastruktury społecznej należy zauważyć brak gminnego ośrodka kultury, sportu i rekreacji.

3.6.3. Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe i ich wyposażenie są miernikiem poziomu i jakości życia mieszkańców. W 2010 r. (WUS) na terenie gminy znajdowało się 1237 mieszkań. Ich liczba w latach 1970 – 2010 zmieniła się nieznacznie, przy jednoczesnym dość znacznym zmniejszeniu się liczby ludności gminy. Wzrosła natomiast znacznie ich powierzchnia użytkowa oraz zmniejszyła się liczba osób w mieszkaniu. Zasoby mieszkaniowe w gminie obrazuje poniższe zestawienie (WUS).

Zasoby mieszkaniowe w latach 1970 – 2010 (WUS)

Wyszczególnienie	1970	1978	1988	1997	2002	2008	2010
Liczba mieszkań	1228	1157	1170	1210	1145	1217	1237
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	2,39	2,77	2,85	2,90	3,51	3,49	3,52
Przeciętna powierzchni użytkowa m ²	45,0	50,0	54,6	55,9	72,1	71,6	72,6
Przeciętna liczba osób w mieszkaniu	4,07	3,81	3,28	2,95	2,93	2,71	2,68
Liczba osób na 1 izbę	1,70	1,38	1,15	1,02	0,98	0,78	0,76

W gminie Nowy Kawęczyn w 2010r. powierzchnia użytkowa mieszkania była najniższa w powiecie skierniewickim. Najniższa była także liczba izb w mieszkaniu. Natomiast liczba osób na 1 mieszkanie i na 1 izbę była jedną z najniższych w powiecie.

Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła w powiecie skierniewickim 85,1m², w województwie łódzkim 66,4m², odpowiednio liczba izb w mieszkaniu 3,99 i 3,51, liczba osób w mieszkaniu 3,23 i 2,60 oraz liczba osób na izbę 0,81 i 0,74.

W/w wskaźniki w gminie Nowy Kawęczyn były niewiele niższe w porównaniu do powiatu skierniewickiego oraz niewiele wyższe w porównaniu do województwa łódzkiego.

3.6.4. Działalność produkcyjno-usługowa

⇒ Podmioty gospodarki narodowej według WUS

W gminie Nowy Kawęczyn w 2010r. były zarejestrowane 172 podmioty gospodarki narodowej (bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne), w tym 163 podmioty to sektor prywatny, tj. 94,77%, zaś 9 jednostek to sektor publiczny.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej – 2010 (WUS)

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba
1.	Ogółem	172
2.	Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	8
3.	Przemysł	19
4.	Budownictwo	29
5.	Handel i naprawy	47
6.	Transport i gospodarka magazynowa	8
7.	Zakwaterowanie i gastronomia	2
8.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3
9.	Obsługa rynku nieruchomości	8

W gminie Nowy Kawęczyn w 2008r. było zarejestrowanych 165 podmiotów gospodarki narodowej. Większość jednostek to sektor prywatny - 156, tj. 94,5%, zaś sektor publiczny to 9 jednostek.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej – 2008 (WUS)

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba
1.	Ogółem	165
2.	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	7
3.	Przemysł	18
4.	Budownictwo	26
5.	Handel i naprawy	51
6.	Hotele i restauracje	2
7.	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	8
8.	Pośrednictwo finansowe	3
9.	Obsługa nieruchomości i firm	21

Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w 2010r. była niewiele wyższa od liczby podmiotów w 2008r.

W porównaniu z gminami powiatu skierniewickiego gmina Nowy Kawęczyn posiadała w roku 2010, jak i w roku 2008 najmniej zarejestrowanych podmiotów gospodarczych.

⇒ Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według WUS

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn w 2010r. było 127 osób prowadzących działalność gospodarczą (bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne).

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 2010 (WUS)

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba
1.	Ogółem	127
2.	Przetwórstwo przemysłowe	15
3.	Budownictwo	26
4.	Handel i naprawy	42
5.	Hotele i restauracje	2
6.	Transport, gospodarka magazynowa	8
7.	Zakwaterowanie i gastronomia	8
8.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2
9.	Obsługa rynku nieruchomości	1

Na terenie gminy w 2008r. było 120 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne).

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 2008 (WUS)

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba
1.	Ogółem	120
2.	Przetwórstwo przemysłowe	13
3.	Budownictwo	23
4.	Handel i naprawy	46
5.	Hotele i restauracje	2
6.	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	8
7.	Pośrednictwo finansowe	2
8.	Obsługa nieruchomości i firm	12

Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą w roku 2010 była niewiele wyższa niż w roku 2008.

⇒ Działalność produkcyjno-usługowa według rejestru ewidencji gospodarczej w gminie

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn było zarejestrowanych w grudniu 1998r. 121 podmiotów gospodarczych (według wykazu Urzędu Gminy). Działalność podmiotów gospodarczych obejmowała usługi, działalność produkcyjno-usługową oraz produkcyjną. Najwięcej podmiotów gospodarczych specjalizowało się w działalności usługowej różnego typu.

Rodzaj działalności obrazuje poniższe zestawienie – 1998r. (Urząd Gminy).

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba podmiotów gospodarczych
1.	Handel obwoźny	22
2.	Usługi handlu	18
3.	Hurtownie	3
4.	Handel płodami rolnymi i młynarstwo	4
5.	Motoryzacja: kupno-sprzedaż	7
6.	Murarstwo	9
7.	Materiały budowlane: kupno - sprzedaż	7
8.	Usługi transportu	7
9.	Usługi budowlane	6
10.	Produkcyjno usługowa - różna	5
11.	Ślusarstwo	4
12.	Krawiectwo	2
13.	Instalatorstwo	2
14.	Mechanika pojazdowa	3
15.	Stolarstwo	2
16.	Usługi różne	20
	Razem	121

Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych było we wsiach: Nowy Dwór Parcela - 16, Strzyboga - 12, Nowy Kawęczyn - 8, Stara Rawa - 9, Podtrzianna - 8, Nowy Dwór - 6, Rawiczów - 6, Prandotów - 5, Rzędków - 5, Suliszew - 5, Dukaczew - 5.

Największym podmiotem gospodarczym w gminie był Kwaciarski Zakład Doświadczalny w Nowym Dworze zatrudniający 98 osób (stan grudzień 1998r.).

We wrześniu 2010r. na terenie gminy według rejestru ewidencji gospodarczej było zarejestrowanych 165 podmiotów gospodarczych, w tym 110 prowadziło działalność gospodarczą.

Na terenie gminy występuje szereg usług handlowych, gastronomicznych, rzemieślniczych, transportowych, produkcyjnych. Najwięcej podmiotów gospodarczych specjalizuje się w działalności usługowej różnego typu. Podmioty te są rozrzucone po całej gminie, najwięcej jednak ich jest we wsiach: Podtrzianna, Strzyboga, Nowy Kawęczyn, Nowy Dwór Parcela, Stara Rawa.

Największymi podmiotami gospodarczymi są:

- Kwaciarski Zakład Doświadczalny Nowy Dwór Sp. z o.o. Instytut Sadownictwa i Kwiaciarstwa (PGR Nowy Dwór)
- UDS, G. Bączkowska-Wysocka, A. Bączkowski Nowy Kawęczyn - Nowy Dwór Parcela (usługi intrologatorskie)
- Skup Żywca, Ubój i Sprzedaż Mięsa Z. Frączkiewicz - Suliszew
- Spółdzielnia Kótek Rolniczych Nowy Kawęczyn - Nowy Dwór Parcela
- „Ludwik” PPH M. Lisiecki Nowy Kawęczyn - Nowy Dwór Parcela (chemiczne środki - produkcja)
- „Chłód System” PHU Nowy Kawęczyn - Nowy Dwór Parcela (wiercenie studni głębinowych, montaż pomp ciepłych)
- „Kaja” Nowy Kawęczyn - Nowy Dwór Parcela (produkcja tworzyw sztucznych)
- „Jak” Nowy Kawęczyn - Nowy Dwór Parcela (produkcja okryw pieczarkowych, ziemi do kwiatów)
- „Anar” Nowy Kawęczyn - Nowy Dwór Parcela (produkcja folii)
- „Tom-Kar” Nowy Kawęczyn - Nowy Dwór Parcela (handel materiałami budowlanymi, nawozami, paszą, opałem)
- „Ferbruk” D. Kroc - Kawęczyn B (usługi ogólnobudowlane)
- Młyn E. Kowalczyk - Suliszew
- „Oktan Plus” A. Zyga Nowy Kawęczyn - Nowy Dwór Parcela
- „Ped-Bruk” P. Dudek Nowy Kawęczyn 22 - Kolonia Starorawska (usługi budowlano-brukarskie)
- „Trans-Kom” PPHU J. Kosmatka - Strzyboga (materiały budowlane)
- FH Staniak - Podtrzianna (rolnicze maszyny i sprzęt)
- Centrum Motoryzacji - Podtrzianna
- Kupno i Sprzedaż Trzody Chlewnej i Bydła G. Mieszka Nowy Kawęczyn - Nowy Dwór Parcela
- „Las-Ogród” H.S. Marcinkowscy - Podtrzianna (ogrodnicze artykuły, sprzęt)
- Zakład Weterynaryjny J.T. Niżnikowscy Nowy Kawęczyn - Nowy Dwór Parcela
- Stacja paliw - Strzyboga
- Szkołka Drzew i Krzewów Ozdobnych „DENDRA” E.M. Bielenin - Franciszkany
- Stadnina koni w Psarach „Tulino” - Psary
- Klinika Rehabilitacyjna Nowy Dwór, PGR Nowy Dwór
- PPHU „GRYSIK” N. Wolska - Marianka (wydobycie kruszywa naturalnego)
- Kopalnia kruszywa „Marianka II” M. Łukasik - Marianka
- Firma „TRANS-C” W. Waluk - Nowy Dwór (wydobycie kruszywa naturalnego)

W latach 1998 - 2010 nastąpił na terenie gminy Nowy Kawęczyn wzrost liczby podmiotów gospodarczych (ze 121 do 165).

Działalność gospodarcza w gminie rozwija się głównie na terenach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie lub w pobliżu drogi wojewódzkiej relacji Skierniewice

-Rawa Mazowiecka i koncentruje się w trzech obszarach. Pierwszy z nich to rejon w północno-zachodniej części gminy ze Strzybogą i Podtrzianną, drugi obejmuje wieś gminną Nowy Kawęczyn oraz Kolonię Starorawską, trzeci aktywny gospodarczo obszar to wieś Nowy Dwór Parcela i PGR Nowy Dwór.

Przewidzieć należy, że obszary te również w okresie perspektywnym będą należały do najaktywniej się rozwijających.

W związku z tym zadaniem Samorządu winno stać się wyposażenie ich w brakujące media z zakresu infrastruktury technicznej, głównie kanalizację sanitarną.

3.6.5. Rolnictwo

Dominującą funkcją gminy Nowy Kawęczyn jest rolnictwo. Na obszarze gminy występują średnio korzystne warunki przyrodnicze dla rozwoju produkcji rolniczej.

⇒ Gleby

Gleby i ich jakość mają decydujący wpływ na rozwój produkcji rolnej, a w szczególności strukturę upraw i wysokości plonów.

W obrębie gminy nie spotyka się gleb klasy I i II, sporadycznie występują także gleby klasy IIIa (1,2 % powierzchni gruntów ornych). Najwartościowsze w skali gminy są kompleksy gleb zaliczone do IIIb i IVa klasy bonitacyjnej stanowiące około 33% gleb gruntów ornych. Gleby słabej jakości zaliczane do V i VI klasy bonitacyjnej, trwale lub okresowo za suche zajmują blisko 39% gleb gruntów ornych. Najsłabsze gleby klasy VIz, wskazane jedynie pod zalesienia stanowią 0,3% powierzchni gruntów ornych.

Wśród użytków zielonych dominują gleby średniej jakości; łącznie klasa III i IV stanowią 53% gleb użytków zielonych.

Pod względem jakości gleb teren gminy jest znacznie zróżnicowany przestrzennie. Udział gleb dobrych w poszczególnych wsiach waha się od 18,5% do 95%.

Najlepsze warunki glebowe dla rozwoju produkcji roślinnej mają wsie: Kaczorów, Kawęczyn B, Kolonia Starorawska, Nowy Dwór Parcela i Nowy Kawęczyn.

Najsłabsze jakościowo gleby przeważają we wsiach: Suliszew, Sewerynow i Dzwonkowie; gleby klasy II-IV stanowią tam niespełna 1/5 wszystkich gleb użytkowanych rolniczo.

⇒ Kompleksy rolniczej przydatności gleb

Miarą przydatności do produkcji rolnej są kompleksy glebowo-rolnicze.

Obejmują one różne zespoły gleb, które wykazują zbliżone właściwości i mogą być podobnie użytkowane.

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn dominują kompleksy żytnie, które zajmują 97,8 % powierzchni gleb gruntów ornych. Niewiele, bo 2,2% zajmują kompleksy zbożowo-pastewne.

Wśród kompleksów żytnich przeważają kompleksy: 5 - żytni dobry - 35% i 6 - żytni słaby - 32,6%.

Kompleksy żytnie obejmują gleby średniej i słabej klasy jakości IV, V i VI klasy bonitacyjnej o małych wartościach użytkowych. Jedynie gleby klasy III i IV tworzące kompleks żytni bardzo dobry są żyzniejsze i pozwalają na uprawę roślin o wyższych wymaganiach glebowych.

Kompleksy żytni bardzo dobry i dobry przeważają w południowo zachodniej i środkowej części gminy. Kompleks żytni bardzo słaby występuje najczęściej w otoczeniu kompleksów leśnych, głównie w północno-wschodniej części gminy.

Trwałe użytki zielone zaliczane są do kompleksu 2z - użytki zielone średnie i 3z -użytki zielone słabe i bardzo słabe ze zdecydowaną przewagą jednak kompleksu 2z. Występują one w dolinach rzek i cieków wodnych.

Kompleksy przydatności rolniczej gleb na terenie gminy Nowy Kawęczyn – 1990r.

Kompleks	Nazwa kompleksu	ha	%
Kompleksy gruntów ornych			
1	pszenny bardzo dobry	-	-
2	pszenny dobry	-	-
3	pszenny wadliwy	-	-
4	żytni bardzo dobry	1338	18,0
5	żytni dobry	2594	34,9
6	żytni słaby	2428	32,6
7	żytni bardzo słaby	915	12,3
8	zbożowo-pastewny mocny	14	0,2
9	zbożowo- pastewny- słaby	151	2,0
Kompleksy użytków zielonych			
1z	bardzo dobre i dobre	-	-
2z	średnie	483	61
3z	słabe i bardzo słabe	309	39

⇒ Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej odnosi się do czterech elementów środowiska, tj. gleby, agroklimatu, rzeźby terenu i warunków wodnych. Pozwala na ocenę porównawczą przyrodniczych warunków produkcji w różnych obszarach za pomocą jednego ogólnego wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Według Instytutu Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach średnia wartość w/w wskaźnika dla gminy Nowy Kawęczyn wynosi 60,1 (średnia krajowa - 66,6) i należy do jednego z niższych w skali województwa łódzkiego (62,4pkt).

Reasumując, można powiedzieć, że na terenie gminy Nowy Kawęczyn występują średnio korzystne warunki przyrodnicze dla rozwoju produkcji rolnej. Średnia jakość gleb nie sprzyja intensyfikacji produkcji roślinnej. Znaczne arealy gleb słabej jakości zaliczanych do kompleksu żytniego słabego i bardzo słabego winny być przeznaczone pod zalesienia.

⇒ Struktura użytków rolnych

Struktura użytków rolnych zależy w dużym stopniu od warunków przyrodniczych. Gmina Nowy Kawęczyn posiada typowo rolniczy charakter.

Na terenie gminy największą powierzchnię wśród użytków rolnych zajmują grunty rolne, najmniejszą zaś sady.

Struktura użytków rolnych - 1998r. (ewidencja gruntów)

Wyszczególnienie		Powierzchnia w ha	%
Użytki rolne		8118,5	100
1.	Grunty orne	6956,1	85,68
2.	Sady	294,0	3,62
3.	Łąki trwałe	426,3	5,25
4.	Pastwiska trwałe	442,1	5,45

W 1998r. dominującą formą użytków rolnych były grunty orne, stanowiły one 85,68% ogólnej powierzchni gruntów użytkowanych rolniczo w gminie. Ich udział w poszczególnych wsiach był bardzo zróżnicowany i wahał się od 25,1% we wsi Sewerynow do 96,2% we wsi Kwasowiec.

W skali całej gminy niewielką powierzchnię bo 294ha zajmowały sady. Stanowiły one 3,62% powierzchni użytków rolnych. Najwyższym w skali gminy udziałem sadów charakteryzowały się wsie Nowa Trzcianna, Marianów i Podtrzcianna.

Trwałe użytki zielone, występowały głównie w dolinach rzek i cieków. Zajmowały one 868,4ha, co stanowiło 10,7 % powierzchni użytków rolnych.

Najwyższym udziałem łąk wyróżniała się wieś Sewerynow. W połowie wsi w gminie ta forma użytkowania gruntów rolnych w ogóle nie występowała.

Pastwiska były istotną formą użytkowania gruntów we wsi PGR Nowy Dwór - 27,9% powierzchni użytków rolnych.

Struktura użytków rolnych – 01.01.2010 r. (ewidencja gruntów)

Wyszczególnienie		Powierzchnia w ha	%
Użytki rolne		7997	100
1.	Grunty orne	6742	84,31
2.	Sady	203	2,54
3.	Łąki trwałe	379	4,74
4.	Pastwiska trwałe	398	4,98
5.	Grunty rolne zabudowane	238	2,97
6.	Grunty pod stawami	14	0,17
7.	Grunty pod rowami	23	0,29

W 2010r. dominującą formą użytków rolnych były grunty orne, stanowiły one 84,31% ogólnej powierzchni gruntów użytkowanych rolniczo w gminie. Ich udział w poszczególnych wsiach był bardzo zróżnicowany.

W skali całej gminy niewielką powierzchnię bo 203ha zajmowały sady. Stanowiły one 2,54% powierzchni użytków rolnych.

Trwałe użytki zielone, występujące głównie w dolinach rzek i cieków zajmowały 777ha, co stanowiło 9,72 % powierzchni użytków rolnych.

W 2010r. w porównaniu do 1998r. nastąpiło zmniejszenie się powierzchni użytków rolnych o około 121,5ha.

⇒ Rodzaje użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych

Rodzaje użytkowania gruntów w gminie Nowy Kawęczyn w gospodarstwach rolnych wykazują na tradycyjny sposób wykorzystania gruntów w gospodarstwach rolnych, głównie w indywidualnych gospodarstwach rolnych.

Rodzaje użytkowania gruntów w latach 1996, 2002 i 2010 obrazują poniższe tabelki.

Rodzaje użytkowania gruntów - 1996r. (Powszechny Spis Rolny)

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem		W tym gospodarstwa indywidualne	
		ha	%	ha	%
1.	Ogółem	10260	100	7733	100
2.	Użytki rolne	7811	76,13	7066	91,38
3.	Grunty orne	6641	64,73	6037	78,07
4.	Sady	350	3,41	330	4,27
5.	Łąki	573	5,58	527	6,81
6.	Pastwiska	247	2,41	172	2,23
7.	Lasy i grunty leśne	2051	19,99	329	4,25
8.	Pozostałe grunty użytkowane i nieużytki razem	398	3,88	338	4,37

Według Powszechnego Spisu Rolnego w 1996r. największą powierzchnię w gospodarstwach rolnych zajmowały użytki rolne, tj. około 76,13% powierzchni gruntów ogółem. W gospodarstwach indywidualnych powierzchnia ta wynosiła natomiast aż 91,38%. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych wynosiła około 19,99%. W gospodarstwach indywidualnych powierzchnia ta wynosiła dużo mniej, bo tylko 4,25%.

W użytkach rolnych największą powierzchnię w gospodarstwach rolnych (64,73%) oraz w indywidualnych gospodarstwach rolnych (78,07%) zajmowały grunty orne, najmniejszą zaś pastwiska – odpowiednio 2,41% i 2,23%.

Rodzaje użytkowania gruntów - 2002r. (Powszechny Spis Rolny)

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem		W tym gospodarstwa indywidualne	
		ha	%	ha	%
1.	Ogółem	7103,64	100	6873,06	100
2.	Użytki rolne	6362,49	89,57	6150,48	89,49
3.	Grunty orne	5321,96	74,92	5120,75	74,50
4.	Sady	423,24	5,96	423,24	6,16
5.	Łąki	471,87	6,64	471,87	6,87
6.	Pastwiska	145,42	2,05	134,62	1,96
7.	Lasy i grunty leśne	421,98	5,94	413,95	6,02
8.	Pozostałe grunty	319,17	4,49	308,63	4,49

Według Powszechnego Spisu Rolnego w 2002r. największą powierzchnię w gospodarstwach rolnych zajmowały użytki rolne, tj. około 89,57% powierzchni gruntów ogółem. W gospodarstwach indywidualnych powierzchnia ta wynosiła natomiast 89,49%. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych wynosiła około 5,94%. W gospodarstwach indywidualnych powierzchnia ta wynosiła nieco więcej bo 6,02%.

W użytkach rolnych największą powierzchnię w gospodarstwach rolnych (74,92%) oraz w indywidualnych gospodarstwach rolnych (74,50%) zajmowały grunty orne, najmniejszą zaś pastwiska – odpowiednio 2,05% i 1,96%.

Rodzaje użytkowania gruntów - 2010r. (Powszechny Spis Rolny - Bank Danych Lokalnych)

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem	W tym gospodarstwa indywidualne
		ha	ha
1.	Grunty ogółem	6918,42	6605,81
2.	Użytki rolne ogółem	6142,33	5841,98
3.	Użytki rolne w dobrej kulturze	5876,07	5576,92
4.	Pod zasiewami	4464,87	4286,99
5.	Grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	174,60	138,15

6.	Uprawy trwałe	687,35	614,81
7.	Sady ogółem	640,00	567,63
8.	Ogrody przydomowe	19,82	19,82
9.	Łąki trwałe	440,07	427,79
10.	Pastwiska trwałe	89,36	89,36
11.	Pozostałe użytki rolne	266,26	265,06
12.	Lasy i grunty leśne	445,45	444,21
13.	Pozostałe grunty	330,65	319,63

Według Powszechnego Spisu Rolnego w 2010r. największą powierzchnię w gospodarstwach rolnych zajmowały użytki rolne, tj. około 88,78% powierzchni gruntów ogółem. W gospodarstwach indywidualnych powierzchnia ta wynosiła niewiele mniej, bo 88,44%. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych wynosiła około 6,44%. W gospodarstwach indywidualnych powierzchnia ta wynosiła nieco więcej, bo 6,72%.

W użytkach rolnych największą powierzchnię w gospodarstwach rolnych (84,93%) oraz w indywidualnych gospodarstwach rolnych (84,42%) zajmowały użytki rolne w dobrej kulturze, najmniejszą zaś pastwiska – odpowiednio 1,29% i 1,35%.

W gminie Nowy Kawęczyn w latach 1996 – 2010 powierzchnia gruntów zarówno w gospodarstwach rolnych ogółem, jak i w gospodarstwach rolnych indywidualnych uległa zmniejszeniu. Zmniejszeniu uległa również powierzchnia użytków rolnych. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych w gospodarstwach rolnych uległa także zmniejszeniu, natomiast w gospodarstwach indywidualnych powierzchnia ta zwiększyła się.

W gminie w gospodarstwach rolnych największą powierzchnię zajmowały użytki rolne, w tym grunty orne. Wśród użytków rolnych dużo mniejszą powierzchnię zajmowały sady, łąki i pastwiska.

W gospodarstwach rolnych wśród gruntów lasy i grunty leśne zajmowały w porównaniu do użytków rolnych dużo mniejszą powierzchnię.

⇒ Melioracje

Jednym z czynników wpływających na wielkość produkcji rolnej są melioracje.

W gminie Nowy Kawęczyn występują użytki rolne częściowo zmeliorowane podziemną siecią drenarską oraz rowami otwartymi w miejscowościach: Adamów, Budy Trzczańskie, Doleck, Franciszkany, Helenków, Kaczorów, Kolonia Starorawska, Nowy Dwór, Nowy Dwór Parcela, Nowy Kawęczyn, PGR Nowy Dwór, Prandotów, Rzędków, Nowy Rzędków, Sewerynow, Stara Rawa, Strzyboga, Suliszew, Trzcianna, Zglinna Duża.

W przypadku zmiany sposobu użytkowania terenów, na których występują urządzenia melioracyjne, należy je przebudować w sposób umożliwiający prawidłowe ich funkcjonowanie.

⇒ Struktura własności

Dominującą formą własności w gminie Nowy Kawęczyn w rolnictwie jest własność prywatna.

Na dzień 01.01.2010r. grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych wynosiły 7869ha, co stanowiło 75,46% powierzchni gminy (Urząd Gminy).

⇒ Struktura agrarna

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 1996r. na terenie gminy Nowy Kawęczyn znajdowało się 953 gospodarstw rolnych, w tym 951 gospodarstw rolnych indywidualnych, (789 indywidualnych gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1ha i 162 działki rolne o powierzchni do 1ha).

Średnia ogólna powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego wyniosła 8,8ha, a użytków rolnych 8,1ha.

Struktura indywidualnych gospodarstw rolnych w gminie - 1996r. (Powszechny Spis Rolny)

Powierzchnia gospodarstw	1-2ha	2-5ha	5-7ha	7-10ha	10-15ha	>15ha
Liczba gospodarstw	78	185	130	158	157	81
% w stosunku do ogólnej liczby gospodarstw	9,9	23,4	16,5	20,0	19,9	10,3

Najliczniej reprezentowaną grupą obszarową były gospodarstwa o powierzchni 2-5ha.

Gospodarstwa małe, których powierzchnia nie przekracza 5ha stanowiły 33,3% ogółu gospodarstw.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2002r. na terenie gminy Nowy Kawęczyn znajdowało się 897 gospodarstw rolnych, w tym 895 indywidualnych gospodarstw rolnych (757 indywidualnych gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1ha i 138 działki rolne o powierzchni do 1ha).

Średnia ogólna powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosiła 7,9 ha, a użytków rolnych 7,1ha. Średnia ogólna powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego wynosiła 7,7ha, a użytków 6,9ha.

Struktura indywidualnych gospodarstw rolnych w gminie - 2002r. (Powszechny Spis Rolny)

Powierzchnia gospodarstw	1-5 ha	5-10ha	10-15ha	15 ha i więcej
Liczba gospodarstw	303	234	126	94
% w stosunku do ogólnej liczby gospodarstw	40,0	30,9	16,7	12,4

Najliczniej reprezentowaną grupą obszarową były gospodarstwa o powierzchni 1-5ha.

Gospodarstwa małe, których powierzchnia nie przekraczała 5ha stanowiły 40,0% ogółu gospodarstw.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010r. (Bank Danych Lokalnych) na terenie gminy Nowy Kawęczyn znajdowało się 845 gospodarstw rolnych, w tym 842 indywidualnych gospodarstw rolnych (721 indywidualnych gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1ha i 121 działki rolne o powierzchni do 1ha).

Średnia ogólna powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosiła 8,19 ha, a użytków rolnych 7,27ha. Średnia ogólna powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego wynosiła 7,85ha, a użytków 6,94ha.

Struktura indywidualnych gospodarstw rolnych w gminie - 2010r. (Powszechny Spis Rolny - Bank Danych Lokalnych)

Powierzchnia gospodarstw	1-5 ha	5-10ha	10-15ha	15 ha i więcej
Liczba gospodarstw	306	218	108	89
% w stosunku do ogólnej liczby gospodarstw	42,5	30,2	15,0	12,3

Najliczniej reprezentowaną grupą obszarową były gospodarstwa o powierzchni 1-5ha.

Gospodarstwa małe, których powierzchnia nie przekraczała 5ha stanowiły 42,5% ogółu gospodarstw.

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn w 2010r. w stosunku do 1996r. zmniejszyła się liczba gospodarstw rolnych. Natomiast zwiększeniu uległa liczba gospodarstw rolnych, których powierzchnia nie przekracza 5ha. Zwiększyła się również liczba gospodarstw rolnych o powierzchni 15ha i więcej.

Zmianie uległa również średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego z 8,8ha w 1996r. do 7,85ha w 2010r.

⇒ Struktura upraw i hodowli w gospodarstwach rolnych

W latach 1996 – 2010 na terenie gminy Nowy Kawęczyn wystąpiła tendencja zmniejszania się ilości gospodarstw rolnych (z 953 w 1996r. do 845 w 2010r.).

Struktura zasiewów - 1996r., 2002r. (Powszechny Spis Rolny)

Lp.	Wyszczególnienie	1996		2002	
		Ogółem ha	Gospodarstwa Indywidualne ha	Ogółem ha	Gospodarstwa Indywidualne ha
1.	Pszenica ozima	360	360	225,30	225,30
2.	Pszenica jara	292	258	269,99	263,99
3.	Żyto	1580	1476	1295,46	1235,46
4.	Jęczmień ozimy	24	24	96,15	96,15
5.	Jęczmień jary	155	135	267,76	267,76
6.	Owies	291	281	300,15	291,15
7.	Pszenżyto ozime	414	414	618,58	607,58
8.	Pszenżyto jare	59	59	60,63	50,63
9.	Mieszanki zbożowe	757	757	793,96	793,96
10.	Gryka, proso i inne zbożowe	10	10	2,94	2,94
11.	Kukurydza	7	7	74,44	65,46
12.	Strączkowe jadalne	10	10	1,9	1,9
13.	Ziemniaki	903	857	457,12	457,12
14.	Buraki cukrowe	3	3	0,30	0,30
15.	Rzepak i rzepik	1	1	10,90	10,90
16.	Okopowe pastewne	4	4	1,05	1,05
17.	Warzywa gruntowe	29	26	36,65	36,65
18.	Truskawki			37,06	37,06

Według Powszechnego Spisu Rolnego w 1996r. na terenie gminy Nowy Kawęczyn powierzchnia zasiewów wynosiła 6212ha, w tym w gospodarstwach indywidualnych 5258ha, w 2002r. wynosiła natomiast 4797,90ha, w tym w gospodarstwach indywidualnych 4596,69ha. W latach 1996 - 2002 powierzchnia zasiewów w gminie zmniejszyła się około 23%.

Wśród zasiewów największą powierzchnię zajmowało żyto, następnie mieszanki zbożowe i ziemniaki. Najmniejszą powierzchnię zajmowały zaś rzepak i rzepik oraz buraki cukrowe i kukurydza.

Zwierzęta gospodarskie – 1996r., 2002r. (Powszechny Spis Rolny)

Lp.	Wyszczególnienie	1996		2002	
		Ogółem	Gosp. indywidualne	Ogółem	Gosp. indywidualne
1.	Bydło ogółem	2174	2174	1503	1503
2.	Bydło krowy	1226	1226	926	926
3.	Trzoda chlewna ogółem	6068	6068	8123	8123
4.	Trzoda chlewna lochy	526	526	847	847
5.	Konie	153	153	89	89
6.	Owce	212	212	114	114
7.	Kury ogółem	11068	11068	24588	24588
8.	Kury nioski	8697	8697	5321	5321
9.	Kozy			48	48

Według Powszechnego Spisu Rolnego z 1996r. i 2002r. w gminie Nowy Kawęczyn najczęściej hodowano kur, trzody chlewnej i bydła, najmniej natomiast hodowano kóz i koni.

W latach 1996 - 2002 ilość hodowanych kur zwiększyła się dwukrotnie, natomiast trzody chlewnej o około 1/3. W gminie zmniejszyła się natomiast ilość bydła, koni i owiec.

Zwierzęta gospodarskie – 2010r. (Powszechny Spis Rolny – Bank Danych Lokalnych)

Lp.	Wyszczególnienie	2010	
		Ogółem	Gosp. indywidualne
1.	Bydło ogółem	1220	1220
2.	Bydło krowy	606	606
3.	Trzoda chlewna ogółem	8788	8788
4.	Trzoda chlewna lochy	845	845
5.	Konie	62	62
6.	Drób ogółem	63038	63038
7.	Drób kurzy ogółem	60955	60955

Według Powszechnego Spisu Rolnego z 2010r. (Bank Danych Lokalnych) w gminie Nowy Kawęczyn najczęściej hodowano drobiu kurzego, trzody chlewnej i bydła, najmniej natomiast hodowano koni.

W latach 1996 – 2010 ilość hodowanych kur zwiększyła się pięciokrotnie, trzody chlewnej natomiast o około 1/3. W gminie zmniejszyła się natomiast ilość bydła i koni

Maszyny i urządzenia rolnicze - 1996, 2002 (Powszechny Spis Rolny)

Lp.	Wyszczególnienie	1996		2002	
		Ogółem	Gospodarstwa indywidualne	Ogółem	Gospodarstwa indywidualne
1.	Ciągniki	508	483	548	533
2.	Samochody ciężarowe	113	107	94	88
3.	Kombajny zbożowe	44	38	69	63
4.	Kombajny ziemniaczane	114	111	112	110
5.	Kombajny buraczane	1	1		

W latach 1996 - 2002 w gminie Nowy Kawęczyn zwiększyła się liczba ciągników oraz kombajnów zbożowych, zmniejszyła się natomiast liczba samochodów ciężarowych.

⇒ Obiekty obsługi i produkcji rolnej

Na terenie gminy znajdują się liczne obiekty obsługi i produkcji rolnej, większe z nich to:

- Kwaciarski Zakład Doświadczalny Nowy Dwór Sp. z o.o. Instytut Sadownictwa i Kwaciarstwa (PGR Nowy Dwór)
- Zakład Weterynaryjny J.T. Niżnikowscy Nowy Kawęczyn - Nowy Dwór Parcela
- Skup Żywca, Ubój i Sprzedaż Mięsa Z. Frączkiewicz - Suliszew
- Spółdzielnia Kółek Rolniczych Nowy Kawęczyn - Nowy Dwór Parcela
- „Jak” Nowy Kawęczyn - Nowy Dwór Parcela (produkcja okryw pieczarkowych, ziemi do kwiatów)
- „Tom-Kar” Nowy Kawęczyn - Nowy Dwór Parcela (handel materiałami budowlanymi, nawozami, paszą, opałem)
- FH Staniak - Podtrzianna (rolnicze maszyny i sprzęt)
- Kupno i Sprzedaż Trzody Chlewnej i Bydła G. Meszka Nowy Kawęczyn - Nowy Dwór Parcela
- Szkołka Drzew i Krzewów Ozdobnych „DENDRA” E.M. Bielenin - Franciszkany
- „Las-Ogród” H.S. Marcinkowscy - Podtrzianna (ogrodnicze artykuły, sprzęt).

Rolnicza przestrzeń produkcyjna w obrębie gminy wykazuje duże zróżnicowanie przestrzenne. Najgorsze warunki dla rozwoju rolnictwa występują we wschodniej części gminy. Tam też skupiają się największe kompleksy leśne.

Środkowa i południowo-zachodnia część gminy charakteryzuje się najlepszymi warunkami dla produkcji rolnej. Najwartościowsze obszary, obejmujące swym zasięgiem gleby klasy III i IV winny być chronione dla potrzeb gospodarki rolnej.

W skali całej gminy produkcja rolna prowadzona jest na średnim poziomie intensywności. Istnieją możliwości jej intensyfikacji zwłaszcza w zakresie produkcji zwierzęcej.

Struktura upraw dostosowana do lokalnych warunków glebowych sprzyja rozwojowi chowu trzody chlewnej, a także bydła.

Pozytywną cechą rolnictwa jest dominacja prywatnej własności gruntów i korzystna struktura agrarna.

Niskie zanieczyszczenie środowiska sprzyjać może wdrażaniu ekologicznych bądź integrowanych metod produkcji rolnej.

3.6.6. Komunikacja

⇒ Komunikacja drogowa

System komunikacji kołowej na terenie gminy Nowy Kawęczyn tworzą: droga wojewódzka, drogi powiatowe, drogi gminne oraz drogi transportu rolnego i dojazdowe.

Przez teren gminy przebiega jedna droga wojewódzka **Nr 707** relacji Skierniewice – Rawa Mazowiecka – Nowe Miasto nad Pilicą. Obsługuje ona zarówno ruch tranzytowy, jak również lokalny.

Przez gminę przebiega 5 dróg powiatowych, które obsługują ruch międzygminny, gminny oraz ruch lokalny:

- **Nr 1316E** relacji Pod Borem-Wilkowice-Kwasowiec-Raducz-Jeruzal;
- **Nr 1318E** relacji Maków-Dębowa Góra-Trzcianna-Kamion-Skierniewice;
- **Nr 1323E** relacji Żelazna-Zalesie;
- **Nr 1324E** relacji Stara Rawa-Nowy Dwór;
- **Nr 1330E** relacji Nowy Kawęczyn- Jeruzal-Kowiesy.

Droga wojewódzka oraz wszystkie drogi powiatowe posiadają nawierzchnię bitumiczną, jednak nie posiadają odpowiednich parametrów, należy je zmodernizować zgodnie z obowiązującymi warunkami technicznymi zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999r. (Dz.U.Nr.43, poz.430 z późniejszymi zmianami).

Drogi gminne obsługują ruch pomiędzy jednostkami osadniczymi gminy oraz miejscowościami sąsiadującymi z gminą.

Na terenie gminy znajdują się następujące drogi gminne:

- **Nr 113101E** – (Wołuczka) - granica gm. Rawa Mazowiecka - Nowy Dwór; długość - 1500m;
- **Nr 113103E** – (Kolonja Wołuczka) - granica gm. Rawa Mazowiecka - Kazimierzów - Kwasowiec - Marianów - Nowy Kawęczyn -Trzcianna; długość - 8800m;
- **Nr 115153E** – (Lisna) - granica gm. Kowiesy - Psary - Dzwonkowice - Doleck; długość - 3500m;
- **Nr 115301E** – Rawiczów - Prandotów - droga powiatowa 1313E (Kamion); długość - 1901m;
- **Nr 115302E** – Strobów - Rawiczów - Trzcianna - Suliszew - granica woj. mazowieckiego; długość - 8300m;
- **Nr 115303E** – Kaczorów - Franciszkanów - Strzyboga; długość - 4152m;
- **Nr 115304E** – Kwasowiec - Rzędków - granica gm. Skierniewice (Żelazna); długość - 2735m;
- **Nr 115305E** – (Lisowola) - granica woj. mazowieckiego - Doleck Stary; długość - 1200m;
- **Nr 115306E** – Zglinna Duża - granica gm. Rawa Mazowiecka - (Rosocha Stara); długość - 3100m;
- **Nr 115307E** – Stary Rzędków - Rzędków - Zglinna Duża; długość - 3900m;
- **Nr 115308E** – Strzyboga - Nowy Rzędków - Stary Rzędków - granica gm. Skierniewice (Józefatów); długość - 3500m;
- **Nr 115309E** – Strzyboga – Kwasowiec; długość - 4800m;
- **Nr 115310E** – Trzcianna - Stara Rawa; długość - 3900m;
- **Nr 115311E** – (Kamion) - granica woj. mazowieckiego - Suliszew – Doleck; długość - 4800m;
- **Nr 115312E** – (Zalesie) - Zglinna Duża; długość - 300m.

Spośród 56,388 km dróg gminnych około 49km ma nawierzchnię utwardzoną, natomiast około 7,388 km ma nawierzchnię gruntową.

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn znajduje się łącznie:

- 10,6 km dróg wojewódzkich;
- 32,3 km dróg powiatowych;
- 56,388 km dróg gminnych.

Sieć dróg w gminie jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Gęstość dróg należy uznać za wystarczającą. Gmina posiada połączenia, poprzez drogę wojewódzką, zarówno z siedzibą powiatu, jak i z siedzibą województwa. Posiada również połączenia, poprzez drogi powiatowe i gminne, z obszarami sąsiednimi. W okresie perspektywnym należy dążyć do wprowadzenia nawierzchni bitumicznej na wszystkich drogach gminnych, stanowiących połączenia z jednostkami osadniczymi o skupionej zabudowie w gminie oraz poprawę ich parametrów zgodnie z obowiązującymi warunkami technicznymi zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999r. (Dz.U.Nr.43,poz.430 z późniejszymi zmianami).

⇒ Komunikacja zbiorowa

Obsługę komunikacyjną ludności w gminie zapewnia komunikacja autobusowa.

3.6.7. Infrastruktura techniczna

⇒ Zaopatrzenie w wodę

Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę dla celów bytowych i gospodarczych są 3 wiejskie wodociągi grupowe zasilanie z ujęć wód podziemnych:

- Kolonia Starorawska;
- Trzecianna;
- Kwasowiec.

Ujęcia wody:

- Kolonia Starorawska - składa się z 2 studni głębinowych ujmujących wodę z utworów trzeciorzędowych:
  - Nr 1a o głębokościach 155,0m;
  - Nr 2 o głębokościach 158,0m.

Wydajność eksploatacyjna $Q_e = 50,0\text{m}^3/\text{h}$ przy depresji $s=15-32,0\text{m}$.

Ustanowiona została strefa ochrony bezpośredniej ujęcia wód podziemnych wodociągu wiejskiego w granicach ogrodzenia stacji wodociągowej o wymiarach 27,0 na 42,0m.

Obsługuje wsie: Nowy Kawęczyn, Franciszkany, Kaczorów, Kolonia Starorawska, Helenków, Stara Rawa, Nowa Trzecianna, Podfranciszkany.

- Trzcianna - składa się z 1 studni głębinowej czerpiącej wodę z utworów czwartorzędowych:
  - Nr 1 o głębokości 47,0m.
Wydajność eksploatacyjna $Q_e = 80,0\text{m}^3/\text{h}$ przy depresji $s=4,5\text{m}$.
Ustanowiona została strefa ochrony bezpośredniej w promieniu 8m od zarysu obudowy studziennej studni oraz strefa ochrony pośredniej (zewnątrzna) o zasięgu $R=219,0\text{m}$ licząc od osi studni głębinowej ujęcia wód podziemnych wodociągu wiejskiego.
W/w strefy ochrony zostały ustanowione przed dniem 1 stycznia 2002r. (dnia 26.07.1993r.).
Zgodnie z art. 21 ust.1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011r. o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 32, poz. 159) strefy ochronne ujęć wody ustanowione przed dniem 1 stycznia 2002r. wygasają z dniem 31 grudnia 2012r.
Obsługuje wsie: Psary, Raducz, Dzwonkowice, Doleck, Trzcianna, Suliszew, Prandotów, Adamów, Budy Trzcińskie, Rawiczów, Podtrzcianna, Strzyboga, Podstrobów, Esterka.

- Kwasowiec - składa się z 2 studni głębinowych ujmujących wodę z utworów trzeciorzędowych:
  - Nr 1 o głębokości 138 m;
  - Nr 2 o głębokości 132m.
Wydajność eksploatacyjna $Q_e = 50,0\text{m}^3/\text{h}$ przy depresji $s=14,30-23,30\text{m}$.
Ustanowiona została strefa ochrony bezpośredniej ujęcia wód podziemnych wodociągu wiejskiego w promieniu 8m od zarysu obudowy studziennej studni Nr 1 i Nr 2.
Obsługuje wsie: Nowy Rzędków, Stary Rzędków, Rzędków, Marianów, Kawęczyn B, Nowy Dwór, Nowy Dwór Parcela, Marianka, Dukaczew, Kwasowiec, Kazimierzów, Zglinna Mała, Zglinna Duża.

W gminie Nowy Kawęczyn planowana jest modernizacja przestarzałej sieci wodociągowej.

Gmina posiada również 5 studni głębinowych, które aktualnie nie są eksploatowane w miejscowościach: Franciszkan, Dukaczew, Rawiczów, Stary Rzędków, Raducz.

Ponadto na terenie gminy znajdują się dwa ujęcia zakładowe:

- Ujęcie Ośrodka Szkoleniowego Biura Ochrony Rządu w Raduczu - składa się z 2 studni głębinowych ujmujących wodę z utworów czwartorzędowych:
  - Nr 2 o głębokości 42,0m
Wydajność eksploatacyjna $Q_e = 11,0\text{m}^3/\text{h}$;
  - Nr 3 o głębokości 50,0m
Wydajność eksploatacyjna $Q_e = 70,0\text{m}^3/\text{h}$.

Ustanowiona została strefa ochrony bezpośredniej ujęcia wód podziemnych w granicach istniejącego ogrodzenia.

– Ujęcie Kwaciarskiego Zakładu Doświadczalnego Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarstwa Nowy Dwór S.A. w Nowym Dworze - składa się z 3 studni głębinowych:

- Nowy Dwór - składa się z 2 studni głębinowych ujmujących wodę z utworów czwartorzędowych:

- Nr 2 o głębokości 29m

Wydajność eksploatacyjna $Q_e = 20,0\text{m}^3/\text{h}$ przy depresji $s=5,50\text{m}$;

- Nr 3 o głębokości 23m

Wydajność eksploatacyjna $Q_e = 18,0\text{m}^3/\text{h}$ przy depresji $s=3,80\text{m}$.

Ustanowiona została strefa ochrony bezpośredniej ujęcia wód podziemnych w granicach istniejącego ogrodzenia działki o nr ew. 1/8 o powierzchni 0,06ha.

Ustanowiony został teren strefy ochrony pośredniej:

a) teren wewnętrzny strefy ochrony pośredniej o wymiarach: 56,0x80,0m;

b) teren zewnętrzny strefy ochrony pośredniej o granicach przebiegających:

- od strony zachodniej - granicą między działkami nr 220 i nr 218 oraz nr 203 i nr 204,

- od strony północnej - granicą stanowiącą skraj drogi dojazdowej od szosy Skierniewice-Rawa Mazowiecka do KZD w Nowym Dworze oraz drogi wewnętrzne aż do rzeki Rawki,

- od strony południowej - granicą przebiegającą między działkami nr 220 i nr 110, nr 221 i nr 101, nr 222 i nr 102 oraz granicą między działkami nr 140 i nr 141,

- od strony wschodniej - granicą przebiegającą wzdłuż zachodniego brzegu rzeki Rawki oraz linią zabudowy wsi Nowy Dwór;

W/w strefa ochrony pośredniej została ustanowiona przed dniem 1 stycznia 2002r. (dnia 17.12.1998r.)

Zgodnie z art. 21 ust.1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011r. o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 32, poz. 159) strefy ochronne ujęć wody ustanowione przed dniem 1 stycznia 2002r. wygasają z dniem 31 grudnia 2012r.

- Nowy Dwór Parcela (teren „Sadu”) - składa się z 1 studni głębinowej ujmującej wodę z utworów czwartorzędowych:

- Nr 1 o głębokości 60 m.

Wydajność eksploatacyjna $Q_e = 12,8\text{m}^3/\text{h}$ przy depresji $s=3,80\text{m}$.

Ustanowiona została strefa ochrony bezpośredniej ujęcia wód podziemnych w granicach istniejącego ogrodzenia o wymiarach 12,0x16,0m.

Gmina Nowy Kawęczyn jest w większości zwodociągowana, do zwodociągowania pozostała jedynie wieś Sewerynów oraz część wsi Helenków (za cmentarzem).

W 2010r. według WUS posiadała 98,1km sieci wodociągowej.

Zasoby wód podziemnych w gminie zaspokajają potrzeby jej mieszkańców. Gospodarka zasobami wodnymi winna być jednak oszczędna, a lokalizowanie inwestycji wodochłonnych jest niewskazane.

⇒ Energetyka

Obszar gminy zasilany jest w energię elektryczną z istniejącej napowietrznej sieci średniego napięcia 15kV z głównych punktów zasilania zlokalizowanych w Skierniewicach (GPZ 110/15kV) oraz w Rawie Mazowieckiej (GPZ 110/15kV).

Istniejący system zasilania gminy Nowy Kawęczyn liniami 15kV zapewnia zaopatrzenie w energię elektryczną z możliwościami zwiększenia zapotrzebowania na energię elektryczną.

Na terenie gminy przewidziano realizację magistrali linii energetycznej wysokiego napięcia 110kV relacji Rawa Mazowiecka - Skierniewice (2 warianty). Strefę ochronną napowietrznej projektowanej linii 110kV, w której występują ograniczone możliwości zabudowy i zagospodarowania terenu, stanowi pas o szerokości 36m.

⇒ Energia odnawialna

Odnawialne źródła energii to źródła wykorzystujące między innymi energię promieniowania słonecznego, energię wiatru, energię wody, energię geotermalną, energię biomasy i biogazu.

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn brak jest elektrowni wiatrowych. Występuje natomiast jedna mała elektrownia wodna w Suliszewie o mocy 45kW.

⇒ Telekomunikacja

Przez teren gminy, wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 770 przebiega kabel telekomunikacji międzymiastowej relacji Skierniewice - Rawa Mazowiecka z odgałęzieniami w kierunku Starej Rawy i Dolecka.

Telekomunikacja na terenie gminy oparta jest na istniejącej sieci. W gminie wszystkie wsie są telefonizowane.

Na obszarze gminy znajdują się dwie stacje bazowe telefonii komórkowej w miejscowości Marianów i Nowy Dwór Parcela oraz paraboliczna antena mikrolinii w miejscowości Kolonia Starorawska.

⇒ Zaopatrzenie w gaz

Przez teren gminy przechodzi gazociąg wysokiego ciśnienia o średnicy $D=150\text{mm}$ i długości 12,5km relacji Skierniewice - Chrzczonowice. W miejscowości

Rawiczów projektowane jest odejście nitki gazociągu do stacji redukcyjnej w Miedniewicach.

Na terenie gminy brak jest sieci średniego i niskiego ciśnienia.

⇒ Odprowadzenie ścieków

Na terenie gminy działają 3 oczyszczalnie ścieków, w tym 2 zakładowe:

- Nowy Dwór (obręb PGR Nowy Dwór) - oczyszczalnia ścieków gminna, instalacja typu wielofunkcyjny reaktor biologiczny dla RML=1450M oczyszczająca ścieki bytowe od mieszkańców Nowego Dworu i Nowego Dworu Parceli oraz ścieki bytowe od pracowników biur Kwaciarskiego Zakładu Doświadczalnego Nowy Dwór Sp. z o. o. i ze Szkoły Podstawowej w Nowym Dworze (obręb Nowy Dwór Parcela);
W przyszłości planuje się, że będzie obsługiwać wsie: Nowy Dwór Parcela, Stara Rawa, Kolonia Starorawska, Helenków, Nowy Kawęczyn, Kaczorów, Franciszkany, Strzyboga, Podtrzianna, Rawiczów, Prandotów, Budy Trzińskie, Adamów, Trzianna, Suliszew, Rzędków Nowy, Stary Rzędków, Rzędków;
- Raducz - oczyszczalnia ścieków zakładowa mechaniczno-biologiczna na terenie Ośrodka Szkoleniowego Biura Ochrony Rządu;
- Nowy Kawęczyn (Nowy Dwór Parcela) - oczyszczalnia ścieków zakładowa SKR (osadnik OGM7 z filtrem piaskowym) obsługuje budynek administracyjny SKR, w którym znajduje się Urząd Gminy.

Sieć kanalizacji sanitarnej gminy dopiero powstaje. Długość sieci gminnej w 2010r. wynosiła 1,6km (WUS). W 2012r. według danych Urzędu Gminy wynosiła natomiast 2,75km. Większość ścieków na terenie gminy gromadzona jest jednak w przydomowych bezodpływowych zbiornikach, z których są przewożone do oczyszczalni ścieków. Jedynie niewielki odsetek gospodarstw korzysta z przydomowych oczyszczalni ścieków.

W miejscowościach, gdzie nie ma ekonomicznego uzasadnienia budowy kanalizacji ze względu na rozproszoną zabudowę przewiduje się budowę bezodpływowych zbiorników i wywóz ścieków do wybudowanego punktu zlewnego lub budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

⇒ Odprowadzenie wód opadowych

Na terenie gminy nie ma komunalnej sieci kanalizacji deszczowej.

⇒ Usuwanie nieczystości

Na terenie gminy brak jest składowiska odpadów. Gmina wywozi odpady przy pomocy firm specjalistycznych poza swój teren.

W roku 2003r. została wprowadzona selektywna zbiórka odpadów, jest to segregacja u źródła do worków foliowych. Wielkości segregowanych odpadów są niewielkie.

⇒ Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie gminy zaopatrzenie w ciepło odbywa się w oparciu o lokalne źródła ciepła. Występowanie licznych, lokalnych, rozproszonych źródeł ciepła działających w oparciu o tradycyjne paliwa pogarsza stan środowiska, zwłaszcza w zwartej zabudowie wsi.

W zakresie infrastruktury technicznej priorytetowym zadaniem do rozwiązania dla Samorządu winno być dokończenie budowy sieci wodociągów wiejskich oraz budowa sieci kanalizacji sanitarnej.

3.7. Dziedzictwo kulturowe i zabytki oraz dobra kultury współczesnej

⇒ Dziedzictwo kulturowe i zabytki

Gmina Nowy Kawęczyn położona jest w obszarze historycznie należącym do Mazowsza. Odkryte ślady wskazują na bardzo wczesne pojawienie się na tym terenie osadnictwa, czego dowodem są grodziska wczesnośredniowieczne odkryte w Starej Rawie i Dzwonkowicach.

Obszar dzisiejszej gminy Nowy Kawęczyn położony był na terenie województwa rawskiego (funkcjonowało ono od XV wieku do rozbiorów). Składało się ono z trzech ziem, z których każda dzieliła się na dwa powiaty:

- Ziemia Rawska - z powiatami: rawskim i bielskim;
- Ziemia Gostynińska - z powiatami: gostynińskim i gąbińskim;
- Ziemia Sochaczewska - z powiatami: sochaczewskim i mszczonowskim.

Ziemie dzisiejszej gminy Nowy Kawęczyn przynależały do powiatu rawskiego. Były to ziemie ówczesnej gminy Doleck i parafii Stara Rawska. Gdy w 1866r. utworzono powiat skierniewicki, gmina Doleck wraz z całą północną częścią powiatu rawskiego weszła w skład nowo utworzonego powiatu. Doleck pozostał siedzibą władz gminnych do 1954r., tj. do czasu likwidacji gmin i utworzenia gromad. Siedzibę władz gromadzkich przeniesiono wówczas do wsi położonej w samym centrum gromady, czyli do Kawęczyna Nowego. W latach 1972-1975 przeprowadzono nowy podział administracyjny, który ustanowił dwustopniowy podział na województwa i gminy. Została wtedy utworzona gmina Nowy Kawęczyn.

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami) na środowisko kulturowe gminy Nowy Kawęczyn składają się:

- obiekty i obszary zabytkowe w rejestrze zabytków;

- obiekty i obszary zabytkowe w gminnej ewidencji zabytków;
- stanowiska archeologiczne;
- cmentarze;
- miejsca pamięci narodowej.

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn znajduje się 13 obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków.

Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków

L.p.	Miejscowość	Obiekt/obszar	Nr rejestru	Decyzja
1.	Doleck	park dworski	770	1986.08.25
2.	Dzwonkowice	grodzisko wczesnośredniowieczne	1029/288	1968.07.01
3.	Nowy Dwór	zespół dworski: dwór, budynek dla służby, budynek dawnej pralni, kurnik, budynek gospodarczy	550	1981.03.25
4.	Nowy Dwór	park dworski	571	1981.06.20
5.	Nowy Dwór	aleja lipowa (Nowy Dwór - Rawa Mazowiecka od drogi Rawa Mazowiecka-Skierniewice do wsi Nowy Dwór)	538	1980.05.05
6.	Stary Rzędków	park dworski	572	1981.06.20
7.	Stara Rawa	kościół parafialny p.w. śś. Szymona i Tadeusza	286/214	1967.12.29
8.	Stara Rawa	kaplica	287/215	1967.12.29
9.	Stara Rawa	dzwonnica	912/280	1967.12.29
10.	Stara Rawa	cmentarz przykościelny	811A	1991.11.22
11.	Stara Rawa	grodzisko wczesnośredniowieczne	1028/289	1968.07.01
12.	Trzecianna	dwór	914/282	1967.12.29
13.	Trzecianna	park dworski	915/283	1967.12.29

Charakterystyka obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków

- Park dworski w Dolecku
Park krajobrazowy, początek XX wieku.
- Grodzisko wczesnośredniowieczne w Dzwonkowicach
Leży ono około 1,3km na wschód od kościoła w Starej Rawie, w zakolu rzeki Rawki, na wschodnim jej brzegu. Jest niewidoczne z daleka, ponieważ

porastają go drzewa. Ma kształt ściętego stożka o stromych zboczach i wysokości 6m u podstawy, otoczone jest słabo dziś widocznymi: wałem i fosą.

- Zespół dworski i park dworski w Nowym Dworze
Dwór w Nowym Dworze został wzniesiony w I ćw. XX wieku przez Stefana Okęckiego po tym, jak wycofujące się w 1918r. wojska niemieckie spaliły pochodzący z XIX stulecia drewniany dwór. W 1926r. powstał projekt założenia parkowego - ogrodu w stylu angielskim. Po II wojnie światowej majątek upaństwowiono. W latach 80-tych dwór w stanie ruiny przejął Instytut Sadownictwa i Kwiaciarstwa w Skierniewicach. Remont zakończono w 1989r. Obecnie zespół dworski jest własnością prywatną. Znajduje się w nim Klinika Rehabilitacji schorzeń kręgosłupa i narządu ruchu.
- Aleja lipowa w Nowym Dworze
Jest to około dwustuletnia aleja prowadząca do dworu. Jej przedłużenie stanowi także uznana za pomnik przyrody aleja ciągnąca się na długości około 1,3km od obszaru parku dworskiego, wzdłuż szosy prowadzącej do drogi Skierniewice - Rawa Mazowiecka.
- Park dworski w Starym Rzędkowie
Pozostałości parku dworskiego, krajobrazowego, połowa XIX wieku, przekomponowany w 1932r.
- Kościół parafialny w Starej Rawie
Obecny kościół parafialny ufundowany przez Prymasa Polski Teodora Potockiego został zbudowany w latach 1731-1751. Jest to kościół konstrukcji zrębowej, orientowany, modrzewiowy, jednonawowy. Wnętrze przekryte stropami. Na belce tęczowej krucyfik. Chór muzyczny na dwóch kolumnkach (na jednej z nich umieszczona data 1731r.). Posiada trzy późnobarokowe ołtarze (główny z obrazem Matki Bożej w barokowych sukienkach oraz Szymona i Judy Tadeusza na zasuwie, dwa ołtarze boczne dedykowane św. Annie i św. Barbarze).
- Drewniana dzwonnica przy kościele parafialnym w Starej Rawie
Jest to dzwonnica konstrukcji słupowej, oszalowana, przykryta dachem namiotowym zwieńczonym żelaznym krzyżem. Powstała w tym samym czasie co kościół.
- Cmentarz przykościelny w Starej Rawie
Cmentarz powstał w latach 1800-1900. Najstarszy istniejący nagrobek to grobowiec rodziny Prandota-Trzczańskich pochodzący z 1840 roku.

- **Kaplica cmentarna w Starej Rawie**
Jest to kaplica murowana z kamienną posadzką, przykryta stropem. Posiada barokowy ołtarz. Usytuowana jest w centralnej części cmentarza parafialnego.
- **Grodzisko wczesnośredniowieczne w Starej Rawie**
Leży ono około 1km na południowy wschód od kościoła w Starej Rawie, tuż za wsią, 300m od koryta rzeki Rawki, w pobliżu strumienia będącego jej lewym dopływem. Ma kształt ściętego stożka o wysokości 6m, o stromych zboczach. Otoczone jest częściowo zachowaną fosą o szerokości 3m oraz zniwelowanym dziś wałem dookolnym. Od strony południowej fosa jest zasypana. Przez okolicznych mieszkańców grodzisko nazywane jest „Łysą Górą”.
- **Dwór i park w Trzciannie z XIXw.**
Dwór w Trzciannie wzniesiono około 1820r., niegdyś „gniazdo” starego rodu Vereszowców-Rawiczów (Trzcińskich). Dwór z podcieniami, jedyny tego typu na Mazowszu. Przed wojną należał do rodu Prandotów. Aktualnie obiekt jest własnością prywatną. Jest to dwór o wielce oryginalnej architekturze. Wzniesiony został na planie prostokąta. Od frontu znajduje się dwukolumnowy portyk z trójkątnym szczytem, od strony parku sześciokolumnowy portyk wklęsły.
Dwór otacza klasyczny park. Tuż przy drodze od strony wschodniej rozpoczyna się długa aleja biegnąca w stronę stawów leżących na północnym skraju parku.

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn znajduje się wiele obiektów i obszarów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków.

Obiekty i obszary w gminnej ewidencji zabytków

L.p.	Miejscowość	Obiekt/obszar	Własność	Rejestr zabytków
1.	Trzcianna	Dwór	prywatna	Nr 914/282
2.	Trzcianna	Park dworski	prywatna	Nr 915/282
3.	Nowy Dwór	Dwór w zespole dworskim	prywatna	Nr 550
4.	Nowy Dwór	Budynek dla służby w zespole dworskim	prywatna	Nr 550
5.	Nowy Dwór	Budynek dawnej pralni	prywatna	Nr 550
6.	Nowy Dwór	Kurnik w zespole dworskim	prywatna	Nr 550
7.	Nowy Dwór	Budynek gospodarczy w zespole dworskim	prywatna	Nr 550
8.	Nowy Dwór	Park dworski w zespole dworskim	prywatna	Nr 571
9.	Dzwonkowice	Budynek drewniany Nr 7	prywatna	
10.	Nowy Dwór	Aleja lipowa	państwowa	Nr 538
11.	Nowy Dwór	Chlew w zespole dworskim	prywatna	
12.	Nowy Dwór	Piwniczka w zespole dworskim	inna	
13.	Nowy Dwór	Obora w zespole dworskim	prywatna	
14.	Nowy Dwór	Stodoła w zespole dworskim	prywatna	
15.	Stara Rawa	Kościół parafialny	inna	Nr 286/214
16.	Stara Rawa	Dzwonnica	inna	Nr 912/280
17.	Stara Rawa	Cmentarz przykościelny	inna	Nr 811A

18.	Stara Rawa	Kaplica cmentarna	inna	Nr 287
19.	Stara Rawa	Cmentarz grzebalny	inna	
20.	Stara Rawa	Wczesnośredniowieczne grodzisko	inna	Nr 289
21.	Raducz	Budynek Nr 9	państwowa	
22.	Raducz	Budynek Nr 10	państwowa	
23.	Raducz	Budynek Nr 11	państwowa	
24.	Raducz	Budynek Nr 12	państwowa	
25.	Raducz	Budynek Nr 13	państwowa	
26.	Raducz	Budynek Nr 14	państwowa	
27.	Raducz	Budynek Nr 15	państwowa	
28.	Raducz	Budynek Nr 16	państwowa	
29.	Raducz	Budynek Nr 17	państwowa	
30.	Raducz	Budynek Nr 18	państwowa	
31.	Raducz	Budynek Nr 19	państwowa	
32.	Raducz	Budynek Nr 20	państwowa	
33.	Raducz	Budynek Nr 21	państwowa	
34.	Raducz	Budynek Nr 29	państwowa	
35.	Trzcianna	Kapliczka przydrożna	inna	
36.	Stara Rawa	Brama w ogrodzeniu, mur	inna	
37.	Suliszew	młyn	inna	
38.	Doleck	Domek mieszkalny Nr 18	prywatna	
39.	Suliszew	Dwór	inna	
40.	Sewerynów	Cmentarz ewangelicki	państwowa	
41.	Franciszkań	Cmentarz ewangelicko-augsburski	inna	
42.	Stary Rzędków	Park dworski	prywatna	572
43.	Doleck	Park dworski	prywatna	770
44.	Doleck	Dwór	prywatna	
45.	Doleck	Dom mieszkalny Nr 41	prywatna	
46.	Dzwonkowice	Grodzisko	inna	288
47.	Trzcianna	Dom mieszkalny Nr 36	prywatna	
48.	Franciszkań	Dom drewniany Nr 12	prywatna	
49.	Stary Rzędków	Zabytkowa nieruchomość po szkole	prywatna	
50.	Rzędków	Budynek mieszkalny Nr 9	prywatna	
51.	Zglinna Duża	Zabytkowa nieruchomość po szkole	prywatna	
52.	Zglinna Mała	Dom mieszkalny Nr 26	prywatna	
53.	Trzcianna	Dom mieszkalny Nr 9	prywatna	
54.	Doleck	Dom mieszkalny Nr 25	prywatna	
55.	Trzcianna	Dom mieszkalny Nr 27	prywatna	
56.	Trzcianna	Dom mieszkalny Nr 35	prywatna	

Według dokumentacji sporządzonej w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski na terenie gminy Nowy Kawęczyn występują liczne stanowiska archeologiczne.

Stanowiska archeologiczne wpisane do gminnej ewidencji zabytków

Obszar AZP	Nr st. na ark.	Miejscowość	Funkcja	Chronologia
63-58	1	Strzyboga	osada wiejska	Kultura polska – XVI-XVIIw.
63-58	2	Strzyboga	osada wiejska	Kultura polska – XV-XVIIw.
63-58	5	Strzyboga	znalezisko jednost.	Okres pradziejowy
	obozowisko		Okres pradziejowy	
	osada wiejska		Kultura polska – XV-XVIIw.	

63-58	6	Strzyboga	osada przeworska	Kultura przeworska – IV-Vw.n.e.
			śląd osadnictwa	Kultura polska – XVI-XVIIw.
63-58	7	Strzyboga	osada	Kultura łużycka – schyłek Epoki Brązu
63-58	8	Strzyboga	osada	Kultura prapolska – VIII-IXw.
63-58	16	Rawiczów	osada jednodworcza	Kultura polska – XV-XVIw.
63-59	7	Suliszew	osada	Kultura przeworska – okr. rzym.
63-59	8	Suliszew	osada	Kultura łużycka – Epoka Brązu
63-59	9	Suliszew	osada	Kultura przeworska – okr. rzym.
63-59	10	Suliszew	osada	Kultura polska – XV-XVIIw.
63-59	11	Suliszew	osada	Kultura polska – XIV-XVIw.
63-59	23	Suliszew	śląd osadnictwa	Okres prądziejowy
63-59	12	Zazdrość	śląd osadnictwa	Okres prądziejowy
63-59	13	Zazdrość	osada	Kultura przeworska – okr. rzym.
63-59	14	Zazdrość	osada	Kultura łużycka – Epoka Brązu
63-59	15	Doleck	śląd osadnictwa	Kultura trzciniecka – II Epoka Brązu
63-59	16	Doleck	osada	Kultura łużycka – Epoka Brązu
63-59	17	Doleck	śląd osadnictwa	Okres prądziejowy
			osada	Kultura polska – XV-XVIIw.
63-59	18	Doleck	osada	Kultura przeworska – okr. rzym.
63-59	19	Doleck	osada	Kultura przeworska – okr. rzym.
			osada	Kultura polska – XV-XVIIw.
63-59	21	Sewerynów	osada	Kultura polska – XV-XVIIw.
63-59	22	Sewerynów	śląd osadnictwa	Neolit
63-59	24	Trzcianna	śląd osadnictwa	Kultura przeworska – okr. rzym.
			osada	Kultura polska – XIV-XVIw.
63-59	25	Trzcianna	śląd osadnictwa	Okres prądziejowy
			osada	Kultura polska – XIV-XVw.
63-59	26	Prandotów	osada	Kultura polska – XV-XVIIw.
64-58	11	Rzędków BC	osada	Kultura łużycka – V EB-HaD
			osada wiejska	Kultura polska – XVIw.
64-58	12	Rzędków BC	osada	Kultura łużycka – Ha C-D
64-58	30	Rzędków BC	osada	Kultura łużycka – IV-V Epoka Brązu
64-58	31	Rzędków BC	cmentarzysko	Kultura łużycka – HaD - wcz. okr. lateński
64-58	25	Rzędków Nowy	śląd osadnictwa	Mezolit
64-58	26	Rzędków Nowy	śląd osadnictwa	Mezolit
64-58	27	Rzędków Stary	śląd osadnictwa	
64-58	28	Rzędków Stary	osada wiejska	Kultura polska – XIII-XVIw.
64-58	29	Rzędków Stary	osada wiejska	Kultura polska – XIV-XVIIw.
64-58	32	Zalesie	osada	Kultura łużycka – IV-V EB
64-58	34	Zalesie	osada	Kultura wschodnio-pomorska – HaD/wcz. ok. lateński
64-58	35	Zalesie	śląd osadnictwa	
			osada wiejska	Kultura polska – XIVw.
64-58	36	Zglinna Duża	osada wiejska	Kultura polska – XV-XVIIw.
64-58	37	Zglinna Duża	osada wiejska	Kultura polska – XIII-XVIw.
64-58	40	Zglinna Duża	osada	Okres prądziejowy

			osada wiejska	Kultura polska – XIV-XVIw.
64-58	41	Kwasowiec	osada wiejska	Kultura polska – XV-XVIw.
64-59	10	Doleck	punkt osadnictwa	Kultura łużycka – HaD
64-59	11	Doleck	ślad osadnictwa	Okres pradziejowy
64-59	20	Doleck	punkt osadnictwa	Kultura przeworska – okr. rzym.
64-59	8	Dzwonkowice	osada	Kultura łużycka – Epoka Brązu
			osada	Kultura polska – XIV-XVIIw.
64-59	15	Dzwonkowice	grodzisko	Kultura polska – XIVw.
64-59	21	Dzwonkowice	punkt osadnictwa	Okres pradziejowy
64-59	1	Stara Rawa	osada	Kultura polska – XIV-XVw.
64-59	22	Stara Rawa	osada	Kultura polska – XIV-XVIIw.
64-59	25	Stara Rawa	osada	Mezolit
64-59	9	Stara Rawa	punkt osadnictwa	Kultura przeworska – okr. rzym.
			osada	Kultura polska – XIV-XVIw.
64-59	13	Stara Rawa	ślad osadnictwa	Epoka kam.
64-59	14	Stara Rawa	grodzisko	Kultura polska – XIVw.
64-59	12	Kolonia Stara Rawa	ślad osadnictwa	Mezolit
64-59	2	Nowy Dwór	osada	Kultura polska – XV-XVIw.
64-59	3	Nowy Dwór	osada	Kultura polska – XIV-XVIw.
64-59	4	Nowy Dwór	osada	Kultura polska – XIV-XVIw.
64-59	5	Nowy Dwór	osada	Kultura prapolska – XI-XIIIw.
64-59	7	Nowy Dwór	ślad osadnictwa	Mezolit
64-59	19	Nowy Dwór	ślad osadnictwa	Mezolit
64-59	23	Nowy Kawęczyn	ślad osadnictwa	Kultura przeworska – okr. rzym.
64-59	24	Psary	ślad osadnictwa	Kultura przeworska – okr. rzym.
64-59	6	Psary	punkt osadnictwa	Kultura przeworska – okr. rzym.
64-59	16	Raducz	ślad osadnictwa	Kultura łużycka – Epoka Brązu
64-59	17	Raducz	osada przeworska	Kultura przeworska – okr. rzym.
64-59	18	Raducz	osada przeworska	Kultura przeworska – okr. rzym.

Pozostałe stanowiska archeologiczne

Obszar AZP	Nr st. na ark.	Miejscowość	Funkcja	Chronologia
63-58	112	Podfranciszkanie	ślad osadnictwa	EK-EB
			ślad osadnictwa	Pradzieje
			osada	Kultura polska – XVII-XVIIIw.
63-58	113	Podfranciszkanie	ślad osadnictwa	Kultura przeworska – Ep. Żelaza
			ślad osadnictwa	Kultura polska – XII-XIVw.
			ślad osadnictwa	Kultura polska – XVII-XVIIIw.
63-58	114	Podfranciszkanie	osada	Kultura polska – XII-XIVw.
63-58	115	Podfranciszkanie	ślad osadnictwa	Pradzieje
			ślad osadnictwa	Kultura polska – późn. średn./nowoż.
63-58	116	Podfranciszkanie	ślad osadnictwa	Kultura przeworska – Ep. Żelaza
63-58	117	Podfranciszkanie	ślad osadnictwa	EK-WEB
63-58	118	Podfranciszkanie	ślad osadnictwa	EK-WEB
63-58	119	Podfranciszkanie	ślad osadnictwa	Kultura łużycka – okr. Ha
63-58	120	Podfranciszkanie	ślad osadnictwa	EK-EB
			ślad osadnictwa	Pradzieje
			osada	Kultura polska – XIV-XVw.
			osada	Kultura polska – XVI-XVIIIw.
63-58	121	Podfranciszkanie	ślad osadnictwa	Kultura polska – późn. średn./nowoż.

63-58	122	Podfranciszkanie	śląd osadnictwa	EK-EB
			śląd osadnictwa	Pradzieje
			śląd osadnictwa	Kultura polska – XIV-XVw.
			osada	Kultura polska – XVI-XVIIIw.
63-58	123	Podfranciszkanie	śląd osadnictwa	WEB
			śląd osadnictwa	Kultura polska – wcz. śred.
63-58	124	Podfranciszkanie	śląd osadnictwa	Pradzieje
63-58	125	Podfranciszkanie	śląd osadnictwa	Mezolit-neolit
63-58	126	Podfranciszkanie	osada	Kultura przeworska – okr. Lt
			osada	Kultura polska – XV-XVIw.
63-58	127	Podfranciszkanie	śląd osadnictwa	Pradzieje
63-58	104	Strzyboga	śląd osadnictwa	Mezolit-neolit
			osada	Kultura przeworska – okr. Lt-OWR
			śląd osadnictwa	Kultura polska –XV-XVIw.
63-58	105	Strzyboga	osada	Kultura przeworska – OWR
63-58	106	Strzyboga	śląd osadnictwa	Kultura łużycka – okr. Ha
63-58	107	Strzyboga	śląd osadnictwa	Kultura przeworska – okr. Lt
			śląd osadnictwa	EK-EB
63-58	108	Strzyboga	osada	EK-EB
			śląd osadnictwa	Kultura łużycka – okr. Ha
63-58	109	Strzyboga	śląd osadnictwa	Kultura polska – XIII-XIVw.
			śląd osadnictwa	Kultura polska – XVI-XVIIw.
63-58	110	Strzyboga	śląd osadnictwa	EK-WEB
			śląd osadnictwa	Pradzieje
63-58	111	Strzyboga	śląd osadnictwa	WEB
63-58	128	Strzyboga	śląd osadnictwa	Kultura trzciniecka – II EB
			osada	Kultura przeworska – okr. Lt-OWR
			śląd osadnictwa	Kultura polska – XIII-XIVw.
63-58	129	Strzyboga	śląd osadnictwa	Kultura łużycka – okr. Ha
			śląd osadnictwa	Kultura polska – okr. nowożytny
64-59	26	Kolonia Stara Rawa		Nowożytność
64-59	27	Kolonia Stara Rawa		Pradzieje
				Nowożytność
64-59	28	Kolonia Stara Rawa		Późne średniowiecze/nowożytność
64-59	29	Kolonia Stara Rawa		OWR
				Późne średniowiecze
64-59	30	Stara Rawa		Późne średniowiecze/nowożytność
64-59	31	Stara Rawa		Kultura łużycka
64-59	32	Stara Rawa		EK/EB
				Późne średniowiecze
64-59	33	Kolonia Stara Rawa		Średniowiecze
64-59	34	Stara Rawa		Kultura łużycka
				OWR
				Średniowiecze
64-59	35	Kolonia Stara Rawa		OWR
				Nowożytność
64-59	36	Kolonia Stara Rawa		OWR
64-59	37	Kolonia Stara Rawa		Wczesne średniowiecze
64-59	38	Kolonia Stara Rawa		OWR
				Nowożytność
64-59	39	Kolonia Stara Rawa		Średniowiecze
				Późne średniowiecze
64-59	40	Stara Rawa		Średniowiecze
64-59	41	Stara Rawa		Średniowiecze
64-59	42	Stara Rawa		Średniowiecze
64-59	43	Dzwonkowice		Późne średniowiecze
64-59	44	Stara Rawa		Średniowiecze

64-59	45	Stara Rawa		Średniowiecze
64-59	46	Stara Rawa		OWR
64-59	47	Nowy Dwór		Średniowiecze
64-59	48	Nowy Dwór		Późne średniowiecze
64-59	49	Stara Rawa		Średniowiecze
64-59	50	Nowy Dwór		EK/EB Nowożytność
64-59	51	Nowy Dwór		Pradzieje Nowożytność
64-59	52	Stara Rawa		OWR Nowożytność
64-59	53	Kolonia Stara Rawa		EK/EB Nowożytność
64-59	54	Stara Rawa		Nowożytność
64-59	55	Kolonia Stara Rawa		Kultura łużycka
64-59	56	Kolonia Stara Rawa		Kultura łużycka Średniowiecze
64-59	57	Kolonia Stara Rawa		Pradzieje Nowożytność
64-59	58	Stara Rawa		KPL
64-59	59	Nowy Dwór		Późne średniowiecze/nowożytność
64-59	60	Nowy Dwór		Późne średniowiecze
64-59	61	Stara Rawa		OWR Późne średniowiecze
64-59	62	Marianka		Nowożytność
64-59	63	Nowy Dwór		Nowożytność
64-59	64	Nowy Dwór		Średniowiecze
64-59	65	Nowy Dwór		Późne średniowiecze
64-59	66	Nowy Dwór		OWR Nowożytność
64-59	67	Nowy Dwór		Pradzieje Średniowiecze
64-59	68	Nowy Dwór		Średniowiecze
64-59	69	Nowy Dwór		Późne średniowiecze
64-59	70	Nowy Dwór		Pradzieje Późne średniowiecze/nowożytność
64-59	71	Nowy Dwór		OWR Nowożytność
64-59	72	Nowy Dwór		Nowożytność
64-59	73	Raducz		Nowożytność
64-59	74	Nowy Dwór		Nowożytność
64-59	75	Stara Rawa		Późne średniowiecze
64-59	76	Stara Rawa		Średniowiecze
64-59	77	Stara Rawa		Późne średniowiecze
64-59	78	Stara Rawa		Średniowiecze Późne średniowiecze
64-59	79	Stara Rawa		Kultura łużycka Późne średniowiecze
64-59	80	Stara Rawa		Kultura przeworska
64-59	81	Stara Rawa		Średniowiecze
64-59	82	Stara Rawa		Kultura łużycka
64-59	83	Stara Rawa		Kultura łużycka
64-59	84	Stara Rawa		Kultura łużycka Późne średniowiecze
64-59	85	Stara Rawa		Późne średniowiecze
64-59	86	Stara Rawa		Późne średniowiecze
64-59	87	Stara Rawa		Średniowiecze

				Nowożytność
64-59	88	Stara Rawa		Późne średniowiecze
64-59	89	Stara Rawa		Średniowiecze
64-59	90	Stara Rawa		Późne średniowiecze
64-59	91	Stara Rawa		OWR Późne średniowiecze
64-59	92	Stara Rawa		OWR Wczesne średniowiecze Późne średniowiecze
64-59	93	Stara Rawa		Nowożytność
64-59	94	Stara Rawa		Średniowiecze
64-59	95	Stara Rawa		Nowożytność
64-59	96	Helenków		Późne średniowiecze
64-59	97	Helenków		Nowożytność
64-59	98	Helenków		Późne średniowiecze
64-59	99	Kolonia Stara Rawa		Późne średniowiecze
64-59	100	Kaczorów		Późne średniowiecze
64-59	101	Kaczorów		Późne średniowiecze
64-59	102	Kaczorów		Nowożytność
64-59	103	Kaczorów		Nowożytność
64-59	104	Kawęczyn		Nowożytność
64-59	105	Kawęczyn		Pradzieje Nowożytność
64-59	106	Ulanów		Późne średniowiecze
64-59	107	Psary (Ulanów)		Późne średniowiecze
64-59	108	Kwasowiec		Nowożytność
64-59	109	Psary		Nowożytność
64-59	110	Psary		Nowożytność
64-59	111	Psary		Kultura łużycka Średniowiecze Nowożytność
64-59	112	Dzwonkowice		Kultura łużycka – pradzieje Średniowiecze Nowożytność
64-59	113	Psary		OWR Nowożytność
64-59	114	Dzwonkowice		Kultura przeworska – OWR Późne średniowiecze
64-59	115	Dzwonkowice		Późne średniowiecze
64-59	116	Dzwonkowice		OWR Nowożytność
64-59	117	Dzwonkowice		Kultura łużycka Późne średniowiecze
64-59	118	Dzwonkowice		Pradzieje Późne średniowiecze
64-59	119	Dzwonkowice		Kultura przeworska Nowożytność
64-59	120	Dzwonkowice		Kultura łużycka
64-59	121	Dzwonkowice		Nowożytność
64-59	122	Dzwonkowice		Nowożytność
64-59	123	Doleck Wiejski		Kultura łużycka Nowożytność
64-59	124	Doleck Wiejski		Kultura przeworska Nowożytność
64-59	125	Doleck Wiejski		OWR Nowożytność
64-59	126	Doleck Wiejski		Nowożytność
64-59	127	Doleck Wiejski		OWR

				Nowożytność
64-59	128	Doleck Wiejski		Średniowiecze
				Nowożytność
64-59	129	Dzwonkowice		Średniowiecze
64-59	130	Dzwonkowice		Neolit/EB
				Nieokreślona

Na terenie gminy znajdują się następujące cmentarze:

1. Franciszkany – ewangelicko-augsburski (nieczynny);
2. Sewerynów – ewangelicki (nieczynny);
3. Stara Rawa – cmentarz przykościelny (nieczynny);
4. Stara Rawa (położony w Helenkowie) – rzymsko-katolicki (czynny).

W aktualizacji „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” na terenie gminy Nowy Kawęczyn rekomenduje się utworzenie Archeologicznego Parku Kulturowego (południowo-wschodnia część gminy). Ponadto gmina Nowy Kawęczyn znajduje się według w/w Planu w projektowanych strefach ochrony krajobrazu kulturowego:

- przywrócenie walorów dziedzictwa kulturowego i tożsamości regionalnej (prawie cały obszar gminy oprócz terenów obejmujących drugą strefę);
- tworzenie właściwego sąsiedztwa dla obszarów o wartościach kulturowych; północna część gminy (Suliszew, Sewerynów, Trzcianna, Prandotów, Rawiczów, Podtrzianna) oraz fragment zachodniej części gminy (Rzędków).

Rekomendacje nie stanowią obligatoryjnych ustaleń „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego”, w związku z tym nie muszą być uwzględnione w zmianie studium.

⇒ Dobra kultury współczesnej

Na terenie gminy nie określono dóbr kultury współczesnej.

3.8. Struktura władania i użytkowania gruntów

⇒ Struktura władania gruntów

Analizując strukturę władania gruntów na dzień 01.01.2010r. dla obszaru całej gminy Nowy Kawęczyn należy stwierdzić wyraźną dominację własności prywatnej. Są to grunty osób fizycznych - 8391ha, tj. 80,47% (w 1999r. - 8044ha, tj. 77,12%), w tym grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych - 7869ha, tj. 75,46% (w 1999r. – 7772ha, tj. 74,51% ha) oraz grunty osób fizycznych nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych - 522ha, tj. 5,01% (w 1999r. - 272 ha, tj. 2,61%). W stosunku do roku 1999r. nastąpił wzrost powierzchni gruntów osób fizycznych. Powierzchnia gruntów osób fizycznych nie wchodzących w skład gospodarstw rolnych wzrosła w 2010r. prawie dwukrotnie.

Dane dotyczące struktury władania gruntów obrazuje poniższa tabela.

Struktura władania gruntów - 01.01.2010r. (ewidencja gruntów)

Lp.	Wyszczególnienie	Ogólna pow. gruntów	
		ha	%
1.	Grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	1475	14,14
1.1	Grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	49	0,47
1.2.	Grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe	1228	11,77
1.3.	Grunty w trwałym zarządzie państwowych jednostek organizacyjnych z wyłączeniem gruntów PGL	21	0,20
1.4.	Grunty wchodzące w skład zasobu nieruchomości Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w trwały zarząd	0	0
1.5.	Grunty Skarbu Państwa przekazane do zagospodarowania Agencji Mienia Wojskowego	95	0,91
1.6.	Grunty Skarbu Państwa przekazane do zagospodarowania Wojskowej Agencji Mieszkaniowej	0	0
1.7.	Pozostałe grunty Skarbu Państwa	82	0,79
2.	Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	176	1,69
2.1.	Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	42	0,40
2.2.	Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym państwowych osób prawnych	0	0
2.3.	Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych	0	0
2.4.	Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	134	1,28
3.	Grunty spółek Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych	0	0
4.	Grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	201	1,93
4.1.	Grunty wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości z wyłączeniem gruntów przekazanych w trwały zarząd	198	1,90
4.2.	Grunty gmin i związków międzygminnych przekazanych w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym	1	0,01
4.3.	Pozostałe grunty	2	0,02
5.	Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste	2	0,02
5.1.	Grunty gmin i związków w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	0	0
5.2.	Grunty gmin i związków w użytkowaniu wieczystym gminnych osób prawnych	0	0
5.3.	Grunty gmin i związków w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych	0	0
5.4.	Grunty gmin i związków w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	2	0,02
6.	Grunty , które są własnością samorządowych osób prawnych oraz grunty, których właściciele są nieznani	0	0
6.1.	Grunty, które są własnością gminnych osób prawnych oraz grunty, których właściciele są nieznani	0	0
6.2.	Grunty, które są własnością powiatowych osób prawnych oraz grunty, których właściciele są nieznani	0	0
6.3.	Grunty, które są własnością wojewódzkich osób prawnych oraz grunty, których właściciele są nieznani	0	0

7.	Grunty osób fizycznych		8391	80,47
	7.1.	Grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych	7869	75,46
	7.2.	Grunty osób fizycznych nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych	522	5,01
8.	Grunty spółdzielni		91	0,87
	8.1.	Grunty, które są własnością rolniczej spółdzielni produkcyjnej i ich związków oraz grunty których właściciele są nieznani	0	0
	8.2.	Grunty, które są własnością spółdzielni mieszkaniowych i ich związków oraz grunty których właściciele są nieznani	0	0
	8.3.	Pozostałe grunty	0	0
9.	Grunty kościołów i związków wyznaniowych		16	0,15
10.	Grunty wspólnot gruntowych		2	0,02
11.	Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste		46	0,44
	11.1.	Grunty wchodzące w skład powiatowych zasobów nieruchomości z wyłączeniem gruntów przekazanych w trwały zarząd	46	0,44
	11.2.	Grunty powiatów przekazane w trwały zarząd oraz grunty, których właściciele są nieznani	0	0
	11.3.	Pozostałe grunty	0	0
12.	Grunty powiatów przekazane w użytkowanie wieczyste		0	0
	12.1.	Grunty powiatów w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	0	0
	12.2.	Grunty powiatów w użytkowaniu wieczystym powiatowych osób prawnych	0	0
	12.3.	Grunty powiatów w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych	0	0
	12.4.	Grunty powiatów w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	0	0
13.	Grunty województw z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie		0	0
	13.1.	Grunty wchodzące w skład wojewódzkiego zasobu nieruchomości z wyłączeniem gruntów przekazanych w trwały zarząd	0	0
	13.2.	Grunty wojewódzkie przekazane w trwały zarząd oraz grunty, których właściciele są nieznani	0	0
	13.3.	Pozostałe grunty	0	0
14.	Grunty województw przekazane w użytkowanie wieczyste		0	0
	14.1.	Grunty województw w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych	0	0
	14.2.	Grunty województw w użytkowaniu wieczystym wojewódzkich osób prawnych	0	0
	14.3.	Grunty województw w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych	0	0
	14.4.	Grunty województw w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób	0	0
15.	Grunty będące przedmiotem własności i władania osób niewymienionych w pkt 1-14		28	0,27
	15.1.	Grunty spółek prawa handlowego	25	0,24
	15.2.	Grunty partii politycznych i stowarzyszeń	2	0,02
	15.3.	Pozostałe grunty	1	0,01
Razem			10428	100
Powierzchnia ewidencyjna			10428	
Powierzchnia wyrównawcza			-6	
Powierzchnia geodezyjna			10422	

Grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste zajmowały 1475ha, tj. 14,14% powierzchni gminy (w 1999r. - 2237ha, tj. 21,5 %). W stosunku do roku 1999r. nastąpiło znaczne zmniejszenie się powierzchni w/w gruntów.

Wśród gruntów Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste:

- grunty Lasów Państwowych stanowiły 1228ha, tj.11,77% (w 1999r. - 1197ha, tj. 11,48%); w stosunku do roku 1999r. nastąpił wzrost powierzchni w/w gruntów;
- grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa stanowiły 49ha, tj. 0,47% (w 1999r. - 482ha, tj. 4,62%); w stosunku do roku 1999 nastąpiło zmniejszenie powierzchni w/w gruntów;
- grunty Skarbu Państwa pozostające w trwałym zarządzie państwowych jednostek organizacyjnych stanowiły 21ha, tj. 0,20% (w 1999r. - 223ha, tj. 2,14%); w stosunku do roku 1999 nastąpiło zmniejszenie powierzchni w/w gruntów;
- grunty Skarbu Państwa przekazane do zagospodarowania Agencji Mienia Wojskowego stanowiły 95ha, tj. 0,91%;
- pozostałe zaś grunty Skarbu Państwa na terenie gminy zajmowały 82ha, tj. 0,79% (w 1999r. - 335ha, tj. 3,21%); w stosunku do 1999r. nastąpiło zmniejszenie powierzchni w/w gruntów.

Bardzo małą powierzchnię posiadały grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste, czyli 176ha, tj. 1,69% powierzchni gminy.

Niewielki areał, bo 201ha, tj. 1,93% w stosunku do całkowitej powierzchni gminy, zajmowały grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste. Natomiast grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste zajmowały jedynie 2ha, tj. 0,02%. Spółdzielnie dysponowały 91ha, tj. 0,87%, zaś kościoły i związki wyznaniowe - 16ha, tj. 0,15%. Do wspólnot gruntowych należało jedynie 2ha, tj. 0,02% powierzchni gminy. Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste zajmowały jedynie 46ha, tj. 0,44%.

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn największą powierzchnię na dzień 01.01.2010r. zajmowały grunty osób fizycznych (80,47%), następnie dużą mniejszą powierzchnię zajmowały grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste (14,14%). Najmniejszą powierzchnię zajmowały natomiast grunty wspólnot gruntowych (0,02%) i grunty kościołów i związków wyznaniowych (0,15%).

⇒ Struktura użytkowania gruntów

Struktura użytkowania gruntów w znacznym stopniu uzależniona jest od warunków przyrodniczych.

Szczegółową strukturę użytkowania gruntów przedstawia poniższa tabela.

Strukturę użytkowania gruntów – 01.01.2010r. (ewidencja gruntów)

Lp.	Wyszczególnienie		Powierzchnia w ha	%
1.	Użytki rolne		7997	76,69
	1.1.	Grunty orne	6742	64,65
	1.2.	Sady	203	1,95
	1.3.	Łąki trwałe	379	3,64
	1.4.	Pastwiska trwałe	398	3,82
	1.5.	Grunty rolne zabudowane	238	2,28
	1.6.	Grunty pod stawami	14	0,13
	1.4.	Grunty pod rowami	23	0,22
2.	Użytki leśne i grunty zadrzewione/zakrzaczone		1939	18,59
	2.1.	Lasy i grunty leśne	1887	18,09
	2.2.	Grunty zadrzewione i zakrzaczone	52	0,50
3.	Grunty zabudowane i zurbanizowane		330	3,17
	3.1.	Tereny mieszkalne	17	0,16
	3.2.	Tereny przemysłowe	7	0,07
	3.3.	Inne tereny zabudowane	63	0,60
	3.4.	Zurbanizowane tereny niezabudowane	0	0
	3.5.	Tereny rekreacyjne wypoczynkowe	12	0,12
	3.6.	Tereny komunikacyjne	226	2,17
	a.	Drogi	226	2,17
	b.	Koleje	0	0
	c.	Inne komunikacyjne	0	0
	3.7.	Użytki kopalne	5	0,05
4.	Grunty pod wodami		55	0,53
	5.1.	Morskimi wewnętrznymi	0	0
	5.2.	Powierzchniowymi płynącymi	55	0,53
	5.3.	Powierzchniowymi stojącymi	0	0
5.	Użytki ekologiczne		0	0
6.	Nie użytki		67	0,64
7.	Tereny różne		40	0,38
Razem			10428	100
Powierzchnia ewidencyjna			10428	
Powierzchnia wyrównawcza			-6	
Powierzchnia geodezyjna			10422	

Przestrzeń użytkowana rolniczo (użytki rolne) w gminie Nowy Kawęczyn na dzień 01.01.2010r. zajmowała 7997ha, tj. 76,69% ogólnej powierzchni gminy (w 1999r. - 8118,5ha, tj. 77,8%). W stosunku do roku 1999r. nastąpiło zmniejszenie się powierzchni w/w gruntów.

Istotną pozycję w strukturze użytkowania gruntów zajmowały użytki leśne i grunty zadrzewione/zakrzaczone. Obejmowały one 1939 ha, tj. 18,59% powierzchni gminy (w 1999r. - 1619,52ha, tj. 15,5%). W stosunku do roku 1999r. nastąpił wzrost powierzchni w/w gruntów.

Pozostałe grupy użytków nie przekraczały 4% całkowitej powierzchni gminy, w tym grunty zabudowane i zurbanizowane stanowiły 330ha, tj. 3,17%, grunty pod wodami - 55ha, tj. 0,53 %, tereny komunikacji drogowej - 226ha, tj. 2,17%, nieużytki – 67ha, tj. 0,64% i tereny różne – 40ha, tj. 0,38%.

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się tendencje zmniejszania powierzchni użytków rolnych na rzecz lasów. Jednak tak znaczna zmiana powierzchni lasów została wywołana w głównej mierze przekazaniem gruntów leśnych z terenu jednostki wojskowej w Raduczu Lasom Państwowym, a dopiero w dalszej kolejności procesem zalesień gruntów rolnych.

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn największą powierzchnie na dzień 01.01.2010r. zajmowały użytki rolne (76,69%), następnie dużo mniejszą powierzchnię zajmowały użytki leśne i grunty zadrzewione/zakrzaczone (18,59%). Najmniejszą powierzchnię zajmowały natomiast grunty pod wodami (0,53%) i nieużytki (0,64%).

5. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

4.1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów

Studium gminy przyjmuje zasadę ciągłości planistycznej. Przyjęte w zmianie studium funkcje gminy są kontynuacją funkcji dotychczasowych, funkcji określonych w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn”.

Głównym celem studium jest stworzenie możliwości rozwoju gminy oraz podnoszenie ładu przestrzennego w gminie. Układ funkcjonalno-przestrzenny gminy wyraża dążność do zachowania wartości przyrodniczych i kulturowych, osiągnięcia harmonijnego rozwoju oraz wskazania szans rozwoju.

Przy wytyczaniu kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn, wynikających ze zgłoszonych wniosków, uwzględniono zarówno naturalne środowisko, jak i wszystkie dziedziny życia związane z działalnością człowieka na tym obszarze.

Wytyczone kierunki rozwoju gminy winny zapewnić jej mieszkańcom dobre warunki do zamieszkania, pracy i wypoczynku, zgodne z ich aspiracjami, przy jednoczesnym zachowaniu, a nawet wzbogacaniu walorów środowiska.

Zakres zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów dotyczy przede wszystkim wyznaczenia nowych terenów zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, rekreacyjnej, produkcyjnej, usługowej, magazynowej, powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych, komunikacji. Kierunki tych zmian utrzymują jednak dotychczasową strukturę funkcjonalno-przestrzenną w gminie, wprowadzają jednak zmiany w proporcjach.

W gminie występuje tendencja przekształcania istniejącej zabudowy zagrodowej w zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i rekreacyjną. Ponadto występuje większe zapotrzebowanie na tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz tereny produkcyjno-usługowo-magazynowe. Istotne zmiany występują również w kierunkach rozwoju infrastruktury technicznej: budowa i modernizacja dróg, budowa kanalizacji, rozbudowa sieci wodociągowej, gazyfikacja.

Przyjęte kierunki w rozwoju gminy uwzględniają nadrzędną rolę ochronności wartości przyrodniczych i kulturowych.

Główną funkcją gminy jest rolnictwo. Integralną częścią rozwoju rolnictwa jest rozwój obsługi rolnictwa oraz bazy przetwórczej. Funkcjami uzupełniającymi są: obsługa ludności, usługi i produkcja, rekreacja oraz mieszkalnictwo. Mieszkańcy gminy wykazują dość dużą aktywność usługowo-produkcyjną.

Istotny wpływ na rozwój gminy ma wielofunkcyjny rozwój wsi, z pełnym programem infrastruktury technicznej. Oznacza to możliwość rozwoju w ramach wyznaczonych terenów funkcji mieszkaniowych, usługowych, produkcyjnych, letniskowych. Dobra dostępność komunikacyjna gminy Nowy Kawęczyn, atrakcyjność krajobrazowa doliny Rawki predysponują gminę do rozwoju funkcji

turystyczno-krajoznawczych. Tereny preferowane do rozwoju funkcji rekreacyjnych leżą w obszarach przyrodniczych prawnie chronionych.

Realizacja inwestycji w gminie, podnoszenie w związku z tym jakości życia mieszkańców zależą od dopływu środków finansowych do budżetu gminy. Rozwój gminy uzależniony jest od uwarunkowań rozwoju gminy oraz jest regulowany odpowiednimi przepisami prawa.

Celem polityki przestrzennej władz gminy są przekształcenia przestrzenne, społeczne i ekonomiczne zmierzające do:

- wzrostu poziomu życia mieszkańców, tworzeniu warunków sprzyjających podnoszeniu jakości środowiska zamieszkania i pracy na wsi,
- tworzenia sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, w tym zapewnienia terenów dla inwestycji,
- ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- racjonalnej gospodarki zasobami środowiska przyrodniczego,
- dbałości o zachowanie ładu przestrzennego,
- wzmocnienia pozycji gminy.

W celu realizacji w/w zadań na terenie gminy Nowy Kawęczyn określa się następujące kierunki działań i zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów:

- W zakresie rolnictwa:
  - perspektywy rozwoju powinny uwzględniać rolniczy charakter gminy (nie należy dążyć do radykalnych zmian w tym względzie),
  - restrukturyzacja gospodarstw rolnych,
  - poprawa struktury agrarnej,
  - wspieranie rolnictwa ekologicznego,
  - ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej – ochrona obszarów wysokiej klasy gleb,
  - możliwość zalesień,
  - rozwój rolnictwa ukierunkowanego na produkcję na potrzeby mieszkańców gminy i miasta Skierniewice,
  - adaptacja i rozbudowa istniejącej zabudowy rolniczej,
  - realizacja zabudowy zagrodowej w enklawach istniejącej zabudowy zagrodowej,
  - rozwój nowych terenów zabudowy zagrodowej,
  - podejmowanie działań w celu poprawy estetyki i stanu technicznego zabudowy;
- W zakresie mieszkalnictwa:
  - adaptacja i rozbudowa istniejącej zabudowy mieszkaniowej,
  - uporządkowanie zabudowy,

- realizacja zabudowy mieszkaniowej w enklawach istniejącej zabudowy zagrodowej bądź mieszkaniowej, wzdłuż ciągów komunikacyjnych,
  - rozwój nowych terenów zabudowy mieszkaniowej,
  - przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy,
  - podejmowanie działań w celu poprawy estetyki i stanu technicznego zabudowy;
- W zakresie usług i produkcji:
    - rozwój i promowanie przedsiębiorczości lokalnej,
    - podniesienie poziomu usług infrastruktury społecznej,
    - uzupełnienie usług infrastruktury społecznej,
    - zagospodarowanie istniejących obiektów i terenów oraz poprawa estetyki i stanu technicznego,
    - rozwój nowych terenów produkcyjno-usługowych,
    - likwidacja uciążliwości obiektów produkcyjnych i usługowych poprzez modernizację, zmianę technologii lub zmianę profilu produkcji;
- W zakresie rekreacji, turystyki i sportu:
    - wykorzystanie walorów przyrodniczych dolin rzek Rawki i Skierniewki oraz lasów,
    - wykorzystanie walorów obszarów przyrodniczych prawnie chronionych,
    - adaptacja obiektów zabytkowych,
    - utworzenie ścieżek rowerowych i pieszych,
    - rozwój nowych terenów rekreacyjnych, letniskowych i sportowych,
    - promocja walorów turystycznych gminy,
    - poszerzenie oferty usługowej dla ruchu turystycznego,
    - realizacja szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych;
- W zakresie ochrony środowiska:
    - ochrona obszarów przyrodniczych prawnie chronionych: projektowanego Obszaru Natura 2000 „Dolina Rawki”, Bolimowskiego Parku Krajobrazowego, rezerwatu przyrody „Rawka”, Obszaru Chronionego Krajobrazu „Bolimowsko-Radziejowicki z doliną środkowej Rawki”, zespołów parkowych, pomników przyrody,
    - ochrona obszarów wysokiej klasy gleb, lasów, wód, powietrza,
    - promocja walorów środowiska przyrodniczego,
    - ochrona dolin rzecznych przed zabudową (zakaz oraz ograniczenia zainwestowania),
    - wprowadzanie zalesień,
    - zapobieganie zanieczyszczeniom u ich źródła,
    - dążenie do likwidacji obiektów i urządzeń mających negatywny wpływ na degradację środowiska, likwidacja uciążliwości obiektów,

- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami,
- realizacja zbiorników retencyjnych;
- W zakresie ochrony dóbr kultury:
  - ochrona obiektów wpisanych do rejestru zabytków,
  - ochrona obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków,
  - ochrona stanowisk archeologicznych, cmentarzy, miejsc pamięci narodowej,
  - promocja walorów kulturowych gminy;
- W zakresie komunikacji
  - utrzymanie i modernizacja istniejącej sieci dróg: drogi wojewódzkiej, dróg powiatowych i dróg gminnych,
  - realizacja nowych dróg,
  - zapewnienie odpowiedniej ilości miejsc parkingowych,
  - rozwój komunikacji zbiorowej,
  - realizacja ścieżek rowerowych;
- W zakresie infrastruktury technicznej:
  - sukcesywne obejmowanie infrastrukturą techniczną wszystkich terenów zainwestowanych i przeznaczonych do zainwestowania,
  - modernizacja istniejących sieci i urządzeń technicznych,
  - promowanie ekologicznych źródeł energii,
  - rozwój sieci telekomunikacyjnych i teleinformatycznych,
  - gazyfikacja gminy,
  - usprawnienie systemu zbiórki i segregacji odpadów.

Mając powyższe na względzie, wyodrębniono na terenie gminy następujące obszary funkcjonalno- przestrzenne:

RM/MN Tereny zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy produkcyjno-usługowej

RM/ZR Tereny zabudowy zagrodowej i rekreacji indywidualnej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej

MN Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy produkcyjno-usługowej

ZR Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej

- U** Tereny zabudowy usługowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej
- U/ZP** Tereny zabudowy usługowej i zieleni urządzonej (parki) z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej
- PU** Tereny obiektów usługowych, produkcyjnych, składów i magazynów
- PE** Tereny powierzchniowej eksploatacji surowców naturalnych
- R** Tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- ZL** Tereny lasów
- R/ZL** Tereny zalesień
- RZ** Tereny dolinne z przewagą użytków zielonych
- ZC** Tereny cmentarzy
- ZP** Tereny zieleni urządzonej (parki)
- RO** Tereny upraw ogrodniczych i sadowniczych/tereny obiektów produkcji i obsługi gospodarki ogrodniczej i sadowniczej
- W** Tereny wód powierzchniowych
- WZ** Tereny projektowanych zbiorników retencyjnych
- IS** Tereny Ośrodka Szkoleniowego Biura Ochrony Rządu

Ustalenia zawarte w zmianie studium wyrażają kierunki polityki przestrzennej gminy.

Linie rozgraniczające tereny należy traktować jako granice orientacyjne. Określone dla poszczególnych terenów wskaźniki zagospodarowania oraz użytkowania terenów mają charakter zaleceń.

Ich uszczegółowienie nastąpi na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem istniejących uwarunkowań i potrzeb.

Dopuszcza się odstępstwo, modyfikację w stosunku do ustaleń zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i przyjęcie innych rozwiązań w ustaleniach planu miejscowego o ile nie narusza to głównych kierunków rozwoju gminy oraz nie może to uniemożliwiać realizacji określonych w studium kierunków rozwoju przestrzennego gminy.

**4.2. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów,
w tym tereny wyłączone z zabudowy**

Symbol obszaru	Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów
RM/MN	<ul style="list-style-type: none"> - adaptacja, przebudowa, rozbudowa i nadbudowa istniejącej zabudowy, - adaptacja i ochrona zabytkowych obiektów w Starej Rawie (kościół parafialny, dzwonnica i cmentarz przykościelny), - dopuszcza się przekształcanie istniejącej zabudowy w kierunku polityki przypisanej obszarowi RM/MN, - realizacja zabudowy zagrodowej oraz zabudowy gospodarczej związanej z produkcją rolniczą, - realizacja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, - dopuszcza się możliwość realizacji zabudowy produkcyjno-usługowej, - możliwość realizacji zabudowy rekreacji indywidualnej, - uciążliwość prowadzonej działalności nie może wykraczać poza granice własności, - podejmowanie działań w celu podniesienia stanu technicznego, estetyki zabudowy i zagospodarowania, - zakaz realizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko za wyjątkiem inwestycji celu publicznego oraz infrastruktury technicznej i drogowej, - koncentrowanie zabudowy poprzez wykorzystanie i zagospodarowanie istniejących enklaw w zabudowie, - zalecane wielkości nowych działek: <ul style="list-style-type: none"> o dla zabudowy zagrodowej - minimum 1200 m², o dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej - minimum 1000 m², o dla zabudowy rekreacji indywidualnej - minimum 800m², - zalecane wysokości budynków mieszkalnych jednorodzinnych i rekreacji indywidualnej: <ul style="list-style-type: none"> o maksymalnie 11m, - zalecane wysokości budynków produkcyjno-usługowych: <ul style="list-style-type: none"> o maksymalnie 15m, - zalecana powierzchnia terenu biologicznie czynnego - minimum 35%; dla terenów zainwestowanych - do uściślenia w planie miejscowym, - na terenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenu oraz zasady zagospodarowania zgodnie z planem ochrony w/w Parku, - na terenie istniejących i projektowanych form ochrony przyrody zasady zagospodarowania zgodnie z przepisami szczególnymi, - zachowanie istniejących terenów Lasów Państwowych, - dopuszcza się realizację obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, - możliwość zalesień, zadrzewień i zakrzewień, - możliwość realizacji zbiorników wodnych, stawów, - zalecane ilości miejsc postojowych: <ul style="list-style-type: none"> o minimum 2 miejsca postojowe na jeden budynek mieszkalny jednorodzinny lub budynek rekreacji indywidualnej, o w ilości dostosowanej do funkcji obiektu produkcyjno-usługowego;

<p>RM/ZR</p>	<ul style="list-style-type: none"> - adaptacja, przebudowa, rozbudowa i nadbudowa istniejącej zabudowy, - dopuszcza się przekształcanie istniejącej zabudowy w kierunku polityki przypisanej obszarowi RM/ZR; preferowane przekształcanie istniejącej zabudowy zagrodowej w zabudowę rekreacji indywidualnej i turystyczną (agroturystyka), - realizacja zabudowy zagrodowej oraz zabudowy gospodarczej związanej z produkcją rolniczą, - preferowane rolnictwo ekologiczne, - realizacja zabudowy rekreacji indywidualnej, - dopuszcza się możliwość realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, - dopuszcza się możliwość realizacji zabudowy usługowej nieuciążliwej, - uciążliwość prowadzonej działalności nie może wykraczać poza granice własności, - podejmowanie działań w celu podniesienia stanu technicznego, estetyki zabudowy i zagospodarowania, - zakaz realizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko za wyjątkiem inwestycji celu publicznego oraz infrastruktury technicznej i drogowej, - koncentrowanie zabudowy poprzez wykorzystanie i zagospodarowanie istniejących enklaw w zabudowie, - zalecane wielkości nowych działek: <ul style="list-style-type: none"> o dla zabudowy zagrodowej - minimum 1200 m², o dla zabudowy rekreacji indywidualnej - minimum 1000m², o dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej - minimum 1000 m², - zalecane wysokości budynków mieszkalnych jednorodzinnych i rekreacji indywidualnej: <ul style="list-style-type: none"> o maksymalnie 11m, - zalecane wysokości budynków usługowych: <ul style="list-style-type: none"> o maksymalnie 15m, - zalecana powierzchnia terenu biologicznie czynnego - minimum 35%; dla terenów zainwestowanych - do uściślenia w planie miejscowym, - na terenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenu oraz zasady zagospodarowania zgodnie z planem ochrony w/w Parku, - na terenie istniejących i projektowanych form ochrony przyrody zasady zagospodarowania zgodnie z przepisami szczególnymi, - zachowanie istniejących terenów Lasów Państwowych, - dopuszcza się realizację obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, - możliwość zalesień, zadrzewień i zakrzewień, - możliwość realizacji zbiorników wodnych, stawów, - zalecane ilości miejsc postojowych: <ul style="list-style-type: none"> o minimum 2 miejsca postojowe na jeden budynek mieszkalny jednorodzinny lub budynek rekreacji indywidualnej, o w ilości dostosowanej do funkcji obiektu usługowego;
<p>MN</p>	<ul style="list-style-type: none"> - adaptacja, przebudowa, nadbudowa i rozbudowa istniejącej zabudowy,

	<ul style="list-style-type: none"> - dopuszcza się przekształcanie istniejącej zabudowy w kierunku polityki przypisanej obszarowi MN, - realizacja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, - realizacja zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (w formie małych domów wielorodzinnych), - dopuszcza się możliwość realizacji zabudowy produkcyjno-usługowej, - możliwość realizacji zabudowy rekreacji indywidualnej, - uciążliwość prowadzonej działalności nie może wykraczać poza granice własności, - podejmowanie działań w celu podniesienia stanu technicznego, estetyki zabudowy i zagospodarowania, - zakaz realizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko za wyjątkiem inwestycji celu publicznego oraz infrastruktury technicznej i drogowej, - koncentrowanie zabudowy poprzez wykorzystanie i zagospodarowanie istniejących enklaw w zabudowie, - dopuszcza się utrzymanie istniejących ogródków działkowych, - zalecane wielkości nowych działek: <ul style="list-style-type: none"> o dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej - minimum 1000 m², o dla zabudowy rekreacji indywidualnej - minimum 800 m², - zalecane wysokości budynków mieszkalnych jednorodzinnych i rekreacji indywidualnej: <ul style="list-style-type: none"> o maksymalnie 11m, - zalecane wysokości budynków mieszkalnych wielorodzinnych: <ul style="list-style-type: none"> o maksymalnie 15m, - zalecane wysokości budynków produkcyjno-usługowych: <ul style="list-style-type: none"> o maksymalnie 15m, - zalecana powierzchnia terenu biologicznie czynnego - minimum 40%; dla terenów zainwestowanych - do uściślenia w planie miejscowym, - na terenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenu oraz zasady zagospodarowania zgodnie z planem ochrony w/w Parku, - na terenie istniejących i projektowanych form ochrony przyrody zasady zagospodarowania zgodnie z przepisami szczególnymi, - zachowanie istniejących terenów Lasów Państwowych, - dopuszcza się realizację obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, - możliwość zalesień, zadrzewień i zakrzewień, - możliwość realizacji zbiorników wodnych, stawów, - zalecane ilości miejsc postojowych: <ul style="list-style-type: none"> o minimum 2 miejsca postojowe na jeden budynek mieszkalny jednorodzinny lub budynek rekreacji indywidualnej, o minimum 1 miejsce postojowe na jeden lokal mieszkalny, o w ilości dostosowanej do funkcji obiektu produkcyjno-usługowego;
<p style="text-align: center;">ZR</p>	<ul style="list-style-type: none"> - realizacja zabudowy rekreacji indywidualnej, - dopuszcza się możliwość realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,

	<ul style="list-style-type: none"> - dopuszcza się możliwość realizacji zabudowy usługowej nieuciążliwej, - uciążliwość prowadzonej działalności nie może wykraczać poza granice własności, - zakaz realizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko za wyjątkiem inwestycji celu publicznego oraz infrastruktury technicznej i drogowej, - zalecane wielkości nowych działek: <ul style="list-style-type: none"> o dla zabudowy rekreacji indywidualnej - minimum 2000m², o dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej - minimum 1000m², - zalecane wysokości budynków rekreacji indywidualnej i mieszkalnych jednorodzinnych: <ul style="list-style-type: none"> o maksymalnie 9m, - zalecane wysokości budynków usługowych: <ul style="list-style-type: none"> o maksymalnie 9m, - zalecana powierzchnia terenu biologicznie czynnego - minimum 60%; dla terenów zainwestowanych - do uściślenia w planie miejscowym, - na terenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenu oraz zasady zagospodarowania zgodnie z planem ochrony w/w Parku, - na terenie istniejących i projektowanych form ochrony przyrody zasady zagospodarowania zgodnie z przepisami szczególnymi, - zachowanie istniejących terenów Lasów Państwowych, - dopuszcza się realizację obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, - możliwość zalesień, zadrzewień i zakrzewień, - możliwość realizacji zbiorników wodnych, stawów, - zalecane ilości miejsc postojowych: <ul style="list-style-type: none"> o minimum 2 miejsca postojowe na jeden budynek rekreacji indywidualnej lub budynek mieszkalny jednorodzinny, o w ilości dostosowanej do funkcji obiektu usługowego;
U	<ul style="list-style-type: none"> - adaptacja, przebudowa, nadbudowa i rozbudowa istniejącej zabudowy, - dopuszcza się przekształcanie istniejącej zabudowy w kierunku polityki przypisanej obszarowi U, - realizacja zabudowy usługowej, - dopuszcza się możliwość realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy usługowo-mieszkaniowej, - uciążliwość prowadzonej działalności nie może wykraczać poza granice własności, - podejmowanie działań w celu podniesienia stanu technicznego, estetyki zabudowy i zagospodarowania, - zakaz realizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko za wyjątkiem inwestycji celu publicznego oraz infrastruktury technicznej i drogowej, - zalecane wysokości budynków usługowych i usługowo-mieszkalnych: <ul style="list-style-type: none"> o maksymalnie 15m, - zalecane wysokości budynków mieszkalnych jednorodzinnych: <ul style="list-style-type: none"> o maksymalnie 12m,

	<ul style="list-style-type: none"> - zalecana powierzchnia terenu biologicznie czynnego - minimum 15%; dla terenów zainwestowanych - do uściślenia w planie miejscowym, - na terenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenu oraz zasady zagospodarowania zgodnie z planem ochrony w/w Parku, - na terenie istniejących i projektowanych form ochrony przyrody zasady zagospodarowania zgodnie z przepisami szczególnymi, - dopuszcza się realizację obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, - możliwość zalesień, zadrzewień i zakrzewień, - możliwość realizacji zbiorników wodnych, stawów, - zalecane ilości miejsc postojowych: <ul style="list-style-type: none"> o w ilości dostosowanej do funkcji obiektu usługowego, o minimum 2 miejsca postojowe na jeden budynek mieszkalny, o minimum 1 miejsce postojowe na jeden lokal mieszkalny;
U/ZP	<ul style="list-style-type: none"> - adaptacja, przebudowa, nadbudowa i rozbudowa istniejącej zabudowy, - adaptacja i ochrona zabytkowego zespołu dworskiego i parku dworskiego w Nowym Dworze wpisanego do rejestru zabytków, zachowanie układu przestrzennego i konserwacja istniejącego drzewostanu, rewaloryzacja w celu wydobycia lub odtworzenia historycznego układu, zabezpieczenie obiektów przed niszczeniem poprzez zapewnienie odpowiedniego użytkowania pozwalającego na zachowanie ich zabytkowego charakteru, możliwość wprowadzania funkcji nieuciążliwych (mieszkańowo-usługowych), - dopuszcza się przekształcanie istniejącej zabudowy w kierunku polityki przypisanej obszarowi U/ZP, - realizacja zabudowy usługowej, - dopuszcza się możliwość realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy usługowo-mieszkaniowej, - uciążliwość prowadzonej działalności nie może wykraczać poza granice własności, - podejmowanie działań w celu podniesienia stanu technicznego, estetyki zabudowy i zagospodarowania, - zakaz realizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko za wyjątkiem inwestycji celu publicznego oraz infrastruktury technicznej i drogowej, - zalecane wysokości budynków usługowych, usługowo-mieszkalnych i mieszkalnych jednorodzinnych: <ul style="list-style-type: none"> o maksymalnie wysokość istniejących budynków , - zalecana powierzchnia terenu biologicznie czynnego - minimum 15%; dla terenów zainwestowanych - do uściślenia w planie miejscowym, - na terenie istniejących i projektowanych form ochrony przyrody zasady zagospodarowania zgodnie z przepisami szczególnymi, - dopuszcza się realizację obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, - możliwość zalesień, zadrzewień i zakrzewień, - możliwość realizacji zbiorników wodnych, stawów,

	<ul style="list-style-type: none"> - zalecane ilości miejsc postojowych: <ul style="list-style-type: none"> o w ilości dostosowanej do funkcji obiektu usługowego, o minimum 2 miejsca postojowe na jeden budynek mieszkalny jednorodzinny, o minimum 1 miejsca postojowe na jeden lokal mieszkalny;
PU	<ul style="list-style-type: none"> - adaptacja, przebudowa, nadbudowa i rozbudowa istniejącej zabudowy, - dopuszcza się przekształcanie istniejącej zabudowy w kierunku polityki przypisanej obszarowi PU, - realizacja obiektów produkcyjnych, usługowych, składów i magazynów, - dopuszcza się możliwość realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej związanej z zabudową produkcyjną, usługową, składową i magazynową oraz zabudowy produkcyjno-usługowo-mieszkaniowej, - uciążliwość prowadzonej działalności nie może wykraczać poza granice własności, - podejmowanie działań w celu podniesienia stanu technicznego, estetyki zabudowy i zagospodarowania, - zalecana powierzchnia terenu biologicznie czynnego - minimum 10%; dla terenów zainwestowanych - do uściślenia w planie miejscowym, - zalecane wysokości budynków produkcyjnych, usługowych, składów, magazynów i budynków produkcyjno-usługowo-mieszkalnych: <ul style="list-style-type: none"> o maksymalnie 20m (z dopuszczeniem odstępstwa ze względu na wymogi produkcji), - zalecane wysokości budynków mieszkalnych jednorodzinnych: <ul style="list-style-type: none"> o maksymalnie 11m, - zalecana powierzchnia terenu biologicznie czynnego - minimum 15%; dla terenów zainwestowanych - do uściślenia w planie miejscowym, - na terenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenu oraz zasady zagospodarowania zgodnie z planem ochrony w/w Parku, - na terenie istniejących i projektowanych form ochrony przyrody zasady zagospodarowania zgodnie z przepisami szczególnymi, - dopuszcza się realizację obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, - możliwość zalesień, zadrzewień i zakrzewień, - możliwość realizacji zbiorników wodnych, stawów, - zalecane ilości miejsc postojowych: <ul style="list-style-type: none"> o minimum 2 miejsca postojowe na jeden budynek mieszkalny jednorodzinny, o minimum 1 miejsca postojowe na jeden lokal mieszkalny, o w ilości dostosowanej do funkcji obiektu produkcyjno-usługowego;
PE	<ul style="list-style-type: none"> - eksploatacja złóż surowców naturalnych zgodnie z koncesją na wydobycie: Marianka, Marianka II, Marianka III, Marianka IV, Marianka V i Nowy Dwór, - eksploatacja potencjalnych złóż we wsi Nowy Dwór, - dopuszcza się zabudowę związaną z eksploatacją złoża, - zalecane wysokości budynków: <ul style="list-style-type: none"> o w zależności od wymogów produkcji,

	<ul style="list-style-type: none"> - dopuszcza się realizację obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, - po zakończeniu eksploatacji rekultywacja terenu; - zalecane ilości miejsc postojowych: <ul style="list-style-type: none"> o w ilości dostosowanej do funkcji obiektu;
R	<ul style="list-style-type: none"> - ochrona gleb wysokiej i średniej jakości polegająca na ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze, w przypadku przeznaczania ich na cele nierolnicze wymagane jest ograniczenie się do terenów niezbędnych, - ochrona i wzbogacenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, przydrożnych i wzdłuż cieków wodnych, - zaleca się utrzymanie istniejących łąk, - możliwość zalesień, zadrzewień i zakrzewień, - poprawa struktury agrarnej, - melioracje proekologiczne, - w przypadku przeznaczania gruntów rolnych zmeliorowanych na inne cele niż rolnicze użytkowanie należy przebudować istniejące urządzenia melioracji wodnych, - dopuszcza się adaptację terenów produkcji sadowniczej, - dopuszcza się zachowanie, adaptację, przebudowę, rozbudowę i nadbudowę istniejącej zabudowy oraz możliwość realizacji nowych budynków w obrębie istniejącej zabudowy, - dopuszcza się przekształcanie istniejącej zabudowy w kierunku polityki przypisanej obszarowi R, - dopuszcza się przekształcanie istniejącej zabudowy w zabudowę rekreacyjną, turystyczną (agroturystyka) i mieszkaniową jednorodziną, podejmowanie działań w celu podniesienia stanu technicznego, estetyki zabudowy i zagospodarowania, - realizacja zabudowy zagrodowej związanej z produkcją rolną, - dopuszcza się lokalizację większych, uciążliwych obiektów związanych z produkcją rolną (między innymi obory, chlewnie, przetwórnice owocowo-warzywne, ubojnie), uciążliwość nie może wykraczać poza granice własności, - dopuszcza się możliwość realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, przy istniejących drogach, w sąsiedztwie istniejącej zabudowy, - możliwość realizacji stacji benzynowych przy istniejących drogach, - zalecane wielkości nowych działek: <ul style="list-style-type: none"> o dla zabudowy zagrodowej - minimum 1200 m², o dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej - minimum 1000 m², - zalecane wysokości budynków mieszkalnych jednorodzinnych: <ul style="list-style-type: none"> o maksymalnie 11m, - zalecane wysokości budynków produkcyjno-usługowych: <ul style="list-style-type: none"> o maksymalnie 15m, - zalecana powierzchnia terenu biologicznie czynnego - minimum 15%; dla terenów zainwestowanych - do uściślenia w planie miejscowym, - możliwość realizacji powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych, - możliwość realizacji zbiorników wodnych, stawów, - możliwość realizacji źródeł energii odnawialnej, w tym elektrowni

	<p>wiatrowych przy zachowaniu standardów wymaganych dla funkcji w sąsiedztwie (głównie mieszkaniowej),</p> <ul style="list-style-type: none"> - możliwość powiększania obszaru zwartej zabudowy wsi poprzez zabudowę terenów sąsiednich, - ochrona grodziska wczesnośredniowiecznego w Starej Rawie wpisanego do rejestru zabytków, - na terenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenu oraz zasady zagospodarowania zgodnie z planem ochrony w/w Parku, - na terenie istniejących i projektowanych form ochrony przyrody zasady zagospodarowania zgodnie z przepisami szczególnymi, - zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne (np. ścieżki piesze, rowerowe, punkty widokowe, parkingi), - zachowanie istniejących terenów Lasów Państwowych, - dopuszcza się lokalizację obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, - zalecane ilości miejsc postojowych: <ul style="list-style-type: none"> o minimum 2 miejsca postojowe na jeden budynek mieszkalny, o w ilości dostosowanej do funkcji obiektu produkcyjno-usługowego;
<p>ZL</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ochrona gruntów leśnych polegająca na ograniczeniu przeznaczenia ich na cele nieleśne; w przypadku przeznaczenia ich na cele nieleśne wymagane jest ograniczenie się do terenów niezbędnych (głównie dla realizacji infrastruktury technicznej i komunikacji), - adaptacja, pielęgnowanie i ochrona przed zainwestowaniem nie związanym z gospodarką leśną, - w stosunku do gruntów leśnych będących własnością Skarbu Państwa, na użytkach rolnych, dopuszcza się prowadzenie gospodarki rolnej oraz w zależności od sytuacji i potrzeb dopuszcza się wprowadzenie na nich zalesień i upraw leśnych, - dopuszcza się zachowanie, adaptację, przebudowę, rozbudowę i nadbudowę istniejącej zabudowy oraz możliwość realizacji nowych budynków w obrębie istniejącej zabudowy, - dopuszcza się przekształcanie istniejącej zabudowy w kierunku polityki przypisanej obszarowi ZL, - dopuszcza się przekształcanie istniejącej zabudowy w zabudowę rekreacyjną, turystyczną (agroturystyka) i mieszkaniową jednorodziną, - możliwość budowy budynków mieszkalnych, gospodarczych, urządzeń melioracyjnych oraz innych obiektów i urządzeń związanych z potrzebami gospodarki leśnej, - prowadzenie działalności w zakresie zarządzania, zagospodarowania lasu, powiększania zasobów i upraw leśnych, konserwacja i przebudowa istniejącego drzewostanu, - zachowanie istniejącego bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego, odtwarzanie i wzbogacanie zbiorowisk roślinnych i drzewostanu, - możliwość realizacji zbiorników wodnych, stawów, - na terenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego wskaźniki

	<p>zagospodarowania i użytkowania terenu oraz zasady zagospodarowania zgodnie z planem ochrony w/w Parku,</p> <ul style="list-style-type: none"> - na terenie istniejących i projektowanych form ochrony przyrody zasady zagospodarowania zgodnie z przepisami szczególnymi, - zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne (np. ścieżki piesze, rowerowe, punkty widokowe, parkingi), - zachowanie istniejących terenów Lasów Państwowych, - dopuszcza się realizację obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,
R/ZL	<ul style="list-style-type: none"> - realizacja zalesień głównie na terenach graniczących z kompleksami leśnymi, wyrównywanie linii lasów, połączenie rozproszonych kompleksów leśnych, - dopuszcza się do czasu zalesienia możliwość realizacji zabudowy zagrodowej i zabudowy gospodarczej związanej z produkcją rolniczą, - dopuszcza się zachowanie, adaptację, przebudowę, rozbudowę i nadbudowę istniejącej zabudowy oraz możliwość realizacji nowych budynków w obrębie istniejącej zabudowy, - dopuszcza się przekształcanie istniejącej zabudowy w zabudowę rekreacyjną, turystyczną (agroturystyka) i mieszkaniową jednorodziną, - wprowadzanie drzewostanu dostosowanego gatunkowo do drzewostanu występującego na danym terenie, - przy zalesianiu gruntów pod liniami energetycznymi proponuje się sadzenie krzewów biocenotycznych, - prowadzenie działalności w zakresie urządzania, zagospodarowania lasu, powiększania zasobów i upraw leśnych, konserwacja i przebudowa drzewostanu, - możliwość realizacji zbiorników wodnych, stawów, - zalecane wielkości nowych działek: <ul style="list-style-type: none"> o dla zabudowy zagrodowej - minimum 1200m² - zalecana wysokość budynków mieszkalnych jednorodzinnych: <ul style="list-style-type: none"> o maksymalnie 11m, - zalecana powierzchnia terenu biologicznie czynnego - minimum 35%; dla terenów zainwestowanych - do uściślenia w planie miejscowym, - zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne (np. ścieżki piesze, rowerowe, punkty widokowe, parkingi), - zachowanie istniejących terenów Lasów Państwowych, - dopuszcza się realizację obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, - zalecane ilości miejsc postojowych: <ul style="list-style-type: none"> o minimum 1 miejsce postojowe na jeden budynek mieszkalny jednorodzinny;
RZ	<ul style="list-style-type: none"> - zachowanie terenów łąk i pastwisk, - zachowanie istniejących zadrzewień nadwodnych, - możliwość realizacji zadrzewień towarzyszących ciekom wodnym, - ochrona skarp poprzez wprowadzenie zieleni przeciwdziałającej erozji, - ochrona układu hydrograficznego,

	<ul style="list-style-type: none"> - dopuszcza się zachowanie, adaptację, przebudowę, rozbudowę i nadbudowę istniejącej zabudowy oraz możliwość realizacji nowych budynków w obrębie istniejącej zabudowy, - dopuszcza się przekształcanie istniejącej zabudowy w zabudowę rekreacyjną, turystyczną (agroturystyka) i mieszkaniową jednorodzinną, - możliwość realizacji trwałych elementów związanych z rekreacją (np. pomosty), - zalecane wysokości budynków mieszkalnych jednorodzinnych: <ul style="list-style-type: none"> o maksymalnie 11m, - zalecana powierzchnia terenu biologicznie czynnego dla terenów zainwestowanych - do uściślenia w planie miejscowym, - możliwość realizacji zbiorników wodnych, stawów, - ochrona grodziska wczesnośredniowiecznego w Dzwonkowicach wpisanego do rejestru zabytków, - na terenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenu oraz zasady zagospodarowania zgodnie z planem ochrony w/w Parku, - na terenie istniejących i projektowanych form ochrony przyrody zasady zagospodarowania zgodnie z przepisami szczególnymi, - zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne (np. ścieżki piesze, rowerowe, punkty widokowe), - zachowanie istniejących terenów Lasów Państwowych, - dopuszcza się realizację obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, - zalecane ilości miejsc postojowych: <ul style="list-style-type: none"> o minimum 2 miejsca postojowe na jeden budynek mieszkalny;
ZC	<ul style="list-style-type: none"> - adaptacja i ochrona czynnego cmentarza w Starej Rawie (obręb Helenków) oraz nieczynnych cmentarzy (Sewerynów i Franciszkany), - zachowanie układu przestrzennego, - ochrona obiektu zabytkowego (kaplicy cmentarnej na cmentarzu w Starej Rawie) wpisanego do rejestru zabytków, - konserwacja drzewostanu, nagrobków, małej architektury, - na terenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenu oraz zasady zagospodarowania zgodnie z planem ochrony w/w Parku, - na terenie istniejących i projektowanych form ochrony przyrody zasady zagospodarowania zgodnie z przepisami szczególnymi;
ZP	<ul style="list-style-type: none"> - adaptacja i ochrona zabytkowych parków w: Dolecku, Starym Rzędkowie, Trzciannie wpisanych do rejestru zabytków, - adaptacja i ochrona dworu w Trzciannie wpisanego do rejestru zabytków, - zachowanie układu przestrzennego i konserwacja istniejącego drzewostanu, - rewaloryzacja w celu wydobycia lub odtworzenia historycznego układu, - zabezpieczenie obiektów przed niszczeniem poprzez zapewnienie odpowiedniego użytkowania pozwalającego na zachowanie ich

	<p>zabytkowego charakteru,</p> <ul style="list-style-type: none"> - możliwość wprowadzania funkcji nieuciążliwych (mieszaniowo-usługowych), - dopuszcza się realizację obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, - na terenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenu oraz zasady zagospodarowania zgodnie z planem ochrony w/w Parku, - na terenie istniejących i projektowanych form ochrony przyrody zasady zagospodarowania zgodnie z przepisami szczególnymi;
RO	<ul style="list-style-type: none"> - adaptacja i rozwój terenów upraw ogrodniczych i sadowniczych oraz adaptacja, przebudowa, rozbudowa i nadbudowa istniejących obiektów produkcji i obsługi gospodarki ogrodniczej i sadowniczej (PGR Nowy Dwór i Nowy Dwór Parcela), - realizację zabudowy i obiektów budowlanych związanych z produkcją i obsługą gospodarki ogrodniczej i sadowniczej, - dopuszcza się realizację obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, - zalecane wysokości budynków: <ul style="list-style-type: none"> o maksymalnie wysokość istniejących budynków, - zalecana powierzchnia biologicznie czynna dla terenów zainwestowanych - do uściślenia w planie miejscowym, - na terenie istniejących i projektowanych form ochrony przyrody zagospodarowanie zgodnie z przepisami szczególnymi, - zalecane ilości miejsc postojowych: <ul style="list-style-type: none"> o w ilości dostosowanej do funkcji obiektu;
W	<ul style="list-style-type: none"> - adaptacja i ochrona istniejących cieków (największe to rzeki: Rawka z dopływami oraz Skierniewka), - zachowanie naturalnego koryta cieków, - możliwość wykorzystania rzek do celów rekreacyjnych, - utrzymanie naturalnych, z zielenią brzegów wód powierzchniowych, z dopuszczeniem trwałych elementów związanych z rekreacją (np. pomosty), - poprawienie klasy czystości wód rzek, - zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne (np. ścieżki piesze, rowerowe), - dopuszcza się realizację obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, - na terenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenu oraz zasady zagospodarowania zgodnie z planem ochrony w/w Parku, - na terenie istniejących i projektowanych form ochrony przyrody zasady zagospodarowania zgodnie z przepisami szczególnymi;
WZ	<ul style="list-style-type: none"> - realizacja zbiorników małej retencji o powierzchni powyżej 5ha: <ul style="list-style-type: none"> o Podstrobów,

	<ul style="list-style-type: none"> o Rzędków, o Nowy Dwór, <p>- na terenie istniejących i projektowanych form ochrony przyrody zagospodarowanie zgodnie z przepisami szczególnymi,</p>
IS	<ul style="list-style-type: none"> - zachowanie istniejącego Ośrodka Szkolenia Biura Ochrony Rządu w Raduczu, - adaptacja, przebudowa, rozbudowa i nadbudowa istniejących budynków i obiektów budowlanych BOR, w tym szczególnie strzelnicy i oczyszczalni ścieków, - adaptacja istniejącego boiska sportowego, - dopuszcza się realizację nowych budynków i obiektów budowlanych związanych z w/w ośrodkiem, - zalecane wysokości budynków: <ul style="list-style-type: none"> o maksymalnie wysokość istniejących budynków, - wprowadzenie strefy ochronnej strzelnicy poprzez: <ul style="list-style-type: none"> o ograniczenie wznoszenia budynków i obiektów budowlanych związanych z gospodarką leśną, o zakaz wznoszenia budynków i obiektów budowlanych służących rekreacji na działkach leśnych w obszarze przyległym do strzelnicy, o zakaz wyznaczania dróg i szlaków turystycznych (jezdnych, pieszych i rowerowych) w obszarze leśnym przyległym do strzelnicy, - na terenie istniejących i projektowanych form ochrony przyrody zagospodarowanie zgodnie z przepisami szczególnymi, - dopuszcza się realizację obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, - zalecane ilości miejsc postojowych: <ul style="list-style-type: none"> o w ilości dostosowanej do funkcji obiektu.

4.3. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk oraz turystyka

Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów oraz ochrony przyrody

Ochrona i wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego w rozwoju gminy, podnoszenie jej atrakcyjności, podporządkowanie zmian w zagospodarowaniu przestrzennym nadrzędnej funkcji ekologicznej stanowią istotny cel polityki przestrzennej gminy Nowy Kawęczyn.

Ochrona i kształtowanie środowiska na obszarze gminy dotyczą:

- obszarów i obiektów przyrodniczych prawnie chronionych,
- lasów,
- gleb,
- udokumentowanych złóż surowców mineralnych,

- rzeźby terenu,
- wód,
- powietrza.

⇒ Do obszarów i obiektów przyrodniczych prawnie chronionych na terenie gminy Nowy Kawęczyn należą :

- Obszar Mający Znaczenie dla wspólnoty „Dolina Rawki” (projektowany Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 dla ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory.

Na terenie SOOS zabrania się podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w szczególności:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 lub
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym i wobec braku rozwiązań alternatywnych, właściwy miejscowy regionalny dyrektor ochrony środowiska może zezwolić na realizację planu lub działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania obszaru Natura 2000.

Na obszarze Natura 2000 nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urzędzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie oddziałują znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000. Przy tym prowadzenie w/w działalności na obszarze Natura 2000 wchodzącym w skład rezerwatu przyrody jest dozwolone wyłącznie w zakresie, w jakim nie narusza to zakazów obowiązujących na tym obszarze.

- Bolimowski Park Krajobrazowy - utworzony dla ochrony pozostałości dawnej Puszczy Bolimowskiej.

Bolimowski Park Krajobrazowy posiada plan ochrony ustanowiony Rozporządzeniem Wojewody Łódzkiego Nr 4/2008 z dnia 27 lutego 2008r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Bolimowskiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.W.Ł. Nr 73 z 2008r, poz.733).

W planie ochrony na terenie gminy wyznacza się strefy:

- strefy funkcji ekologicznych Parku: strefy wzmocnienia powiązań ekologicznych (PWE 5 i PWE 6);
- strefy funkcji gospodarczych Parku: strefa kreowania ograniczonego rozwoju wielofunkcyjnego obszarów wiejskich (POR 9) oraz strefa kształtowania krajobrazu rolniczego (PKR 1).

Ponadto na terenie gminy w/w planie ochrony w otulinie Parku wyznacza się strefy:

- strefy funkcji ekologicznych obszarów oddziaływujących na Park: strefy wzmocnienia powiązań ekologicznych (OWE2 i OWE3);
- strefy funkcji gospodarczych obszarów oddziaływujących na Park: strefa kreowania ograniczonego rozwoju wielofunkcyjnego obszarów wiejskich (OOR3).

Na terenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego obowiązuje zagospodarowanie przestrzenne zgodne z w/w planem ochrony.

- Rezerwat przyrody „Rawka” wodno-krajobrazowy - utworzony dla ochrony koryta rzeki Rawki wraz rozgałęzieniami, starorzeczami i przylegającym pasem terenu o szerokości 10m; celem ochrony jest zachowanie w naturalnym stanie typowej rzeki nizinnej średniej wielkości wraz z krajobrazem jej doliny oraz środowisko życia wielu rzadkich i chronionych roślin i zwierząt.

Na obszarze rezerwatu zabrania się:

- budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom rezerwatu przyrody;
- chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz miejsc rozrodu;
- polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
- pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzenia roślin oraz grzybów;
- użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzenia, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
- zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
- pozyskiwania skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu;
- niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
- paleniu ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;

- stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
- zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- połowu ryb i innych organizmów wodnych, za wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;
- ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony oraz psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas;
- wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach w rezerwacie przyrody wskazanymi przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;
- zakłócania ciszy;
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych w rezerwacie przyrody przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w rezerwacie przyrody przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- prowadzenia badań naukowych w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;
- wprowadzania organizmów genetycznie modyfikowanych;
- organizacji imprez rekreacyjno-sportowych w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Od wyżej w/w zakazów możliwe są odstępstwa zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220 z późniejszymi zmianami).

- Obszar Chronionego Krajobrazu "Bolimowsko-Radziejowicki z doliną środkowej Rawki" - utworzony dla ochrony wysokich walorów przyrodniczych

i krajobrazowych Puszczy Bolimowskiej oraz dolin rzecznych Rawki i Chojnatki.

Na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu zabrania się:

- lokalizowania i budowy obiektów szczególnie szkodliwych dla środowiska;
- lokalizowania, budowy i rozbudowy obiektów naruszających walory krajobrazu środowiska;
- osuszania torfowisk, mokradeł i oczek wodnych na gruntach ornych, leśnych i nieużytków;
- lokalizowania obiektów i urządzeń o charakterze turystyczno-wypoczynkowym za wyjątkiem kąpielisk, przystani, pomostów i hangarów na sprzęt wodny w odległości mniejszej niż 60m od linii brzegowej wód powierzchniowych;
- lokalizowania urządzeń o charakterze turystyczno-wypoczynkowym za wyjątkiem parkingów na terenach leśnych oraz w odległości mniejszej niż 60m od granicy lasu.

Na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu zaleca się:

- wprowadzanie racjonalnego nawożenia i ochrony roślin w celu zmniejszenia chemizacji rolnictwa;
- popieranie rozwoju różnych form rolnictwa ekologicznego, pszczelarstwa, upraw roślin zielarskich i surowców dla przemysłu farmaceutycznego;
- ochronę gruntów rolnych i leśnych, podejmowanie działań w kierunku zwiększenia lesistości ze szczególnym uwzględnieniem: obszarów wododziałowych, obszarów wzdłuż rzek, nieużytków i terenów zdegradowanych;
- wprowadzanie i ochronę zadrzewień ze szczególnym uwzględnieniem zadrzewień przydrożnych i śródpolnych;
- ochronę obiektów zabytkowych i parków wiejskich jako niezwykle cennych form zadrzewień w krajobrazie rolniczym.

- Założenia parkowe: Doleck, Nowy Dwór, Rzędków Stary i Trzcianna - obiekty te umieszczono w rejestrze zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dla ochrony ich zabytkowego charakteru.

Dla ochrony parków należy przyjąć zasadę czytelności układów wewnętrznych wraz z ochroną drzewostanu. Ustala się rewitalizację parków.

- Pomniki przyrody - 21 obiektów
  - Stara Rawa - pojedyncze drzewa (2 drzewa);
  - Trzcianna - pojedyncze drzewa (17 drzew);
  - Nowy Dwór - aleja drzew (106 drzew);
  - Leśnictwo Babsk - głąz narzutowy.

Utworzone dla ochrony pojedynczych tworów przyrody żywej lub nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historycznej

i krajobrazowej, odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów.

W stosunku do pomników przyrody zakazuje się dokonywania prac zmieniających stan pomników, nie wykluczając jednak zabiegów konserwatorskich.

Działania w stosunku do w/w obszarów i obiektów przyrodniczych muszą być podporządkowane ustaleniom przepisów szczególnych powołującym w/w formy ochrony, w szczególności:

- zaleca się preferowanie funkcji społecznych, kulturowych, krajobrazowych, dydaktycznych i naukowych, podnoszenie walorów krajobrazowych metodami przyrodniczymi poprzez np. zalesienia,
- zaleca się wprowadzanie i ochronę zadrzewień, ze szczególnym uwzględnieniem zadrzewień przydrożnych i śródpolnych, ochronę założeń parkowych, pomników przyrody, rezerwatów przyrody, ochronę gruntów rolnych i leśnych, popieranie rolnictwa ekologicznego, zmniejszanie chemizacji,
- zaleca się stosowanie w gospodarce leśnej Lasów Państwowych i lasów prywatnych przede wszystkim rodzimych gatunków drzew i krzewów, stopniowe odtwarzanie właściwych dla tego obszaru zbiorowisk roślinnych i drzewostanów zgodnych z siedliskiem, eliminację obcych gatunków drzew, utrzymanie w obecnym stanie istniejących łąk i torfowisk,
- zakaz dokonywania prac zmieniających stan pomników przyrody, nie wykluczając jednak zabiegów konserwatorskich,
- ustala się zachowanie, ochronę i rekonstrukcję parków podworskich oraz konserwację drzewostanu,
- ochrona dolin rzecznych przed zabudową - zakaz lub ograniczenia zainwestowania kubaturowego oprócz wyznaczonych obszarów,
- zaleca się ochronę przed nadmiernym zurbanizowaniem.

⇒ Tereny lasów

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn występują: Lasy Państwowe oraz lasy prywatne. Według danych na 31.12.2010r. grunty leśne, w tym lasy zajmowały około 17,8% powierzchni gminy (WUS).

Lasy podlegają ochronie przed zmianą przeznaczenia na cele nieleśne na podstawie odpowiednich przepisów szczególnych. W przypadku konieczności ich przeznaczenia na cele nieleśne należy ograniczać się do, jak najmniejszych powierzchni. Należy prowadzić działalność w zakresie urządzania, zagospodarowania lasu, powiększania zasobów i upraw leśnych, konserwacji i przebudowy istniejącego drzewostanu. Wymagane jest zachowanie bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego, odtwarzanie i wzbogacanie zbiorowisk roślinnych i drzewostanu.

Należy zwiększać areał lasów głównie poprzez zalesianie nieużytków, wprowadzać zadrzewienia i zakrzaczenia wzdłuż dróg, dostosować uprawy polowe do warunków środowiska. Na terenach o gorszych warunkach do produkcji rolnej i częściowo zalesionych wskazane są planowe dolesienia celem poprawy struktury leśnej. Należy stosować w gospodarce leśnej tylko rodzime gatunki drzew i krzewów. Zaleca się możliwość zalesień zwłaszcza na terenach o małej przydatności rolniczej, obszarów graniczących z kompleksami leśnymi oraz stworzyć możliwość wyrównania linii lasów i połączenia rozproszonych kompleksów leśnych (umożliwi to stworzenie jednego zwartego kompleksu leśnego). Przy zalesianiu gruntów pod liniami energetycznymi proponuje się sadzenie krzewów biocenotycznych, jak róża fałdzistolista, głóg, ałycz, dereń, tarnina, bez czarny, bez koralowy lub inne. Wypełnianie powierzchni przez krzewy uniemożliwi samosiew gatunków lekkonasiennych (brzoza, osika), które później trzeba usuwać. W stosunku do gruntów leśnych Skarbu Państwa dopuszcza się prowadzenie na użytkach rolnych gospodarki rolnej oraz w zależności od sytuacji i potrzeb wprowadzenia na nich zalesień i upraw leśnych. Należy zachować w miarę możliwości istniejące tereny Lasów Państwowych.

Tereny budowlane dla przemysłu, rzemiosła produkcyjnego należy lokalizować w takiej odległości od kompleksów leśnych, by do minimum ograniczyć ich szkodliwe działanie na zdrowotność drzewostanu. Tereny przeznaczone pod drogi, zabudowę mieszkaniową i lotniskową nie powinny powodować rozdrobnienia kompleksów leśnych.

⇒ Gleby

Gmina Nowy Kawęczyn posiada gleby średniej jakości. Gleby dobrej jakości zaliczane do III i IV klasy bonitacyjnej zajmują około 60% ogółu gleb użytkowanych rolniczo. Gleby te podlegają ochronie polegającej na ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze na podstawie odpowiednich przepisów szczególnych. W przypadku konieczności przeznaczania ich na cele nierolnicze należy ograniczać się do jak najmniejszych powierzchni.

⇒ Surowce mineralne

Na terenie gminy znajduje się 7 udokumentowanych złóż piasków i żwirów według stanu na 31.12.2010r. (Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce”):

- Rzędków Stary;
- Marianka - teren i obszar górniczy Marianka IA;
- Marianka II - teren i obszar górniczy Marianka II;
- Marianka III;

- Marianka IV - teren i obszar górniczy Marianka IV;
- Marianka V - teren i obszar górniczy Marianka VB;
- Nowy Dwór - teren i obszar górniczy Nowy Dwór.

Poza tym na terenie gminy istnieje możliwość udokumentowania złoża kruszywa naturalnego o potencjalnych zasobach 5 675 280 ton we wsi Nowy Dwór. Obszar objęty zwiadem geologiczno-surowcowym położony jest na zachód od drogi wojewódzkiej nr 707 i ciągnie się w kierunku zachodnim. Od południa i południowo-zachodu obszar ten graniczy ze złożami: Marianka, Marianka II, Marianka III, Marianka IV i Marianka V.

Ponadto w miejscowości Nowy Dwór w sąsiedztwie złoża Marianka i Marianka III zakłada się występowanie potencjalnego złoża kruszywa naturalnego.

Udokumentowane i nieudokumentowane złoża surowców mineralnych znajdują się poza obszarami przyrodniczymi objętymi prawną ochroną.

Obszary występowania udokumentowanych złóż surowców mineralnych są chronione przed innym niż eksploatacją zagospodarowaniem na podstawie odpowiednich przepisów szczególnych. Obszary te wyklucza się z zabudowy. Po wyczerpaniu złoża winna nastąpić rekultywacja o kierunku rolno - leśnym.

⇒ Wody

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn znajduje się kilka rzek. Największymi rzekami przepływającymi przez teren gminy są rzeki: Rawka i Skierniewka. Dopływami Rawki są: Chojnatka i niewielki bezimienny dopływ w okolicach wsi Psary.

W chwili obecnej nie odpowiadają one normom III klasy czystości. Docelowo wody rzek: Rawki, Skierniewki i Chojnatki winny spełniać wymagania II klasy czystości. Zaleca się ochronę terenów źródłiskowych.

W zakresie ochrony wód powierzchniowych, gruntowych i podziemnych oraz poprawy klasy czystości wód zadaniem najważniejszym jest realizacja systemu gospodarki ściekowej poprzez budowę sieci kanalizacyjnych.

Na terenie gminy znajdują się komunalne ujęcia wody w miejscowościach: Kolonia Starorawska, Trzecianna i Kwasowiec ze strefami ochrony.

Obszar gminy Nowy Kawęczyn położony jest w całości w granicach trzeciorzędowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych „Subniecka warszawska” o charakterze porowym.

Środkowa część gminy mieści się w zasięgu Obszaru Wysokiej Ochrony (OWO) wymienionego GZWP.

Zasoby wód podziemnych w gminie są wystarczające do zaspokojenia potrzeb bytowych jej mieszkańców, jak również do prowadzenia zrównoważonej gospodarki rolnej oraz działalności produkcyjno-usługowej. Gospodarka zasobami wodnymi winna być jednak oszczędna, a lokalizowanie na terenie gminy inwestycji wodochłonnych nie jest wskazane.

Środkowa część gminy, ze względu na wysoką ochronę GZWP, wymaga wprowadzenia ograniczeń w lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a szczególnie na środowisko wodne.

Na całym obszarze gminy, a zwłaszcza na Obszarze Wysokiej Ochrony należy unikać lokalizacji obiektów mogących wpływać na pogorszenie jakości wód podziemnych. Należy podjąć stosowne działania w zakresie racjonalnej i oszczędnej eksploatacji zasobów wód głębinowych z uwzględnieniem systemowego odprowadzenia ścieków sanitarnych z terenów zabudowanych. Zalecane jest skanalizowanie tych obszarów przy jednoczesnej likwidacji istniejących szamb chłonnych (nieuszczelnionych) oraz równoczesna realizacja nowej zabudowy wraz z infrastrukturą techniczną.

W przypadku zmiany sposobu użytkowania terenów, na których występują urządzenia melioracyjne należy je przebudować w sposób umożliwiający prawidłowe ich funkcjonowanie.

Na obszarze gminy planuje się budowę 3 zbiorników retencyjnych o powierzchni powyżej 5ha (Wojewódzki Programu Małej Retencji” dla województwa łódzkiego oraz Aneks do „Wojewódzkiego Programu Małej Retencji” dla województwa łódzkiego - 2010r.):

- Podstrobów;
- Rzędków;
- Nowy Dwór.

⇒ Powietrze

Istotnym źródłem zanieczyszczeń powietrza w gminie jest niska emisja zanieczyszczeń, pochodząca z lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych. Jednocześnie na terenie gminy jest bardzo słabo rozwinięte wykorzystywanie w energetyce źródeł energii odnawialnej.

Zanieczyszczenia komunikacyjne związane są przede wszystkim z przebiegającym przez teren gminy jednym z ważniejszych ciągów komunikacyjnych województwa – drogą wojewódzką Nr 707 relacji Skierniewice - Rawa Mazowiecka - Nowe Miasto nad Pilicą, stanowiącym znaczące źródło emisji zanieczyszczeń z wykorzystujących go pojazdów.

W gminie Nowy Kawęczyn brak jest dużych zakładów przemysłowych. Występowanie licznych, lokalnych, rozproszonych źródeł ciepła działających w oparciu o tradycyjne paliwa pogarsza stan powietrza, zwłaszcza w zwartej zabudowie wsi, gdzie kumulują się zanieczyszczenia pyłowe i gazowe (głównie SO₂).

Należy ograniczyć emisję zanieczyszczeń do atmosfery poprzez stosowanie ekologicznych źródeł ciepła (np. energii odnawialnej), modernizację istniejących lokalnych kotłowni, likwidację uciążliwości obiektów produkcyjnych i usługowych oraz poprzez modernizację, zmianę technologii lub zmianę profilu produkcji.

⇒ Rzeźba terenu

Najbardziej wyniesiona jest południowa część gminy, w okolicach Zglinnej Dużej, Zglinnej Małej i Dukaczewa. Teren gminy obniża się w kierunku północnym. Najniżej położone tereny występują w dolinie Rawki: w Nowym Dworze, Dolecku i Suliszewie.

Na terenie gminy występują doliny cieków, które w większości charakteryzują się łagodnymi krawędziami. Stoki te w niewielkim stopniu są narażone na erozję powierzchniową. Ochrona ich przed erozją polegać będzie głównie na wprowadzaniu zieleni (zalesianie i zakrzewianie) przeciwdziałającej niszczeniu rzeźby terenu. Na terenach przyrodniczych prawnie chronionych zagospodarowanie zgodnie z przepisami szczególnymi.

Lokalnie występują również krawędzie dolin o większym nachyleniu stoków narażone na osuwanie się mas ziemnych.

Obszary oraz zasady ochrony krajobrazu kulturowego

Krajobraz kulturowy to przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka zawierająca wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze.

Występowanie na obszarze gminy Nowy Kawęczyn dość ciekawego krajobrazu w połączeniu z dość ciekawymi obiektami zabytkowymi powoduje istnienie interesującego krajobrazu kulturowego wymagającego ochrony.

Konieczność zapobieżenia zagrożeniom mogącym spowodować zniekształcenie lub zniszczenie krajobrazu wymaga określenia zasad ochrony krajobrazu kulturowego.

Na obszarze gminy Nowy Kawęczyn znajduje się szereg obiektów i obszarów, które wykazują dużą wartość kulturową i przyrodniczą:

- parki dworskie (Doleck, Nowy Dwór, Trzecianna, Stary Rzędków);
- zespół dworski w Nowym Dworze, dwór w Trzeciannie;
- grodziska wczesnośredniowieczne (Dzwonkowice, Stara Rawa);
- obiekty sakralne (kościół, dzwonnica, cmentarz przykościelny, kaplica cmentarna - Stara Rawa);
- aleja lipowa w Nowym Dworze;
- cmentarze;
- obiekty w gminnej ewidencji zabytków;
- stanowiska archeologiczne;
- doliny rzek, lasy.

Do ważniejszych zasad w zakresie ochrony krajobrazu kulturowego należy:

- gospodarowanie przestrzenią w taki sposób, by nie naruszano zasad ochrony zasobów kulturowych i przyrodniczych;

- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego na obszarze całej gminy w sposób zapewniający harmonijny rozwój krajobrazu kulturowego z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych i historycznych;
- utrzymanie walorów krajobrazowych obszarów dolinnych rzek: Rawki i Skierniewki;
- dla obszarów i obiektów przyrodniczych prawnie chronionych zachowanie zakazów, nakazów i zaleceń wynikających ze stosownych przepisów szczególnych powołujących te formy ochrony;
- utrzymanie w dobrym stanie obiektów zabytkowych, wprowadzanie funkcji nieuciążliwych, które nie wpływają negatywnie na obiekt;
- kształtowanie zabudowy poprzez nawiązywanie do istniejących gabarytów budynków i linii zabudowy (nawiązanie nowej zabudowy do charakteru i skali zabudowy istniejącej);
- stosowanie w budownictwie form zabudowy i materiałów nawiązujących do wykształconych form zabudowy;
- zachowanie i eksponowanie istniejących obiektów zabytkowych;
- zachowanie i eksponowanie form małej architektury (np. krzyże, kapliczki);
- zachowanie i eksponowanie istniejącej alei lipowej;
- dla terenów przyległych do obiektów zabytkowych należy przyjąć zasadę zagospodarowania zapewniającego właściwą ekspozycję obiektów zabytkowych z przyległych dróg, wskazane jest ograniczanie realizacji zabudowy w strefach ekspozycji;
- dla kościoła i innych obiektów kościelnych w Starej Rawie, cmentarza (Stara Rawa), a także parków w Dolecku, Nowym Dworze, Trzciannie i Starym Rzędkowie oraz dworu w Trzciannie i zespołu dworskiego w Nowym Dworze istotne jest zapewnienie perspektyw widokowych (stref ekspozycji) z dróg prowadzących do miejsc ich lokalizacji;
- zachowanie oraz eksponowanie walorów kulturowych gminy poprzez realizację szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych.

Obszary oraz zasady ochrony uzdrowisk

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn nie występują obszary uzdrowiskowe.

Turystyka

Utrzymuje się przebiegające przez obszar gminy Nowy Kawęczyn następujące szlaki turystyczne:

- Szlakiem Starych Dworków – pieszy (zielony);
- Szlak Boguszyce-Łowicz – pieszy (żółty);
- Szlak Nowy Kurzeszyn-Puszcza Mariańska – pieszy (czerwony);
- Szlak Dworki wokół Skierniewic – rowerowy (zielony);
- Szlak Grunwaldzki – rowerowy (czerwony).

Proponuje się utworzenie rekomendowanych w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” następujących szlaków turystycznych:

- Łódzki Szlak Konny;
- Szlak Regionalny Parków Krajobrazowych (rowerowy);
- Regionalne szlaki tematyczne (trasy samochodowe): Szlak Zamków, Szlak Dworów i Pałaców, Szlak Budownictwa Drewnianego.

4.4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

⇒ Dziedzictwo kulturowe i zabytki

Dobra kultury są bogactwem i powinny być chronione przez wszystkich. Ochrona dziedzictwa kulturowego należy więc do obowiązków społeczeństwa, władz samorządowych i rządowych. Celem ochrony jest ich zachowanie, należyte utrzymanie oraz społecznie celowe wykorzystanie dla celów naukowych, dydaktycznych i wychowawczych. Należy je chronić przed dewastacją, zniszczeniem, uszkodzeniem, należy zapewnić im warunki trwałego zachowania.

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami) na środowisko kulturowe gminy Nowy Kawęczyn składają się:

- obiekty i obszary zabytkowe w rejestrze zabytków;
- obiekty i obszary zabytkowe w gminnej ewidencji zabytków;
- stanowiska archeologiczne;
- cmentarze;
- miejsca pamięci narodowej.

Najbardziej cennymi zabytkami na terenie gminy Nowy Kawęczyn są obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków.

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn znajdują się następujące obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków:

- 1) Doleck – park dworski;
- 2) Dzwonkowice – grodzisko wczesnośredniowieczne ;
- 3) Nowy Dwór – zespół dworski (dwór, budynek dla służby, budynek dawnej pralni, kurnik, budynek gospodarczy);
- 4) Nowy Dwór – park w zespole dworskim;
- 5) Nowy Dwór – aleja lipowa;
- 6) Stary Rzędków – park dworski;
- 7) Stara Rawa – kościół parafialny;
- 8) Stara Rawa – kaplica cmentarna;
- 9) Stara Rawa – dzwonnica;
- 10) Stara Rawa – cmentarz przykościelny;

- 11) Stara Rawa – grodzisko wczesnośredniowieczne;
- 12) Trzcianna – dwór;
- 13) Trzcianna – park dworski.

Cennymi zabytkami są również obiekty i obszary będące w gminnej ewidencji zabytków:

- 1) Trzcianna – dwór;
- 2) Trzcianna – park dworski;
- 3) Nowy Dwór – dwór w zespole dworskim;
- 4) Nowy Dwór – budynek dla służby w zespole dworskim;
- 5) Nowy Dwór – budynek dawnej pralni;
- 6) Nowy Dwór – kurnik w zespole dworskim;
- 7) Nowy Dwór – budynek gospodarczy w zespole dworskim;
- 8) Nowy Dwór – park dworski w zespole dworskim;
- 9) Dzwonkowice – budynek drewniany nr 7;
- 10) Nowy Dwór – aleja lipowa;
- 11) Nowy Dwór – chlew w zespole dworskim;
- 12) Nowy Dwór – piwniczka w zespole dworskim;
- 13) Nowy Dwór – obora w zespole dworskim;
- 14) Nowy Dwór – stodoła w zespole dworskim;
- 15) Stara Rawa – kościół parafialny;
- 16) Stara Rawa – dzwonnica;
- 17) Stara Rawa – cmentarz przykościelny;
- 18) Stara Rawa – kaplica cmentarna;
- 19) Stara Rawa – cmentarz grzebalny;
- 20) Stara Rawa – wczesnośredniowieczne grodzisko;
- 21) Raducz – budynek nr 9;
- 22) Raducz – budynek nr 10;
- 23) Raducz – budynek nr 11;
- 24) Raducz – budynek nr 12;
- 25) Raducz – budynek nr 13;
- 26) Raducz – budynek nr 14;
- 27) Raducz – budynek nr 15;
- 28) Raducz – budynek nr 16;
- 29) Raducz – budynek nr 17;
- 30) Raducz – budynek nr 18;
- 31) Raducz – budynek nr 19;
- 32) Raducz – budynek nr 20;
- 33) Raducz – budynek nr 21;
- 34) Raducz – budynek nr 29;
- 35) Trzcianna – kapliczka przydrożna;
- 36) Stara Rawa – brama w ogrodzeniu, mur;
- 37) Suliszew – młyn;

- 38) Doleck – domek mieszkalny Nr 18;
- 39) Suliszew – dwór;
- 40) Sewerynów – cmentarz ewangelicki;
- 41) Franciszkany – cmentarz ewangelicko-augsburski;
- 42) Stary Rzędków – park dworski;
- 43) Doleck – park dworski;
- 44) Doleck – dwór;
- 45) Doleck – dom mieszkalny nr 41;
- 46) Dzwonkowice – grodzisko;
- 47) Trzcianna – dom mieszkalny nr 36;
- 48) Franciszkany – dom drewniany Nr 12;
- 49) Stary Rzędków – zabytkowa nieruchomość po szkole;
- 50) Rzędków – budynek mieszkalny Nr 9;
- 51) Zglinna Duża – zabytkowa nieruchomość po szkole;
- 52) Zglinna Mała – dom mieszkalny nr 26;
- 53) Trzcianna – dom mieszkalny nr 9;
- 54) Doleck – dom mieszkalny nr 25;
- 55) Trzcianna – dom mieszkalny nr 27;
- 56) Trzcianna – dom mieszkalny nr 35.

Innymi w charakterze obiektami o wartościach kulturowych i historycznych są liczne na obszarze gminy Nowy Kawęczyn stanowiska archeologiczne zidentyfikowane w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski.

Dwa z nich (Dzwonkowice i Stara Rawa) wpisane są do rejestru zabytków i zarazem do gminnej ewidencji zabytków.

Kolejne 64 stanowiska archeologiczne wpisane są tylko do gminnej ewidencji zabytków: Strzyboga, Rawiczów, Suliszew, Zazdrość, Doleck, Sewerynów, Trzcianna, Prandotów, Rzędków BC, Rzędków Nowy, Rzędków Stary, Zglinna Duża, Kwasowiec, Doleck, Dzwonkowice, Stara Rawa, Kolonia Stara Rawa, Nowy dwór, Psary i Raducz.

Pozostałe stanowiska archeologiczne to: Podfranciszkany, Strzyboga, Kolonia Stara Rawa, Stara Rawa, Dzwonkowice, Nowy Dwór, Marianka, Raducz, Helenków, Kaczorów, Kawęczyn, Ulanów, Kwasowiec, Psary, Doleck Wiejski.

Do dóbr kultury zaliczamy również cmentarze: Stara Rawa (położony w Helenkowie) – czynny oraz Franciszkany, Sewerynów i cmentarz przykościelny w Starej Rawie – nieczynne.

Podstawowe zadania w zakresie ochrony obiektów i obszarów zabytkowych to:

- ochrona, zachowanie i utrzymanie we właściwym stanie technicznym; należy dążyć do zachowania dobrego stanu technicznego poprzez przeprowadzanie wymaganych remontów i konserwacji;
- stosownie do obowiązujących uwarunkowań prawnych wszelka działalność związana z obiektami i obszarami wpisanymi do rejestru zabytków wymaga

- indywidualnych wytycznych konserwatorskich i uzyskania zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- dopuszcza się lokalizację w obiektach zabytkowych funkcji nieuciążliwych (mieszkaniaowo-usługowych), które nie wpływają na degradację walorów historycznych;
  - zakaz stosowania ogrodzeń z prefabrykatów betonowych, forma ogrodzeń w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
  - dostosowanie nowych obiektów sytuowanych w sąsiedztwie zabytków do gabarytów obiektów zabytkowych;
  - dla ochrony parków należy przyjąć zasadę utrzymania czytelności ich usytuowania oraz zasadę utrzymania czytelności układów wewnętrznych wraz z ochroną drzewostanu; zaleca się, by parki zabytkowe w całości były użytkowane przez jednego użytkownika zapewniającego funkcje wykluczające dewastację parku;
  - dla ochrony cmentarzy należy przyjąć zasadę utrzymania czytelności ich usytuowania oraz zasadę czytelności układów wewnętrznych wraz z ochroną istniejącego drzewostanu;
  - dla terenów przyległych do granic parków i cmentarzy należy przyjąć zasadę zagospodarowania zapewniającego właściwą ich ekspozycję z przyległych dróg; nie jest wskazana realizacja zwartej zabudowy w strefach eksponowania parków i cmentarzy;
  - dla terenów przyległych do obiektów zabytkowych należy przyjąć zasadę zagospodarowania zapewniającego właściwą ich ekspozycję, wskazane jest ograniczanie realizacji zabudowy w strefach ekspozycji;
  - dla kościoła i innych obiektów kościelnych w Starej Rawie, cmentarza (Stara Rawa), a także parków i zespołów parkowych w Dolecku, Nowym Dworze, Trzciannie i Starym Rzędkowie istotne jest zapewnienie perspektyw widokowych (stref ekspozycji) z dróg prowadzących do miejsc ich lokalizacji;
  - dla zabytkowej alei w Nowym Dworze przyjęto zasadę ochrony istniejącego drzewostanu:
    - ogrodzenia należy lokalizować w odległości zapewniającej ochronę i walory widokowe zabytkowego drzewostanu,
    - wszelkie prace ziemne w sąsiedztwie alei należy prowadzić w sposób nieszkodzący systemom korzeniowym zabytkowych drzew;
  - należy dążyć do zapewnienia właściwych stref ekspozycji poprzez kształtowanie linii zabudowy, ogrodzeń, wysokości zabudowy dla następujących obiektów:
    - obiekty sakralne w Starej Rawie (kościół, dzwonnica, cmentarz przykościelny, kaplica cmentarna) - z drogi powiatowej nr 1330E i nr 1324E,
    - cmentarz (Stara Rawa) - z drogi powiatowej nr 1330E,
    - zespół dworski w Nowym Dworze - z drogi powiatowej nr 1324E,
    - zespół dworski w Trzciannie - z drogi powiatowej nr 1318E,

- park dworski w Dolecku – z drogi powiatowej nr 1330E,
  - park dworski w Starym Rzędkowie - z drogi gminnej nr 115308E;
- ustala się strefy ochrony stanowisk archeologicznych - stanowisko powinno znajdować się centralnie w strefie, wyjątek stanowią stanowiska usytuowane w pobliżu rzeki, wówczas jedną z granic jest rzeka;
  - stanowisko łącznie ze strefą nie powinno przekraczać powierzchni:
    - w przypadku epoki kamienia - 1,6ha,
    - w przypadku kultury łużyckiej, okresu wpływów rzymskich, średniowiecza oraz określanego jako pradzieje będącego śladem osadnictwa lub cmentarzyskiem -1,5ha, osadą - 9ha;
  - realizacja inwestycji wymagająca prac ziemnych (w tym zalesienia) na obszarze stanowiska archeologicznego będzie możliwa po wykonaniu badań wykopaliskowych;
  - realizacja inwestycji wymagająca prac ziemnych (w tym zalesienia) w strefie ochrony stanowiska archeologicznego wymaga sprawowania nadzoru archeologicznego;
  - obiekty z gminnej ewidencji zabytków winny być objęte ochroną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

⇒ Dobra kultury współczesnej

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn nie określono dóbr kultury współczesnej.

4.5. Kierunki rozwoju systemu infrastruktury technicznej

Zapewnienie na terenie gminy pełnej obsługi infrastruktury technicznej należy do najważniejszych zadań Samorządu. Jest to związane z ochroną środowiska i jego zasobów oraz ochroną przyrody.

Na infrastrukturę techniczną składają się systemy :

- zaopatrzenia w energię elektryczną;
- zaopatrzenia w wodę;
- odprowadzania i oczyszczania ścieków;
- odprowadzenie wód opadowych;
- telekomunikacyjny;
- zaopatrzenia w ciepło;
- zaopatrzenia w gaz;
- gospodarki odpadami.

⇒ Elektroenergetyka

W zakresie elektroenergetyki przewiduje się:

- utrzymanie, a w miarę potrzeb modernizowanie istniejącej sieci średniego i niskiego napięcia;
- dogęszczanie stacjami trafo, w zależności od potrzeb.

Istniejący system zasilania gminy Nowy Kawęczyn liniami 15kV zapewnia zaopatrzenie w energię elektryczną z możliwościami zwiększenia zapotrzebowania na energię elektryczną. Odbiór energii z ewentualnych projektowanych źródeł wytwórczych jest możliwy poprzez rozbudowę sieci 110kV lub 15kV odpowiedniej do planowanej mocy przyłączeniowej w/w elektrowni.

Na terenach wyznaczonych w studium dla nowej zabudowy, usług lub zwiększenia intensywności istniejącego zagospodarowania należy przewidzieć budowę nowej sieci elektroenergetycznej średniego i niskiego napięcia lub rozbudowę istniejącej sieci średniego i niskiego napięcia. Należy przewidzieć tereny potrzebne dla lokalizacji urządzeń elektroenergetycznych, a zwłaszcza pod lokalizację stacji transformatorowych.

Na terenie gminy przewidziano realizację magistrali linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110kV relacji Rawa Mazowiecka - Skierniewice. Strefę ochronną napowietrznej projektowanej linii 110kV, w której występują ograniczone możliwości zabudowy i zagospodarowania terenu, stanowi pas o szerokości 36m. Preferuje się wariant przedstawiony na rysunku zmiany studium "Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy".

Zaleca się by pod liniami elektroenergetycznymi nie sadzić drzew i krzewów tych gatunków, których naturalna wysokość może przekraczać 3m.

⇒ Energia odnawialna

Należy dążyć do wykorzystania w miarę możliwości odnawialnych źródeł energii, tj. źródeł wykorzystujących między innymi energię promieniowania słonecznego, energię wiatru, energię wody, energię geotermalną, energię biomasy i biogazu i itp.

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn dopuszcza się lokalizację urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej służących pozyskiwaniu energii z odnawialnych źródeł przy zachowaniu standardów wymaganych dla funkcji w sąsiedztwie (głównie mieszkaniowej) zgodnie z przepisami szczególnymi.

Możliwość realizacji elektrowni wiatrowych na terenach poza Bolimowskim Parkiem Krajobrazowym, rezerwatem przyrody „Rawka” oraz poza Obszarem Mającym Znaczenie dla Wspólnoty „Dolina Rawki” (projektowany SOOS Natura 2000).

Na terenie istniejących i projektowanych form ochrony przyrody zasady zagospodarowania zgodne z przepisami szczególnymi, w tym na terenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego zgodnie z planem ochrony w/w Parku.

Utrzymuje się istniejącą małą elektrownię wodną w miejscowości Suliszew. Dopuszcza się lokalizację elektrowni wodnych na istniejących rzekach zgodnie z przepisami szczególnymi.

⇒ Zaopatrzenie w wodę

Na systemy zaopatrzenia w wodę składają się 3 wodociągi wiejskie grupowe z istniejącymi ujęciami wody: Kolonia Starorawska, Trzecianna i Kwasowiec.

W gminie Nowy Kawęczyn większość wsi jest zwodociągowana, jednak nie wszyscy są podłączeni do wodociągów.

Pełne zaopatrzenie gminy w wodę wymaga rozbudowy wodociągów grupowych i podłączenia do nich wsi Sewerynow i części wsi Helenówek (za cmentarzem).

Kierunki działania obejmują rozbudowę i dogęszczanie sieci wodociągowej oraz modernizację istniejących ujęć wody.

Dopuszcza się realizację lokalnych ujęć wody zwłaszcza dla terenów charakteryzujących się zabudową rozproszoną.

Zaleca się zapewnienie zaopatrzenia w wodę w warunkach kryzysowych oraz zaopatrzenie sieci w hydranty naziemne do celów przeciwpożarowych.

Należy zapewnić ochronę sanitarną w strefach od ujęć wody oraz ich hermetyczność, osłonę przed skażeniami chemicznymi oraz niezawodność funkcjonowania.

Dopuszcza się utrzymanie i rozbudowę ujęć wody Ośrodka Szkoleniowego Biura Ochrony Rządu w Raduczu i Kwiciarskiego Zakładu Doświadczalnego Instytutu Sadownictwa i Kwicjarstwa Nowy Dwór S.A. w Nowym Dworze oraz realizację zakładowych ujęć wody.

⇒ Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

W gminie Nowy Kawęczyn istnieje gminna oczyszczalnia ścieków Nowy Dwór (w obrębie PGR Nowy Dwór) obsługująca mieszkańców wsi Nowy Dwór i Nowy Dwór Parcela oraz biura Kwiciarskiego Zakładu Doświadczalnego Nowy Dwór Sp. z o. o. i Szkołę Podstawową w Nowym Dworze (Nowy Dwór Parcela).

W przyszłości w/w oczyszczalnia będzie obsługiwać wsie: Nowy Dwór Parcela, Stara Rawa, Kolonia Starorawska, Helenków, Nowy Kawęczyn, Kaczorów, Franciszkany, Strzyboga, Podtrzecianna, Rawiczów, Prandotów, Budy Trzińskie, Adamów, Trzecianna, Suliszew, Rzędków Nowy, Stary Rzędków, Rzędków oraz inne w zależności od potrzeb i możliwości.

Za zadania priorytetowe w tej dziedzinie należy uznać budowę sieci kanalizacji sanitarnej na obszarach najbardziej zainwestowanych i rokujących dalszy rozwój gospodarczo-przestrzenny.

Dla terenów charakteryzujących się zabudową rozproszoną przewiduje się odprowadzenie ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych i wywóz na zlewnię do oczyszczalni ścieków lub budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

Dopuszcza się utrzymanie i rozbudowę istniejącej oczyszczalni ścieków BOR w Raduczu i oczyszczalni ścieków SKR (Nowy Dwór Parcela) oraz realizację zakładowych oczyszczalni ścieków.

⇒ Odprowadzanie wód opadowych

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn brak jest kanalizacji deszczowej. Należy dążyć do ochrony rowów i naturalnych cieków służących do odprowadzania wód opadowych.

Przewiduje się odprowadzenie wód deszczowych powierzchniowo z wykorzystaniem naturalnej retencji terenu. Odprowadzenie wód deszczowych z terenów utwardzonych obiektów produkcyjno-usługowo-magazynowych, na których będzie prowadzona działalność stwarzająca zagrożenie dla wód i gleby z obowiązkiem wstępnego oczyszczania.

⇒ Telekomunikacja

Siecią telekomunikacyjną (kablowa i napowietrzna) pokryty jest obszar całej gminy. Rozwój tego systemu polegać będzie na dogęszczaniu sieci od węzła do kolejnych abonentów.

Kierunek działania to utrzymanie, rozbudowa istniejącej sieci, poprawa jakości poprzez stosowania nowoczesnych technologii:

- możliwość kompleksowej realizacji sieci teletechnicznej zapewniającej pełną obsługę wszystkich istniejących i projektowanych obszarów zabudowy, a także poza tymi obszarami, zgodnie z potrzebami;
- usytuowanie sieci zgodnie z przepisami szczególnymi;
- możliwość lokalizacji naziemnych obiektów kubaturowych urządzeń telekomunikacyjnych w uzasadnionych technicznie lokalizacjach jako obiektów wolnostojących, jak i wewnątrz budynków przeznaczenia podstawowego lub uzupełniającego;
- dostęp do tych urządzeń i sieci w trybach zwykłej eksploatacji, jak i w trybie awaryjnym;
- przewidzenie odpowiednich stref i odległości zgodnie z normami i przepisami;
- dopuszczenie przebudowy istniejących sieci w razie konfliktu z projektowanym zainwestowaniem terenów za zgodą gestora sieci;
- budowa i rozbudowa telekomunikacyjnych linii i sieci radiowych wraz z niezbędnymi obiektami i antenami linii radiowych, stacji bazowych telefonii komórkowej i linii radiowych łączących te stacje zgodnie z obowiązującymi przepisami, w tym szczególnie w zakresie ochrony ludności przed wpływami magnetycznego promieniowania niejonizującego.

Zakłada się utrzymanie i rozwój istniejącej linii telekomunikacji międzymiastowej.

Przyjmuje się rozwój telefonii komórkowej.

Zaleca się zabezpieczenie możliwości przygotowania łączności awaryjnej dla ochrony mieszkańców w sytuacjach szczególnych.

Na terenie gminy przewiduje się możliwość:

- lokalizacji sieci telekomunikacyjnych zarówno w tradycyjnych, jak i w nowych technologiach, w tym budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury światłowodowej;
- objęcia terenu gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym, połączonym z systemem sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej,
- rozwoju systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych) stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i w regionie;
- zakłada się pełną dostępność do łączy telekomunikacyjnych, rozwój sieci teleinformatycznych; dla zwiększenia dostępności sieci internetowej i rozwoju społeczeństwa informatycznego, wskazuje się rozwój szerokopasmowego dostępu do Internetu, urządzenie ogólnodostępnych kawiarenek internetowych, rozwój sieci bezprzewodowych – budowę systemu nieodpłatnego dostępu do Internetu (np. za pomocą sieci Hotspotów).

⇒ Zaopatrzenie w ciepło

Zaopatrzenie w ciepło odbywać się będzie przez indywidualne źródła ciepła.

Nie wyklucza się wykorzystania do celów ogrzewczych energii elektrycznej oraz odnawialnej energii.

W perspektywie źródłem ciepła może być dla gminy gaz ziemny z przebiegającego przez obszar gminy gazociągu wysokiego ciśnienia poprzez sieć rozprowadzającą średniego i niskiego ciśnienia.

Lokalizację stacji redukcyjnej przewiduje się w rejonie wsi Trzecianna.

⇒ Zaopatrzenie w gaz

Przewiduje się możliwość doprowadzenia gazu przewodowego na teren gminy Nowy Kawęczyn z przebiegającego przez teren gminy gazociągu wysokiego ciśnienia oraz z projektowanej stacji redukcyjnej w rejonie wsi Trzecianna poprzez sieć rozprowadzającą średniego i niskiego ciśnienia.

Na terenie gminy przewiduje się realizację w miejscowości Rawiczów odejścia nitki gazociągu wysokiego ciśnienia do stacji redukcyjnej w Miedniewicach.

⇒ Gospodarka odpadami

W systemie gospodarki odpadami należy dążyć do sukcesywnej redukcji ilości odpadów oraz rozwoju systemu selekcji odpadów.

Usuwanie nieczystości stałych polegać będzie na gromadzeniu ich w pojemnikach indywidualnych i grupowych z wywozem na składowisko odpadów poza teren gminy.

Obszary wzdłuż ciągów infrastruktury technicznej (np. linie elektroenergetyczne, gazociągi) winny być zagospodarowane zgodnie z odpowiednimi przepisami szczególnymi.

Podstawowymi zadaniami w rozwoju infrastruktury technicznej są:

- utrzymanie i modernizacja istniejących sieci i urządzeń technicznych poprzez stosowanie nowoczesnych technologii;
- realizacja nowych sieci infrastruktury technicznej we wszystkich wsiach;
- należy dążyć do równoległości budowy infrastruktury technicznej z zabudową;
- rozwój sieci na terenach proponowanych do zainwestowania;
- zapewnienie proekologicznej energii;
- zmniejszenie i ograniczenie zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego.

4.6. Kierunki rozwoju systemu komunikacji

⇒ Komunikacja drogowa

Dobre funkcjonowanie systemu komunikacji ma istotne znaczenie dla kształtowania struktury przestrzennej gminy. Dostępność komunikacyjna określa wartość terenu oraz decyduje o jego zagospodarowaniu.

Sieć komunikacyjna drogowa w gminie Nowy Kawęczyn jest dość dobrze rozwinięta.

Układ drogowy w gminie opierać się będzie głównie o drogi istniejące.

Rozwój sieci komunikacyjnej gminy powinien podlegać na ich modernizacji poprzez doprowadzenie parametrów technicznych dróg do stanu zgodnego z obowiązującymi wymogami.

- Droga wojewódzka **Nr 707** relacji Skierniewice-Rawa Mazowiecka-Nowe Miasto nad Pilicą
Proponuje się docelowo parametry drogi klasy G.
Szerokość dla w/w drogi w liniach rozgraniczających zgodnie z przepisami szczególnymi.
- Drogi powiatowe
  - **Nr 1316E** relacji Pod Borem-Wilkowice-Kwasowiec-Raducz-Jeruzal;
  - **Nr 1318E** relacji Maków-Dębowa Góra-Trzcianna-Kamion-Skierniewice;
  - **Nr 1323E** relacji Żelazna-Zalesie;
  - **Nr 1324E** relacji Stara Rawa-Nowy Dwór;
  - **Nr 1330E** relacji Nowy Kawęczyn- Jeruzal-Kowiesy.

Proponuje się docelowo parametry drogi klasy Z.

Szerokość dla w/w dróg w liniach rozgraniczających zgodnie z przepisami szczególnymi.

- Drogi gminne
  - **Nr 113101E** – (Wołucza) - granica gm. Rawa Mazowiecka - Nowy Dwór;
  - **Nr 113103E** – (Kolonia Wołucza) - granica gm. Rawa Mazowiecka - Kazimierzów - Kwasowiec - Marianów - Nowy Kawęczyn - Trzcianna;
  - **Nr 115153E** – (Lisna) - granica gm. Kowiesy - Psary – Dzwonkowiec - Doleck;
  - **Nr 115301E** – Rawiczów - Prandotów - droga powiatowa 1313E (Kamion);
  - **Nr 115302E** – Strobów - Rawiczów - Trzcianna - Suliszew - granica woj. mazowieckiego;
  - **Nr 115303E** – Kaczorów - Franciszkanów - Strzyboga;
  - **Nr 115304E** – Kwasowiec - Rzędków - granica gm. Skierniewice (Żelazna);
  - **Nr 115305E** – (Lisowola) - granica woj. mazowieckiego - Doleck Stary;
  - **Nr 115306E** – Zglinna Duża - granica gm. Rawa Mazowiecka - (Rosocha Stara);
  - **Nr 115307E** – Stary Rzędków - Rzędków - Zglinna Duża;
  - **Nr 115308E** – Strzyboga - Nowy Rzędków - Stary Rzędków - granica gm. Skierniewice (Józefatów);
  - **Nr 115309E** – Strzyboga - Kwasowiec;
  - **Nr 115310E** – Trzcianna - Stara Rawa;
  - **Nr 115311E** – (Kamion) - granica woj. mazowieckiego - Suliszew - Doleck;
  - **Nr 115312E** – (Zalesie) - Zglinna Duża.

Proponuje się parametry drogi klasy L lub D.

Szerokość dla w/w dróg w liniach rozgraniczających zgodnie z przepisami szczególnymi.

- Dla pozostałych dróg proponowanych do zaliczenia do kategorii gminnych nie oznaczonych numerem proponuje się parametry klasy D.
Szerokość dla w/w dróg w liniach rozgraniczających zgodnie z przepisami szczególnymi.

⇒ Ścieżki rowerowe

Wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 707 stanowiącej główną arterię komunikacyjną, przy przebudowie lub remoncie, ze względu na jej duże znaczenie dla ruchu lokalnego, wskazane jest wprowadzenie ścieżki rowerowej.

Za celowe należy również uznać urządzenie ścieżek rowerowych wiodących poprzez najatrakcyjniejsze pod względem turystycznym tereny gminy, począwszy od Suliszewa poprzez Doleck, Dzwonkowice, Psary do Nowego Dworu.

⇒ Parkingi

Należy dążyć do zapewnienia odpowiedniej ilości miejsc postojowych. Ustala się zasadę, że miejsca postojowe dla samochodów będą zapewnione na działkach określonych funkcji. Wskazane byłoby realizowanie nowych parkingów wzdłuż dróg w powiązaniu z określonymi funkcjami.

Rozwój sieci drogowej w gminie Nowy Kawęczyn polegać będzie głównie na:

- podporządkowaniu rozwoju sieci dróg celowi dogodnego połączenia,
- dostosowaniu sieci drogowej do potrzeb wzrastającego ruchu,
- modernizacji poprzez doprowadzenie do parametrów technicznych odpowiednich klas dróg,
- usprawnienie przejazdu ruchu tranzytowego,
- zapewnieniu dobrej obsługi komunikacją zbiorową,
- realizacji przy drogach miejsc obsługi podróźnych, zaplecza technicznego motoryzacji, stacji paliw, miejsc parkingowych,
- poprawie bezpieczeństwa ruchu poprzez wydzielenie ruchu kołowego, budowę chodników, utwardzonych poboczy,
- stworzeniu układu ścieżek rowerowych.

Obszary wzdłuż dróg winny być zagospodarowane zgodnie z odpowiednimi przepisami szczególnymi.

⇒ Komunikacja zbiorowa

Obsługę komunikacyjną ludności zapewnia przede wszystkim komunikacja autobusowa.

Przewiduje się utrzymanie dotychczasowego przebiegu linii autobusowych oraz rozwój nowych połączeń w zależności od potrzeb, a także podnoszenie standardu obsługi.

4.7. Obszary inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Do obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym zalicza się:

- tereny dróg gminnych oraz dróg proponowanych do zaliczenia do kategorii dróg gminnych;
- tereny ujęć wody i sieci wodociągowych;
- tereny oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych;

- tereny stacji transformatorowych i sieci elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia;
- tereny łączności;
- tereny oświaty (szkoły podstawowe, gimnazjum, przedszkola);
- tereny kultury, sportu i rekreacji (biblioteka, obiekty sportowe);
- tereny obiektów służących bezpieczeństwu (strażnice ochotniczej straży pożarnej, policja);
- tereny gminnej administracji publicznej;
- tereny cmentarzy,
- tereny nieruchomości będącymi zabytkami.

4.8. Obszary inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Do obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zalicza się:

- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zgodnie z ustaleniami „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego”;
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zgodnie z ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Na obszarze gminy Nowy Kawęczyn brak jest przedsięwzięć umieszczonych w programach zadań rządowych, o których mowa w art. 48 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a więc brak jest obszarów na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym według w/w programów.

Do obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zgodnie z ustaleniami „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” zalicza się:

- tereny drogi wojewódzkiej nr 707;
- tereny dróg powiatowych;
- tereny gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Skierniewice-Chrzczonec;
- tereny projektowanego odejścia nitki gazociągu wysokiego ciśnienia w Rawiczowie;
- tereny projektowanej linii elektroenergetycznej 110kV relacji Rawa Mazowiecka-Skierniewice;
- tereny projektowanych zbiorników retencyjnych: Podstrobów, Rzędków, Nowy Dwór.

4.9. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym:

⇒ Obszary wymagające scaleń

Studium nie wyznacza na obszarze gminy terenów, dla których obligatoryjnie wymagane byłoby przeprowadzenie scaleń i podziału nieruchomości zgodnie z zapisem ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

⇒ Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych wielkopowierzchniowych

Na obszarze gminy nie wyznacza się obszarów, w obrębie których istniałaby możliwość rozmieszczenia obiektów handlowych wielkopowierzchniowych.

⇒ Obszary przestrzeni publicznej

Obszary przestrzeni publicznej to obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców gminy. Obszary te sprzyjają nawiązywaniu kontaktów społecznych, poprawy jakości życia.

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn nie określa się obszarów przestrzeni publicznej.

⇒ Inne obszary wskazane na podstawie przepisów odrębnych

- Na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1959r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz.U. z 2000r. Nr 23, poz. 295 z późniejszymi zmianami) cmentarze zakłada się i rozszerza na terenach określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W zmianie studium nie przewiduje się powiększenia istniejącego cmentarza, ani utworzenia nowego cmentarza.
- Na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami) dla parków kulturowych sporządza się obowiązkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. W zmianie studium nie przewiduje się utworzenia parku kulturowego.

4.10. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- Uchwała Nr 120/96 Rady Gminy w Nowym Kawęczynie z dnia 14 listopada 1996 roku w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn (Dz.Urz.W.Sk. Nr 32, poz. 235) – obszar w miejscowości Rawiczów;
- Uchwała Nr 133/2001 Rady Gminy w Nowym Kawęczynie z dnia 20 lipca 2001 roku w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn (Dz.Urz.W.Ł. Nr 172, poz. 2442) – obszar w miejscowości Nowy Dwór Parcela;
- Uchwała Nr 174/2002 Rady Gminy w Nowym Kawęczynie z dnia 8 października 2002 roku w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn (Dz.U.W.Ł. Nr 300, poz. 3844) – obszary w miejscowościach: Dzwonkowice, Marianka, Podtrzianna.

Obszarami, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne to obszary:

- RM/MN Tereny zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy produkcyjno-usługowej;
  - RM/ZR Tereny zabudowy zagrodowej i rekreacji indywidualnej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej;
  - MN Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy produkcyjno-usługowej;
  - ZR Tereny zabudowy rekreacji indywidualnej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej;
  - U Tereny zabudowy usługowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej;
  - U/ZP Tereny zabudowy usługowej i zieleni urządzonej (parki) z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej;
  - PU Tereny obiektów usługowych, produkcyjnych, składów i magazynów;
- Wskazane obszary nie wykluczają możliwości sporządzenia w zależności od potrzeb miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla innych obszarów.

4.11. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

⇒ Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Rolnicza przestrzeń produkcyjna obejmuje tereny użytkowane rolniczo.

Ustala się zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

- ochrona gleb wysokiej i średniej jakości polegająca na ograniczaniu przeznaczenia ich na cele nierolnicze; w przypadku przeznaczenia ich na cele nierolnicze wymagane jest ograniczenie się do terenów niezbędnych;

- dopuszcza się adaptację terenów produkcji sadowniczej;
- ochrona i wzbogacenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, przydrożnych i wzdłuż cieków wodnych;
- zaleca się utrzymanie istniejących łąk,
- możliwość zalesień, zadrzewień i zakrzewień;
- zachowanie istniejących terenów Lasów Państwowych;
- poprawa struktury agrarnej;
- melioracje proekologiczne;
- wprowadzenie specjalizacji upraw, intensyfikacji upraw;
- rozwój specjalizacji produkcji zwierzęcej;
- propagowania rolnictwa ekologicznego;
- restrukturyzacji rolnictwa poprzez zwiększenie powierzchni średniego gospodarstwa rolnego;
- w przypadku zmiany sposobu użytkowania terenów, na których występują urządzenia melioracyjne, należy je przebudować w sposób umożliwiający prawidłowe ich funkcjonowanie;
- dopuszcza się adaptację, przebudowę, rozbudowę i nadbudowę istniejącej zabudowy oraz możliwość realizacji nowej zabudowy w obrębie istniejącej zabudowy,
- dopuszcza się przekształcanie istniejącej zabudowy w kierunku polityki przypisanej obszarowi R;
- dopuszcza się przekształcanie istniejącej zabudowy w zabudowę rekreacyjną, turystyczną (agroturystyka) i mieszkaniową jednorodziną;
- podejmowanie działań w celu podniesienia stanu technicznego, estetyki zabudowy i zagospodarowania;
- realizacja zabudowy zagrodowej związanej z produkcją rolną, dopuszcza się również lokalizację większych, uciążliwych obiektów związanych z produkcją rolną (np. obory, chlewnie, przetwórnice owocowo-warzywne, ubojnie), uciążliwość nie może wykraczać poza granice własności;
- dopuszcza się realizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej przy istniejących drogach, w sąsiedztwie istniejącej zabudowy;
- możliwość realizacji stacji benzynowych przy istniejących drogach;
- możliwość realizacji powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych;
- możliwość realizacji zbiorników retencyjnych, stawów;
- możliwość realizacji źródeł energii odnawialnej, w tym elektrowni wiatrowych przy zachowaniu standardów wymaganych dla funkcji w sąsiedztwie (głównie mieszkaniowej);
- możliwość powiększania obszaru zwartej zabudowy wsi poprzez zabudowę terenów sąsiednich;
- zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne (np. ścieżki piesze, rowerowe, punkty widokowe);

- dopuszcza się lokalizację obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

⇒ Leśna przestrzeń produkcyjna

Leśna przestrzeń produkcyjna obejmuje tereny gruntów leśnych, w tym lasów oraz tereny zalesień.

Ustala się zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej:

- ochrona gruntów leśnych polegająca na ograniczaniu przeznaczenia ich na cele nieleśne; w przypadku przeznaczania ich na cele nieleśne wymagane jest ograniczenie się do terenów niezbędnych (głównie dla realizacji obiektów infrastruktury technicznej i komunikacji);
- realizacja zalesień;
- dopuszcza się do czasu zalesienia możliwość realizacji zabudowy zagrodowej i zabudowy gospodarczej związanej z produkcją rolniczą; po realizacji kierunki i zasady kształtowania, jak dla rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- adaptacja, pielęgnowanie i ochrona przed zainwestowaniem nie związanym z gospodarką leśną;
- w stosunku do gruntów leśnych będących własnością Skarbu Państwa, na użytkach rolnych dopuszcza się prowadzenie gospodarki rolnej oraz w zależności od sytuacji i potrzeb dopuszcza się wprowadzenie na nich zalesień i upraw leśnych;
- zachowanie istniejących terenów Lasów Państwowych;
- dopuszcza się adaptacje, przebudowę, rozbudowę i nadbudowę istniejącej zabudowy oraz możliwość realizacji nowej zabudowy w obrębie istniejącej zabudowy;
- dopuszcza się przekształcanie istniejącej zabudowy w kierunku polityki przypisanej obszarowi ZL i R/ZL;
- dopuszcza się przekształcanie istniejącej zabudowy w zabudowę rekreacyjną, turystyczną (agroturystyka) i mieszkaniową jednorodziną;
- możliwość budowy budynków mieszkalnych, gospodarczych, urządzeń melioracyjnych oraz innych urządzeń związanych z potrzebami gospodarki leśnej;
- prowadzenie działalności w zakresie urządzania, zagospodarowania lasu, powiększania zasobów i upraw leśnych, konserwacja i przebudowa istniejącego drzewostanu;
- zachowanie istniejącego bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego, odtwarzanie i wzbogacanie zbiorowisk roślinnych i drzewostanu;
- możliwość realizacji zbiorników retencyjnych, stawów;
- zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne (np. ścieżki piesze, rowerowe, punkty widokowe);

- dopuszcza się lokalizację obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

4.12. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

⇒ Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

W zmianie studium gminy Nowy Kawęczyn w oparciu o „Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej – Etap I” dla rzeki Rawki oraz o „Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej – Etap I” dla rzeki Skierniewki określono obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią związane z dolinami rzek: Rawka i Skierniewka.

Na rysunku „Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy” zmiany studium gminy oznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym:

- wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych;
- sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmocnienia brzegów, obwałowań lub odsypisk;
- zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymaniem wód, a także utrzymaniem, odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie.

Jeżeli nie utrudni to ochrony przed powodzią, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej może, w drodze decyzji, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, zwolnić od w/w zakazów.

Ponadto zabrania się lokalizowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także materiałów, które mogą zanieczyszczać wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania. Zakaz ten nie dotyczy wykorzystywania gruzu, mas ziemnych oraz skalnych przy wykonywaniu robót związanych z utrzymaniem lub regulacją wód, a także lokalizowania inwestycji gospodarki rybackiej. Dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej może, w drodze decyzji, zwolnić od w/w zakazu określając warunki niezbędne dla ochrony jakości wód, jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla jakości wód w przypadku wystąpienia powodzi.

⇒ Obszary osuwania się mas ziemnych

W zmianie studium gminy Nowy Kawęczyn w oparciu o „Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej – Etap I” dla rzeki Rawki oraz o „Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej – Etap I” dla rzeki Skierniewki określono obszary osuwania się mas ziemnych w dolinie rzeki Rawki, w rejonie miejscowości: Nowy Dwór, Raducz, Psary, Dzwonkowice i Doleck oraz w dolinie rzeki Skierniewki, w rejonie miejscowości: Rzędków, Stary Rzędków, Nowy Rzędków i Strzyboga.

Na rysunkach „Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy” zmiany studium gminy oznaczono obszary osuwania się mas ziemnych.

Obszary osuwania się mas ziemnych nie powinny być zabudowywane. Jeżeli nie ma możliwości lokalizacji infrastruktury poza obszarem osuwiska (dotyczy to głównie inwestycji drogowych) należy zastosować ograniczenia i rozwiązania technologiczne wzmacniające wznoszoną konstrukcję oraz stabilizujące osuwisko.

4.13. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Na terenie gminy nie występują obiekty i obszary, dla których zachodziłaby potrzeba wyznaczenia w złożu kopaliny filaru ochronnego.

4.14. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn zgodnie z ustawą z dnia 7 maja 1999r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz.U. Nr 41, poz. 412 z 2002r., Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271) nie występują obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej.

4.15. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn nie określa się obszarów wymagających przekształceń i rehabilitacji.

Na terenie gminy określa się obszary, które będą wymagały rekultywacji. Do obszarów tych na terenie gminy zalicza się tereny poeksploatacyjne oraz tereny powierzchniowej eksploatacji surowców naturalnych po zakończeniu eksploatacji.

4.16. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn nie ma terenów zamkniętych, ani ich stref ochronnych.

4.17. Inne obszary problemowe

Na obszarze gminy Nowy Kawęczyn wyodrębniono obszar problemowy, tj. obszar występowania konfliktów przestrzennych. Proponowana realizacja zbiornika małej retencji „Nowy Dwór” według Wojewódzkiego Programu Małej Retencji dla województwa łódzkiego oraz Aneksu do Wojewódzkiego Programu Małej Retencji dla województwa łódzkiego (2010r.) zlokalizowana jest konfliktowo w stosunku do projektowanego Obszaru Mającego Znaczenie dla Wspólnoty „Dolina Rawki” (Obszar Natura 2000). Realizacja zbiornika wymaga przeprowadzenia szczegółowych analiz w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, przeprowadzonej na etapie opracowania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach tego przedsięwzięcia.

4.18. Uzasadnienie i synteza ustaleń zmiany studium

W okresie od przyjęcia studium w 2000r. oraz dokonanej w niewielkim zakresie zmiany w 2005r. do roku 2010, w którym podjęto prace nad zmianą studium gminy Nowy Kawęczyn w jej granicach administracyjnych zaistniało szereg okoliczności, które wpłynęły na potrzebę dokonania zmiany w/w studium.

Podyktowane to było między innymi:

- wnioskami mieszkańców gminy;
- zmianami przepisów prawa.

Wójt Gminy Nowy Kawęczyn dokonał analizy studium i zgłoszonych wniosków do zmiany studium oraz przedstawił ocenę zasadności zgłoszonych wniosków Radzie Gminy Nowy Kawęczyn. Rada Gminy w Nowym Kawęczynie podjęła Uchwałę Nr XXXIII/182/2010 z dnia 15 czerwca 2010r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Nowy Kawęczyn w jej granicach administracyjnych.

Zmiana studium składa się z części:

- Uwarunkowania rozwoju gminy;
- Kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Podstawowymi uwarunkowaniami decydującymi o kierunkach zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn są:

- położenie gminy oraz powiązania funkcjonalno-przestrzenne;
- dotychczasowe przeznaczenia, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu;
- stan ładu przestrzennego;
- stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz ochrona środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;
- stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- warunki jakości życia mieszkańców;
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- potrzeby i możliwości rozwoju gminy;

- stan prawny gruntów;
- występowanie obiektów i terenów chronionych;
- występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
- występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych;
- występowanie terenów górniczych;
- stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

W oparciu o w/w uwarunkowania w „Kierunkach zagospodarowania przestrzennego” zostały określone kierunki rozwoju gminy Nowy Kawęczyn oraz określono elementy predestynowane do ochrony.

Podstawowymi ustaleniami w kierunkach jest:

- utrzymanie rolnictwa jako podstawowej funkcji gminy;
- rozwój i promowanie przedsiębiorczości lokalnej;
- ochrona istniejących kompleksów leśnych oraz zalesianie gruntów rolnych o niskiej klasie bonitacji;
- modernizacja sieci dróg, w tym drogi wojewódzkiej;
- rozbudowa systemu infrastruktury technicznej;
- ochrona zasobów środowiska, w tym obszarów prawnie chronionych;
- ochrona zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

W zmianie studium przewiduje się przekształcanie istniejących struktur przestrzennych wraz z ich umiarkowanym rozwojem w oparciu o istniejący i projektowany system ekologiczny. Obsługa komunikacyjna w/w struktur następuje poprzez rozwój i modernizację sieci dróg. Priorytetem jest zrealizowanie kanalizacji sanitarnej, objęcie terenu gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemami sieci internetowych oraz możliwość rozwoju ekologicznych źródeł energii elektrycznej i ciepłej.

Dla niektórych obszarów podano zalecane podstawowe wskaźniki urbanistyczne dotyczące głównie wielkości działek budowlanych, powierzchni biologicznie czynnej, wysokości zabudowy, ilości miejsc postojowych.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy określa politykę przestrzenną gminy. Studium nie jest aktem prawa miejscowego.

Prowadzenie prawidłowej polityki przestrzennej gminy jest możliwe dzięki opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Opracowanie studium poprzedza sporządzanie planów miejscowych. Plany miejscowe nie powinny naruszać ustaleń studium. Ponieważ dokumenty te mają różny charakter zarówno pod względem merytorycznym, jaki prawnym nie oznacza to identyczność tych aktów. Oznacza to taką zależność między tymi dokumentami, która zakłada pewną swobodę kształtowania ustaleń planu w stosunku do zapisów studium. Swoboda ta nie może prowadzić do uniemożliwienia realizacji określonych w studium kierunków rozwoju przestrzennego.

Wykorzystane materiały:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn – Uchwała Nr 79/2000 Rady Gminy w Nowym Kawęczynie z dnia 18 lutego 2000r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn;
- Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn – Uchwała Nr 91/2005 Rady Gminy w Nowym Kawęczynie z dnia 31 marca 2005r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn;
- Uchwała Nr 120/96 Rady Gminy w Nowym Kawęczynie z dnia 14 listopada 1999 roku w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn (Dz.Urz.W.Sk. Nr 32, poz. 235) – obszar w miejscowości Rawiczów;
- Uchwała Nr 133/2001 Rady Gminy w Nowym Kawęczynie z dnia 20 lipca 2001 roku w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn (Dz.Urz.W.Ł. Nr 172, poz. 2442) – obszar w miejscowości Nowy Dwór Parcela;
- Uchwała Nr 174/2002 Rady Gminy w Nowym Kawęczynie z dnia 8 października 2002 roku w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn (Dz.U.W.Ł. Nr 300, poz. 3844) – obszary w miejscowościach: Dzwonkowice, Marianka, Podtrzianna;
- Projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn;
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego – Uchwała Nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010r.;
- Plan rozwoju lokalnego gminy Nowy Kawęczyn na lata 2007 – 2013 – Uchwała Nr XVI/76/2008 Rady Gminy w Nowym Kawęczynie z dnia 10 lipca 2008r.;
- Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Nowy Kawęczyn na lata 2009 – 2012 - Uchwała Nr XXX/160/2009 Rady Gminy w Nowym Kawęczynie z dnia 30 grudnia 2009r.;
- Opracowanie fizjograficzne podstawowe dla gm. Nowy Kawęczyn – 2005r.;
- Aneks do Opracowanie fizjograficznego podstawowego dla gminy Nowy Kawęczyn – 2010r.;
- Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej - ETAP I dla rzeki Rawki" oraz Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej - ETAP I dla rzeki Skierniewki" (uzupełnienie do „Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi – Etap I”) – Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Kawęczyn na lata 2010-2013 z uwzględnieniem perspektywy do 2032r. -

Uchwała Nr XXXIII/178/2010 Rady Gminy w Nowym Kawęczynie z dnia 15.06.2010r.;

- Wojewódzki Program Małej Retencji dla województwa łódzkiego oraz Aneks do Wojewódzkiego Programu Małej Retencji dla województwa łódzkiego - 2010r. – Uchwała Nr 581/10 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 13 kwietnia 2010r.;
- Dane Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego oraz Głównego Urzędu Statystycznego;
- Dane i materiały udostępnione przez Urząd Gminy w Nowym Kawęczynie;
- Wnioski zgłoszone do zmiany studium gminy Nowy Kawęczyn przez organy i instytucje właściwe do uzgadniania i opiniowania projekt studium;
- Wnioski zgłoszone przez mieszkańców gminy.

**PROGNOZA
ODDZIAŁYWANIA NA
ŚRODOWISKO**

**PROJEKTU STUDIUM UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY NOWY KAWĘCZYN**

*Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania
przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn*

---

1. WPROWADZENIE	5
1.1 Podstawa prawna i cel Prognozy.....	5
1.2 Zawartość projektu SUIKZP Gminy Nowy Kawęczyn i jego główne cele	5
1.3 Powiązania projektu SUIKZP Gminy Nowy Kawęczyn z innymi dokumentami.....	14
1.4 Metody zastosowane przy sporządzaniu Prognozy	16
2. ANALIZA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY NOWY KAWĘCZYN	16
2.1 Ogólna charakterystyka gminy	16
2.2 Stan gleb	18
2.3 Zasoby i ocena jakości wód podziemnych	19
2.4 Zasoby i ocena jakości wód powierzchniowych.....	20
2.5 Ocena jakości powietrza	21
2.6 Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne	22
2.7 Walory przyrodnicze i krajobrazowe	22
2.8 Walory kulturowe	27
3. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY NOWY KAWĘCZYN ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU SUIKZP GMINY NOWY KAWĘCZYN.....	28
4. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE DLA SUIKZP GMINY NOWY KAWĘCZYN ORAZ ZAKRES I SPOSOBY ICH UWZGLĘDNIENIA W STUDIUM.....	29
5. IDENTYFIKACJA, ANALIZA I OCENA ODDZIAŁYWANIA PROJEKTOWANEGO ZAGOSPODAROWANIA TERENU NA ŚRODOWISKO	30
5.1 Różnorodność biologiczna	30
5.2 Ludzie	32
5.3 Zwierzęta	33
5.4 Rośliny	34
5.5 Wody powierzchniowe i podziemne.....	34
5.6 Powietrze	35
5.7 Powierzchnia ziemi	36
5.8 Krajobraz.....	36
5.9 Klimat.....	37
5.10 Zasoby naturalne.....	37
5.11 Zabytki i dobra materialne	38

6. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ SŁUŻĄCYCH ZAPOBIEGANIU, OGRANICZANIU LUB KOMPENSACJI PRZYRODNICZEJ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO BĘDĄCYCH REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTU SUIKZP GMINY NOWY KAWĘCZYN	38
7. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAPROPONOWANYCH W PROJEKCIE SUIKZP GMINY NOWY KAWĘCZYN	39
8. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU SUIKZP GMINY NOWY KAWĘCZYN	40
9. NIEDOSTATKI I BRAKI MATERIAŁÓW UTRUDNIAJĄCE OCENĘ ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO USTALEŃ PROJEKTU SUIKZP GMINY NOWY KAWĘCZYN	40
10. ODDZIAŁYWANIE TRANSGRANICZNE ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ PROJEKTU SUIKZP GMINY NOWY KAWĘCZYN	40
11. ANALIZA SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA	41
12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	41

1. WPROWADZENIE

1.1. Podstawa prawna Prognozy

Podstawą prawną sporządzania niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn jest art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008r o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U z 2008r Nr 199 poz. 1227 ze zmianami).

Zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w Prognozie wynika z art. 51 i 53 ustawy z dnia 3 października 2008r o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U z 2008r Nr 199 poz. 1227 ze zmianami) oraz odpowiada uzgodnieniom w tym zakresie dokonanym z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska z dnia 15.09.2010r (znak pisma: RDOŚ-10-WOOS.I-6617-2162-1/10/aj) i z dnia 5.11.2010r (znak pisma: RDOŚ-10-WOOS.I-6617-2419/10/aj) oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Skierniewicach z dnia 08.12.2010r (znak pisma: PSSE-ZNS-470/28Rp/10).

1.2. Zawartość projektu SUIKZP gminy Nowy Kawęczyn i jego główne cele

18 lutego 2000r przyjęto uchwałą nr 79/2000 Rady Gminy w Nowym Kawęczynie pierwsze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn, stanowiące punkt wyjścia analizowanego projektu jego zmiany. 31 marca 2005r uchwałą nr 91/2005 przyjęto zmianę Studium obejmującą niewielkie fragmenty gminy we wsiach: Rawiczów, Budy Trzczańskie, Prandotów, Strzyboga, Stary Rzędków, Psary.

Obecny projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn obejmuje zmianę dotychczasowych kierunków polityki przestrzennej gminy. Podstawową zasadą przyświecającą przy opracowaniu zmiany studium gminy jest jej zrównoważony i harmonijny rozwój. Zakres opracowania obejmuje całokształt zagadnień związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym gminy z uwzględnieniem walorów środowiska przyrodniczego oraz jego ochrony.

Podstawowymi kierunkami rozwoju gminy Nowy Kawęczyn pozostaje nadal produkcja rolna, obsługa produkcji rolniczej, obsługa ludności z towarzyszącą działalnością gospodarczą, coraz szerzej rozwijana funkcja produkcyjno-usługowa. Jako funkcje uzupełniające wyróżniono: mieszkalnictwo, turystykę i rekreację, w tym agroturystykę, obsługę komunikacji i transportu oraz inne funkcje wykorzystujące walory terenu gminy, jej położenia, potencjał ludnościowy, kulturowo-przyrodniczy i gospodarczy.

Zakres zmian wynika między innymi z ilości i różnorodności wniosków, złożonych przez mieszkańców gminy, dla których nie można realizować miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwagi na niezgodność z zapisami dotychczas obowiązującego studium (zgodnie z art.14 ust.5 oraz art.15 ust.1 ustawy z dnia 27 marca 2003r o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2003r Nr 80 poz.717 z późn. zm.)).

Celem polityki przestrzennej gminy są przekształcenia przestrzenne, społeczne i ekonomiczne zmierzające do:

- wzrostu poziomu życia mieszkańców, tworzeniu warunków sprzyjających podnoszeniu jakości środowiska zamieszkania i pracy na wsi,
- tworzenia sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, w tym zapewnienia terenów dla inwestycji,
- ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- racjonalnej gospodarki zasobami środowiska przyrodniczego,
- dbałości o zachowanie ładu przestrzennego,
- wzmocnienia pozycji gminy.

Realizacja w/w celów jest zakładana poprzez:

- rozwój rolniczego charakteru gminy;
- restrukturyzację gospodarstw rolnych,
- poprawę struktury agrarnej,
- wspieranie rolnictwa ekologicznego,
- ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej – ochronę obszarów wysokiej klasy gleb,
- możliwość zalesień,
- rozwój rolnictwa ukierunkowanego na produkcję na potrzeby mieszkańców gminy Nowy Kawęczyn i sąsiedniego miasta Skierniewice,
- adaptację i rozbudowę istniejącej zabudowy rolniczej,
- realizację zabudowy zagrodowej w enklawach istniejącej zabudowy zagrodowej
- rozwój nowych terenów zabudowy zagrodowej,
- podejmowanie działań w celu poprawy estetyki i stanu technicznego zabudowy;
- adaptację i rozbudowę istniejącej zabudowy mieszkaniowej,
- uporządkowanie zabudowy,
- realizacja zabudowy mieszkaniowej w enklawach istniejącej zabudowy zagrodowej bądź mieszkaniowej, wzdłuż ciągów komunikacyjnych,
- rozwój nowych terenów zabudowy mieszkaniowej,
- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy,
- podejmowanie działań w celu poprawy estetyki i stanu technicznego zabudowy;
- rozwój i promowanie przedsiębiorczości lokalnej,
- podniesienie poziomu usług infrastruktury społecznej,
- uzupełnienie usług infrastruktury społecznej,
- zagospodarowanie istniejących obiektów i terenów oraz poprawa estetyki i stanu technicznego,
- rozwój nowych terenów produkcyjno-usługowych,
- likwidację uciążliwości obiektów produkcyjnych i usługowych poprzez modernizację, zmianę technologii lub zmianę profilu produkcji;
- wykorzystanie walorów przyrodniczych dolin rzek Rawki i Skierniewki oraz lasów, a także obszarów przyrodniczych prawnie chronionych,
- adaptację obiektów zabytkowych,
- utworzenie ścieżek rowerowych i pieszych,
- rozwój nowych terenów rekreacyjnych, letniskowych i sportowych,
- promocję walorów turystycznych gminy,
- poszerzenie oferty usługowej dla ruchu turystycznego,
- realizację szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych;

- ochronę obszarów przyrodniczych prawnie chronionych: projektowanego Obszaru Natura 2000 „Dolina Rawki”, Bolimowskiego Parku Krajobrazowego, rezerwatu przyrody „Rawka”, Obszaru Chronionego Krajobrazu „Bolimowsko-Radziejowicki z doliną środkowej Rawki”, zespołów parkowych, pomników przyrody,
- ochronę obszarów wysokiej klasy gleb, lasów, wód, powietrza,
- promocję walorów środowiska przyrodniczego,
- ochrona dolin rzecznych przed zabudową (zakaz oraz ograniczenia zainwestowania),
- wprowadzanie zalesień,
- zapobieganie zanieczyszczeniom u ich źródła,
- dążenie do likwidacji obiektów i urządzeń mających negatywny wpływ na degradację środowiska, likwidację i ograniczanie uciążliwości obiektów,
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami,
- realizację zbiorników retencyjnych;
- ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków,
- ochronę obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków,
- ochronę stanowisk archeologicznych, cmentarzy, miejsc pamięci narodowej,
- promocję walorów kulturowych gminy;
- utrzymanie i modernizację istniejącej sieci dróg: drogi wojewódzkiej, dróg powiatowych i dróg gminnych,
- realizację nowych dróg,
- zapewnienie odpowiedniej ilości miejsc parkingowych,
- rozwój komunikacji zbiorowej,
- realizację ścieżek rowerowych;
- sukcesywne obejmowanie infrastrukturą techniczną wszystkich terenów zainwestowanych i przeznaczonych do zainwestowania,
- modernizację istniejących sieci i urządzeń technicznych,
- promowanie ekologicznych źródeł energii,
- rozwój sieci telekomunikacyjnych i teleinformatycznych,
- gazyfikację gminy,
- usprawnienie systemu zbiórki i segregacji odpadów

Mając powyższe na względzie, wyodrębniono na terenie gminy następujące obszary funkcjonalno-przestrzenne:

- RM/MN** - tereny zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy produkcyjno-usługowej;
- RM/ZR** - tereny zabudowy zagrodowej i rekreacji indywidualnej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej;
- MN** - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy produkcyjno-usługowej;
- ZR** - tereny zabudowy rekreacji indywidualnej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej;
- U** - tereny zabudowy usługowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej;
- U/ZP** - tereny zabudowy usługowej i zieleni urządzonej (parki) z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej
- PU** - tereny obiektów usługowych, produkcyjnych, składów i magazynów;

PE	- tereny powierzchniowej eksploatacji surowców naturalnych;
R	- tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
ZL	- tereny lasów;
R/ZL	- tereny zalesień;
RZ	- tereny dolinne z przewagą użytków zielonych;
ZC	- tereny cmentarzy;
ZP	- tereny zieleni urządzonej (parki);
RO	- tereny upraw ogrodniczych i sadowniczych/tereny obiektów produkcji i obsługi gospodarki ogrodniczej i sadowniczej;
W	- tereny wód powierzchniowych;
WZ	- tereny projektowanych zbiorników retencyjnych;
IS	- tereny Ośrodka Szkoleniowego Biura Ochrony Rządu.

W ramach szczegółowych zasad ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego i jego zasobów oraz środowiska kulturowego gminy w SUiKZP gminy Nowy Kawęczyn ustalono:

w zakresie ochrony przyrody:

- przyjąć zakazy i nakazy, określone w przepisach odrębnych, odnoszących się do obszarów i obiektów prawnie chronionych (istniejącego rezerwatu przyrody Rawka; fragmentu Bolimowskiego Parku Krajobrazowego; istniejącego OCHK „Bolimowsko-Radziejowickiego z doliną środkowej Rawki”, pomników przyrody oraz proponowanego Obszaru Natura 2000 Mającego Znaczenie dla Wspólnoty „Dolina Rawki” o kodzie PLH 100015) oraz zgodne z zaleceniami wynikającymi z przepisów odrębnych i z prawa miejscowego, tj. zgodne z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego, Strategią rozwoju województwa łódzkiego, a także stosownych rozporządzeń Wojewody Łódzkiego, dotyczących ochrony przyrody na tym obszarze;

Na terenie SOOS w Studium zabrania się więc podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w szczególności:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 lub
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym i wobec braku rozwiązań alternatywnych, właściwy miejscowy regionalny dyrektor ochrony środowiska może zezwolić na realizację planu lub działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania obszaru Natura 2000.

Na obszarze Natura 2000 nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie oddziałują znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000. Przy tym prowadzenie w/w działalności na obszarze Natura 2000 wchodzącym w skład rezerwatu przyrody jest dozwolone wyłącznie w zakresie, w jakim nie narusza to zakazów obowiązujących na tym obszarze.

Na terenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego w projekcie Studium Gminy planuje się zagospodarowanie zgodne z jego planem ochrony. Plan ochrony ustala szczegółowe zasady ochrony ekosystemów leśnych, nieleśnych i wodnych omawianego obszaru. Zgodnie z zapisami planu ochrony Studium zakłada, iż priorytetową zasadą kwalifikowania gruntów rolnych i leśnych do zmiany użytkowania na terenie Parku powinno być dążenie do zachowania w możliwie największym stopniu różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

Na obszarze rezerwatu przyrody „Rawka” w Studium zabrania się:

- budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom rezerwatu przyrody;
- chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz miejsc rozrodu;
- polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
- pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzenia roślin oraz grzybów;
- użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzenia, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
- zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
- pozyskiwania skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu;
- niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
- paleniu ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
- stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
- zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;
- ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony oraz psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas;
- wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach w rezerwacie przyrody wskazanymi przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;
- zakłócania ciszy;

- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych w rezerwacie przyrody przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w rezerwacie przyrody przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- prowadzenia badań naukowych w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;
- wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
- organizacji imprez rekreacyjno-sportowych w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Zakazy te nie dotyczą:

- wykonywania zadań wynikających z planu ochrony lub zadań ochronnych;
- prowadzenia zadań akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym;
- wykonywaniem zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;
- obszarów objętych ochroną krajobrazową w trakcie ich gospodarczego wykorzystywania przez jednostki organizacyjne, osoby prawne lub fizyczne oraz wykonywania prawa własności, zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, po zasięgnięciu opinii Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, może zezwolić na obszarze rezerwatu na odstępstwa od w/w zakazów, jeżeli jest to uzasadnione potrzebą;

- ochrony przyrody lub
- realizacji inwestycji liniowych celu publicznego, w przypadku braku rozwiązań alternatywnych i po zagwarantowaniu kompensacji przyrodniczej w rozumieniu art. 3 pkt 8 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. – Prawo ochrony środowiska.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska może zezwolić na obszarze rezerwatu na odstępstwa od w/w zakazów, jeżeli jest to uzasadnione wykonywaniem badań naukowych lub celami edukacyjnymi, kulturowymi, turystycznymi, rekreacyjnymi lub sportowymi lub celami kultu religijnego i nie spowoduje to negatywnego oddziaływania na cele ochrony przyrody rezerwatu przyrody.

Na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu w Studium zabrania się:

- lokalizowania i budowy obiektów szczególnie szkodliwych dla środowiska;
- lokalizowania, budowy i rozbudowy obiektów naruszających walory krajobrazu środowiska;
- osuszania torfowisk, mokradeł i oczek wodnych na gruntach ornych, leśnych i nieużytków;
- lokalizowania obiektów i urządzeń o charakterze turystyczno-wypoczynkowym za wyjątkiem kąpielisk, przystani, pomostów i hangarów na sprzęt wodny w odległości mniejszej niż 60m od linii brzegowej wód powierzchniowych;
- lokalizowania urządzeń o charakterze turystyczno-wypoczynkowym za wyjątkiem parkingów na terenach leśnych oraz w odległości mniejszej niż 60m od granicy lasu.

oraz zaleca się:

- wprowadzanie racjonalnego nawożenia i ochrony roślin w celu zmniejszenia chemizacji rolnictwa;
- popieranie rozwoju różnych form rolnictwa ekologicznego, pszczelarstwa, upraw roślin zielarskich i surowców dla przemysłu farmaceutycznego;

- ochronie gruntów rolnych i leśnych, podejmowanie działań w kierunku zwiększenia lesistości ze szczególnym uwzględnieniem: obszarów wododziałowych, obszarów wzdłuż rzek, nieużytków i terenów zdegradowanych;
- wprowadzanie i ochronę zadrzewień ze szczególnym uwzględnieniem zadrzewień przydrożnych i śródpolnych;
- ochronę obiektów zabytkowych i parków wiejskich jako niezwykle cennych form zadrzewień w krajobrazie rolniczym.

Dla ochrony parków podworskich, jako lokalnych skupisk zieleni, Studium przyjmuje zasadę czytelności układów wewnętrznych wraz z ochroną drzewostanu. Jednocześnie ustala rewitalizację parków.

W stosunku do pomników przyrody w Studium zakazuje się dokonywania prac zmieniających stan pomników, nie wykluczając jednak zabiegów konserwatorskich.

w zakresie ochrony i kształtowania środowiska:

- istotnym celem polityki przestrzennej gminy jest ochrona i wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego w rozwoju gminy, podnoszenie jej atrakcyjności, podporządkowanie zmian w zagospodarowaniu przestrzennym nadrzędnej funkcji ekologicznej.

Lasy podlegają ochronie przed zmianą przeznaczenia na cele nieleśne na podstawie odpowiednich przepisów szczególnych. W przypadku konieczności ich przeznaczenia na cele nieleśne należy ograniczać się do, jak najmniejszych powierzchni. Należy prowadzić działalność w zakresie urządzania, zagospodarowania lasu, powiększania zasobów i upraw leśnych, konserwacji i przebudowy istniejącego drzewostanu. Wymagane jest zachowanie bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego, odtwarzanie i wzbogacanie zbiorowisk roślinnych i drzewostanu. Należy zwiększać areal lasów głównie poprzez zalesianie nieużytków, wprowadzać zadrzewienia i zakrzaczenia wzdłuż dróg, dostosować uprawy polowe do warunków środowiska. Na terenach o gorszych warunkach do produkcji rolnej i częściowo zalesionych wskazane są planowe dolesienia celem poprawy struktury leśnej. Należy stosować w gospodarce leśnej tylko rodzime gatunki drzew i krzewów. Zaleca się możliwość dolesień na terenach o małej przydatności rolnej, obszarów graniczących z kompleksami leśnymi oraz stworzyć możliwość wyrównania linii lasów i połączenia rozproszonych kompleksów leśnych (umożliwi to stworzenie jednego zwartego kompleksu leśnego). Przy zalesianiu gruntów pod liniami energetycznymi proponuje się sadzenie krzewów biocenotycznych, jak róża fałdzistolistna, głóg, ałycz, dereń, tarnina, bez czarny, bez koralowy lub inne. Wypełnianie powierzchni przez krzewy uniemożliwi samosiew gatunków lekkonasiennych (brzoza, osika), które później trzeba usuwać. W stosunku do gruntów leśnych Skarbu Państwa dopuszcza się prowadzenie na użytkach rolnych gospodarki rolnej oraz w zależności od sytuacji i potrzeb wprowadzenia na nich dolesień i upraw leśnych. Tereny budowlane dla przemysłu, rzemiosła produkcyjnego należy lokalizować w takiej odległości od kompleksów leśnych, by do minimum ograniczyć ich szkodliwe działanie na zdrowotność drzewostanu. Tereny przeznaczone pod drogi, zabudowę mieszkaniową i lotniskową nie powinny powodować rozdrobnienia kompleksów leśnych.

Najlepsze w gminie gleby III i IV klasy bonitacyjnej podlegają ochronie polegającej na ograniczaniu przeznaczenia ich na cele nierolnicze i nieleśne na podstawie odpowiednich przepisów szczególnych. W przypadku konieczności przeznaczenia ich na cele nierolnicze i nieleśne należy ograniczać się do jak najmniejszych powierzchni.

Obszary występowania udokumentowanych złóż surowców mineralnych są chronione przed innym niż eksploatacja zagospodarowaniem na podstawie odpowiednich przepisów szczególnych. Obszary te w Studium wyklucza się z zabudowy. Po wyczerpaniu złoża winna nastąpić rekultywacja o kierunku rolno - leśnym.

W zakresie ochrony wód powierzchniowych, gruntowych i podziemnych oraz poprawy klasy czystości wód w studium najważniejszym zadaniem jest realizacja systemu gospodarki ściekowej poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnych.

Dla komunalnych ujęć wody w miejscowościach: Kolonia Starorawska, Trzecianna i Kwasowiec obowiązują strefy ochrony bezpośredniej. Zasoby wód podziemnych w gminie są wystarczające do zaspokojenia potrzeb bytowych jej mieszkańców, jak również do prowadzenia zrównoważonej gospodarki rolnej oraz działalności produkcyjno-usługowej. Gospodarka zasobami wodnymi w gminie winna być jednak wg studium oszczędna, a lokalizowanie na terenie gminy inwestycji wodochłonnych nie jest wskazane. Środkowa część gminy, ze względu na wysoką ochronę GZWP, wymaga wprowadzenia ograniczeń w lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a szczególnie środowisko wodne. Na całym obszarze gminy, a zwłaszcza na Obszarze Wysokiej Ochrony należy unikać lokalizacji obiektów mogących wpływać na pogorszenie jakości wód podziemnych. Należy podjąć stosowne działania w zakresie racjonalnej i oszczędnej eksploatacji zasobów wód głębinowych z uwzględnieniem systemowego odprowadzenia ścieków sanitarnych z terenów zabudowanych. Zalecane jest skanalizowanie tych obszarów przy jednoczesnej likwidacji istniejących szamb chłonnych (nieuszczelnionych) oraz równoczesna realizacja nowej zabudowy wraz z infrastrukturą techniczną. W przypadku zmiany sposobu użytkowania terenów, na których występują urządzenia melioracyjne należy je przebudować w sposób umożliwiający prawidłowe ich funkcjonowanie.

W Studium na obszarze gminy planuje się budowę 3 zbiorników retencyjnych o powierzchni powyżej 5ha: Podstrobów; Rzędków; Nowy Dwór.

Wg zapisów Studium należy ograniczyć emisję zanieczyszczeń do atmosfery poprzez stosowanie ekologicznych źródeł ciepła (np. energii odnawialnej), modernizację istniejących lokalnych kotłowni, likwidację uciążliwości obiektów produkcyjnych i usługowych oraz poprzez modernizację, zmianę technologii lub zmianę profilu produkcji.

Doliny cieków, charakteryzujących się w większości łagodnymi krawędziami, będą chronione przed erozją głównie poprzez wprowadzanie na nich zieleni (zalesianie i zakrzewianie), przeciwdziałającej niszczeniu rzeźby terenu.

w zakresie ochrony i kształtowania środowiska kulturowego:

- do ważniejszych zasad w zakresie ochrony krajobrazu kulturowego gminy należy:
  - gospodarowanie przestrzenią w taki sposób, by nie naruszano zasad ochrony zasobów kulturowych i przyrodniczych;
  - kształtowanie zagospodarowania przestrzennego na obszarze całej gminy w sposób zapewniający harmonijny rozwój krajobrazu kulturowego z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych i historycznych;
  - utrzymanie walorów krajobrazowych obszarów dolinnych rzek: Rawki i Skierniewki;
  - dla obszarów i obiektów przyrodniczych prawnie chronionych zachowanie zakazów, nakazów i zaleceń wynikających ze stosownych przepisów szczególnych powołujących te formy ochrony;
  - utrzymanie w dobrym stanie obiektów zabytkowych, wprowadzanie funkcji nieuciążliwych, które nie wpływają negatywnie na obiekt;
  - kształtowanie zabudowy poprzez nawiązywanie do istniejących gabarytów budynków i linii zabudowy (nawiązanie nowej zabudowy do charakteru i skali zabudowy istniejącej);
  - stosowanie w budownictwie form zabudowy i materiałów nawiązujących do wykształconych form zabudowy;
  - zachowanie i eksponowanie istniejących obiektów zabytkowych;
  - zachowanie i eksponowanie form małej architektury (np. krzyże, kapliczki);

- zachowanie i eksponowanie istniejącej alei lipowej;
- dla terenów przyległych do obiektów zabytkowych należy przyjąć zasadę zagospodarowania zapewniającego właściwą ekspozycję obiektów zabytkowych z przyległych dróg, wskazane jest ograniczanie realizacji zabudowy w strefach ekspozycji;
- dla kościoła i innych obiektów kościelnych w Starej Rawie, cmentarza (Stara Rawa), a także parków w Dolecku, Nowym Dworze, Trzciannie i Starym Rzędkowie oraz dworu w Trzciannie i zespołu dworskiego w Nowym Dworze istotne jest zapewnienie perspektyw widokowych (stref ekspozycji) z dróg prowadzących do miejsc ich lokalizacji;
- zachowanie oraz eksponowanie walorów kulturowych gminy poprzez realizację szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych.
- celem Studium jest także zachowanie dóbr kultury, ich należyte utrzymanie oraz społecznie celowe wykorzystanie dla celów naukowych, dydaktycznych i wychowawczych. Na środowisko kulturowe gminy Nowy Kawęczyn składają się: obiekty zabytkowe w rejestrze zabytków; obiekty zabytkowe w gminnej ewidencji zabytków; stanowiska archeologiczne; cmentarze; miejsca pamięci narodowej.

Podstawowe zadania w zakresie ochrony obiektów zabytkowych to:

- ochrona, zachowanie i utrzymanie we właściwym stanie technicznym; należy dążyć do zachowania dobrego stanu technicznego poprzez przeprowadzanie wymaganych remontów i konserwacji;
- stosownie do obowiązujących uwarunkowań prawnych wszelka działalność związana z obiektami i obszarami wpisanymi do rejestru zabytków wymaga indywidualnych wytycznych konserwatorskich i uzyskania zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- dopuszcza się lokalizację w obiektach zabytkowych funkcji nieuciążliwych (mieszaniowo-usługowych), które nie wpływają na degradację walorów historycznych;
- zakaz stosowania ogrodzeń z prefabrykatów betonowych, forma ogrodzeń w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
- dostosowanie nowych obiektów sytuowanych w sąsiedztwie zabytków do gabarytów obiektów zabytkowych;
- dla ochrony parków należy przyjąć zasadę utrzymania czytelności ich usytuowania oraz zasadę utrzymania czytelności układów wewnętrznych wraz z ochroną drzewostanu; zaleca się, by parki zabytkowe w całości były użytkowane przez jednego użytkownika zapewniającego funkcje wykluczające dewastację parku;
- dla ochrony cmentarzy należy przyjąć zasadę utrzymania czytelności ich usytuowania oraz zasadę czytelności układów wewnętrznych wraz z ochroną istniejącego drzewostanu;
- dla terenów przyległych do granic parków i cmentarzy należy przyjąć zasadę zagospodarowania zapewniającego właściwą ich ekspozycję z przyległych dróg; nie jest wskazana realizacja zwartej zabudowy w strefach eksponowania parków i cmentarzy;
- dla terenów przyległych do obiektów zabytkowych należy przyjąć zasadę zagospodarowania zapewniającego właściwą ich ekspozycję, wskazane jest ograniczanie realizacji zabudowy w strefach ekspozycji;
- dla kościoła i innych obiektów kościelnych w Starej Rawie, cmentarza (Stara Rawa), a także parków i zespołów parkowych w Dolecku, Nowym Dworze, Trzciannie i Starym Rzędkowie istotne jest zapewnienie perspektyw widokowych (stref ekspozycji) z dróg prowadzących do miejsc ich lokalizacji;
- dla zabytkowej alei w Nowym Dworze przyjęto zasadę ochrony istniejącego drzewostanu:
  - ogrodzenia należy lokalizować w odległości zapewniającej ochronę i walory widokowe zabytkowego drzewostanu,
  - wszelkie prace ziemne w sąsiedztwie alei należy prowadzić w sposób nieszkodzący systemom korzeniowym zabytkowych drzew;

- należy dążyć do zapewnienia właściwych stref ekspozycji poprzez kształtowanie linii zabudowy, ogrodzeń, wysokości zabudowy dla następujących obiektów:
  - obiekty sakralne w Starej Rawie (kościół, dzwonnica, cmentarz przykościelny, kaplica cmentarna) - z drogi powiatowej nr 1330E i nr 1324E,
  - cmentarz (Stara Rawa) - z drogi powiatowej nr 1330E,
  - zespół dworski w Nowym Dworze - z drogi powiatowej nr 1324E,
  - zespół dworski w Trzciannie - z drogi powiatowej nr 1318E,
  - park dworski w Dolecku – z drogi powiatowej nr 1330E,
  - park dworski w Starym Rzędkowie - z drogi gminnej nr 115308E;
- ustala się strefy ochrony stanowisk archeologicznych - stanowisko powinno znajdować się centralnie w strefie, wyjątek stanowią stanowiska usytuowane w pobliżu rzeki, wówczas jedną z granic jest rzeka;
- stanowisko łącznie ze strefą nie powinno przekraczać powierzchni:
  - w przypadku epoki kamienia - 1,6ha,
  - w przypadku kultury łużyckiej, okresu wpływów rzymskich, średniowiecza oraz określanego jako pradzieje będącego śladem osadnictwa lub cmentarzyskiem -1,5ha, osadą - 9ha;
- realizacja inwestycji wymagająca prac ziemnych (w tym zalesienia) na obszarze stanowiska archeologicznego będzie możliwa po wykonaniu badań wykopaliskowych;
- realizacja inwestycji wymagająca prac ziemnych (w tym zalesienia) w strefie ochrony stanowiska archeologicznego wymaga sprawowania nadzoru archeologicznego;
- obiekty z gminnej ewidencji zabytków winny być objęte ochroną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Celem sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn jest konieczność uaktualnienia polityki przestrzennej gminy w świetle obowiązujących przepisów prawa oraz zmieniających się potrzeb mieszkańców gminy, wyrażanych problematyką składanych przez nich wniosków.

1.3. Powiązania projektu SUIKZP Gminy Nowy Kawęczyn z innymi dokumentami

Zgodnie z art.9 ust.1 i 2 ustawy z dnia 27 marca 2003r o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2003r Nr 80 poz.717 z późn. zm.) Studium sporządza się w celu określenia polityki przestrzennej gminy, uwzględniając zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy.

Aktualizacja Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego, przyjęta uchwałą nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010r w sprawie zmiany uchwały nr XLV/524/2002 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 9 lipca 2002r w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego zakłada na terenie gminy Nowy Kawęczyn:

- rozbudowę drogi wojewódzkiej nr 707 na odcinku Skierniewice-Rawa Mazowiecka jako ustalenie wiążące
- oraz rekomenduje:
  - wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich – w tym rozwój rolnictwa wielofunkcyjnego i ekologicznego;
  - tworzenie sieciowej struktury powiązań gospodarczych, wykorzystanie specjalizacji sektorowych regionu poprzez tworzenie powiązań klastrowych: przetwórstwa rolno-spożywczego, bioenergii i turystyki konnej;

- wzrost jakości i standardów życia mieszkańców poprzez rozbudowę i unowocześnienie bazy placówek służby zdrowia oraz poprawę jakości leczenia;
- wzmocnienie systemu powiązań drogowych poprzez poprawę stanu technicznego drogi wojewódzkiej nr 707;
- wzmocnienie systemu energetycznego regionu poprzez budowę projektowanej linii elektroenergetycznej 110kV Skierniewice-Rawa Mazowiecka i projektowanego odejścia gazociągu wysokiego ciśnienia oraz zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych;
- ochrona najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych województwa poprzez utworzenie spójnego systemu obszarów chronionych i ochronę pozostałych terenów cennych przyrodniczo;
- zachowanie i ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego poprzez przywracanie walorów dziedzictwa i tożsamości regionalnej, tworzenie właściwego sąsiedztwa oraz utworzenie archeologicznego parku kulturowego;
- rozwój różnych form turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i kulturowych oraz zagospodarowania turystycznego w wielofunkcyjnej Łowicko-Bolimowskiej strefie turystycznej;
- ochrona i wzrost różnorodności biologicznej;
- zwiększanie i wzbogacanie zasobów leśnych;
- ochrona powierzchni ziemi i gleb;
- zwiększanie zasobów wodnych i poprawa ich jakości m.in. poprzez uporządkowanie gospodarki ściekowej i realizację projektowanych zbiorników retencyjnych;
- ograniczanie zagrożenia powodziowego.

Część terenu gminy Nowy Kawęczyn objęta jest obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego. Zostały one przyjęte następującymi uchwałami Rady Gminy:

- Nr 120/96 z dnia 14 listopada 1999 roku w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn (Dz.Ur.z.W.Sk. Nr 32, poz. 235) – obszar w miejscowości Rawiczów;
- Nr 133/2001 z dnia 20 lipca 2001 roku. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn (Dz.Ur.z.W.Ł. Nr 172, poz. 2442) – obszar w miejscowości Nowy Dwór Parcela;
- Nr 174/2002 z dnia 8 października 2002 roku w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn (Dz.U.W.Ł. Nr 300, poz. 3844) – obszary w miejscowościach: Dzwonkowice, Marianka, Podtrzianna.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego stanowią obowiązujące akty prawa miejscowego, ustanowione w celu określenia przeznaczenia terenów oraz określenia sposobów ich zagospodarowania i zabudowy.

Prognozę oddziaływania na środowisko projektu zmiany SUIKZP gminy Nowy Kawęczyn wykonano z wykorzystaniem materiałów, poza w/w dokumentami, sporządzonymi na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym:

- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2011-2014;
- Narodowa Strategia Ochrony Środowiska na lata 2007-2015;
- Natura 2000 – Europejska sieć ekologiczna – materiały ze strony Ministerstwa Ochrony Środowiska;
- Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego do 2011r;
- Wojewódzki Program Małej Retencji dla Województwa Łódzkiego wraz z Aneksami;

- Raport o stanie środowiska województwa łódzkiego w 2009r, WIOŚ w Łodzi;
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2010r, WIOŚ w Łodzi;
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowy Kawęczyn na lata 2009-2012 (Dz.Urz.W.Ł. Nr 83, poz. 658 i 659 z 2010r.);
- Plan ochrony Bolimowskiego Parku Krajobrazowego.

Kierunki polityki przestrzennej objęte projektem SUIKZP gminy Nowy Kawęczyn realizują cele środowiskowe ujęte w dokumentach strategicznych dla gminy, opracowanych zarówno na szczeblu krajowym, wojewódzkim, jak i powiatowym.

1.4. Metody zastosowane przy sporządzaniu Prognozy

Prognozę sporządzono przy zastosowaniu metod studialnych, dotyczących charakterystyki i analiz zasobów, walorów i zagrożeń środowiska, poddanych oddziaływaniu. Analizie poddano aktualny i prognozowany stan zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn oraz propozycje kierunków jej polityki przestrzennej, szczególnie w aspekcie realizacji zasady zrównoważonego rozwoju. Porównano proponowane kierunki działań z zapisami innych obowiązujących dokumentów, strategicznych dla gospodarki przestrzennej gminy i całego regionu oraz ochrony jego środowiska. Wynikające z analiz wnioski odniesiono do stanu środowiska w gminie i jego możliwości odpornościowych oraz przeanalizowano potencjalne skutki środowiskowe realizacji zapisów projektu SUIKZP gminy Nowy Kawęczyn.

2. ANALIZA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY NOWY KAWĘCZYN

2.1. Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Nowy Kawęczyn położona jest we wschodniej części województwa łódzkiego, w środkowo-wschodniej części powiatu skierniewickiego ziemskiego.

Od zachodu graniczy z gminą Skierniewice, od północy z gminą Puszcza Mariańska (województwo mazowieckie), od wschodu z gminą Kowiesy i gminą Biała Rawska, a od południa z gminą Rawa Mazowiecka.

Powierzchnia gminy wynosi 104 km². Pod względem powierzchni gmina Nowy Kawęczyn należy do większych gmin powiatu skierniewickiego – zajmuje około 13,8 % jego powierzchni.

Gminę w 2009r. zamieszkiwało 3 291 osób (dane wg Urzędu Gminy w Nowym Kawęczynie na dzień 31.12.2009r), średnia gęstość zaludnienia gminy wynosiła około 32 osób/km².

Gminę w 2010r. zamieszkiwało 3 318 osób, średnia gęstość zaludnienia wynosiła 32 osoby/km² (WUS).

Na terenie gminy występują 22 sołectwa oraz 35 obrębów geodezyjnych.

Pod względem liczby ludności wielkość jednostek osadniczych w gminie jest dość zróżnicowana.

Do największych pod tym względem należy: Nowy Dwór Parcela – 456 osób i Strzyboga – 276 osób.

Najmniejszymi jednostkami są: Helenków – 19 osób, Sewerynów – 19 osób, Psary – 23 osoby.

Gmina jest typową gminą rolniczą, największą część jej obszaru zajmują użytki rolne oraz użytki leśne (wg danych Urzędu Gminy na dzień 01.01.2010r. użytki rolne zajmują 7 997 ha, co stanowi 76,69% powierzchni ogólnej; natomiast użytki leśne i grunty zadrzewione/zakrzaczone – 1 939 ha, co stanowi dalsze 18,59% powierzchni ogólnej).

Funkcje uzupełniające to: mieszkalnictwo, usługi, produkcja, obsługa rolnictwa i rekreacja.

Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka Nr 707 /Skierniewice-Rawa Mazowiecka-Nowe Miasto nad Pilicą/. Na terenie gminy znajduje się ponadto pięć dróg powiatowych.

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn drogi zajmują łącznie:

- 10,6 km dróg wojewódzkich;
- 32,3 km dróg powiatowych;
- 56,388 km dróg gminnych.

Pod względem morfologicznym (wg fizyczno-geograficznej regionalizacji Polski J.Kondrackiego) teren gminy Nowy Kawęczyn położony jest w obrębie Wzniesień Południowomazowieckich, stanowiących mezoregion Niziny Środkowopolskiej.

Najbardziej wyniesiona jest południowa część gminy, gdzie wysokości bezwzględne w okolicach Zglinnej Dużej, Zglinnej Małej i Dukaczewa osiągają od 174m do 178m n.p.m.

Teren obniża się w kierunku północnym, gdzie wysokości bezwzględne osiągają w okolicach Nowego Kawęczyna 146m, Trzycianej 144m, Prandotowa 129m n.p.m. Najniższe położone tereny występują w dolinie Rawki: w Nowym Dworze (125m), w Dolecku (121m) i w Suliszewie (114m n.p.m.).

Pod względem morfologicznym większość gminy Nowy Kawęczyn znajduje się w obrębie obszaru wysoczyzny polodowcowej równinnej, zwanej Wyżyną Rawską (K. Balińska-Wuttke - Geomorfologia obszaru między Skierniewicami i Rawą Mazowiecką). Jest to strefa postojowa lodowca, gdzie wykształtowały się wzgórza morenowe, podlegające następnie intensywnej denudacji. Procesy te spowodowały zmniejszenie deniwelacji terenu oraz złagodzenie nachylenia stoków wzgórz. Wzgórza strefy postojowej lodowca znajdują się w rejonie wsi: Marianki, Dukaczew, Rzędków i Zglinna.

Północna część gminy to wielki stożek napływowy, utworzony z piasków, nanoszonych przez rzeki spływające z wysoczyzny rawskiej po ustąpieniu lodowca. Omawiana forma rozciąga się od Strzybogi poprzez Rawców, Prandotów do Suliszewa. Piaski stożka napływowego były materiałem do tworzenia wydym parabolicznych, których pozostałości występują w rejonie Prandotowa i Rawczowa w postaci piasków rozwianych.

Szczególnie istotną formą geomorfologiczną dla krajobrazu gminy jest dolina rzeki Rawki z trzema wyraźnie zaznaczającymi się terasami: zalewową, nadzalewową piaszczystą II i żwirową III. Różnica wysokości pomiędzy terasą zalewową i nadzalewową II wynosi zazwyczaj 2 do 3m, a nadzalewową III około 12m. Terasa zalewowa rzeki Rawki od Rawy Mazowieckiej po Nowy Dwór jest wąska i urozmaicona starorzeczami. Ku północy rozszerza się i dzieli na terasy wyższe i niższe. Terasa piaszczysta widoczna jest w obrębie gminy od jej południowych granic. Terasa żwirowa ma charakter akumulacyjny. Szerokie powierzchnie terasy tworzone są nie tylko przez rzekę Rawkę, ale również przez sypanie stożków napływowych z jej bocznych dopływów.

Wzdłuż zachodniej granicy gminy ciągnie się dolina rzeki Skierniewki z wąską terasą zalewową o dość wyraźnych krawędziach. Terasa piaszczysta występuje tylko w okolicach Zglinnej. Wyraźnie występuje natomiast terasa żwirowa. Dobrze wykształcona jest na wschód od Skierniewki, w rejonie Rzędkowa, gdzie wyrównana powierzchnia terasy osiąga szerokość do 1km, a jej wysokość nad poziom rzeki wynosi od 6 do 8m.

Obszar gminy Nowy Kawęczyn zbudowany jest z utworów czwartorzędowych, pochodzących z okresu plejstocenu i holocenu. Okres plejstocenu reprezentowany jest przez utwory akumulacji glacialnej, fluwioglacialnej oraz glacialno-peryglacialnej. Utwory glacialne to przede wszystkim gliny zwałowe oraz piaski i żwiry. Największe kompleksy glin, zalegających na powierzchni, występują w południowej części gminy. Zwarta pokrywa tych utworów zlokalizowana jest w okolicach wsi: Nowy Dwór Parcela, Zglinna Duża, Kazimierzów oraz w rejonie Helenkowa, Koloni Starorawskiej i Dolecka Wiejskiego.

Największe obszary gminy pokrywają utwory plejstoceny młodsze w postaci piasków i żwirów. Zalegają one tereny począwszy od Strzybogi, Adamowa i Trzycianej w północnej części gminy, aż po Raducz, Mariankę, Zglinną Małą w południowej części gminy.

Najbardziej na północ wysuniętą część gminy zajmują utwory fluwialno-peryglacjalne. Rozciągają się one pasem o szerokości około 1,5 km od zachodniej granicy gminy poprzez tereny wsi Rawiczów, Prandotów, Suliszew. Są to w przeważającej części piaski i mułki.

Najmłodszymi pod względem geologicznym są na obszarze gminy utwory holoceny. Pod względem genetycznym są utwory aluwialno-deluwialne i aluwialne den dolin: Rawki i Skierniewki oraz innych mniejszych cieków. Występują w postaci namułków, piasków i torfów.

Zasoby złóż kopalin na terenie gminy są stosunkowo niewielkie. Stanowią je głównie złoża kruszyw naturalnych (piaski, żwiry i piaski ze żwirem).

Na terenie gminy znajduje się 7 udokumentowanych złóż piasków i żwirów według stanu na 31.12.2010r.:

- Rzędków Stary o zasobach 228 tys. t;
- Marianka o zasobach 1 760 tys.t (koncesja do 31.12.2021r. – teren i obszar górniczy Marianka IA);
- Marianka II o zasobach 618 tys. t; (koncesja do 31.12.2015r. - teren i obszar górniczy Marianka II);
- Marianka III o zasobach 224 tys. t;
- Marianka IV o zasobach 253 tys. t; (koncesja do 31.12.2018r. - teren i obszar górniczy Marianka IV);
- Marianka V o zasobach 1 150 tys. t; (koncesja do 31.12.2020r. - teren górniczy i obszar Marianka VB);
- Nowy Dwór o zasobach 1 634 tys.t; (koncesja do 31.12.2019r. - teren i obszar górniczy Nowy Dwór).

Poza tym na terenie gminy istnieje możliwość udokumentowania złoża kruszywa naturalnego o potencjalnych zasobach 5 675 280 ton we wsi Nowy Dwór. Obszar objęty zwiadem geologiczno-surowcowym położony jest na zachód od drogi wojewódzkiej nr 707 i ciągnie się w kierunku zachodnim. Od południa i południowego-zachodu teren ten graniczy ze złożami: Marianka, Marianka II, Marianka III, Marianka IV i Marianka V.

Ponadto w miejscowości Nowy Dwór, w sąsiedztwie złóż Marianka i Marianka III zakłada się występowanie potencjalnego złoża kruszywa naturalnego.

2.2. Stan gleb

Gleby na terenie gminy Nowy Kawęczyn charakteryzują się średnią jakością. Dominującym typem gleb w gminie są gleby brunatne kwaśne i wylugowane oraz gleby pseudobielicowe. W części południowo-zachodniej gminy przeważają gleby wytworzone z pyłów i piasków gliniastych oraz pylastych. Pozostały obszar cechują gleby wytworzone głównie z piasków słabogliniastych i luźnych.

Udział gleb dobrej jakości, obejmujących III i IV klasę bonitacyjną, wynosi około 60% ogółu gleb użytkowanych rolniczo. Zarówno wśród gruntów ornych, jak i użytków zielonych dominuje IV klasa bonitacyjna.

Średnia jakość gleb na terenie gminy Nowy Kawęczyn nie sprzyja intensyfikacji produkcji roślinnej. Znaczne areale gleb słabej jakości, zaliczone do klasy VI i Viz, powinny zostać przeznaczone pod zalesienie.

Najlepsze warunki glebowe dla rozwoju produkcji roślinnej mają wsie: Kaczorów, Kawęczyn B, Kolonia Starorawska, Nowy Dwór Parcela i Nowy Kawęczyn.

Najslabsze jakościowo gleby przeważają we wsiach: Suliszew, Sewerynów i Dzwonkowice

Degradacja powierzchni glebowej w gminie występuje głównie wzdłuż ciągów komunikacyjnych, przy czym jej realny zasięg przestrzenny ograniczany jest obciążeniem komunikacyjnym poszczególnych dróg w gminie.

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn praktycznie nie występuje zagrożenie powierzchni ziemi związane ze składowaniem odpadów. Wiąże się to z faktem, że gmina Nowy Kawęczyn nie posiada własnego wysypiska śmieci i korzysta z wysypiska zlokalizowanego poza swoim terenem.

Na terenie gminy występują także tzw. „dzikie składowiska” wymagające ich możliwie szybkiej likwidacji.

2.3. Zasoby i ocena jakości wód podziemnych

Teren gminy Nowy Kawęczyn należy do regionu hydrogeologicznego Południowomazowieckiego.

Na większości obszaru gminy pierwszy poziom wód gruntowych znajduje się na głębokości większej niż 4m p.p.t. Obszary o wyższym poziomie wód gruntowych zajmują stosunkowo nieduży obszar i związane są przede wszystkim z terenami dolin rzek: Rawki, jej dopływów i Skierniewki. Na obszarach tych pierwszy poziom wód gruntowych znajduje się od 1 do 4 m p.p.t.

Główny poziom wodonośny, przydatny do lokalizacji ujęć wodnych, występuje na obszarze gminy generalnie na głębokości od 20 do 30m p.p.t. Potencjalna wydajność typowej studni głębinowej w większej części gminy wynosi 30-70m³ /h.

Według Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowy Kawęczyn na lata 2009-2012 (Dz.Ur.z. W.Ł. Nr 83, poz. 658 i 659 z 2010r.) na terenie gminy funkcjonują 3 ujęcia wód podziemnych dla grupowych wodociągów wiejskich: Kwasowiec, Trzecianna, Nowy Kawęczyn (aktualnie Kolonia Starorawska) oraz dwa ujęcia zakładowe w Raduczu i w Nowym Dworze.

Obszar gminy położony jest w całości w granicach trzeciorzędowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 215 i 215A „Subniecka warszawska” o charakterze porowym. Środkowa część gminy mieści się w zasięgu obszaru wysokiej ochrony (**OWO**) wymienionego GZWP.

Zasoby wód podziemnych w gminie są wystarczające do zaspokojenia potrzeb bytowych jej mieszkańców, jak również do prowadzenia zrównoważonej gospodarki rolnej oraz działalności produkcyjno-usługowej. Gospodarka zasobami wodnymi winna być jednak oszczędna, a lokalizowanie na terenie gminy inwestycji wodochłonnych nie jest wskazane.

Środkowa część gminy, ze względu na wysoką ochronę GZWP, wymaga wprowadzenia ograniczeń w lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a szczególnie środowisko wodne.

Gmina Nowy Kawęczyn jest w większości zwodociągowana, do zwodociągowania pozostała jedynie wieś Sewerynów oraz część wsi Helenków (zabudowa za cmentarzem). Łącznie z sieci wodociągowej korzysta około 80% mieszkańców. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w gminie wynoszą łącznie 209,3 m³/h, co stanowi 5 023,2 m³/dobę.

Zasoby wód podziemnych w gminie zaspokajają potrzeby jej mieszkańców. Gospodarka zasobami wodnymi winna być jednak oszczędna, a lokalizowanie inwestycji wodochłonnych jest niewskazane.

Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę dla celów bytowych i gospodarczych są 3 wiejskie wodociągi grupowe zasilane z ujęć wód podziemnych:

- Kolonia Starorawska o wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 50,0\text{m}^3/\text{h}$ przy depresji $s=15-32,0\text{m}$. W/w ujęcie obsługuje wsie: Nowy Kawęczyn, Franciszkany, Kaczorów, Kolonia Starorawska, Helenków, Stara Rawa, Nowa Trzcianna, Podfranciszkanie.
- Trzcianna o wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 80,0\text{m}^3/\text{h}$ przy depresji $s=4,5\text{m}$. Ujęcie to obsługuje wsie: Psary, Raducz, Dzwonkowice, Doleck, Trzcianna, Suliszew, Prandotów, Adamów, Budy Trzcińskie, Rawiczów, Podtrzianna, Strzyboga, Podstrobów, Esterka.
- Kwasowiec o wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 50,0\text{m}^3/\text{h}$ przy depresji $s=14,30-23,30\text{m}$. Ujęcie to obsługuje wsie: Nowy Rzędków, Stary Rzędków, Rzędków, Marianów, Kawęczyn B, Nowy Dwór, Nowy Dwór Parcela, Marianka, Dukaczew, Kwasowiec, Kazimierzów, Zglinna Mała, Zglinna Duża.

Sieć kanalizacyjna w gminie dopiero powstaje i jest nieproporcjonalna do długości znacznie lepiej rozwiniętej sieci wodociągowej. Obecnie długość sieci kanalizacyjnej wynosi 5,23 km.

Większość ścieków na terenie gminy gromadzona jest jednak nadal w przydomowych bezodpływowych zbiornikach, z których są przewożone do oczyszczalni ścieków. Jedynie niewielki odsetek gospodarstw korzysta z przydomowych oczyszczalni ścieków.

Na terenie gminy działają 3 oczyszczalnie ścieków:

- PGR Nowy Dwór - oczyszczalnia ścieków gminna, instalacja typu wielofunkcyjny reaktor biologiczny dla RML=1450M oczyszczająca ścieki bytowe od mieszkańców Nowego Dworu i Nowego Dworu Parceli oraz ścieki bytowe od pracowników biur Kwaciarskiego Zakładu Doświadczalnego Nowy Dwór Sp. z o. o. i ze Szkoły Podstawowej w Nowym Dworze Parcela.
W przyszłości oczyszczalnia ma obsługiwać wsie: Nowy Dwór Parcela, Stara Rawa, Kolonia Starorawska, Helenków, Nowy Kawęczyn, Kaczorów, Franciszkany, Strzyboga, Podtrzianna, Rawiczów, Prandotów, Budy Trzcińskie, Adamów, Trzcianna, Suliszew, Rzędków Nowy, Stary Rzędków, Rzędków.
- Raducz - oczyszczalnia ścieków zakładowa mechaniczno-biologiczna obsługująca Ośrodek Szkolenia Biura Ochrony Rządu.
- Nowy Kawęczyn (Nowy Dwór Parcela) - oczyszczalnia ścieków SKR (osadnik OGM7 z filtrem piaskowym) obsługuje budynek administracyjny SKR, w którym znajduje się Urząd Gminy.

W przypadku wód podziemnych zagrożenia ich jakości wynikają przede wszystkim z charakteru zagospodarowania pokrywającego je terenu, jego właściwości fizykochemicznych, a także charakteru ognisk zanieczyszczeń.

Głównym ogniskiem zanieczyszczeń wód podziemnych na terenie gminy Nowy Kawęczyn są ogniska typu rolniczego i tereny nieskanalizowanej zabudowy wiejskiej. Zasadniczym źródłem zanieczyszczeń wód podziemnych są obejścia gospodarskie posiadające obory, chlewy, kurniki, gnojowniki, szamba i śmietniki. Powszechnym sposobem pozbywania się ścieków na terenach zabudowanych w gminie jest odprowadzanie ich na własne pola jako nawóz organiczny. W ten sposób do wód podziemnych wprowadzane są podwyższone ilości amoniaku, chlorków, sodu, potasu, azotynów i azotanów. Wśród ognisk rolniczych dodatkową groźbę stanowi chemizacja rolnictwa (stosowanie nawozów mineralnych i pestycydów).

2.4. Zasoby i ocena jakości wód powierzchniowych

Obszar gminy Nowy Kawęczyn położony jest w obrębie zlewni Bzury (lewobrzeżnego dopływu Wisły), w zlewniach III rzędu Rawki i Łupi (Skierniewki), bezpośrednich dopływów Bzury.

Największym ciekim wodnym w gminie jest rzeka Rawka, która przepływa w jej wschodniej części w kierunku północnym. Całkowita długość rzeki wynosi 89,8km. Na omawianym obszarze Rawka tworzy liczne meandry, o pętłach często przecinanych i skracanych, co przyczynia się do istnienia licznych starorzeczy w różnych stadiach rozwoju.

Na terenie gminy dopływami Rawki są Chojnatka i niewielki bezimienny dopływ w okolicach wsi Psary. Zachodnią część gminy Nowy Kawęczyn odwadnia jeden z większych dopływów Bzury – rzeka Skierniewka. Długość rzeki wynosi 61,2km. W obrębie gminy rzeka charakteryzuje się dużym i nierównomiernym spadkiem.

Na obszarze gminy brak jest większych naturalnych zbiorników wodnych - jezior. Występujące zbiorniki wodne mają niewielką powierzchnię i pojemność. Stanowią je nieduże stawy, oczka wodne i starorzecza.

Według Wojewódzkiego Programu Małej Retencji dla województwa łódzkiego oraz Aneksu do Wojewódzkiego Programu Małej Retencji dla województwa łódzkiego (2010r.) na terenie gminy planuje się budowę 3 zbiorników retencyjnych:

- Podstrobów o powierzchni 31,0ha;
- Rzędków o powierzchni 11,8ha;
- Nowy Dwór o powierzchni 15,0ha.

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn nie są prowadzone badania jakości wód powierzchniowych.

Ocena jakości wód rzek: Rawki, Skierniewki i Chojnatki podana jest w oparciu o badania jakości wód tych rzek, realizowane na terenie powiatu skierniewickiego. W 2007r. stwierdzono dla rzeki Rawki IV klasę czystości wód tj. wody niezadawalającej czystości, a głównymi wskaźnikami decydującymi o jej klasie czystości były: barwa, ChZT-Cr oraz miano Coli. IV (niezadawalająca) klasę czystości stwierdzono także w przypadku pozostałych badanych rzek: Skierniewki i Chojnatki (dla tej rzeki badania przeprowadzono w 2006r.). Żadna z monitorowanych rzek nie spełniała wymogów wód przeznaczonych do bytowania ryb karpiowatych.

Rzeki: Rawka oraz Skierniewka, wraz ze swoimi dolinami, stanowią istotny element systemu ekologicznego gminy. Decydują także o jej walorach krajobrazowych. Są to ciągi ekologiczne z naturalnymi siedliskami zbiorowisk florystycznych i faunistycznych. W celu poprawy zasobów wodnych i zachowania istniejących ekosystemów, konieczne będzie podjęcie działań mających na celu zachowanie, a nawet renaturalizowanie słabo przekształconych podmokłych terenów dolin i terenów okresowo podmokłych. W najbliższym sąsiedztwie dolin Rawki i Skierniewki wskazany byłby kontrolowany rozwój funkcji rolniczej. Dotyczy to przede wszystkim poboru wód do nawodnień oraz umiarkowanego nawożenia upraw rolniczych. Doliny rzek, a szczególnie dolinę Rawki oraz jej otoczenie zaliczyć można do atrakcyjniejszych terenów turystyczno-rekreacyjnych i to nie tylko dla mieszkańców pobliskich Skierniewic i Rawy Mazowieckiej.

2.5. Ocena jakości powietrza

Obecny stan sanitarny powietrza atmosferycznego na terenie gminy Nowy Kawęczyn jest dobry.

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza w gminie jest niska emisja zanieczyszczeń, pochodząca z lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych. Wielkość emisji jest trudna do oszacowania, szczególnie na terenach wiejskich. Znajduje ona jednak swoje odzwierciedlenie we wzrostach stężeń dwutlenku siarki i pyłu zawieszonego w sezonie grzewczym. Jednocześnie na terenie gminy jest bardzo słabo rozwinięte wykorzystywanie w energetyce źródeł energii odnawialnej.

Zanieczyszczenia komunikacyjne związane są przede wszystkim z przebiegającym przez teren gminy jednym z ważniejszych ciągów komunikacyjnych województwa – drogą wojewódzką Nr 707 relacji Skierniewice-Rawa Mazowiecka-Nowe Miasto nad Pilicą, stanowiącym znaczące źródło emisji zanieczyszczeń z wykorzystujących go pojazdów.

Natężenie ruchu na odcinku Skierniewice-Rawa Mazowiecka wynosi średnio 4265 pojazdów/dobę według Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowy Kawęczyn na lata 2009-2012 (Dz.Urz.W.Ł. Nr 83, poz.658 i 659 z 2010r.) i wykazuje tendencje rosnące.

Z kolei brak większych zakładów przemysłowych na terenie gminy powoduje, że stężenia zanieczyszczeń SO₂, NO₂ i opadu pyłu nie przekraczają dopuszczalnych norm. Gmina Nowy Kawęczyn, podobnie jak cały powiat skierniewicki, nie jest objęta działaniami naprawczymi wynikającymi z Programu ochrony powietrza.

2.6. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Degradacja klimatu akustycznego gminy Nowy Kawęczyn następuje głównie poprzez hałas komunikacyjny, emitowany przez środki transportu drogowego. Na terenie gminy nie prowadzono co prawda monitoringu hałasu, należy się jednak spodziewać, że z uwagi na wzrastającą liczbę pojazdów i zwiększające się natężenie ich ruchu, wzrastać będzie także natężenie hałasu związanego z ruchem kołowym.

Natężenie hałasu drogowego jest proporcjonalne do obciążenia transportowego dróg w gminie. Największą uciążliwość akustyczną stanowi więc droga wojewódzka Nr 707.

Na terenie gminy nie występują natomiast znaczące źródła hałasu przemysłowego.

Głównym źródłem promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego w gminie jest terenowa napowietrzna sieć elektroenergetyczna średniego i niskiego napięcia. Projektowana jest także linia elektroenergetyczna napowietrzna wysokiego napięcia 110kV w części zachodniej gminy na kierunku północ-południe relacji Rawa Mazowiecka-Skierniewice ze strefą ochronną, którą stanowi pas o szerokości 36m. W planowanej strefie wystąpią ograniczone możliwości zabudowy i zagospodarowania terenu.

Na terenie gminy występują również punktowe źródła promieniowania elektroenergetycznego – stacje bazowe telefonii komórkowej zlokalizowane w Marianowie i w Nowym Dworze Parcela oraz paraboliczna antena mikrolinii w miejscowości Kolonia Starorawska. Uciążliwość masztów telefonii komórkowej oraz linii energetycznych mieści się w ich strefach ochronnych.

2.7. Walory przyrodnicze i krajobrazowe

Według podziału geobotanicznego Polski (Szafer 1972r.) obszar gminy Nowy Kawęczyn znajduje się w zachodniej części Krainy Mazowieckiej. Kraina Mazowiecka wyróżnia się dominacją w szacie roślinnej borów sosnowych i mieszanych. Położona jest poza zasięgiem buka, jodły i świerka.

Według danych na 31.12.2008r. na terenie gminy Nowy Kawęczyn grunty leśne zajmowały 1854,52ha, w tym lasy 1827,15ha (WUS), co stanowiło 17,5% powierzchni gminy.

1216,52ha to własność Skarbu Państwa, w tym 1209,52ha znajduje się w zarządzie Lasów Państwowych i 7,00ha w zasobie Agencji Nieruchomości Rolnych.

Według danych na 31.12.2010r. na terenie gminy Nowy Kawęczyn grunty leśne zajmowały 1880,85ha, w tym lasy 1853,46ha (WUS), co stanowiło 17,8% powierzchni gminy.

1219,85ha to własność Skarbu Państwa, w tym 1216,85ha w zarządzie Lasów Państwowych i 3,00ha w zasobie Agencji Nieruchomości Rolnych.

W 2010r. w stosunku do roku 2008 powierzchnia gruntów leśnych, w tym lasów uległa powiększeniu.

Lesistość w gminie w 2010r. jest znacznie niższa niż w powiecie skierniewickim, gdzie wskaźnik ten kształtował się na poziomie 21,5% oraz niższa niż w województwie łódzkim (21,1%)

Lasy w gminie występują w 3 niedużych kompleksach. Największy z nich zlokalizowany jest w obrębie arealów wsi Raducz, kolejne w rejonie: Suliszewa i Dukaczewa.

Największe zbiorowisko leśne gminy – Raducz zostało znacznie zmienione wskutek długotrwałej antropopresji. Obecnie stanowią je ubogie florystycznie drzewostany sosnowo-brzozowe z zatrawionym runem.

We florze poza roślinnością borów dominują gatunki synantropijne.

Najcenniejszym pod względem florystycznym obszarem gminy jest dolina Rawki. Wyróżnia się ona dużą różnorodnością fitocenotyczną i florystyczną. Tworzą ją zbiorowiska roślinności wodnej, bagiennej, leśnej i zaroślowej, łąkowej, torfowiskowej, murawowej i polnej. Podstawowym i charakterystycznym elementem szaty roślinnej doliny są fitocenozy łąkowe, szuwarowe i torfowiskowe oraz związana ze starorzeczami roślinność wodna i bagienna. Do najciekawszych obszarów florystycznych zaliczyć należy uroczysko Zazdrość, położone w strefie przykrawędziowej doliny Rawki. Wyróżnia się ono dużym urozmaiceniem siedlisk. Występują tu płaty boru mieszanego i sosnowego świeżego, a w obniżeniach ols. W rejonie Dolecka i Starej Rawy występują liczne siedliska zajęte przez zbiorowiska olsu, łągu olszowego, boru mieszanego z małym płatem świetlistej dąbrowy. Występuje tu dość duże bogactwo gatunkowe flory z widłakiem goździstym, kaliną kolorową i jaskrem wielokwiatowym. W uroczysku Las Dolecki panują ubogie piaszczyste i suche siedliska zajęte przez bory sosnowe. W pobliżu doliny Chojnatki zachowały się fragmenty roślinności łąkowej. Cenne są tu stanowiska rzadkich roślin chronionych: widłaka spłaszczonego i pomocnika baldaszkowego. Ciekawym pod względem florystycznym obszarem są również okolice wsi Psary, w obrębie niewielkiego bezimiennego dopływu Rawki, z doliną głęboko wciętą i malowniczą. Roślinność tworzą fragmenty olsu i łągu na dnie doliny oraz małe płaty łąk, muraw i lasów mieszanych w wyższych partiach doliny. Flora jest urozmaicona, lecz nie bogata. W jej skład wchodzi gatunki łąkowe, murawowe, szuwarowe, wodne i leśne.

Pozostałą część obszaru gminy stanowią tereny rolne z różnego typu uprawami, często monokulturowymi. Są obszary ubogie pod względem florystycznym.

W ostatnich dziesięcioleciach obserwuje się postępujące zmiany w obrębie naturalnych siedlisk roślinnych. Dotyczy to przede wszystkim fitocenoz związanych z siedliskami wilgotnymi, podmokłymi i bagiennymi – tu głównie doliny Rawki, niszczonej poprzez jej osuszenie. Skutkiem tego jest kurczenie się i ubożenie naturalnych siedlisk roślinnych. Ze względu na fakt, że Rawka (obecnie rezerwat przyrody) proponowana jest do objęcia ochroną jako obszar Natura 2000, zalecane jest prowadzenie w dolinie rzeki i jej sąsiedztwie gospodarki proekologicznej. Należy dążyć do renaturalizacji warunków w obrębie doliny Rawki poprzez zahamowanie odpływu wody z terenów zmeliorowanych, co dotyczy przede wszystkim terenów w rejonie Suliszewa i Dolecka. Należy również zaprzestać dalszych melioracji w obrębie doliny rzeki. Na obszarach rolniczych w dolinie rzeki winna być prowadzona gospodarka proekologiczna, z ograniczeniem nawożenia i stosowania środków ochrony roślin.

Najcenniejszym pod względem faunistycznym obszarem gminy jest dolina Rawki. Na obszarze tym stwierdzono występowanie 792 gatunków zwierząt, w tym 182 gatunków kręgowców. Na szczególną uwagę zasługują gatunki ptaków wodno-błotnych, których tu występuje około 30. Zalicza się do nich zimorodka, brodziec samotnego, bekasa, wodnika, kropiatki, derkacza. Charakterystycznym gatunkiem dla doliny Rawki i jej niektórych dopływów jest bóbr i wydra. Wśród zwierząt kręgowych stosunkowo liczna jest ichtiofauna. Rybostan Rawki został poznany dobrze zarówno pod względem jakościowym i ilościowym. W okresie ostatnich 30 lat obserwuje się zmniejszenie rybostanu zarówno pod względem gatunkowym

i ilościowym. Odnotowano np. wyginiecie strzebli potokowej oraz różanki. W środkowym odcinku Rawki występują jeszcze rzadko spotykane gdzie indziej gatunki. Zaliczyć do nich można: świnki brzany, piekielnice, jelce, węgorki i sandacze. Dość liczne występują tu okonie. Na skład fauny w znacznym stopniu mają wpływ zarybienia. Preferowanymi gatunkami przy zarybieniu jest karp i karaś. Bardzo ciekawym przedstawicielem fauny Rawki jest przedstawiciel smoczkowatych - minóg strumieniowy narażony na wyginiecie. Umieszczony jest w "Polskiej czerwonej księdze zwierząt". Z ssaków w księdze tej figurują bóbr i wydra, z ptaków – krociatka i derkacz.

Dolina Rawki, ze względu na fakt występowania tu rzadkich, a nawet unikalnych gatunków fauny, została zaliczona do korytarzy ekologicznych o znaczeniu krajowym.

Bolimowski Park Krajobrazowy utworzony został w 1986 roku na mocy Uchwały Nr XIV/93/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Skierniewicach z dnia 26 września 1986r. (Dz.Urz.W.Sk. Nr 5 z 1986r, poz.126). Obszar Parku położony jest na terenie dwóch województw: mazowieckiego i łódzkiego. Obecnie obowiązującym aktem prawnym na terenie województwa łódzkiego jest Rozporządzenie Nr 36/2005 Wojewody Łódzkiego z dnia 17 października 2005 roku w sprawie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego, znajdującego się w granicach województwa łódzkiego (Dz.Urz.W.Ł. Nr 318 z 2005r., poz.2928).

Powierzchnia Parku na terenie województwa łódzkiego wynosi 13 253,08ha (powierzchnia całego Parku wynosi ok. 23 130ha), w tym na terenie gminy Nowy Kawęczyn około 2 012ha. Stanowi to około 19,4% powierzchni gminy.

Park utworzono by chronić pozostałości dawnej Puszczy Bolimowskiej. Oś Parku stanowi dolina rzeki Rawki, w pokryciu dominują tereny leśne, które zajmują około 70% powierzchni Parku (mozaika różnorodnych drzewostanów sosnowych z domieszką innych drzew). Zbiorowiska leśne opisywanego obszaru odznaczają się dużym bogactwem roślinności w podszycie i runie, w nadrzecznych zaroślach i szuwarach, śródleśnych polankach oraz torfowiskach występujących na podmokłych łąkach i pastwiskach. Wokół Bolimowskiego Parku Krajobrazowego ustanowiono otulinę – pas o szerokości 200m równoległy do granic zewnętrznych i wewnętrznych. Powierzchnia otuliny w gminie Nowy Kawęczyn wynosi około 207ha. Park posiada plan ochrony ustanowiony Rozporządzeniem Wojewody Łódzkiego Nr 4/2008 z dnia 27 lutego 2008r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Bolimowskiego Parku Krajobrazowego (Dz.Urz.W.Ł. Nr 73 z 2008r, poz.733).

Zgodnie z ustaleniami planu ochrony na terenie gminy występują strefy:

- funkcji ekologicznych Parku: wzmocnienia powiązań ekologicznych (PWE 5 i PWE 6);
- funkcji gospodarczych Parku: kreowania ograniczonego rozwoju wielofunkcyjnego obszarów wiejskich (POR 9) oraz kształtowania krajobrazu rolniczego (PKR 1).

Plan ochrony ustala szczegółowe zasady ochrony ekosystemów leśnych, nieleśnych i wodnych. Ponadto plan ochrony zakłada, iż priorytetową zasadą kwalifikowania gruntów rolnych i leśnych do zmiany użytkowania powinno być dążenie do zachowania w możliwie największym stopniu różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

Dla wszystkich terenów nowej zabudowy, nie związanej z produkcją rolną, plan ochrony ustala z zastrzeżeniami między innymi:

- nie dopuszcza realizacji nowych budynków w pasie szerokości 25m od granicy lasów państwowych;
- zakłada iż minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki wynosi dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowej i usługowej 1000m², preferowana 1500m²; dla zabudowy produkcyjno-usługowej 2000m², a dla zabudowy rekreacji indywidualnej 2000m² z zastrzeżeniami;
- zakłada się, że minimalna powierzchnia biologicznie czynna wynosi: dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowej i usługowej 60% dla działki o powierzchni 1000m² oraz 65%

oraz dla działki o powierzchni powyżej 1000m²; dla zabudowy usług sportu, turystyki i rekreacji – 65%; dla zabudowy rekreacji indywidualnej – 70%, preferowana 90%; dla zabudowy produkcyjno-usługowej – 40% .

Dla strefy PWE5 przy opracowywaniu planów miejscowych zaleca się rezygnację z przeznaczania terenów pod zabudowę w osadzie Suliszew-Paśnik, zaleca się wyposażenie miejsca tradycyjnie wykorzystywanego do kąpieli we wsi Doleck i Suliszew w terenowe urządzenia rekreacyjne, zlokalizowane poza granicami rezerwatu „Rawka”, zaleca się zachowanie powiązań widokowych założenia dworsko-parkowego we wsi Doleck z doliną rzeki Rawki, zaleca się wprowadzenie strefy ochrony krajobrazu kulturowego wokół zagrody młyńskiej we wsi Suliszew, w której nie dopuszcza się rozwoju nowej zabudowy.

Dla terenów lasów w strefie PWE6 plan ochrony nie dopuszcza realizacji nowych budynków, nie związanych z gospodarką leśną, ochroną przyrody i edukacją ekologiczną, prowadzoną przez Administrację Lasów Państwowych lub Dyрекcję Parku; dopuszcza się realizację terenowych urządzeń rekreacyjnych oraz zaleca się ograniczenie lokalizacji tras dróg i sieci uzbrojenia terenu, niezwiązanych z gospodarką leśną, ważnym interesem publicznym oraz obsługą terenów zainwestowanych, których realizacja wiąże się z trwałym odlesieniem terenu.

Dla strefy POR9 dla terenów wyznaczonych pod zabudowę rekreacji indywidualnej we wsi Suliszew plan ochrony ustala: minimalną powierzchnię działki 2500m², a powierzchnię biologicznie czynną na poziomie 90%; zaleca groduzenie działek żywopłotami z rodzimych gatunków drzew i krzewów oraz zagospodarowywanie działek roślinnością typową dla otaczających terenów, jak również zaleca się zachowanie powiązań widokowych zabytkowego założenia dworsko-parkowego we wsi Suliszew z doliną rzeki Rawki.

Dla strefy PKR1 dla terenów zabudowy usługowej i rekreacji indywidualnej we wsi Dzwonkowice, przylegających do doliny Rawki oraz zabudowy rekreacji indywidualnej we wsi Psary plan ochrony ustala: minimalną powierzchnię działki 2500m², a powierzchnię biologicznie czynną na działkach z zabudową rekreacji indywidualnej na poziomie 90% oraz zaleca groduzenie działek żywopłotami z lokalnych gatunków drzew i krzewów oraz zagospodarowywanie działek roślinnością typową dla otaczających terenów. Plan ochrony zaleca ponadto zachowanie historycznego układu osadniczego wsi Dzwonkowice, w tym rozproszonego układu zabudowy oraz historycznego układu osadniczego wsi Esterka. Plan zaleca także wprowadzanie zalesień, głównie w rejonie wsi Dzwonkowice. Ponadto przy opracowaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego plan ochrony ustala rezygnację z przeznaczania terenów na potrzeby eksploatacji surowców mineralnych we wsi Esterka.

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn występuje tylko jeden wodno-krajobrazowy rezerwat przyrody - „**Rawka**”. Jest to rezerwat częściowy, obejmujący koryto rzeki Rawki od źródeł do ujścia, wraz z rozgałęzieniami tworzącymi wyspy, starorzeczami, dolnymi odcinkami dopływów i przylegającym pasem terenu o szerokości 10m. Rezerwat ustanowiony został Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983 roku w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M.P. Nr 39 z 1984r, poz.230). Celem ochrony jest zachowanie w naturalnym stanie typowej rzeki nizinnej średniej wielkości wraz z krajobrazem jej doliny oraz środowiska życia wielu rzadkich i chronionych roślin i zwierząt. Występują tu między innymi takie chronione gatunki jak: grzybień biały, grązeł żółty, konwalia majowa, kukułka szerokolistna. W Rawce żyje 18 gatunków ryb i 1 gatunek minoga. Rezerwat Rawka to także miejsce lęgu około 100 gatunków ptaków (m.in.: bąka, bociana czarnego, bociana białego, błotniak stawowego, derkacza, kropiatki czy zimorodka). Wśród ssaków związanych z rzeką występują tu bobry i wydry. Wypłycone starorzecza oraz płytkie rozlewiska dość licznie zasiedla kumak nizinny. Niektóre gatunki płazów, jak np.: traszka zwyczajna, żaba trawna czy moczarowa, gromadzą się tu licznie w okresie godowym.

Częściowo na terenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego oraz na terenie istniejącego rezerwatu przyrody „Rawka” wyznaczony został **Obszar Mający Znaczenie dla Wspólnoty Dolina Rawki o kodzie PLH 100015** (projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk SOOS, przyjęty przez Komisję Europejską).

Głównym elementem obszaru jest rzeka Rawka płynąca naturalnym korytem. Rzeka, wraz z doliną, to jeden z najcenniejszych elementów przyrody w tej części Polski. Występuje tu duże zróżnicowane siedlisk (ogromne bogactwo oraz różnorodność flory i fauny). W dolinie Rawki stwierdzono ponad 540 gatunków roślin naczyniowych, a wśród nich co najmniej 27 gatunków chronionych i kilkadziesiąt rzadkich w skali krajowej lub regionalnej. Najcenniejsze z nich to starogub łąkowy, widłak wroniec i wielosił błękitny. Roślinność „Doliny Rawki” buduje: 5 zespołów leśnych, 3 zespoły zaroślowe oraz 54 zespoły i zbiorowiska nieleśne. Duże zróżnicowanie cechuje zbiorowiska naturalnych i półnaturalnych łąk, szuwarów i torfowisk. Zbiorowiska i zespoły trzech klas: Phragmitetea (szuwały wysokie i turzycowe), Molinio-Arrhenatheretea (łąki i pastwiska wilgotne i świeże) oraz Scheuchzerio-Caricetea (torfowiska przejściowe i niskie) obejmują aż 30 z ogólnej liczby 54 jednostek roślinności nieleśnej.

Zagrożeniem dla opisywanego obszaru jest zanieczyszczenie wód, zbyt intensywna i niekontrolowana rekreacja, zarastanie łąk spowodowane brakiem ich wykaszania. Na proponowanym obszarze Natura 2000 „Dolina Rawki” występują zagrożenia związane z planowaną budową zbiornika retencyjnego „Wisły”.

Dolina Rawki to również obszar o wysokich walorach turystycznych, dlatego po utworzeniu obszaru Natura 2000 należy liczyć się również z koniecznością rozwiązywania na etapie procedury strategicznej oceny oddziaływania problemów związanych z zagrożeniami wywoływanymi zagospodarowaniem i rozwijającym się ruchem turystycznym.

Wschodnia część gminy Nowy Kawęczyn zlokalizowana jest w zasięgu Obszaru Chronionego Krajobrazu „Bolimowsko-Radziejewickiego z doliną Środkowej Rawki”, utworzonego Rozporządzeniem Nr 36 Wojewody Skierniewickiego z dnia 28 lipca 1997r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu (Dz.Urz.W.Sk. Nr 18 z 1997r poz.113).

Celem utworzenia obszaru była ochrona wysokich walorów przyrodniczych i krajobrazowych Puszczy Bolimowskiej oraz dolin rzecznych Rawki i Chojnatki. Na terenie gminy Nowy Kawęczyn obszar chronionego krajobrazu zajmuje powierzchnię około 3 408 ha czyli około 32,8% powierzchni gminy.

Na terenie chronionego krajobrazu w gminie Nowy Kawęczyn zabrania się:

- 1) lokalizowania i budowy obiektów szczególnie szkodliwych dla środowiska;
- 2) lokalizowania, budowy i rozbudowy obiektów naruszających walory krajobrazu środowiska;
- 3) osuszania torfowisk, mokradeł i oczek wodnych na gruntach ornych, leśnych i nieużytków;
- 4) lokalizowania obiektów i urządzeń o charakterze turystyczno-wypoczynkowym za wyjątkiem kąpielisk, przystani, pomostów i hangarów na sprzęt wodny w odległości mniejszej niż 60m od linii brzegowej wód powierzchniowych;
- 5) lokalizowania urządzeń o charakterze turystyczno-wypoczynkowym za wyjątkiem parkingów na terenach leśnych oraz w odległości mniejszej niż 60m od granicy lasu.

W gminie Nowy Kawęczyn ochroną objęto także **21 pomników przyrody** (pojedyncze drzewa, 1 aleja i głąz narzutowy). Są to:

- 1) wiąz szypułkowy o obwodzie 300 cm, rosnący na działce nr 293, przy kościele w miejscowości Stara Rawa;
- 2) wiąz szypułkowy o obwodzie 395 cm, rosnący na działce nr 293, przy kościele w miejscowości Stara Rawa;
- 3) lipa drobnolistna o obwodzie 280 cm, rosnąca na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzecianna;
- 4) lipa drobnolistna o obwodzie 240 cm, rosnąca na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzecianna;
- 5) lipa drobnolistna o obwodzie 280 cm, rosnąca na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzecianna;

- 6) grab pospolity o obwodzie 240 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzcianna;
- 7) cis pospolity o obwodzie 245 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzcianna;
- 8) cis pospolity o obwodzie 210 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzcianna;
- 9) dąb szypułkowy o obwodzie 490 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzcianna;
- 10) dąb szypułkowy o obwodzie 290 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzcianna;
- 11) kasztanowiec biały o obwodzie 280 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzcianna;
- 12) kasztanowiec biały o obwodzie 305 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzcianna;
- 13) dąb szypułkowy o obwodzie 325 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzcianna;
- 14) buk pospolity o obwodzie 250 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzcianna;
- 15) kasztanowiec biały o obwodzie 270 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzcianna;
- 16) buk pospolity o obwodzie 300 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzcianna;
- 17) buk pospolity o obwodzie 360 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzcianna;
- 18) buk pospolity o obwodzie 275 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzcianna;
- 19) buk pospolity o obwodzie 280 cm, rosnący na działce nr 371 w parku w miejscowości Trzcianna;
- 20) aleja drzew, złożona z: 92 lip drobnolistnych, 6 lip szerokolistnych, 6 jesionów wyniosłych, 1 brzozy brodawkowatej, 1 gruszy polnej, rosnąca na działce nr 196 w miejscowości Nowy Dwór;
- 21) głąz narzutowy w oddziale 1c w Leśnictwie Babsk.

Ustanowione są one na podstawie:

- Zarządzenia Wojewody Skierniewickiego Nr 29 z dnia 31.12.1986r. (Dz.Urz.W.Sk. Nr1 z 1987r., poz.3);
- Zarządzenia Wojewody Skierniewickiego Nr 2 z 26.01.1988r. (Dz.Urz.W.Sk. Nr 2 z 1988r, poz.17);
- Zarządzenia Wojewody Skierniewickiego Nr 6 z dnia 03.03.1990r. (Dz.Urz.W.Sk. Nr 3 z 1990r, poz.65);
- Rozporządzenia Wojewody Skierniewickiego Nr 29 z dnia 17.07.1997r. (Dz.Urz.W.Sk. Nr 16 z 1997r. poz.99);
- Rozporządzenia Wojewody Skierniewickiego Nr 11 z 07.05.1998r. (Dz.Urz.W.Sk. Nr 9 z 1998r., poz.74);
- Rozporządzenia Wojewody Łódzkiego Nr 4/2004 z 31.03.2004r. (Dz.Urz.W.Ł. nr 88 z 2004r., poz.741).

2.5. Walory kulturowe

Zasoby kulturowe gminy stanowią zabytki wpisane do rejestru zabytków, do gminnej ewidencji oraz stanowiska archeologiczne.

Wg aktualizacji „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” na terenie gminy Nowy Kawęczyn rekomenduje się utworzenie Archeologicznego Parku Kulturowego (południowa część gminy). Ponadto gmina Nowy Kawęczyn znajduje się według w/w Planu w projektowanych strefach ochrony krajobrazu kulturowego:

- przywrócenie walorów dziedzictwa kulturowego i tożsamości regionalnej (prawie cały obszar gminy oprócz terenów obejmujących drugą strefę);
- tworzenie właściwego sąsiedztwa dla obszarów o wartościach kulturowych; północna część gminy (Suliszew, Sewerynow, Trzcianna, Prandotów, Rawiczów, Podtrzianna) oraz fragment zachodniej części gminy (Rzędków).

Rekomendacje nie stanowią obligatoryjnych ustaleń „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego”.

3. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY NOWY KAWĘCZYN ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI SUIKZP GMINY NOWY KAWĘCZYN

Zagrożenia wód podziemnych i powierzchniowych

Jakość wód powierzchniowych na terenie gminy jest niezadowalająca i nie spełnia podstawowych standardów jakości. Ponadto cały obszar gminy położony jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych „Subniecka Warszawska”, a środkowa, nieskanalizowana część gminy znajduje się w zasięgu obszaru wysokiej ochrony (OWO) wymienionego GZWP.

Główne źródła zanieczyszczenia wód stanowią:

- ścieki nieoczyszczone lub niedostatecznie oczyszczone;
- punktowe źródła zanieczyszczeń np.: nieszczelne szamba;
- ścieki opadowe i spływy powierzchniowe z terenów zanieczyszczonych;
- niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej wobec silnie rozwiniętej sieci wodociągowej;
- wylewiska odpadów rolniczych.

Zanieczyszczenie powietrza

Istotnym źródłem zanieczyszczeń powietrza w gminie jest niska emisja zanieczyszczeń, pochodząca z lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych. Wielkość emisji jest trudna do oszacowania, szczególnie na terenach wiejskich. Znajduje ona jednak swoje odzwierciedlenie we wzrostach stężeń dwutlenku siarki i pyłu zawieszanego w sezonie grzewczym.

Jednocześnie na terenie gminy jest bardzo słabo rozwinięte wykorzystywanie w energetyce źródeł energii odnawialnej.

W zakresie zanieczyszczeń komunikacyjnych głównym źródłem zagrożenia dla gminy jest, przebiegający przez jej teren, jeden z głównych ciągów komunikacyjnych województwa – droga wojewódzka nr 707.

Zasoby przyrodnicze

Lasy pełnią bardzo ważne funkcje w środowisku: ekologiczną (stabilizacja obiegu wody w przyrodzie, ochrona gleby przed erozją, kształtowanie klimatu, zachowanie różnorodności biologicznej), produkcyjną (źródło drewna, rozwijanie turystyki) i społeczną (warunki dla rekreacji i wypoczynku). Wskaźnik lesistości dla gminy Nowy Kawęczyn, wynoszący zaledwie 17,5% ogólnej jej powierzchni, nie gwarantuje występowania prawidłowych warunków biocenotycznych.

Ponadto w lasach gminy Nowy Kawęczyn przeważają drzewostany sosnowe, co wpływa na obniżenie odporności lasów i duże zagrożenie dla ich zdrowotności. Problemem jest także brak planów urządzenia dla lasów prywatnych oraz zaśmiecanie terenów leśnych i powstawanie dzikich wysypisk. Granica polno-leśna wymaga nowego jej kształtowania poprzez zalesianie gleb marginalnych i obszarów enklaw leśnych. Ochrony wymaga również zieleń śródpolna.

Z form prawnej ochrony przyrody na terenie gminy proponuje się utworzenie obszaru NATURA 2000. Tereny proponowane do ochrony wymagają podjęcia zdecydowanych działań zmierzających do jej usankcjonowania, prowadzącego do określenia konkretnych zakazów i nakazów w zakresie możliwości korzystania z tych obszarów i ich dostępności.

Dużym problemem związanym z ochroną różnorodności przyrodniczej jest bowiem silna antropopresja na tereny cenne przyrodniczo. Wynika ona między innymi z zaprojektowania granic obszaru naturalnego na terenach od lat zainwestowanych lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie, w tym istniejących terenów produkcyjno-usługowych.

Zagrożeniem dla walorów proponowanego obszaru Natura 2000 jest także projektowany w dolinie Rawki zbiornik retencyjny Nowy Dwór, którego realizacja wynika z Programu Małej Retencji dla Województwa Łódzkiego.

Hałas

Głównym źródłem problemów akustycznych w gminie Nowy Kawęczyn jest droga wojewódzka nr 707. Poza nią nie występują w gminie inne drogi wojewódzkie, co sprzyja przestrzennemu ograniczeniu uciążliwości akustycznej na omawianym terenie. Nie mniej również inne istniejące drogi (powiatowe i gminne) wymagają modernizacji oraz wprowadzania w najbardziej niewralgicznych miejscach naturalnych lub sztucznych barier akustycznych.

Hałas przemysłowy nie stwarza problemów mieszkańcom gminy.

4. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE DLA SUIKZP GMINY NOWY KAWĘCZYN ORAZ ZAKRES I SPOSOBY ICH UWZGLĘDNIENIA W STUDIUM

Projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn jest sporządzany w trybie ustawy z dnia 27 marca 2003r o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2003r Nr 80 poz.717 z późn. zm.), która określa jego cele i miejsce w systemie planowania przestrzennego – tu na szczeblu lokalnym. Dokument ten, zgodnie z zapisami wymienionej ustawy, pozostaje jednak w ścisłej korelacji z planowaniem przestrzennym regionalnym (planem zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego), a za jego pośrednictwem z polityką przestrzenną państwa, zawartą np.: w „Koncepcji Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju” czy „Polityce Ekologicznej Państwa” i stanowi przełożenie zawartych w nich treści na poziom gminy.

Uwzględniając fakt, że dokumenty krajowe oraz regionalne w dużej mierze przyswoiły cele i założenia europejskiej i światowej polityki ekologicznej można z dużym prawdopodobieństwem przyjąć, że cele przyrodnicze w gminie Nowy Kawęczyn oraz zasady ich realizacji są zbieżne z odpowiadającymi im celami oraz zasadami polityki ekologicznej, ustanowionymi na poziomie międzynarodowym i krajowym.

Znajduje to swoje odzwierciedlenie w kształtowaniu gminnego systemu ekologicznego, stanowiącego przełożenie europejskiej, krajowej i regionalnej sieci ekologicznej na szczebel lokalny – obszaru chronionego krajobrazu, a właściwie jego części w gminie.

Spójność systemu stwarza możliwość skuteczniejszej ochrony środowiska i jego bioróżnorodności.

Cel ten znajduje swoje przełożenie również w dążeniu do wzrostu lesistości gminy, który stanowi standardową formę działań stosowanych w całej Unii Europejskiej.

Strategiczne znaczenie ma również racjonalna gospodarka zasobami wodnymi i glebowymi i intensyfikacja działań na rzecz ich ochrony oraz przeciwdziałanie powstawaniu czynników degradujących poszczególne komponenty środowiska.

5. IDENTYFIKACJA, ANALIZA I OCENA ODDZIAŁYWANIA PROJEKTOWANEGO ZAGOSPODAROWANIA TERENU NA ŚRODOWISKO

5.1. Różnorodność biologiczna

Projekt SUIKZP Gminy Nowy Kawęczyn dotyczy zmian w polityce przestrzennej gminy, które m.in. wiążą się z rozwojem zainwestowania, a co za tym idzie oddziaływaniem na środowisko. Nowe tereny zabudowane i towarzysząca im infrastruktura techniczna niewątpliwie doprowadzą lokalnie do degradacji powierzchni glebowej, szaty roślinnej czy zaburzeń lokalnych stosunków wodnych. Wszystko to będzie miało wpływ na ograniczenie na tych terenach pierwotnej bioróżnorodności gatunków roślinnych czy zwierzęcych.

Biorąc pod uwagę fakt, że przeważająca część terenów przeznaczonych do zainwestowania jest już tak naprawdę w jakimś stopniu zagospodarowana – co sugerują wprowadzane w studium zapisy: „...*adaptacja i rozbudowa istniejącej zabudowy rolniczej...mieszkaniowej...*”, „*zagospodarowanie istniejących terenów i obiektów... (usług i produkcji)...*” itp. należy stwierdzić, że zasięg rzeczywistych zmian wywołanych projektowanym dokumentem będzie jednak znacznie ograniczony przestrzennie.

Proponowane nowe tereny zainwestowane stanowią w wielu wypadkach kontynuację lub uzupełnienie pasm obecnej zabudowy, czy też zlokalizowane są w sąsiedztwie funkcjonujących ciągów komunikacyjnych. Są to więc obszary pozostające już pod jakimś wpływem antropopresji. Różnorodność gatunkowa tych terenów, zarówno florystyczna, jak i faunistyczna, jest już w jakimś stopniu przekształcona przez gatunki tolerujące sąsiedztwo człowieka i jego działalności.

Poza tym tylko część terenów wskazanych do zainwestowania zostanie całkowicie zagospodarowana. Część z nich pozostanie aktywna biologicznie – ustalenia Studium zakładają zachowanie minimalnych powierzchni biologicznie czynnych w zależności od rodzaju proponowanej funkcji (np.: na terenach zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy rekreacyjno-letniskowej i zagrodowej – minimum 35% powierzchni każdej lokalizacji, na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – minimum 40%, na terenach zabudowy usługowej – minimum 15%, a na terenach obiektów usługowych, produkcyjnych, składów i magazynów – 10%).

Pomimo powyższych obostrzeń, realizacja ustaleń Studium, poprzez umożliwienie dalszego rozwoju zainwestowania, z pewnością wpłynie w jakimś stopniu na ograniczenie zróżnicowania gatunków i ekosystemów, występujących na danym obszarze.

Szczególne zagrożenia dotyczą terenów rozwojowych proponowanych w granicach obszaru o szczególnie wysokich walorach przyrodniczych, do jakich należy Bolimowski Park Krajobrazowy (tereny wsi Sewerynow, Stary Doleck, Dzwonkowice, Esterka), dodatkowo położone w bardzo bliskim sąsiedztwie lub na terenie proponowanego Obszaru Mającego Znaczenie dla Wspólnoty „Dolina Rawki” o kodzie PLH 100015 oraz na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Bolimowsko-Radziejowickiego z doliną Środkowej Rawki” (tu także tereny wsi Suliszew, Kąty, Nowy Dwór).

Zakres przypuszczalnej degradacji środowiska wywołany nowym zainwestowaniem ograniczony został jednak wprowadzonym w studium zapisem obowiązku uwzględnienia wszelkich ustaleń ochronnych, wynikających z przepisów szczególnych (dotyczy istniejących i proponowanych form ochrony) lub planów ochrony (Bolimowski Park Krajobrazowy).

Należy także zauważyć, że proponowane w tej części gminy tereny rozwojowe dotyczą przede wszystkim terenów mieszkaniowych i rekreacyjno-letniskowych oraz zabudowy rekreacyjno-letniskowej i zagrodowej. Jest to szczególnie istotne dla sąsiedztwa proponowanego obszaru Natura 2000 – nie pojawią się tu bowiem i nie będą funkcjonować nowe wydzielone tereny obiektów produkcyjnych, usługowych, składów czy magazynów, zlokalizowane wyłącznie na terenach, oznaczonych jako „PU”. Studium proponuje

natomiast stopniowe przekształcanie istniejącej zabudowy (głównie zagrodowej) w rekreacyjną. Nowa funkcja będzie znacznie lżejsza od dotychczasowej, mniej uciążliwa dla środowiska oraz sezonowa (wiązać się z nią będzie tylko okresowa produkcja ścieków, nie wystąpi konieczność ogrzewania zabudowy).

Znaczna część granicy proponowanego obszaru Natura 2000 chroniona jest pasem istniejących zalesień, stanowiących dla niej naturalną strefę buforową. **Część jednak dotyka lub wręcz obejmuje tereny zainwestowane wcześniej niż wyznaczono granice proponowanego obszaru Natura 2000 (np.: fragment wsi Stary Doleck). We wsiach Suliszew i Nowy Dwór granica styka się z istniejącymi wcześniej terenami obiektów usługowych, produkcyjnych, składów i magazynów.** Ich oddziaływanie może powodować nieodwracalne trwałe straty w walorach florystycznych i faunistycznych w sąsiedztwie, a więc i na terenach proponowanego obszaru Natura 2000.

Są to jednak – jak już wcześniej wspomniano – tereny istniejące, o funkcji kontynuowanej z poprzednich opracowań planistycznych gminy. Ich działanie do tej pory nie zniszczyło walorów środowiska, które pozwoliły na wyznaczenie omawianego obszaru Natura 2000. Omawiane tereny produkcyjno-usługowo-magazynowe były już zainwestowane w momencie wyznaczania granic obszaru Natura 2000. Tereny te funkcjonowały we wszystkich dotychczas obowiązujących dokumentach planistycznych gminy i są kontynuacją jej wieloletnich kierunków rozwoju.

Nie mniej obecnie – wobec zmiany uwarunkowań czyli pojawienia się faktu wyznaczenia obszaru naturalnego – należy jednak zrobić wszystko, by ograniczyć potencjalne oddziaływanie niekorzystnych funkcji na otoczenie.

Z pewnością służy temu wprowadzony w studium zapis o zamknięciu potencjalnej uciążliwości prowadzonej tu działalności w granicach własności inwestora oraz konieczności przestrzegania nadrzędnych przepisów szczególnych. Minimalizacji problemu sprzyja również wprowadzenie dla tych konkretnych terenów dodatkowego obostrzenia dotyczącego zakazu realizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Jednak faktyczny dalszy rozwój funkcji tych terenów (np. realizacja nowych obiektów budowlanych, rozwój funkcji itp.) ograniczony czy wręcz zahamowany zostanie na etapie sporządzania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia i przeprowadzanych procedur strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Na tym etapie poza inwestycjami mogącymi zawsze znacząco oddziaływać na środowisko będzie więc można ograniczyć także zagrożenie ze strony inwestycji mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Na pozostałym obszarze gminy również część proponowanych w studium funkcji dotyczy terenów zainwestowanych i dla nich należy przede wszystkim zadbać o zapewnienie właściwych warunków sanitarnych np.: poprzez zintensyfikowany rozwój kanalizacji sanitarnej dla tych obszarów czy usprawnienie systemu zbiórki i segregacji odpadów, co znajduje swoje odbicie w proponowanych zapisach studium.

Generalnie – na terenie gminy Nowy Kawęczyn – ograniczanie zróżnicowania gatunków i ekosystemów będzie procesem nieuniknionym na terenach rozwojowych. Dzięki ustaleniom Studium wyłączone zostaną jednak z niego obszary najwartościowsze dla środowiska przyrodniczego gminy – dna dolin rzek, tereny podmokłe, lasy i tereny zalesień, tereny objęte ochroną rezerwatową, obszar naturalny, gleby o najwyższych klasach bonitacyjnych. Narażone może zostać jednak ich sąsiedztwo, czemu zapobiegać mają w/w ustalenia dokumentu.

Równocześnie zapisy Studium wprowadzają na obszarze gminy nowe tereny wskazane do dolesień. W skali przestrzeni całej gminy nastąpi więc swoista kompensacja przyrodnicza przynajmniej części utraconych walorów przyrodniczych w jej innych fragmentach. Pozytywnym aspektem jest także fakt, że

dolesienia proponowane są głównie w zachodniej części gminy, znacznie uboższej przyrodniczo od jej części wschodniej.

Kształtowanie zalesień powinno się odbywać w sposób zapewniający optymalną ochronę różnorodności biologicznej i walorów krajobrazowych. Z tego względu należy przestrzegać kilku zasad w zakresie rozwoju zalesień:

- 1) za pożądane obszary koncentracji zalesień przyjmuje się pasma terenu łączące istniejące niewielkie lub duże kompleksy leśne w całość lub zapewniające powiązania z innymi ekosystemami,
- 2) wprowadzanie zalesień preferowane jest na najłagodniejszych glebach (funkcja glebochronna) oraz na wododziałach (funkcja wodochronna)
- 3) właściwy dobór drzewostanu związany jest z dostosowaniem go do typu potencjalnego siedliska leśnego,
- 4) wykorzystywanie w zalesianiu wyłącznie gatunków rodzimych,
- 5) tworzenie strefy ekotonowej (na styku pomiędzy ekosystemami leśnymi i polnymi), która sprzyja podnoszeniu stabilności ekosystemu leśnego oraz tworzy pewnego rodzaju barierę dla szkodliwych czynników zewnętrznych oraz zwiększa różnorodność biologiczną. Strefa ekotonowa powinna przyjmować postać pasa ochronnego o szer. 10-30 metrów z roślinności różnych pięter.

Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych wschodniej części gminy oraz wzbogacenie wartości przyrodniczych części zachodniej pozwolą na podniesienie walorów przyrodniczych i ładu przestrzennego całej gminy, co może znaleźć odzwierciedlenie w jej dalszym rozwoju gospodarczym (np. poprzez wzrost atrakcyjności turystycznej).

5.2. Ludzie

Projekt Studium wykonano starając się o zachowanie bezpieczeństwa ludzi, zarówno pod względem jakości środowiska, jak i bezpieczeństwa powszechnego.

Ustalenia Studium przede wszystkim zapewniają poprawę warunków aerasanitarnych w gminie. Wprowadzają zabezpieczenie przed istniejącymi i potencjalnymi uciążliwościami akustycznymi i ewentualnymi zanieczyszczeniami powietrza atmosferycznego, zapewniając przyszłym mieszkańcom i użytkownikom terenu największy w tej sytuacji komfort warunków życia. Sprzyjać będą temu m.in. ustalenia zachowujące tereny zieleni urządzonej, np.: parków wiejskich i zabytkowych, które pełnią ważne funkcje wentylacyjne w zabudowie poszczególnych wsi czy też chroniące tereny leśne i wprowadzające projektowane dolesienia. Obszary te określają m.in. walory estetyczne gminy, odczuwane każdego dnia przez przebywających tu ludzi.

Zagrożenia bezpośrednie dla ludzi wynikać będą raczej z różnych katastrof np. w wyniku poważnej awarii przemysłowej (na terenach produkcyjnych dopuszcza się lokalizację przedsięwzięć mogących pogorszyć stan środowiska) lub komunikacyjnej (bezpośrednie rażenie określoną substancją lub pożar, szczególnie w przypadku pojazdów przewożących materiały niebezpieczne drogą wojewódzką).

Większość jednak oddziaływań ustaleń Studium będzie miała charakter pośredni – poprzez degradację powierzchni ziemi, obniżenia jakości powietrza czy klimatu akustycznego, będących konsekwencją dopuszczanej zabudowy.

Zapisy Studium wprowadzają jednak szereg profilaktycznych ustaleń, mających ograniczyć potencjalne zagrożenia.

Dla wzrostu bezpieczeństwa publicznego na terenach zagrożenia powodzią wprowadzono w projekcie Studium zakaz zabudowy. Ma to również służyć zachowaniu walorów przyrodniczych gminy (wyłączenie z zainwestowania ważnych głównych ciągów ekologicznych gminy czyli dolin rzek Rawki i Skierniewki) potrzebnych dla rozwoju turystyki w gminie, jako jednej z dziedzin zapewniającej dochody jej mieszkańcom.

Pozwoli to również na zmniejszanie ryzyka wystąpienia zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych (np.: ochrona dolin jako obszarów szczególnie podatnych na degradację zasobów wodnych). Podobne znaczenie mają zapisy zabezpieczające teren GZWP „Subniecka warszawska”, a zwłaszcza jego część objętą wysoką ochroną przed lokalizacją inwestycji wodochłonnych i mogących wpływać na degradację jakości wód.

Ochrona i proponowany rozwój zasobów leśnych wpłynie na poprawę retencji analizowanego obszaru.

Rozwiązania Studium w zakresie infrastruktury technicznej umożliwią poprawę stanu gospodarki ściekowej oraz zaopatrzenia gminy w gaz jako alternatywnego i ekologicznego źródła ciepła. Stworzone zostaną warunki do rozwoju energetyki odnawialnej, m.in. poprzez wspieranie przedsięwzięć zmierzających do realizacji urządzeń i instalacji wykorzystujących źródła odnawialne (np.: energię słoneczną, wiatrową) do produkcji energii elektrycznej i ciepła.

Ustalenia w zakresie komunikacji zakładają przebudowę i modernizację wielu dróg publicznych, prowadząc do wzrostu bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz zmniejszania ilości zanieczyszczeń i lokalnych uciążliwości transportowych.

Zapisy Studium powodują również wzrost możliwości zachowania podstawowych standardów warunków życia mieszkańców gminy np. poprzez ograniczanie realizacji obiektów produkcyjnych, usługowych, składowych i magazynowych poza terenami wyznaczonymi pod tę funkcję.

W projekcie Studium zadbano ponadto o zaspokojenie potrzeb rekreacyjnych ludności, zarówno zamieszkującej ten teren, jak i korzystającej z jego walorów. W ustaleniach Studium przyjęto dotychczasowe tereny budownictwa rekreacyjno-leśnego oraz zaproponowano nowe. Zwiększono zarazem szanse rozwojowe dla usług turystycznych w gminie umożliwiając jej rozwój gospodarczy, docelowo odbijający się na poziomie życia jej mieszkańców.

5.3. Zwierzęta

Ustalenia Studium, prowadząc do rozwoju terenów zainwestowanych, mogą doprowadzić do degradacji lub migracji na tych obszarach różnych gatunków fauny. Projekt Studium wykonano jednak starając się walorów zachowanie wysokich walorów przyrodniczych terenu. Zachowano istniejące tereny lasów, obszary bagienne, podmokłe i torfowiskowe, występujące w dolinach rzek, zaproponowano nowe dolesienia. Tereny te generalnie wyłączono z zainwestowania kubaturowego, za wyjątkiem obiektów niezbędnych dla nich lub infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Zachowane więc zostaną liczne naturalne siedliska fauny leśnej i nadrzecznej oraz stworzone nowe miejsca ich bytowania (dolesienia). Najbardziej problematyczne są jednak propozycje zainwestowania terenów przyległych lub zlokalizowanych w granicach Bolimowskiego Parku Krajobrazowego, w tym tereny w sąsiedztwie i w granicach proponowanego obszaru Natura 2000, które mogą wywołać zmiany w zasobach gatunkowych i siedliskowych fauny bogato reprezentowanej tu przez gatunki chronione. Będą to zmiany długotrwałe i nieodwracalne.

Ustalenia Studium w zakresie infrastruktury technicznej wpłyną pozytywnie na obecny stan sanitarny gminy – zmaleje zagrożenie zanieczyszczeń wód i powierzchni ziemi ściekami czy odpadami – w efekcie pośrednio wzrośnie także jakość sanitarna całego środowiska, w tym siedlisk wielu dziko żyjących zwierząt. Oczywiście projektowane w Studium inwestycje drogowe czy hydrotechniczne z pewnością prowadzić będą do zagrożenia przerwania naturalnych szlaków migracyjnych wielu gatunków. Jednak brak szczegółowych informacji o faktycznym zakresie tych przedsięwzięć nie pozwala na dokładne konkretyzowanie stopnia zagrożenia. Takie działania będą możliwe dopiero przy opracowywaniu planów miejscowych lub decyzji środowiskowych. Nie mniej w Studium wprowadzono już pewne ograniczenia w potencjalnej lokalizacji najbardziej kontrowersyjnych z punktu widzenia środowiska inwestycji. Wprowadzono bowiem zakaz lokalizacji potencjalnych elektrowni wiatrowych w granicach Bolimowskiego Parku Krajobrazowego

i proponowanego obszaru Natura 2000. Będzie to miało znaczący i pozytywny wpływ na awifaunę, zamieszkującą te tereny. W zakresie energii odnawialnej Studium wprowadza zapis o dopuszczeniu lokalizacji elektrowni wodnych zgodnie z przepisami szczególnymi, co jest szczególnie istotne dla rzeki Rawki, objętej ochroną rezerwatową.

Generalnie można założyć, że prawidłowe respektowanie wszystkich zapisów Studium, ze szczególnym uwzględnieniem obowiązku zachowania i kształtowania systemu powiązań ekologicznych, powinno to zagrożenie minimalizować, przynajmniej na etapie wykorzystywania tak jednak ogólnego dokumentu, jakim jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

5.4. Rośliny

W zakresie ochrony szaty roślinnej gminy projekt Studium kontynuuje politykę wcześniejszego dokumentu (pierwszej edycji studium gminy). Poprzez ochronę i wykluczenie z zabudowy terenów lasów i dolin rzecznych projekt studium chroni bioróżnorodność tych obszarów i występujące tu ewentualnie gatunki chronione czy rzadkie. Wskutek realizacji ustaleń planu tereny leśne ulegną powiększeniu – sprzyjać temu będzie realizacja zapisanych w studium dolesień.

Wprowadzane zapisy o możliwości budowy nowych zbiorników retencyjnych pozwolą na poprawę stosunków wodnych w gminie i stworzą nowe warunki siedliskowe dla nowych gatunków roślin. Problemem jednak jest proponowana lokalizacja zbiornika małej retencji „Nowy Dwór” w granicach proponowanego Obszaru Mającego Znaczenie dla Wspólnoty „Dolina Rawki”. Realizacja zbiornika może wywołać znaczące zmiany siedliskowe w projektowanym obszarze Natura 2000. Inwestycja ta, wynikająca dla Studium z Wojewódzkiego Programu Małej Retencji dla Województwa Łódzkiego oraz Aneksu do w/w Programu, wymaga przeprowadzenia szczegółowych analiz w ramach oceny oddziaływania na środowisko, przeprowadzanej przy opracowywaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach tego przedsięwzięcia.

Również respektując zapisy uchwał ustanawiających istniejące formy ochrony przyrody oraz wprowadzając propozycje nowych obszarów (w tym obszarze Natura 2000), chronionych w oparciu o przepisy szczególne, Studium dba o różnorodność flory tych terenów oraz jej warunki siedliskowe.

5.5. Wody powierzchniowe i podziemne

Zgodnie z ustaleniami Studium na terenie gminy Nowy Kawęczyn przewidziano rozwój sieci kanalizacyjnej, nie nadążającej obecnie za rozwiniętą w znacznie większym stopniu siecią wodociągową. W tym celu w zapisach dokumentu zakładana jest rozbudowa sieci kanalizacyjnej.

Rozwój kanalizacji planowany jest przede wszystkim na obszarach najbardziej zainwestowanych i przewidywanych do dalszego rozwoju gospodarczo-przestrzennego. Skanalizowane mają więc zostać przede wszystkim wsie: Nowy Dwór Parcela, Stara Rawa, Kolonia Starorawska, Helenków, Nowy Kawęczyn, Kaczorów, Franciszkany, Strzyboga, Podtrzianna, Rawiczów, Prandotów, Budy Trzcińskie, Adamów, Trzianna, Suliszew, Rzędków Nowy, Stary Rzędków, Rzędków.

Jedynie dla terenów o rozproszonej zabudowie, gdzie koszty realizacji sieci kanalizacyjnej byłyby zbyt wysokie, ze względów ekonomicznych dopuszcza się realizację przydomowych oczyszczalni ścieków lub szczelnych atestowanych zbiorników bezodpływowych.

Ze względu na brak kanalizacji deszczowej w Studium wprowadzono obowiązek wstępnego podczyszczania wód deszczowych odprowadzanych z terenów utwardzonych obiektów produkcyjno-usługowo-magazynowych. Zapis ten dotyczy nie tylko obiektów nowych, ale również i już istniejących.

Poza tym – na terenie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych, a szczególnie w Obszarze Jego Wysokiej Ochrony – wskazano w Studium konieczność unikania lokalizacji obiektów mogących wpływać na pogorszenie jakości wód podziemnych.

W zapisach Studium stwierdzono także, iż należy podjąć stosowne działania w zakresie racjonalnej i oszczędnej eksploatacji zasobów wód głębinowych z uwzględnieniem systemowego odprowadzenia ścieków sanitarnych z terenów zabudowanych. Zalecane jest skanalizowanie tych obszarów przy jednoczesnej likwidacji istniejących szamb chłonnych (często nieszczelnych) oraz równoczesna realizacja nowej zabudowy wraz z infrastrukturą techniczną. Taka zasada działania uniemożliwi powstawanie nowych źródeł degradacji środowiska wodnego gminy.

Zagrożenie wód, związane z gromadzeniem i składowaniem odpadów, na terenie gminy jest minimalne – docelowo odpady wywożone są i składowane poza jej granicami. Ponadto Studium zakłada sukcesywny rozwój systemu selekcji i segregacji odpadów.

Przy prawidłowej realizacji ustaleń Studium nie powinny więc wystąpić nowe zagrożenia jakości wód podziemnych i powierzchniowych omawianego terenu, a istniejące powinny ulec znacznemu ograniczeniu. Realizacja projektowanych zbiorników małej retencji (za wyjątkiem wspomnianego już wcześniej konfliktowego zbiornika Nowy Dwór) zdecydowanie pozytywnie i długoterminowo wpłynie na poprawę ograniczonych zasobów wód powierzchniowych gminy.

5.6. Powietrze

Obszar gminy Nowy Kawęczyn jest już częściowo zainwestowany. Sposoby ogrzewania zabudowań w poszczególnych miejscowościach są różne, szczególnie indywidualnych budynków mieszkalnych, w których powszechnie stosowane są paliwa stałe, często niskiej jakości. Omawiany teren znajduje się więc obecnie pod wpływem oddziaływania niskiej emisji zanieczyszczeń.

Ustalenia Studium mogą doprowadzić do poprawy tego stanu. Projekt dopuszcza bowiem zaopatrzenie w ciepło z zastosowaniem proekologicznych technologii spalania. Do realizacji tych zamierzeń znacznie przyczyni się również projektowana sieć gazowa w gminie.

Zapisy Studium doprowadzą więc do modernizacji istniejących indywidualnych źródeł ciepła, prowadzących do ograniczania ich uciążliwości w zakresie niskiej emisji. Ewentualne uciążliwości, wynikające z równoczesnego wzrostu zainwestowania terenu opracowania i związanego z tym wzrostu niskiej lub średniej emisji zanieczyszczeń zostaną więc w najgorszej sytuacji co najmniej zrównoważone przez proponowane działania. Docelowo na omawianym obszarze nie będzie więc następować przekroczenie dopuszczalnych norm, zarówno w stosunku do zabudowy mieszkaniowej, jak i produkcyjno-usługowej. I będzie to pozytywne oddziaływanie długoterminowe.

Napływ zanieczyszczeń z zewnątrz (bliskie sąsiedztwo miasta Skierniewice) pozostanie niezależny od zapisów omawianego projektu.

Ustalenia Studium ograniczają zasięg przestrzenny ewentualnej uciążliwości obiektów produkcyjnych na terenach przemysłowych i przemysłowo-usługowych, do granic terenu, do którego inwestor posiada tytuł prawny. Na terenach, gdzie pojawia się funkcja mieszkaniowa – zapisy Studium nie dopuszczają w ogóle lokalizacji zabudowy produkcyjno-usługowej mogącej zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Przedstawione działania dotyczą zarówno istniejącej, jak i nowej, projektowanej zabudowy.

Analizując powyższe elementy można stwierdzić, że prawidłowa realizacja kierunków zawartych w Studium w przyszłości nie tylko nie stworzy nowych, ale i ograniczy obecnie funkcjonujące indywidualne źródła emisji. Nie wystąpią wskutek tego przekroczenia dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń do powietrza

i stan sanitarny atmosfery nie ulegnie zmianie, a wręcz przeciwnie może ulec lokalnej poprawie, podnosząc jakość aerosanitarnych warunków życia mieszkańców projektowanego terenu i jego sąsiedztwa.

W zakresie zanieczyszczeń komunikacyjnych należy natomiast zauważyć, że poza drogą wojewódzką, pozostałe ciągi komunikacyjne, obsługujące omawiany teren, mają maksymalnie rangę dróg powiatowych. Ich modernizacja oraz wzrost powierzchni obsługiwanych terenów, przewidziane w zapisach Studium, mogą doprowadzić do wzmożenia na nich ruchu komunikacyjnego. Wzrost ten nie będzie jednak zbyt znaczący, gdyż generalnie gmina i tak wykazuje tendencje spadkowe, jeśli chodzi o liczbę mieszkańców. Przyrost terenów zainwestowanych nie zrekompensuje w pełni stałego, zachodzącego od lat, ubytku mieszkańców gminy.

5.7. Powierzchnia ziemi

Projekt SUIKZP Gminy Nowy Kawęczyn stanowi kontynuację polityki przestrzennej gminy, zawartej w obecnie obowiązującym Studium Gminy. Większość terenów zainwestowanych i przewidzianych do zainwestowania w Studium została przełożona z obecnie obowiązujących dokumentów. Nie mniej realizacja projektu Studium, poprzez wprowadzenie dopuszczanego w dokumencie nawet lokalnego nowego zainwestowania, niewątpliwie przyczyni się do degradacji powierzchni glebowej fragmentów obszaru gminy. Powstaną nowe tereny zainwestowane, nowe drogi dojazdowe. Obszary te nie zostały jednak zaprojektowane w zupełnym oderwaniu od obecnych skupisk ludności, a więc terenów, które mają możliwości podłączeń do istniejącej lub projektowanej infrastruktury, mają połączenie z istniejącymi drogami publicznymi. Nowe tereny zainwestowane stanowią w znacznej mierze uzupełnienie luk w obecnej zabudowie lub ich kontynuację przestrzenną, co nie spowoduje rozpraszania zabudowy.

Ustalenia Studium chronią tereny najcenniejsze dla środowiska gminy, w tym doliny rzek, w których pojawiają się gleby organiczne, wyłączając je z zabudowy i zainwestowania lub ograniczając je do niezbędnych dla funkcjonowania gminy inwestycji. Skutki tych oddziaływań będą długotrwałe i pozytywne.

Ze względu na wysokie walory krajobrazowe otoczenia w projekcie Studium zrezygnowano z prowadzenia powierzchniowej eksploatacji w granicach Bolimowskiego Parku Krajobrazowego, wyznaczonej w obecnie obowiązującym Studium Gminy.

Część powierzchni gminy wskazana została do zalesień – tereny te zostaną docelowo zaktywizowane przyrodniczo, co będzie niewątpliwie oddziaływać pozytywnie bezpośrednio na środowisko gminy.

5.8. Krajobraz

Zainwestowanie obszaru Gminy Nowy Kawęczyn jest konsekwencją jej wcześniejszej polityki przestrzennej i stanowi naturalną ewolucję terenów zainwestowanych, głównie wzdłuż ciągów komunikacyjnych i infrastrukturalnych w celu wypełniania luk pomiędzy kolejnymi pasmami zabudowy. Na terenie gminy nadal dominować będzie wiejski krajobraz kulturowy, choć lokalnie nastąpią w nim nieodwracalne zmiany, wywołane np.: nowymi inwestycjami drogowymi, budową nowych zbiorników retencyjnych czy innych obiektów budowlanych. Zmiany takie stanowią nieodłączny aspekt działalności człowieka.

Dla terenów, posiadających najwyższe w gminie walory krajobrazu przyrodniczego, Studium zachowuje ochronę w formie parku krajobrazowego, obszaru chronionego krajobrazu oraz proponowanego obszaru Natura 2000. Zasady szczegółowej ochrony tych terenów będą wynikać z przepisów szczególnych, co wyartykułowano w zapisach omawianego dokumentu.

Z kolei projektowane w Studium nowe tereny leśne wzmocnią powiązania ekologiczne i krajobrazowe istniejących kompleksów leśnych i urozmaicą całą przestrzeń gminy, a szczególnie jej część zachodnią, uboższą w walory przyrodnicze od części wschodniej.

Projektowane zbiorniki małej retencji pozwolą na stworzenie nowych warunków siedliskowych nowych gatunków roślin, stwarzając kolejne ciekawe akcenty krajobrazowe.

Doliny rzek oraz tereny zagrożone masowymi ruchami ziemi (fragmenty zboczy dolinnych) poprzez wyłączenie ich z zabudowy nie będą narażone na niekontrolowane zmiany rzeźby i krajobrazu tych części gminy.

5.9. Klimat

Ustalenia Studium nie spowodują zachwiania lokalnych warunków klimatycznych na terenie gminy. Doliny rzek pozostaną terenami niezainwestowanymi, otwartymi na grawitacyjny spływ powietrza, istotny dla przewietrzania terenu gminy.

Projektowane zainwestowanie nie spowoduje na tyle znaczących zmian w rzeźbie wysoczyzny morenowej, by powodowały one zmiany klimatyczne. Niska intensywność projektowanej zabudowy i jej lokalizacja w sąsiedztwie już istniejącego zainwestowania, nie przyczynią się do powstania nowych źródeł kształtowania warunków klimatycznych.

Najbardziej znaczące zmiany topoklimatyczne może spowodować wzrost powierzchni terenów leśnych. Będą to jednak zmiany pozytywne dla zdrowia mieszkańców gminy, choć ich zasięg będzie miał również tylko lokalny charakter.

W zakresie klimatu akustycznego można stwierdzić, że część terenu opracowania, bezpośrednio przyległa do dróg, a zwłaszcza drogi wojewódzkiej, pozostaje w zasięgu oddziaływania ich hałasu komunikacyjnego. Zmniejszenie szkodliwej emisji hałasu dla zdrowia człowieka może nastąpić poprzez budowę ekranów akustycznych i modernizację dróg.

Stosunkowo niewielka ranga większości dróg w gminie (poza jedną drogą wojewódzką) i ich ograniczone obciążenie komunikacyjne będą mieć wpływ na zasięgi ich uciążliwości. Lokalnie – także projektowane tereny zabudowy, w tym zabudowy produkcyjnej, magazynowej i usługowej będą mieć wpływ na wzrost intensywności ruchu samochodowego na poszczególnych drogach i powiązany z tym wzrost hałasu. Faktyczny zasięg przestrzenny oddziaływania tych obszarów i przyległych do nich dróg będzie jednak możliwy do określenia dopiero na poszczególnych etapach realizacji przedsięwzięć w ramach odpowiednich procedur OOS. Wstępnie można jedynie założyć ich przypuszczalne oddziaływanie.

5.10. Zasoby naturalne

Na terenie gminy Nowy Kawęczyn nie występują konflikty przestrzenne, związane z lokalizacją udokumentowanych złóż surowców naturalnych na terenach, pożądanym do innego zainwestowania.

SUiKZP gminy Nowy Kawęczyn wprowadza obowiązek ochrony udokumentowanych złóż kopalin przed zainwestowaniem niezwiązanym z eksploatacją złoża oraz ewentualną rekultywacją późniejszych wyrobisk.

5.11. Zabytki i dobra materialne

Zapisy Studium uwzględniają wymogi ochrony środowiska kulturowego gminy. Zabytki, traktowane jako podstawowe wartości kulturowe gminy, mają wpisany do ustaleń Studium obowiązek ich zachowania i utrzymania we właściwym stanie technicznym, w wszelką działalność związaną z obiektami i obszarami wpisanymi do rejestru zabytków – obowiązek uzyskania indywidualnych wytycznych konserwatorskich i zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Ustalenia Studium wprowadzają również zapisy chroniące otoczenie i ekspozycję parków zabytkowych i cmentarzy.

Ponadto Studium, poprzez zapis obowiązku prowadzenia wszelkiej działalności inwestycyjnej, wymagającej prac ziemnych (w tym zalesiania) w strefie ochrony stanowisk archeologicznych, pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zapewniają ochronę walorów archeologicznych omawianego terenu.

6. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ SŁUŻĄCYCH ZAPOBIEGANIU, OGRANICZANIU LUB KOMPENSACJI PRZYRODNICZEJ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO BĘDĄCYCH REZULTATEM REALIZACJI SUIKZP GMINY NOWY KAWĘCZYN

Do działań, realizowanych w ramach ustaleń SUIKZP Gminy Nowy Kawęczyn, które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko, należą przede wszystkim wszelkie formy zainwestowania, i to zarówno funkcjami uznawanymi za chronione – mieszkaniową, jak i tymi bardziej uciążliwymi – produkcyjną lub usługową. Negatywnie na środowisko, szczególnie w fazie budowy, mogą także oddziaływać inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej: wodociągi, kanalizacja, oczyszczalnie ścieków, sieć gazowa, a także w fazie realizacji i eksploatacji: drogi, zbiorniki retencyjne, czy nawet urządzenia hydrotechniczne i przeciwpowodziowe.

Negatywne oddziaływanie wymienionych inwestycji można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór ich lokalizacji, ponieważ skala wywołanych przez nie przekształceń środowiska zależęć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto prawidłowe projekty, uwzględniające potrzeby ochrony środowiska, zarówno na etapie budowy, jak i w fazie eksploatacji każdej inwestycji, pozwolą także ograniczyć te oddziaływania.

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych;
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- maskowanie elementów dyszarmicznych dla krajobrazu;
- takie planowanie zakresu prac budowlanych, które w możliwie najwyższym stopniu zapewni ochronę gleb, siedlisk, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych;
- w przypadku inwestycji drogowych – budowa ekranów akustycznych, budowa przepustów lub kładek dla zwierząt, wprowadzanie nasadzeń wzdłuż drogi jako naturalnej bariery, ograniczającej rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń.

W przypadku konkretnych propozycji Studium, dotyczących terenów rozwojowych, a zlokalizowanych na terenach o najwyższych walorach przyrodniczych (Bolimowski Park Krajobrazowy) w celu ograniczenia ich potencjalnych negatywnych oddziaływań należałoby w polityce Gminy:

- przestrzegać priorytetu rozwoju kanalizacji sanitarnej dla istniejącej już na tych obszarach zabudowy;

- przestrzegać zapisanej w Studium dla terenów niezabudowanych zasady równoczesnego realizowania niezbędnej infrastruktury technicznej (dotyczy to przede wszystkim sieci kanalizacyjnej i deszczowej) wraz z pojawiającym się zainwestowaniem i wpisywać to jako ważne wytyczne dla przyszłych planów miejscowych;
- wprowadzić na etapie wydawania decyzji środowiskowych zasadę objęcia wszystkich przedsięwzięć mogących potencjalnie negatywnie oddziaływać na środowisko dla których może być wymagany raport, postanowieniami o obowiązku opracowywania dla nich szczegółowego raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko;
- wprowadzić zalecenie do planów miejscowych odsunięcia linii zabudowy od strony obszaru naturalnego oraz ograniczenia intensywności zabudowy czy wielkości poszczególnych działek.

Działania, realizowane w oparciu o ustalenia Studium, rozpatrywane w szerszym aspekcie same w sobie stanowią rozwiązania ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko.

Budowa sieci kanalizacyjnej ograniczy degradację środowiska wodnego gminy. Modernizacja dróg – poprawi płynność ruchu i wpłynie na ograniczenie zanieczyszczeń komunikacyjnych atmosfery. Usankcjonowanie obszaru Natura 2000 stworzy formalne podstawy formułowania zasad ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy oraz umocni jej system ekologiczny.

W przypadku, gdy całkowite usunięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie wcześniej działań kompensacyjnych.

W skali Studium – do takich działań można zaliczyć wprowadzane jego ustaleniami dolesienia, stanowiące nowe, alternatywne połączenia przyrodnicze i wzmocnienia istniejącego systemu ekologicznego gminy.

7. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAPROPONOWANYCH W PROJEKCIE SUIKZP GMINY NOWY KAWĘCZYN

Zaproponowane w projekcie Studium rozwiązania w zakresie przeznaczenia terenu, sposobu jego zagospodarowania oraz zasad obsługi technicznej i komunikacyjnej, umożliwiają w miarę prawidłowe funkcjonowanie omawianego obszaru. Pozwolą one również na realizację Studium przy jednoczesnym ograniczeniu możliwych negatywnych oddziaływań projektowanych funkcji na środowisko przyrodnicze. Zapisy Studium zapobiegają wielu negatywnym skutkom wpływu nowych funkcji na środowisko oraz proponują działania kompensujące utracone wartości środowiska.

Opiniowany dokument opracowany jest jednak w dość wysokim stopniu ogólności i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określania działań alternatywnych dla wskazanych ustaleń. Ponadto ustalenia te stanowią odzwierciedlenie potrzeb mieszkańców Gminy i wieloletniej polityki przestrzennej jej władz.

Nie istnieje więc potrzeba wskazania alternatywnego w stosunku do rozwiązania w zakresie kierunków zagospodarowania przestrzennego, przedstawionych w projekcie Studium.

Natomiast w odniesieniu do bardziej konkretnych przedsięwzięć proponowanych w Studium należy stwierdzić, że dokładnej ocenie oddziaływania inwestycji na środowisko, w tym obszary Natura 2000, służą osobne procedury OOS, które powinny przesądzić o wydaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz wydaniu pozwolenia na budowę dla danego przedsięwzięcia. Również na tym etapie powinny być wskazane warianty rozwiązań tych przedsięwzięć, określone np.: pod względem rozwiązań technicznych i technologicznych.

8. POTENCJALNE ZMIANY ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU SUIKZP GMINY NOWY KAWĘCZYN

Przy formułowaniu ustaleń projektu Studium przyjęto jako główną zasadę zrównoważonego rozwoju gminy. Przeznaczenie poszczególnych fragmentów terenu gminy i sposób ich zagospodarowania zostały zdeterminowane uwarunkowaniami środowiska i możliwościami jego dostosowania. Wśród kierunków, określonych w Studium uwzględniono ochronę przyrody, zasobów środowiska i walorów krajobrazowych i kulturowych gminy – w oparciu o aktualnie obowiązujące dokumenty nadrzędne, w tym powstałe po sporządzeniu wcześniejszej edycji SUIKZP Gminy Nowy Kawęczyn.

Ustalenia, zawarte w obecnym projekcie, podporządkowano aktualnie obowiązującym przepisom prawa. Brak zmiany Studium oznacza prowadzenie polityki przestrzennej gminy w oparciu o wcześniejsze dokumenty i przepisy, niejednokrotnie odbiegające od aktualnych wymogów prawa i potrzeb mieszkańców gminy. Brak możliwości realizacji wielu proekologicznych inwestycji, zawartych w projekcie Studium, może doprowadzić do pogorszenia stanu poszczególnych elementów środowiska oraz utraty wielu jego walorów. Aktualizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowy Kawęczyn jest więc konieczna.

9. NIEDOSTATKI I BRAKI MATERIAŁÓW UTRUDNIAJĄCE OCENĘ ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO USTALEŃ PROJEKTU SUIKZP GMINY NOWY KAWĘCZYN

W trakcie opracowywania prognozy nie stwierdzono istotnych niedostatków lub braków materiałów, które ograniczyłyby możliwość wykonania prognozy.

10. ODDZIAŁYWANIE TRANSGRANICZNE ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ PROJEKTU SUIKZP GMINY NOWY KAWĘCZYN

Obowiązek rozważenia możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991r.

Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku. Gmina Nowy Kawęczyn nie jest położona w obszarze przygranicznym, a realizacja SUIKZP Gminy Nowy Kawęczyn nie tworzy żadnych ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne. Skala przedsięwzięć proponowanych w ramach ustaleń Studium ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało wyłącznie zasięg lokalny.

11. ANALIZA SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU SUIKZP GMINY NOWY KAWĘCZYN ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA

Zgodnie z zapisami art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003r o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2003r Nr 80 z późn. zm.) Wójt Gminy dokonuje oceny aktualności Studium przynajmniej raz w czasie trwania kadencji Rady Gminy.

Każdorazowo wraz z oceną aktualności Studium powinna zostać wykonana analiza skutków środowiskowych (przestrzennych i jakościowych) realizacji ustaleń Studium.

12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Prognoza oddziaływania na środowisko jest dokumentem sporządzanym obowiązkowo dla wszystkich studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008r o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2008r Nr 199 poz. 1227 ze zmianami) i stanowi element procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Zakres merytoryczny prognozy wynika z art. 51 i 53 w/w ustawy.

Opracowanie to poddaje analizie obecny stan środowiska przyrodniczego, jego zagrożenia i walory, oraz potencjalne zmiany, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji ustaleń projektu Studium.

Ocena stanu środowiska na terenie gminy Nowy Kawęczyn pozwoliła wskazać następujące najważniejsze problemy ochrony środowiska:

- zbyt niski stopień skanalizowania gminy;
- występowanie funkcjonalnych konfliktów przestrzennych w sąsiedztwie projektowanego obszaru Natura 2000;
- konfliktowa lokalizacja projektowanego zbiornika małej retencji Nowy Dwór w granicach proponowanego obszaru natura 2000.

Wskazane problemy środowiskowe gminy Nowy Kawęczyn tylko częściowo znajdują rozwiązanie w ramach kierunków polityki przestrzennej sformułowanych w Studium. Wiąże się to np.: z rangą dokumentów z jakich wynikają (np.: nadrzędny dla Studium Program Małej Retencji dla Województwa Łódzkiego).

Większość funkcji, projektowanych w Studium, stanowi kontynuację obecnego zainwestowania i obecnie obowiązujących funkcji, wynikających z aktualnego Studium. Nowe tereny, proponowane w Studium, stanowią odzwierciedlenie potrzeb rozwojowych gminy, wynikających m.in. z wniosków złożonych do Studium.

W Prognozie przeanalizowano możliwy wpływ proponowanych w Studium rozwiązań funkcjonalnych na poszczególne elementy środowiska: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta i rośliny, wody powierzchniowe i podziemne, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat oraz zasoby naturalne. Określono czy oddziaływanie to może mieć kierunek negatywny, pozytywny czy obojętny na poszczególne elementy. Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych. Stwierdzono jednak, że oddziaływanie to może być znacznie ograniczone poprzez wybór odpowiedniej lokalizacji dla konkretnego przedsięwzięcia (na etapie planu miejscowego), jego właściwą realizację i użytkowanie inwestycji – określane poprzez procedurę decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia.

Realizacja ustaleń Studium nie pociągnie za sobą transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Większość ustaleń Studium ma pozytywny lub obojętny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. W przypadku funkcji, których oddziaływanie na środowisko może być negatywne należy rozważać warianty alternatywne, przy czym szczegółowa analiza oddziaływań na środowisko poszczególnych inwestycji możliwa będzie na etapie wydawania decyzji środowiskowej.

W przypadku, gdy zmiana Studium dla gminy Nowy Kawęczyn nie zostanie wdrożona, prowadzić to będzie do pogłębiania się problemów w zakresie gospodarki przestrzennej gminy, co negatywnie wpłynie na stan ochrony środowiska w gminie.

Przeprowadzona w ramach prognozy analiza pozwala na generalne stwierdzenie, że realizacja zapisów SUIKZP Gminy Nowy Kawęczyn nie doprowadzi do znaczącego pogorszenia stanu jakości środowiska gminy, powinna natomiast przyczynić się do jego poprawy (np.: poprzez wzrost terenów wskazanych do zalesień, wyłączenie terenów szczególnie cennych przyrodniczo z zainwestowania, wprowadzenie nowych terenów proponowanych do ochrony, jak np. Natura 2000, wprowadzenie zasad ochrony wynikających z Planu Ochrony Bolimowskiego Parku Krajobrazowego), zachowania różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, a także wpłynie na ograniczanie zużycia zasobów środowiskowych.

Łódź, wrzesień 2011r.

Opracowanie:
Małgorzata Wrąbel-Budner